

**ORIZONT DE
TIMP
2021-2030**

**STRATEGIA
INTEGRATĂ DE
DEZVOLTARĂ
URBANĂ A
MUNICIPIULUI
GHEORGHENI**

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

CUPRINS

SECȚIUNEA 1: CONTEXT STRATEGIC	2
1.1 Rolul strategiei integrate de dezvoltare urbană.....	3
1.2 Concepte cheie și tendințe internaționale, regionale și locale	6
1.3. Strategii relevante la nivel național, regional și local.....	13
1.3.1. Strategii relevante la nivel național.....	13
1.3.2. Propunerile de arhitectură pentru Programele Operaționale 2021-2027	16
1.3.3. Strategii relevante la nivel regional.....	18
1.3.4. Contextul la nivelul județului Harghita.....	43
1.3.5. În parteneriat cu Regiunea Giurgeu G10.....	48
1.4. Procesul de consultare și implicare a factorilor interesanți	57
1.4.1. Cercetarea sociologică.....	59
1.4.2. Colectarea de provocări și soluții urbane (plataforma Google Forms)	60
1.4.3. Consultări tematice	60
SECȚIUNEA 2: ANALIZA SITUAȚIEI ACTUALE ȘI CONTEXTUL URBAN	62
2.1. Profil socio-demografic	62
2.2. Profil economic.....	78
2.3. Profil spațial și funcțional	89
2.4. Infrastructura de transport și mobilitate	90
2.5. Echiparea tehnico-edilitară	97
2.6. Servicii publice	98
2.7. Mediu și schimbări climatice	102
2.8. Profil și capacitate administrativă	121
2.9. Intervenții Smart City	123
2.10. Analiza SWOT	141
SECȚIUNEA 3: VIZIUNEA ȘI OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE	152
3.1. Fundamentarea formulării viziunii și obiectivelor strategice.....	152
3.2. Concept de dezvoltare spațială	154
3.3. Viziunea 2030	156
3.4 Obiective strategice și specifice de dezvoltare	157
3.5. Aspecte cheie în formularea politicilor și programelor	161
SECȚIUNEA 4: PORTOFOLIU DE PROIECTE.....	164
4.1. Lista completă a proiectelor	164
4.2. Mecanismul de prioritizare și proiecte prioritare	164
SECȚIUNEA 5: IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI	166
5.1. Responsabilitățile și planul de acțiune pentru implementarea strategiei	166
5.2. Sistemul de monitorizare și evaluare	169
5.3. Comunicarea cu beneficiarii proiectelor și promovarea strategiei.....	171

Beneficiar:

Primăria Municipiului Gheorgheni

535500 Gheorgheni, județul Harghita, România

Pța. Libertății nr. 27

Telefon: +40/266/364.494, fax: +40/266/364.753

Email: primaria@gheorgheni.ro

Pagina web: www.gheorgheni.ro

Elaborat de:

FDF United Expert Srl.

Sursa: Primaria Gheorgheni, www.gheorgheni.ro, 2022

SECȚIUNEA 1: CONTEXT STRATEGIC

1.1 Rolul strategiei integrate de dezvoltare urbană

Strategia integrată de dezvoltare urbană reprezintă unul dintre principalele instrumente de planificare strategică aflate la dispoziția municipiilor, orașelor și zonelor metropolitane, urmărind utilizarea optimă și responsabilă a resurselor disponibile pentru a asigura o coeziune urbană și pentru a maximiza oportunitățile sustenabile de dezvoltare urbană.

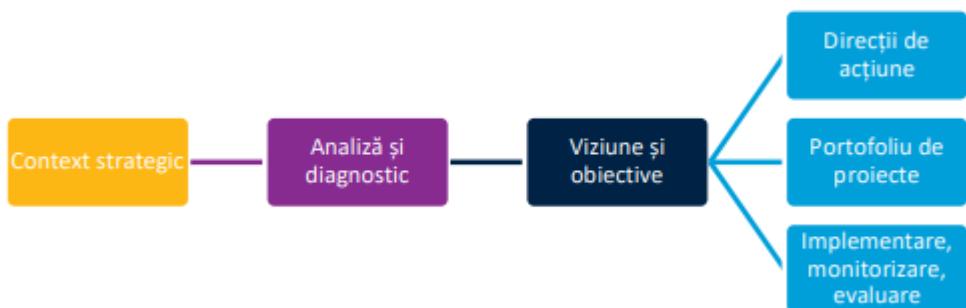
Pilonul central al unei Strategii Integrate (SIDU) îl reprezintă viziunea coerentă de dezvoltare - sprijinită de comunitate și factorii implicați în procesul de consultare - care transpune obiective strategice și tematici de dezvoltare în direcții de acțiune, prefigurând apoi un portofoliu concret de proiecte prioritare, cu mecanisme de implementare și surse de finanțare. Ca instrument de planificare, elaborarea SIDU are loc cu participarea reprezentanților administrației locale și cu contribuția activă a partenerilor sociali și economici locali, printr-un proces participativ de bună guvernanță care să asigure continuitatea viziunii de dezvoltare pe termen mediu și lung. Percepția generală cu privire la rolul unui document strategic la nivel urban este strâns legată de necesitatea atragerii fondurilor comunitare (în perspectiva cadrului financiar 2021-2027) și naționale (cu atât mai mult cu cât România urmează să implementeze prima Politică Urbană anul acesta) destinate dezvoltării urbane durabile. Cu toate acestea, scopul principal al unui SIDU trebuie să privească dincolo de identificarea unor surse de finanțare pentru proiecte locale, aspirând să definească locul și rolul ocupat de localitate în regiune în perspective de timp medii și lungi, având la bază un proces constructiv de întărire a planificării integrate.

Conform unui studiu elaborat de Programul URBACT la nivelul a 205 orașe participante din Uniunea Europeană, cele șase aspecte ale dezvoltării urbane integrate sunt:

1. *Dezvoltarea urbană durabilă* - acțiunile abordează toți cei trei piloni ai dezvoltării durabile în ceea ce privește obiectivele economice, sociale și de mediu;
2. *Integrarea sectorială* - abordarea întregii game de politici și sectoare de activitate, inclusiv infrastructură, transport, ocupare, educație, spații verzi, locuințe, cultură, etc.
3. *Integrarea spațială locală* - coerența acțiunilor în diferite locații din oraș și luarea în considerare a coerenței spațiale generale în interiorul și între locații și cartiere;

4. *Integrarea teritorială* - coerenta și complementaritatea acțiunilor și politicilor implementate de localitățile învecinate;
5. *Guvernare pe mai multe niveluri* - acțiunile sunt planificate coherent la diferite niveluri de guvernanță, acoperind nivelurile locale (district, oraș), regionale și naționale;
6. *Implicarea părților interesate în implementare* - întreaga gamă de părți interesate relevante sunt implicate în implementarea acțiunilor planificate.

Date fiind circumstanțele în care localitățile urbane din Uniunea Europeană s-au regăsit în anul 2020 – unde pandemia Covid-19 a provocat numeroase consecințe la nivel social, demografic și economic – sunt necesare soluții rapide și eficiente pentru atingerea obiectivelor unei economii competitive, durabile și favorabile incluziunii. Aceste priorități se sprijină reciproc și pot duce la obținerea unui nivel ridicat de ocupare a forței de muncă, de productivitate și de coeziune socială.

Sursa: Etapele definite SIDU, Ghid pentru elaborarea SIDU, 2021

Strategia integrată reprezintă un instrument indispensabil în vederea identificării problemelor cu care se confruntă orașul și înțelegerii contextului urban actual. Astfel, în cadrul SIDU, planificarea pe termen mediu a viziunii și obiectivelor sale vizează consolidarea tuturor aspectelor determinante de dezvoltare urbană – cu integrare verticală-orizontală, analizând și diagnosticând următoarele domenii:

- Profil socio-demografic
- Profil economic
- Profil spațial și funcțional
- Infrastructura de transport și mobilitate
- Echiparea tehnico-edilitară

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- Servicii publice
- Mediu și schimbări climatice
- Profil și capacitate administrativă

Sursa: Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030

După procesul amplu de consultare a tuturor factorilor interesați și de colectare a datelor pentru identificarea clară a contextului actual pentru toate dimensiunile specificate anterior, Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană stabilește viziunea și obiectivele strategice pentru un orizont de timp mediu și lung, determinând direcții de acțiune clare și portofoliul de proiecte alocate exercițiului finanțier multianual. Desigur, considerând orizontul mare de timp atribuit viziunii și obiectivelor sale, procesul Strategiei de Dezvoltare Urbană nu se finalizează odată cu elaborarea propriu-zisă a documentului strategic, ci intră în faza de implementare, monitorizare și evaluare a proiectelor. Principiul dimensiunii multianuale este esențial în implementarea unei SIDU, solicitând astfel autorităților locale să își gestioneze resursele pe un cadru ce se extinde pe durata mai multor exerciții financiare. Nu în ultimul rând, asumarea implementării strategiei integrate se efectuează printr-un proces participativ de dezvoltare locală, agregând interesele tuturor actorilor locali pentru a crea premisele unui avantaj competitiv față de alte unități administrativ-teritoriale. Asumarea publică a implementării direcțiilor de dezvoltare de către autoritățile locale generează un mediu stabil și predictibil atât pentru locuitori, cât și pentru potențialii investitori. Transparentizarea proceselor de implementare, monitorizare și evaluare a proiectelor dispuse în strategie conduce la procesul participativ al factorilor interesați, un element esențial în dezvoltarea urbană sustenabilă.

1.2 Concepte cheie și tendințe internaționale, regionale și locale

Dezvoltarea durabilă a unei unități administrativ-teritoriale din România are loc într-un context în care aceasta trebuie să fie corelată în plan vertical cu planuri strategice constituite la nivel european, național, regional și județean. Astfel, unul dintre principalele elemente din procesul elaborării sale îl reprezintă flexibilitatea viziunii sale strategice, adresată în mod eficient pe planurile ierarhice superioare. Pentru a-și atinge obiectivele strategice pe termen mediu, municipalitățile trebuie să identifice oportunităților ce îi pot oferi o poziție competitivă pe piața globală, angajându-se în formularea unor politici de dezvoltare orientate către rezultat. Filosofia unei planificări strategice orientată către rezultat rezidă în capacitatea unităților administrativ-teritoriale de a identifica avantajele sale specifice, bazate pe cererea actorilor regionali și coroborate cu nevoile comunității sale. În acest mod, proiectele-fanion ale municipalității pe termen mediu pot genera dezvoltarea urbană, utilizând combinații unice de produse și servicii urbane și rurale, inclusiv infrastructura, facilitățile de educație și cercetare, mediul economic, turismul, calitatea vieții sau alți factori de atracție. În urma procesului de planificare, strategia de dezvoltare pornește de la profilarea teritoriului pe piața regională (identificând punctele tari, oportunitățile, problemele sau amenințările sale), de la o viziune unanim acceptată și propune politici sectoriale care să conducă la programe și proiecte ce răspund acelei viziuni. Contextul strategic general de elaborare pornește de la o integrare a problematicii acestuia (prezentată în cadrul analizei diagnostic) într-o radiografie teritorială, care vor răspunde priorităților de dezvoltare teritorială națională și ale Uniunii Europene. La nivel național, formularea prezentei strategii integrate de dezvoltare prezintă oportunitatea de a fi parte din proiectul pilot al primei Politici Urbane a României, elaborată ca instrument de consolidare a capacității administrative și de planificare strategică a zonelor urbane din România. În acest sens, strategia va fi corelată cu agenda comună a autorităților publice de la nivel central, iar seturile sale de măsuri vor fi perfect integrate cu viziunea dezvoltării sustenabile la nivel național.

Contextul internațional

Contextul internațional este determinat de adoptarea de către ONU a *Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă*, un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării cu un caracter universal și care promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

durabile (economic, social și de mediu), vizând în egală măsură statele dezvoltate și cele aflate în curs de dezvoltare.

Cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă reprezintă un set de ținte legate de dezvoltarea internațională pe viitor, care stabilesc direcții de acțiune în vederea eradicării sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a injustiției și protejării planetei până în 2030, după cum urmează:

1. Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context;
2. Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile;
3. Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vîrstă;
4. Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți;
5. Realizarea egalității de gen și împărtășirea tuturor femeilor și a fetelor;
6. Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți;
7. Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern;
8. Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți;
9. Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației;
10. Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta;
11. Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile;
12. Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile;
13. Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor;
14. Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă;
15. Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate;
16. Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate

nivelurile;

17. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

Contextul european

Contextul european este determinat de propunerea pentru Agenda Teritorială 2030, de Agenda Urbană pentru UE (Pactul de la Amsterdam, 2016), Inițiativa Urbană Europeană (2021-2027), Programul URBACT IV (2021-2027), și Politica de coeziune a UE 2021-2027.

Agenda urbană pentru UE

Agenda urbană pentru UE4 se concentrează, în mod special, pe trei piloni ai elaborării și implementării politicilor UE:

1. O reglementare mai bună

Se concentrează pe o implementare mai eficientă și mai coerentă a politicilor, legislației și instrumentelor existente ale UE. Legislația UE ar trebui să fie concepută astfel încât să atingă obiectivele la costuri minime, fără a impune sarcini legislative inutile.

2. O finanțare mai bună

Va contribui la identificarea, susținerea, integrarea și îmbunătățirea surselor tradiționale, inovatoare și ușor de utilizat pentru zonele urbane, la nivel instituțional relevant, inclusiv din fondurile europene structurale și de investiții (FESI) (în concordanță cu structurile juridice și instituționale deja existente) în vederea implementării eficiente a intervențiilor în zonele urbane.

3. O cunoaștere mai bună

Va contribui la îmbunătățirea bazei de cunoștințe privind problemele urbane și la schimbul de bune practici și cunoștințe. Datele de încredere sunt importante pentru portretizarea diversității structurilor și sarcinilor autorităților urbane, pentru elaborarea de politici urbane bazate pe dovezi, precum și pentru furnizarea de soluții adaptate la provocările majore.

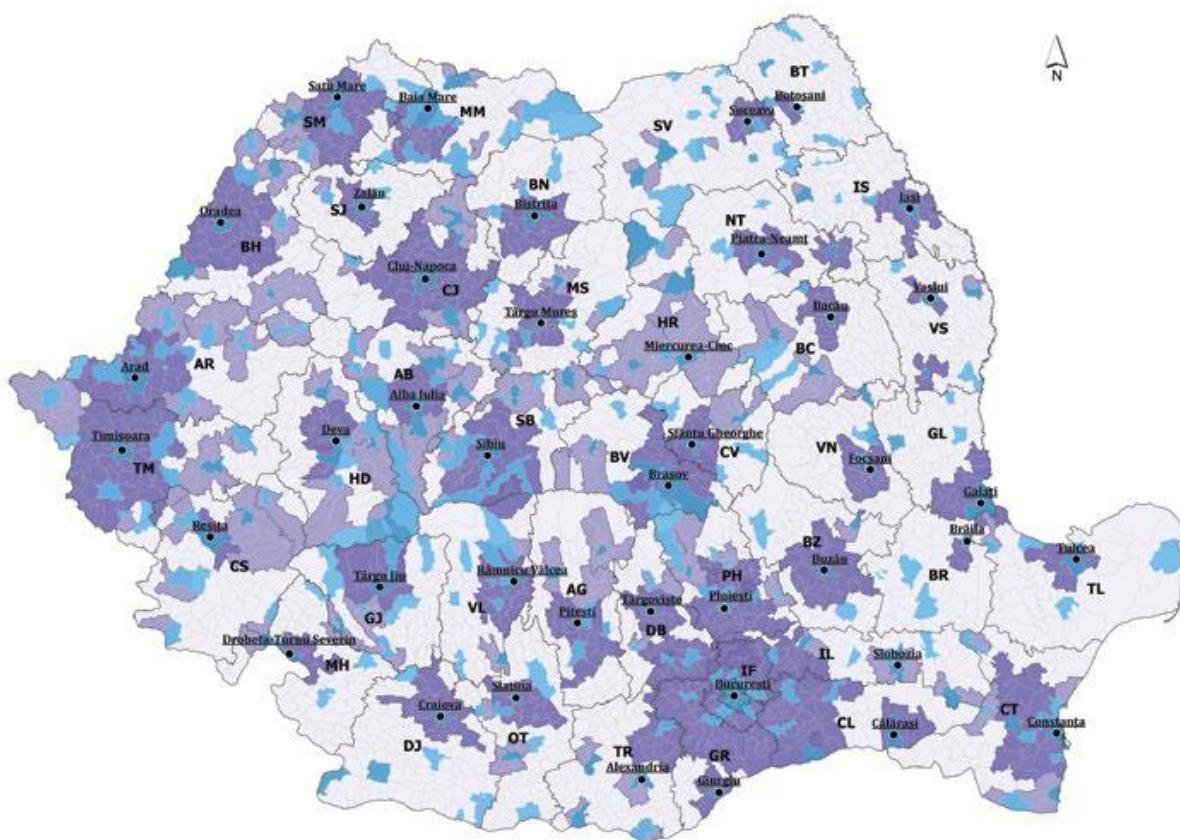
Inițiativa Urbană Europeană

Inițiativa Urbană Europeană își propune să consolideze abordările integrate și participative la dezvoltarea urbană durabilă și să ofere o legătură mai puternică cu politicile relevante ale UE și, în special, cu investițiile în politica de coeziune, prin următoarele trei linii de acțiune:

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- sprijin pentru consolidarea capacităților orașelor în conceperea politicilor și practicilor urbane durabile într-un mod integrat și participativ și îmbunătățirea proiectării și implementării strategiilor și planurilor de acțiune urbane durabile în orase;
- sprijin pentru acțiunile inovatoare prin dezvoltarea de soluții inovatoare transferabile și scalabile la provocările urbane;
- sprijin pentru cunoaștere, elaborarea de politici și comunicare.

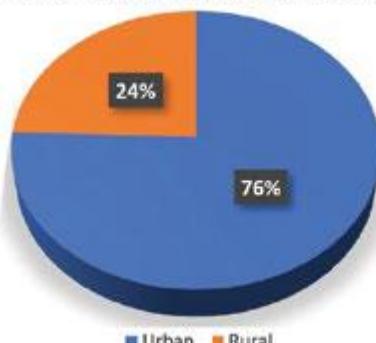

Sursa: Zone Urbane Funcționale din România, Ghid pentru elaborarea SIDU, 2021

Legendă

- Municipiu reședință de județ
- ✚ Limită de județ
- ✚ Limită de zonă urbană funcțională
- ✚ Unități administrativ-teritoriale
- ✚ Limită de zonă urbană funcțională
- ✚ Zone urbane funcționale ale centrelor urbane peste 50,000 loc.
- ✚ Zone urbane funcționale ale centrelor urbane sub 50,000 loc.
- ✚ Municipiu
- ✚ Oraș

Scenariul 2 - populația urbană/rurală la RGPL 2011

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Programul de cooperare URBACT IV (2021-2027)

URBACT este un program dedicat cooperării urbane interregionale, urmărind să consolideze eficiența Politicii de coeziune și astfel, promovarea schimbului de experiență, creșterea capacitatei și identificarea, transferul și valorificarea practicilor urbane durabile și integrate. Viitorul program urmărește sprijinirea acțiunilor și completarea inițiativelor suplimentare prevăzute în propunerea de Regulament pentru Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și alte elemente, care sunt relevante pentru contextul urban european, în special Inițiativa Urbană Europeană, Agenda Urbană pentru UE, Acordul Verde al UE și revizuirea Cartei de la Leipzig.

Agenda teritorială a Uniunii Europene 2030

Propunerea pentru Agenda Teritorială 2030 este un document strategic la nivel european care oferă un cadru de acțiune către coeziunea teritorială, aducând în același timp plus valoare printr-o abordare orientată spre implementare și creștere a vizibilității. Agenda teritorială propune șase priorități pentru dezvoltarea teritoriului european, și anume:

- Europa echilibrată – dezvoltare teritorială mai echilibrată, utilizând diversitatea Europei
- Regiuni funcționale – dezvoltare locală și regională și mai puține inegalități între teritorii
- Integrare și dincolo de frontiere – trăind și muncind peste granițele naționale
- Mediu sănătos – medii ecologice de viață mai bune și orașe și regiuni neutre din punct de vedere climatic
- Economie circulară – economii locale puternice și durabile într-o lume globalizată
- Conexiuni durabile – conectivitate digitală și fizică durabilă a teritoriilor

Politica de coeziune a UE 2021-2027

Versiunea modernizată a Politicii de coeziune a Uniunii Europene, principala politică de investiții la nivel european, acoperă domenii precum dezvoltarea urbană, mobilitatea, mediul și dezvoltarea rurală. Versiunea pentru perioada programatică 2021-2027 are la bază următoarele cinci priorități investiționale⁷:

- Europă mai inteligentă, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;
- Europă mai verde, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice;
- Europă conectată, cu rețelele strategice de transport și digitale;

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- Europă mai socială, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate;
- Europă mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

De asemenea, Politica de Coeziune are în vedere o abordare mai personalizată a dezvoltării regionale, prin simplificarea pachetului de reguli, un cadru bugetar mai flexibil, eliminarea obstacolelor transfrontaliere și sprijinirea proiectelor interregionale pentru inovare, precum și norme consolidate pentru cele mai performante investiții la nivel de UE.

Dezvoltare urbană și teritorială

Inițiativa Urbană Europeană (2021-2027)

Programul URBACT (2021-2027)

Declarația de la București – Către un cadru comun pentru dezvoltare urbană în Uniunea Europeană (2019)

Noua Agendă Urbană (2016)

Principalele propunerile ale Comisiei Europene pentru perioada 2021-2027 în domeniul dezvoltării teritoriale și urbane

Dezvoltare sustenabilă Agenda 2030 pentru dezvoltare sustenabilă

Schimbări climatice

Politica UE în domeniul schimbărilor climatice

Programul pentru mediu și politici climatice LIFE (2021-2027)

Protecția mediului Pactul ecologic european (European Green Deal)

Dezvoltare economică

Politica UE în domeniul IMM-urilor

Programul InvestEU (2021-2027)

Programul privind piața unică

Investiții într-o industrie intelligentă, inovatoare și durabilă. O strategie reînnoită privind politica industrială a UE

Cultură

O nouă agendă europeană pentru cultură Programul Europa Creativă (2021-2027)

Turism Politica UE în domeniul turismului

Cercetare-inovare

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

O agendă europeană reînnoită pentru cercetare și inovare – șansa Europei de a-și modela viitorul – COM (2018) 306 final din 15.05.2018

Program-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa (2021- 2027)

Incluziune socială Pilonul european al Drepturilor sociale

Educație, tineret, sport

Erasmus, programul de acțiune al Uniunii în domeniul educației, formării, tineretului și sportului (2021-2027)

Guvernanță

Bună guvernanță pentru politica de coeziune. Consolidarea capacitatei administrative

Energie

Politica UE în domeniul energiei până în 2030

Politica UE în domeniul energiei până în 2050

Rețeaua transeuropeană pentru energie (TEN-E)

Digitalizare Programul Europa Digitală pentru perioada 2021-2027

Transport

Mecanismul pentru Interconectarea Europei (2021-2027)

CARTE ALBĂ Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor – Către un sistem de transport competitiv și eficient din punct de vedere al resurselor

EUROPA ÎN MIȘCARE. Mobilitate durabilă pentru Europa: sigură, conectată și curată (2018)

Document de lucru: Cadrul UE pentru 2021-2030 privind politica de siguranță rutieră – Următorii pași spre "Viziune Zero"

Agricultură și dezvoltare rurală

Politica agricolă și de dezvoltare rurală pentru perioada 2021-2027

Cooperare teritorială

Obiectivul de cooperare teritorială europeană (Interreg) pentru perioada 2021-2027

Programul Transnațional Dunărea 2021-2027 – în lucru (document de poziție)

1.3. Strategii relevante la nivel național, regional și local

1.3.1. Strategii relevante la nivel național

Politica Urbană a României

Politica Urbană reprezintă viziunea de dezvoltare urbană durabilă, inclusivă și rezilientă a României. Ea va stabili o agendă comună a autorităților publice de la nivel central și local pentru îmbunătățirea cadrului de dezvoltare urbană, prin furnizarea unui set de măsuri coerente și prin coordonarea și corelarea domeniilor sectoriale și a diferenților actori. Politica Urbană vizează următoarele direcții pe care autoritățile naționale le vor aborda, și anume: a) dezvoltare urbană verde și rezilientă; b) competitivă și productivă; c) echitabilă și inclusivă; d) orașe bine guvernate. De asemenea, cinci „obiective prioritare” au apărut drept cele mai importante pentru realizarea efectivă obiectivelor de mai sus. Acestea au fost selectate luând în considerare aspecte precum efecte multiplicatoare, capacitatea de a genera co-beneficii și contribuția simultană la mai multe dintre cele patru obiective.

Aceste cinci obiective prioritare sunt următoarele:

- Obiectivul prioritar 1: Dezvoltarea teritorială durabilă
- Obiectivul prioritar 2: Crearea de orașe inteligente locuibile și climatice prin îmbunătățirea infrastructurii verzi și albastre pentru a atenua și adapta la pericolele urbane
- Obiectivul prioritar 3: Îmbunătățirea activității economice prin furnizarea de medii de viață de calitate, îmbunătățirea oportunităților de muncă și a locațiilor de afaceri bine deservite
- Obiectivul prioritar 4: Îmbunătățirea condițiilor de viață, în special prin extinderea accesului la locuințe și servicii publice
- Obiectivul prioritar 5: Îmbunătățirea capacității publice și a cooperării între jurisdicții și sectoare

În acest sens, a fost identificată o paletă largă de obiective și măsuri asociate la nivel național, pentru a putea fi adaptate și utilizate de toate autoritățile locale pe măsură ce își vor actualiza strategiile integrate de dezvoltare urbană.

Planul de Amenajare a Teritoriului Național

Strategia se coordonează la nivel de obiective și politici sectoriale cu Planul de Amenajare a Teritoriului Național - secțiunile: (I) Rețele de transport, (II) Apă, (III) Zone protejate, (IV) Rețeaua de localități (2014), (V) Zone de risc natural, (VI) Zone turistice.

PATN reprezintă o bază de amenajare pentru programele sectoriale strategice, determinând scopul și prioritățile pentru dezvoltarea teritorială a țării în relație cu politicile UE. Deși acesta nu este încă în formă finală, autoritățile locale au responsabilitatea de a asigura pentru comunitățile lor o dezvoltare în armonie cu principiile și liniile directoare ale PATN, pe măsură ce secțiunile sunt elaborate.

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României. România policentrică 2035. Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și egalitate de șanse pentru oameni

Prin SDTR este stabilit cadrul strategic de fundamentare a dezvoltării teritoriale a României pe termen lung, necesar pentru sprijinirea și ghidarea procesului de dezvoltare teritorială la nivel național, cu scopul valorificării oportunităților și a nivelului de dezvoltare ale fiecărui teritoriu. Scenariul România Policentrică urmărește, în perspectiva anului 2035, dezvoltarea teritoriului național la nivelul unor nuclee de concentrare a resurselor umane, materiale, tehnologice și de capitaluri (orașe mari/medii) și conectarea eficientă a acestor zone de dezvoltare cu teritoriile europene.

În cadrul Strategiei au fost identificate 5 obiective generale și mai multe obiective specifice aferente:

- Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și broadband
- Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive
- Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coeziive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor funcționale urbane
- Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială
- Creșterea capacitații instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială

Strategii sectoriale naționale

Dezvoltare metropolitană, urbană și locală

Orașe Magnet – Migrație și navetism în România

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Orașe Competitive - Remodelarea economiei geografice a României

Programul Național de Dezvoltare Locală I și II

Criterii de prioritizare îmbunătățite pentru proiectele PNLD

Dezvoltare sustenabilă

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României – orizonturi 2013-2020-2030

Strategia Națională de Renovare pe Termen Lung

Schimbări climatice Strategia Națională privind Schimbările Climatice 2013-2020 (2023)

Protecția mediului

Strategia Națională de Gestionație a Deșeurilor 2014-2020 (2023) și Planul Național privind

Managementul Deșeurilor

Dezvoltare economică

Strategia Națională pentru Competitivitate 2014-2020 (2023)

Strategia națională pentru export a României pentru perioada 2014-2020 (2023)

Cultură

Strategia sectorială în domeniul culturii și patrimoniului național pentru perioada 2016-2022

Turism

Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național al României 2007-2026

Strategia Națională de Dezvoltare a Ecoturismului în România

Cercetare-inovare

Strategia Națională pentru Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020 (2023)

Incluziune socială și sănătate

Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015- 2020 (2023)

Strategia pentru Sănătate 2014-2020 (2023)

Strategia națională pentru promovarea îmbătrânirii active și protecția persoanelor vârstnice 2015-2020 (2023)

Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020 (2023)

Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români

apartență minorității rome pentru perioada 2015-2020 (2023)

Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului 2014-2020 (2023)

Strategia națională "O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități" 2015-2020 (2023)

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Educație, tineret, sport

Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016-2020 (2023)

Strategia Națională pentru Învățarea pe tot Parcursul Vieții

Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020 (2023)

Strategia privind modernizarea infrastructurii educaționale 2017-2023

Strategia pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii

Guvernanță

Strategia pentru consolidarea administrației publice 2014-2020 (2023)

Strategia privind mai buna reglementare 2014-2020 (2023)

Energie Strategia Energetică a României 2016-2030, cu perspectiva anului 2050

Digitalizare

Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România (2023)

Planul Național de Dezvoltare a Infrastructurii – NGN (Next Generation Network)

Transport

Master Plan General de Transport al României

Strategia de transport intermodal în România 2020 (2023)

Agricultură și dezvoltare rurală

Strategia pentru Dezvoltarea Sectorului Agro-Alimentar pe termen mediu și lung (orizontul 2020-2030)

Planul Strategic Național Multianual privind Acvacultură

1.3.2. Propunerile de arhitectură pentru Programele Operaționale 2021-2027

Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ)

Programul Operațional Tranziție Justă își propune să asigure trecerea către o economie neutră din punct de vedere climatic, într-un mod echitabil – care să mențină sau să crească numărul locurilor de muncă din aceste sectoare, bazându-se pe obiective care vizează sprijinirea diversificării economice a celor mai afectate teritorii, măsuri de recalificare și incluziune a muncitorilor și a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)

Viziunea Programului Operațional Dezvoltare Durabilă este în concordanță cu obiectivul Uniunii Europene de conservare și îmbunătățire a calității mediului, bazându-se pe obiective care vizează asigurarea coeziunii sociale, economice și teritoriale prin sprijinirea unei economii cu emisii scăzute de gaze cu efect de seră și prin asigurarea utilizării eficiente a resurselor naturale.

Prin PODD se urmărește finanțarea nevoilor de dezvoltare naționale din următoarele sectoare: adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare a sistemului energetic; infrastructura de apă și apă uzată; economia circulară; conservarea biodiversității; calitatea aerului; decontaminarea siturilor poluate și managementul risurilor.

Programul Operațional Transport (POT)

Viziunea Programului Operațional Transport pentru anul 2030 este de a moderniza și extinde infrastructura de transport de pe teritoriul României, în vederea îmbunătățirii conectivității cu restul țărilor din Uniunea Europeană concomitent cu regiunile de dezvoltare ale țării. Obiectivul general îl reprezintă recuperarea decalajelor de dezvoltare din domeniul infrastructurii de transport, concomitent cu aderarea la politicile europene de transport evidențiate prin Politica TENT, Strategia Europa 2020, pachetul „Europa în mișcare” și Master Planul General de Transport al României.

Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)

Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare propune măsuri în domeniile cercetării, dezvoltării și inovării/specializării inteligente și în domeniul digitalizării, finanțate fie prin granturi, fie prin instrumente financiare cu respectarea regulilor de ajutor de stat, după caz, pentru a răspunde provocărilor identificate la nivel național.

Programul Operațional Sănătate (POS)

Programul Operațional Sănătate 2021-2027 este un document strategic de programare care acoperă o serie amplă de domenii, precum: medical, social, energie, CDI și TIC, obiectivul acestuia fiind de a contribui la strategiile elaborate în domeniile de resort, considerând astfel obiectivele și prioritățile specifice tematicе selectate în funcție de nevoile naționale, regionale, județene și locale.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)

Programul Operațional Educație și Ocupare prezintă o viziune integrată privind accesul la învățământ și accesul pe piața muncii, propunându-și să modernizeze instituțiile și serviciile oferite pieței muncii, să promoveze participarea echilibrată, după gen, pe piața muncii, să asigure echilibrul dintre viața profesională și cea personală, dar și să ducă la o mai bună adaptare a lucrătorilor la schimbările rapide de pe piața muncii.

Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)

Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială are o importantă componentă socială, cu mai multe obiective, precum: creșterea accesului la servicii sociale pentru populația vulnerabilă, creșterea calității serviciilor sociale, reducerea gradului de excluziune socială pentru grupurile vulnerabile, creșterea capacitații sistemului național de asistență socială de a răspunde la nevoile populației vulnerabile, creșterea capacitații autorităților locale de a identifica și evalua nevoile sociale ale comunității într-un mod participativ.

De asemenea, POIDS se adresează unei categorii extinse de grupuri vulnerabile: persoane din mediul rural, familii monoparentale, persoane fără locuință, familii cu o situație materială precară, emigranți, persoane cu dizabilități, vârstnici, victime ale violenței domestice, etc.

Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT)

Programul Operațional Asistență Tehnică are drept scop continuarea abordării din perioada 2014- 2020, respectiv finanțarea din POAT a măsurilor orizontale și a asistenței tehnice pentru programele operaționale gestionate de MFE care nu vor avea axă proprie de asistență tehnică, respectiv PODD, POCIDIF, POS, POIDS și POAT. Acest mecanism permite implementarea eficace a asistenței tehnice, în sensul în care elimină riscul de duplicare a funcțiilor de evaluare, monitorizare, verificare cereri de rambursare și achiziții pentru proiectele de asistență tehnică implementate.

1.3.3. Strategii relevante la nivel regional

În 1998 au fost create opt regiuni de dezvoltare prin asocierea consiliilor județene din România, pentru a coordona dezvoltarea regională necesară aderării la Uniunea Europeană. Aceste regiuni nu au personalitate juridică și nici statut administrativ, deși ele devin din ce în ce mai semnificative în dezvoltarea regională. Regiunile de dezvoltare coordonează proiecte

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

infrastructurale regionale și au devenit membre ale Comitetului Regiunilor în 2007 când România a aderat la Uniunea Europeană. Regiunile de dezvoltare ale României corespund cu diviziunile de nivel NUTS-II din Uniunea Europeană. Cadrul legislativ pentru constituirea regiunilor de dezvoltare a fost dat prin legea nr. 151/1998, privind dezvoltarea regională în România.

România este împărțită în opt regiuni de dezvoltare, numite după poziția geografică în țară, respectiv Nord - Vest, Nord - Est, Sud - Vest, Sud - Est, Sud, Vest, Centru, București și Ilfov. Localizată în centrul țării, pe cursurile superioare și mijlocii ale Mureșului și Oltului, Regiunea Centru este străbătută de meridianul de 250 longitudine estică și paralela de 46° latitudine nordică. La nivel continental, Regiunea Centru este situată în partea de sud-est a Europei și a Uniunii Europene. Prin poziția sa geografică, Regiunea Centru este bine relaționată teritorial ocupând astfel o poziție privilegiată. Regiunea Centru realizează conexiuni cu 6 din cele 7 regiuni de dezvoltare, înregistrându-se distanțe aproximativ egale din zona ei centrală până la punctele de trecere a frontierelor. Regiunea Centru este formată din 6 județe (Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu), care însumează o suprafață de 34100 km², reprezentând 14,3% din teritoriul țării. Din suprafața totală a Regiunii Centru cea mai mare pondere o ocupă județul Mureș (19,7%), la polul opus fiind județul Covasna (10,9%). Dinamica și configurația rețelei de localități sunt factori care au influențat în mod direct nivelul de dezvoltare socială și economică a Regiunii Centru. Rețeaua de localități din Regiunea Centru este formată din 57 de orașe (dintre care 20 sunt municipii), 357 de comune și 1788 de sate. Cele mai multe comune sunt în județul Mureș (91), iar cele mai multe sate sunt în județul Alba (656), majoritatea fiind mici și foarte mici (foarte multe cătune în Munții Apuseni cunoscute sub numele de crânguri)

Rețeaua urbanistică din Regiunea Centru se caracterizează printr-o eterogenitate, astfel avem: un oraș de rang 2 (peste 200.000 de locuitori): Brașov, două orașe de rang 3 (100.000 - 200.000 de locuitori): Târgu Mureș și Sibiu, 3 orașe de rang 4 (50.000 - 100.000 de locuitori): Alba Iulia, Mediaș și Sfântu Gheorghe și 11 orașe de rang 5 (25.000 - 50.000 de locuitori): Miercurea Ciuc, Făgăraș, Reghin, Odorheiu Secuiesc, Sighișoara, Săcele, Sebeș, Cugir, Tânărau, Aiud și Zărnești, restul orașelor fiind sub 25.000 de locuitori.

În ceea ce privește spațiul rural, acesta ocupă aproximativ 83% din teritoriul regiunii și oferă rezidență pentru 40% din locuitorii Regiunii Centru. Având la bază criteriul împărțirii administrativ-teritorial, ponderile spațiilor urbane și rurale la nivel de județ sunt exprimate în

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

tabelul de mai jos. La nivelul Regiunii Centru județul cu cea mai mare suprafață a zonei urbane este Brașov (22,3%), iar cele mai mari suprafete ale spațiului rural, peste 85% sunt în județele Mureș, Covasna și Harghita.

Particularitățile geografice (în special accesibilitate reliefului, resursele naturale, resursele hidrografice și condiții bio-pedo-climatice) au influențat direct umanizarea și dezvoltarea așezărilor rurale, formându-se în timp anumite tipuri morfostructurale de sate. Astfel, în Regiunea Centru distingem următoarele tipuri de sate:

- sate risipite sau împrăștiate, cu gospodării disperse pe versanți, specifice zonei de munte (Munții Apuseni, Munții Șureanu, Mărginimea Sibiului, etc.)
- sate răsfirate, condiționate mai puțin de modul de organizare interioară, de relief și ocupația locuitorilor: Subcarpații Transilvaniei, Depresiunea Colinară a Transilvaniei (Câmpia Transilvaniei și Podișul Transilvaniei). În funcție de condițiile topografice locale aceste sate pot prezenta o răsfirare lineară (de vale, de drum, de culme), răsfirare areolară (de versant, de contact, de culme, de vale), o răsfirare polinucleară (formate din mai multe nuclee de răsfirare, mai ales în zonele deluroase și de podiș)
- sate adunate, cu tendințe de grupare, adunare a gospodăriilor între limitele unei vete bine conturate: Podișul Transilvaniei, depresiunile intramontane din Carpații Orientali și Meridionali, depresiunile submontane sau intracolinare. Există mai multe tipuri de sate adunate: sate compacte, sate aglomerate, sate adunate propriu-zis

Principalele funcții ale așezărilor rurale din Regiunea Centru sunt:

- așezări rurale cu funcții predominant agricole: cerealier (specifice localităților rurale din Câmpia Transilvaniei), zootehnic (specifice localităților rurale din zona montană), cerealier - viticol (specifice localităților rurale din zona Podișului Târnavei), cerealier - pomicol (specifice localităților rurale din zonele deluroase, colinare și de podiș), vitipomicol (Cetatea de Baltă, Jidvei, Ighișu, etc.), zootehnic - forestier (specifice zonei montane: Bistra din județul Alba, Jina din județul Sibiu)
- așezări rurale cu funcții predominant industriale: industria extractivă (în urma procesului de restructurare a sectorului minier, majoritatea activităților de exploatare a resurselor metalifere (feroase și neferoase) s-au închis),
- așezări rurale cu funcții predominant mixte: noduri de cale ferată de importanță națională sau regională (exemplu Vințu de Jos din județul Alba), profil dublu agricol - forestier (exemplu Bistra din județul Alba)

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- aşezări rurale cu funcții predominant speciale : profil turistic și agroturistic: Albac, Arieșeni din județul Alba, Moeciu de Jos, Bran din județul Brașov, Rășinari, Gura Râului din județul Sibiu, Lăzarea, Corund, Praid din Județul Harghita, Malnaș Băi, Arcuș din județul Covasna, Sâangeorgiu de Mureș, din județul Mureș.

Regiunea Centru se caracterizează printr-o mare diversitate etnică, lingvistică și religioasă. Datele preliminare ale recensământului populației și locuințelor din 2011 arată că în Regiunea Centru locuiesc cele mai multe persoane aparținând minorităților etnice și religioase, comparativ cu celelalte regiuni. Românii formează majoritatea absolută a populației din Regiunea Centru (61,22%), fiind însă minoritari în 2 județe – Harghita (12,61%) și Covasna (21,42%). Sunt urmați în ordine de maghiari – 28,57% din totalul populației (6,5% la nivelul național), romi – 4,71% din populație (3,3% la nivelul național) și germani – 0,4% (0,2% la nivelul țării).

Potrivit datelor statistice din 2017, din cele 357 de comune ale Regiunii Centru 285 comune erau conectate la rețeaua publică de alimentare cu apă potabilă (79,8% din nr. total), 166 comune erau conectate la rețeaua publică de canalizare (46,5%) și 194 comune erau conectate la rețeaua națională de distribuție a gazelor naturale. Față de anul 2013 se remarcă o îmbunătățire semnificativă în ce privește numărul de comune conectate la rețele județene de apă și canal. Județele care se caracterizează prin cele mai mari ponderi ale comunelor care beneficiază de o infrastructură tehnico-edilitară mai dezvoltată sunt Brașovul, Mureșul și Harghita.

Numărul populației rurale din Regiunea Centru totalizează 992 899 locuitori, reprezentând 42,6% din totalul populației regiunii la nivelul anului 2018. Cele mai ridicate procentaje ale populației rurale se înregistrează în județele Harghita și Covasna (57,8% respectiv 52,9%), iar cele mai scăzute în județele Brașov și Sibiu (29,3% respectiv 34,7%). Față de anul 1990, ponderea populației rurale a crescut cu 3,2 puncte procentuale, în ciuda faptului că, după anul 1990, un număr de 12 comune au fost declarate orașe.

Se constată în ultimii ani un interesant fenomen de „re-ruralizare” a României și, implicit, a Regiunii Centru, determinat de migrația dinspre mediul urban spre mediul rural. Acest fenomen are atât cauze economice (creșterea costului vieții în orașe și pierderea locurilor de muncă au determinat un număr important de persoane - pensionari cu pensii mici, persoane active rămase fără un loc de muncă - să se mute în mediul rural, cât și cauze sociale

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

(tendința tinerelor familii de a se stabili în zonele periurbane, în localități formal rurale, dar care dispun de o bună infrastructură edilitară.

Rata de ocupare a populației în vîrstă de 15-64 ani din mediul rural din Regiunea Centru s-a redus în perioada 2000- 2017 de la 66% la 53,5%, fiind de asemenea vizibil inferioară celei înregistrate în mediul urban – 65,9%. Aceste valori sunt încă departe de rata - țintă de ocupare la nivel național (70% din populația de 20-64 ani), stabilită prin Strategia Europa 2020. Această rată redusă de ocupare are multiple cauze: lipsa locurilor de muncă disponibile, nivelul redus de diversificare al economiei rurale (dependența masivă de o singură activitate – agricultura), lipsa spiritului antreprenorial și a cunoștințelor necesare inițierii și conducerii unei afaceri pe cont propriu, lipsa unor măsuri eficiente de stimulare a creării de noi locuri de muncă pe durată lungă în mediul rural, nivelul scăzut de pregătire profesională și corelarea insuficientă între oferta profesională a sistemului educativ și cerințele în continuă schimbare ale pieței forței de muncă, nivelul incipient al formării profesionale pe parcursul întregii vieți și mobilitatea redusă a forței de muncă. În ceea ce privește numărul forței de muncă din agricultură, specificul României este dat de proporția redusă a salariaților în totalul populației ocupate în acest sector, situație ce se regăsește și la nivelul Regiunii Centru. Astfel, din cele 173,9 mii persoane ocupate în agricultură și silvicultură la nivelul Regiunii Centru, doar 14,4 mii au statutul de salariat, marea majoritate a celor ce lucrează în acest sector fiind fie lucrători pe cont propriu, fie lucrători familiali neremunerați.

Principala caracteristică a zonelor rurale din România este dependența masivă de o singură ramură economică - agricultura. Agricultura de semi-subzistență practicată în majoritatea zonelor rurale din Regiunea Centru se caracterizează prin predominanța exploatațiilor agricole de dimensiuni mici, forța de muncă îmbătrânită, ponderea scăzută a muncii mecanizate în procesul de producție și, bineînțeles, o valoare scăzută a veniturilor obținute. Pădurile reprezintă o altă resursă economică importantă, însă prin valorificarea incompletă a masei lemnăsoase se obțin mai puține venituri decât în majoritatea țărilor europene, iar prin exploatarea într-o manieră nesustenabilă se pune în pericol dezvoltarea economică durabilă a zonelor împădurite.

În fine, turismul reprezintă o alternativă economică prea puținexploatată în prezent. Cele câteva localități rurale care au reușit valorificarea atuurilor naturale și antropice în domeniul turismului (Moeciu, Bran, câteva comune din Mărginimea Sibiului, Rimetea ș.a.) pot constitui modele de urmat pentru multe alte localități ce dispun de un potențial turistic ridicat.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Dezvoltarea turismului antrenează totodată dezvoltarea altor domenii economice și sociale (infrastructura de transport, industriile artizanale, industria agroalimentară, diverse servicii) generându-se astfel un efect multiplicator în economia locală.

Măsurile de stimulare a afacerilor în domenii economice neagricole (turism, servicii, industrii artizanale etc.) concomitent cu dezvoltarea competențelor profesionale și îmbunătățirea cunoștințelor antreprenoriale ale locuitorilor din mediul rural pot contribui considerabil la reducerea dependenței de activitățile agricole, creșterea ocupării și dezvoltarea economică a spațiului rural.

Sursa: Plan de Dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2021, 2022

Strategia Regională urmărește pe tot parcursul său concentrarea tematică în jurul obiectivelor majore stabilite la nivel european în cadrul Noii Politici de Coeziune pentru perioada 2021-2027: inovare, digitalizare, transformare economică, reducerea emisiilor de carbon și combaterea schimbărilor climatice, creșterea gradului de conectare prin dezvoltarea rețelelor de transport și de internet, incluziune socială prin creșterea accesului la educație, ocupare și la servicii de sănătate de calitate și, nu în ultimul rând apropierea de nevoile concrete ale comunităților.

Sursa: Plan de Dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2021, 2022

Viziunea care stă la baza dezvoltării regionale este ambiția ca, pe termen mediu, *"Regiunea Centru să devină o regiune curată, atractivă pentru locuitorii săi și turism, cu o economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare, în care grijă pentru exploatarea și utilizarea durabilă a resurselor să se afle în atenția fiecărui cetățean"*

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru reunește 6 domenii strategice de dezvoltare, fiecare dintre acestea grupând un număr de priorități și măsuri specifice:

- Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă
- Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare și inovare
- Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate
- Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice
- Turism și patrimoniu cultural
- Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura

În procesul de elaborare al PDR Centru s-au avut în vedere câteva principii fundamentale, și anume:

- parteneriatul activ la nivel regional prin activitățile desfășurate în cadrul structurilor consultative create (Comitetul Regional de Planificare, grupurile tematice de lucru, grupurile județene de lucru) și o abordare mixtă a procesului: bottom up (nevoi, soluții, proiecte) și top down (integrare, corelare, prioritizare)

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- concentrarea și prioritizarea obiectivelor, mărinindu-se în acest fel eficacitatea utilizării resurselor alocate
- coordonarea și corelarea diferitelor acțiuni propuse, ținându-se cont de complementaritatea cu alte strategii naționale sau regionale (inclusiv cu Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru)
- cuantificarea realizării obiectivelor propuse prin utilizarea unor indicatori SMART de monitorizare ai PDR Centru
- implicarea beneficiarilor încă din faza de elaborare a Strategiei prin crearea unui portofoliului regional de proiecte

Implementarea Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru se va întinde de-a lungul perioadei 2021-2029 și va avea la bază atât finanțări nerambursabile din fonduri europene disponibile după aprobatarea Programelor Operaționale aferente perioadei 2021-2027, oportunitățile de finanțare oferite în cadrul PAC 2021-2027 (prin noul PNS și sistemul de plăți directe), noile pachete financiare și programe europene adoptate ca răspuns la criza generată de pandemia COVID 19 (ex. PNRR, Next Generation EU, EU4Health etc) cât și alocările disponibile prin programele naționale (ex. PNDL, Rabla, Casa Verde, PNCDI etc), toate aceste surse putând acoperi doar în parte nevoile de finanțare ale Strategiei, fiind astfel nevoie și de mobilizarea unor resurse financiare proprii sau atrase de către autorități locale, companii și universități.

Domeniul Strategic 1. Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă

Obiectiv strategic: Creșterea coeziunii teritoriale și reducerea disparităților intrareionale prin îmbunătățirea infrastructurii regionale de transport și comunicații și sprijinirea dezvoltării urbane integrate

Cooperarea teritorială la nivel microregional este considerată drept unul din pilonii principali de acțiune prin care se asigură o dezvoltare durabilă și echilibrată la nivelul unei regiuni și care contribuie la construirea unei reale coeziuni teritoriale. Există diverse tipuri de cooperare sau asociere ale unităților administrativ-teritoriale, între acestea regăsindu-se zonele metropolitane, GAL-urile, ADI-urile sau ITI-urile. În ce privește asocierea la nivel de microregiune, considerăm că microregiunea poate fi constituită din acele teritorii formate din mai multe unități administrativ-teritoriale urbane și rurale învecinate, cu un număr suficient de mare al populației, care au similitudini de ordin geografic, istoric și economic dar și anumite complementarități socioeconomice prin care se facilitează cooperarea între localități în

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

vederea dezvoltării mai rapide și reciproc avantajoase a UAT-urilor implicate. În prezent, autoritățile locale din Regiunea Centru au mai puțină în ce privește cooperarea teritorială și de aceea în perioada următoare trebuie sprijinite acțiunile care vizează consolidarea capacității structurilor de guvernanță la niveluri multiple, consolidarea instituțiilor cu rol în planificarea și gestionarea proceselor de dezvoltare a teritoriului și implementarea strategiilor teritoriale integrate.

Dezvoltarea echilibrată la nivel teritorial necesită o bună rețea de comunicații și o infrastructură modernă de telecomunicații. Regiunea Centru dispune de o rețea extinsă de transport atât de drumuri cât și de căi ferate însă lipsa investițiilor a afectat într-o măsură semnificativă capacitatea de transport și calitatea acestor rețele. Amintim faptul că Regiunea Centru este străbătută de cinci drumuri europene, patru dintre ele formează un mare inel rutier ce traversează sudul, vestul, nordul și estul regiunii, iar al cincilea drum european străbate centrul regiunii, pe direcția SE – NV, toate acestea făcând parte din rețeaua extinsă TEN-T (comprehensive network). Rețeaua de drumuri regionale (județene) asigură conexiunea diferitelor localități cu infrastructura TEN-T și însumează cca 4404 km, însă ponderea drumurilor modernizate și a celor cu îmbrăcăminte ușoare rutiere este încă scăzută (74,6% conform datelor statistice aferente anului 2018). În contextul unei dezvoltări echilibrate, pentru Regiunea Centru sunt de o importanță majoră continuarea și accelerarea lucrărilor de execuție a autostrăzilor și a investițiilor în infrastructura feroviară începute în perioada 2014-2020 precum și modernizarea și creșterea capacitatei de transport a drumurilor de importanță regională care asigură conexiunile la rețeaua TEN-T precum și realizarea de noi conexiuni rutiere acolo unde acestea lipsesc.

În ce privește rețeaua de internet și gradul de utilizare a acestuia, conform celui mai recent Raport DESI, România ocupă unul din ultimele locuri la nivel european în toate cele 5 domenii luate în calcul: conectivitate, capitalul uman, utilizarea internetului, integrarea tehnologiei digitale -în afaceri și e-commerce) și serviciile publice digitale (Regiunea Centru nu prezintă o situație diferită față de restul țării). Pentru a determina o schimbare majoră a acestei situații, eforturile regionale trebuie orientate spre susținerea digitalizării serviciilor publice la nivel local, spre dezvoltarea, în colaborare cu nivelul național, a infrastructurii de internet de bandă largă Broadband și spre sprijinirea digitalizării activităților și dezvoltarea de infrastructuri specifice la nivel local și județean în domenii precum educația, sănătatea și cultura. Considerate motoare ale economiei, orașele sunt catalizatori pentru creativitate și

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

inovare. Diversele dimensiuni ale vieții urbane - economică, socială, culturală și de mediu - sunt strâns legate între ele, iar succesul în materie de dezvoltare urbană poate fi atins numai prin intermediul unei abordări integrate. O provocare o reprezintă dezvoltarea orașelor mari ca poli de atracție pentru zonele învecinate și motoare ale creșterii economice inteligente atât prin extinderea și dezvoltarea infrastructurii cât și planificarea expansiunii urbane dirijate/controlate. Dezvoltarea durabilă a orașelor se poate realiza printr-o abordare integrată, care să vizeze atât dimensiunile sustenabilității urbane cât și provocările și noile tendințe privind progresul societății. În esență, durabilitatea urbană se bazează pe interacțiuni pozitive între cele trei subsisteme: social, economic și fizic (teritorial și de mediu).

Studii precum cel al Băncii Mondiale, "Orașe magnet, migrație și navetism în România", au arătat că un oraș se dezvoltă accelerat dacă există o infrastructură de calitate, un mediu care sprijină dezvoltarea afacerilor, în special a celor cu valoare adăugată mare, o administrație eficientă care colaborează cu mediul privat și un mediu universitar performant. Rețeaua de localități din Regiunea Centru este formată din 57 de orașe (dintre care 20 sunt municipii), 357 de comune și 1788 de sate. Dinamica și configurația rețelei de localități sunt factori care au influențat în mod direct nivelul de dezvoltare socială și economică a Regiunii Centru. Regiunea Centru ocupa în 2019 locul 3 la nivel național în ce privește ponderea populației rezidente din mediul urban (57,2%), după Regiunea București - Ilfov (88,5%) și Regiunea Vest (60,7%). Amintim că rețeaua urbană la nivelul Regiunii Centru cuprinde: 1 oraș cu peste 200.000 locuitori, 2 orașe cu o populație între 100.000 - 200.000 locuitori, 3 orașe cu o populație între 50.000 - 100.000 locuitori, 7 orașe cu o populație între 30.000 - 50.000 locuitori, 9 orașe cu o populație între 20.000 - 30.000 locuitori, 9 orașe cu o populație între 10.000 - 20.000 locuitori, 21 orașe cu o populație între 5.000 - 10.000 locuitori, iar 5 orașe au o populație sub 5.000 locuitori.

Principalele provocări privind dezvoltarea urbană la nivelul Regiunii Centru sunt: extinderea necontrolată a orașelor, infrastructura tehnico-edilitară deficitară, mobilitatea urbană, tranzitia digitală, spațiile verzi, zonele degradate din interior sau din jurul orașelor, creșterea polarizării sociale și lipsa soluțiilor durabile pentru comunitățile marginalizate social, atractivitatea redusă a localităților urbane mici, nivelul scăzut de cooperare între centrele urbane și UAT-urile rurale care formează zonele urbane funcționale, capacitatea instituțională deficitară la nivelul administrațiilor publice locale, participarea scăzută a cetățenilor la procesul decizionale.

Priorități specifice:

P.1.1 Întărirea capacității administrative a autorităților publice locale în vederea implementării principiilor dezvoltării urbane integrate și sprijinirea cooperării la nivel microregional

P.1.2 Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport regional și dezvoltarea infrastructurii TIC, în mod special a infrastructurii de bandă largă

1.2.1 Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii regionale de transport pentru creșterea accesibilității localităților urbane și rurale la rețeaua națională de transport și la rețeaua TEN-T

1.2.2 Dezvoltarea infrastructurii TIC, în mod special a infrastructurii de bandă largă și îmbunătățirea conectivității digitale în mediul urban și cel rural

P.1.3 Consolidarea rolului și funcțiilor aşezărilor urbane din Regiunea Centru ca actori importanți în asigurarea coeziunii teritoriale, sociale și a creșterii economice bazată pe cunoaștere

1.3.1 Sprijinirea mobilității urbane durabile

1.3.2 Extinderea digitalizării serviciilor administrației publice locale și implementarea de soluții SMART City

1.3.3 Creșterea coeziunii economice și sociale a orașelor prin implementarea de strategii de dezvoltare locală integrate la nivel de zone urbane marginalizate și prin sprijinirea acțiunilor de regenerare urbană

1.3.4 Revitalizarea economică și socială a orașelor mici precum și a localităților urbane monoindustriale

Domeniul strategic 2. Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare și inovare

Obiectiv strategic: Tranziția spre o economie regională bazată pe cunoaștere prin modernizarea tehnologică și digitalizarea întreprinderilor, intensificarea cooperării economice și prin creșterea contribuției cercetării–dezvoltării–inovării la dezvoltarea economică a Regiunii Centru

Criza economică și finanțiară care a debutat în a doua jumătate a anului 2008 a avut un impact negativ semnificativ asupra economiei regionale atât în ce privește nivelul produsului intern brut, care s-a redus în 2009 cu peste 4,4 puncte procentuale față de anul anterior, scăderea continuând și în 2010 cât și în ce privește nivelul ocupării. După ieșirea din recesiunea economică în anul 2012, Regiunea Centru a început să recupereze scăderile

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

înregistrate în perioada 2009-2010, iar anii 2015-2018 au dus la consolidarea creșterii economice.

Produsul intern brut obținut în 2018 la nivelul Regiunii Centru totalizează 107,13 miliarde lei prețuri curente, reprezentând 11,3% din valoarea produsului intern brut al României. Produsul Intern Brut /locuitor al Regiunii Centru, calculat la paritatea de cumpărare standard a fost în anul 2018 de 18 800 euro, reprezentând 62% din media Uniunii Europene și 94,4% din media națională. Serviciile și industria au cele mai importante contribuții la formarea valorii adăugate brute regionale: 56,1% respectiv 33,9%. Sectorul agricol contribuie în proporție de 4,6%, iar construcțiile cu 5,5%.

Structura economică a Regiunii Centru a suferit modificări substanțiale în ultimii 15-20 ani. Ponderile unor sectoare economice de bază, precum agricultura, industria extractivă, industria prelucrătoare grea s-au redus mult, crescând în schimb ponderea altor ramuri economice și a celor din sectorul terțiar, în particular. Procesul nu este încheiat, fiind de așteptat ca această evoluție să continue și în următorii ani.

Economia Regiunii Centru păstrează încă un profil industrial vizibil ce poate fi evidențiat atât prin contribuția relativ ridicată a industriei la formarea produsului intern brut cat și prin ponderea semnificativă a populației ocupate în sectorul secundar al economiei. În prezent, pilonii industriei Regiunii Centru sunt industria auto, industria alimentară și a băuturilor, industria confecțiilor textile, a pielărie și încăltăminte, prelucrarea lemnului și fabricarea mobilei.

Sectorul serviciilor are o contribuție importantă la formarea produsului intern brut regional, având o dezvoltare semnificativă în ultimii ani. Domeniile care au înregistrat cele mai mari creșteri sunt transporturile (în special transporturile rutiere și cele aeriene), telecomunicațiile, sectorul finanțier-bancar și de asigurări. Turismul a înregistrat un progres notabil pe anumite segmente, cum ar fi agroturismul, contribuind la valorificarea importantului potential turistic al regiunii.

Primul factor de creștere a PIB/ locuitor este productivitatea muncii, factor intensiv prin excelență. Comparativ cu nivelul mediu din Uniunea Europeană, productivitatea muncii din Regiunea Centru atingea, în 2017, aproximativ 60% din acesta. Un rol important în dezvoltarea economică a regiunii l-au avut investițiile străine directe (I.S.D.), iar conform datelor Băncii Naționale a României, soldul acestora la nivelul Regiunii Centru s-a ridicat, la finele anului 2018, la 7,331 miliarde euro (9,0% din totalul ISD din România), ceea ce plasează

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Regiunea Centru pe poziția a doua, după Regiunea București-Ilfov în ce privește totalul investițiilor străine atrase. Activitățile industriale spre care s-au îndreptat cele mai importante investiții sunt industria auto, industria ușoară, industria de prelucrare a lemnului, industria alimentară, industria materialelor de construcții.

O altă evoluție semnificativă în ultimii ani este continuarea tendinței de polarizare economică la nivel regional. Gradul de coeziune economică se menține scăzut, această situație regăsindu-se și la nivelul întregii țări. Semnificativ în acest sens este raportul de 1,8 înregistrat în anul 2017 între județul cu cel mai ridicat nivel al PIB/locuitor și județul cu cel mai scăzut nivel al PIB/locuitor din Regiunea Centru. Un proces economic relativ recent este apariția clusterelor economice. În viziunea multor experți economici și oameni de afaceri, bazată și pe experiența altor economii europene, clusterele pot impulsiona dezvoltarea economică și pot aduce o valoare adăugată mai mare. Până în prezent, în Regiunea Centru s-au format mai multe clustere în domeniile prelucrării lemnului, al biomasei, al industriei textile, al electrotehnicii, al prelucrărilor metalice, al industriei alimentare, iar procesul de clusterizare este de așteptat să ia amploare.

Considerată altă dată un atu al Regiunii Centru, forța de muncă nu se ridică întotdeauna la nivelul de pregătire necesar pentru o economie competitivă iar în ultimii câțiva ani, tot mai multe domenii economice din toate județele Regiunii Centru reclamă lipsa forței de muncă, în general și a celei calificate, în particular.

Motor al dezvoltării economice regionale, întreprinderile mici și mijlocii au înregistrat începând cu anul 1990 o dezvoltare susținută, ajungând să reprezinte în anul 2017 aproximativ 73,5% din efectivul de personal și 70,6% din cifra de afaceri realizată de unitățile locale active. În condițiile în care IMM-urile dispun, în general, de resurse financiare limitate și un spațiu redus de manevră economică, vulnerabilitatea acestora este mare, iar în cazul unei crize economice gradul în care sunt afectate crește semnificativ. Una din nevoile majore ale IMM-urile din regiune este creșterea gradului de modernizare și extinderea inovării. Deși există un interes declarat din partea întreprinderilor mici și mijlocii pentru inovare și pentru modernizarea proceselor de producție, a produselor realizate și a serviciilor oferite, capacitatele financiare și organizatorice ale acestor companii nu sunt suficiente pentru a le asigura accesul dorit la cele mai performante tehnologii.

Exporturile au avut o evoluție puternic ascendentă în ultimii 10 ani, valoarea acestora ajungând la aproape 10,8 miliarde euro în anul 2018, de 1,9 ori mai mare față de volumul

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

exporturilor din Regiunea Centru în anul 2011. Ele au susținut în mod direct creșterea economică, această legătură observându-se cu ușurință în cazul județelor Sibiu, Brașov și Alba în care s-au înregistrat concomitent ritmuri mari de creștere a exporturilor și a P.I.B-ului.

Dezvoltarea economică la nivel local și regional este susținută prin crearea de structuri de afaceri în cadrul cărora firmele se bucură de anumite facilități și servicii specifice. În ultimii 15-20 ani s-au pus bazele unei infrastructuri de afaceri moderne care să răspundă la cerințele specifice ale investitorilor formată din parcuri industriale și tehnologice, centre de afaceri, incubatoare de afaceri etc., însă nevoie de astfel de structuri de afaceri și nevoie de servicii specializate sunt departe de a fi acoperite.

Cercetarea autohtonă joacă încă un rol redus în dezvoltarea economică, transferul rezultatelor și aplicarea lor în economie făcându-se încet și cu dificultate. Conform celor mai recente date statistice, ponderea la nivel regional a firmelor inovatoare a scăzut în 2016 la 9,6% din total, sub valoarea indicatorului înregistrată la nivel național (13,7%). Totalul cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare reprezenta în 2017 doar 0,26% din PIB-ul regional, în creștere, totuși, față de anul 2013 când s-a înregistrat o pondere de doar 0,13% din PIB-ul regional. În perioada 2014-2017, Regiunea Centru a parcurs un intens proces de elaborare a Strategiei de Specializare Inteligentă (RIS3) prin care au fost identificate domenii și nișe cu potențial de specializare intelligentă. Acest proces s-a bazat atât pe analiza și interpretarea utilizarea datelor statistice relevante cât și pe utilizarea rezultatelor întâlnirilor de descoperire antreprenorială, reunind actori din mediul economic, actori din sfera cercetării și entități ce intermediază legătura între Cercetare și Economie. Domenile de specializare intelligentă identificate în cursul procesului de elaborare a RIS3 sunt următoarele: industria auto și mecatronica, industria aeronautică, sectorul agro-food, industria ușoară, mediul construit sustenabil, silvicultura și prelucrarea lemnului, IT și industriile creative, sectorul medical și farmaceutic, turismul balnear.

Priorități specifice:

- P.2.1 Promovarea unui mediu de afaceri inovativ pentru o dezvoltare economică intelligentă
- P.2.2 Extinderea și diversificarea infrastructurii regionale și locale de afaceri, susținerea clusterelor și dezvoltarea rețelelor de cooperare economică
- P.2.3. Susținerea sectorului regional de cercetare-dezvoltare pentru o creștere economică intelligentă
- P.2.4 Creșterea gradului de internaționalizare a economiei și sectorului regional de CDI

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Domeniul Strategic 3 „Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate”

Obiectiv strategic: Creșterea coeziunii sociale a Regiunii Centru prin îmbunătățirea incluziunii sociale, creșterea accesului la servicii de educație, sănătate și facilitarea integrării pe piața muncii

Priorități specifice:

P.3.1. Îmbunătățirea calității, eficacității și relevanței ofertei educaționale regionale, a serviciilor și accesului la educație la toate nivelurile

Obiectiv specific: Creșterea nivelului general de educație și îmbunătățirea calității și relevanței procesului de formare profesională

3.1.1. Reabilitarea și modernizarea infrastructurii educaționale a Regiunii Centru

3.1.2. Modernizarea infrastructurii și a procesului de educație în sistemul de învățământ profesional și tehnic

3.1.3. Sprijinirea modernizării învățământului terțiar

3.1.4. Digitalizarea educației și formării profesionale

3.1.5. Creșterea accesului la educație a grupurilor dezavantajate social

3.1.6. Stimularea participării adulților la educația continuă și dezvoltarea sistemului de învățare pe parcursul întregii vieți

P.3.2. Sprijinirea măsurilor active de ocupare și modernizarea pieței muncii

3.2.1. Sprijinirea antreprenoriatului ca măsură de creștere a ocupării

3.2.2. Sprijinirea accesului pe piața muncii a persoanelor din grupurile dezavantajate social

3.2.3. Stimularea intrării tinerilor pe piața muncii

3.2.4. Modernizarea mecanismului și diversificarea serviciilor de intermediere și plasare a forței de muncă

3.2.5. Dezvoltarea și modernizarea sistemului de formare profesională continuă

3.2.6. Încurajarea mobilității geografice a forței de muncă

3.2.7. Încurajarea menținerii pe piața muncii a lucrătorilor vârstnici

P.3.3. Dezvoltarea infrastructurii, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor acordate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile

3.3.1. Extinderea, construcția, reabilitarea, dezvoltarea, modernizarea și dotarea infrastructurii sociale

3.3.2. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale integrate și a altor servicii adaptate nevoilor comunităților și persoanelor din grupuri vulnerabile

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

3.3.3. Creșterea capacitații administrației și altor structuri publice și private de a furniza servicii de calitate și adaptate nevoilor persoanelor din grupurile vulnerabile

P.3.4. Extinderea și modernizarea infrastructurii de sănătate, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor de sănătate, cercetare-dezvoltare, inovare în sănătate

3.4.1. Extinderea, reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii de sănătate de la nivel regional, județean și local

3.4.2. Creșterea accesului la servicii medicale pentru persoanele vulnerabile și comunitățile marginalizate

3.4.3. Digitalizare și sprijin pentru cercetare, dezvoltare, inovare în sănătate

3.4.4. Creșterea capacitații instituționale a administrației publice, unităților medicale și organizațiilor specializate de a răspunde nevoilor de sănătate ale populației și a dezvolta un parteneriat pentru sănătate

Domeniul Strategic 4 Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice

Obiectiv strategic: Creșterea calității vieții locuitorilor Regiunii Centru prin reducerea emisiilor de CO₂ și o mai bună gestionare a resurselor, conserverarea biodiversității și creșterea adaptării la schimbările climatice

Consecințele multiple ale poluării au determinat, în ultimele decenii, ca protecția mediului să devină una dintre cele mai importante și mai serioase probleme ale umanității. Datorită dezvoltării economice, presiunea asupra capacitații planetei de a răspunde cerințelor în materie de resurse și de absorbție a poluării e în continuă creștere. Astfel, societatea trebuie să facă eforturi pentru a reduce impactul negativ exercitat de creșterea economică asupra mediului înconjurător.

Dezvoltarea durabilă, satisfacerea nevoilor prezentului fără a le compromite pe cele ale generațiilor viitoare, este un obiectiv fundamental, recunoscut prin tratate la nivel mondial. În vederea atingerii acestui obiectiv trebuie ca politicile economice, sociale și de mediu să fie abordate într-un spirit de sinergie, la toate nivelurile. În esență, dezvoltarea durabilă include protecția mediului, iar protecția mediului condiționează dezvoltarea durabilă. Un rol determinant în domeniul protecției mediului și dezvoltării durabile l-au avut până în prezent, deciziile luate la nivel mondial în urma conferințelor Națiunilor Unite privind Mediul Înconjurător (Stockholm, 5-16 iunie 1972), Conferința Mondială a ONU pentru Mediu și Dezvoltare (Rio de Janeiro, 3-14 iunie 1992), Summit-ul mondial pentru dezvoltare durabilă

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

(Johannesburg, 26 august - 4 septembrie 2002) dar și cele mai recente care au dus la încheierea Protocolului de la Kyoto (2002) și a Acordului de la Paris (2015).

Necesitate includerii Direcției Strategice 4 în lista obiectivelor prioritare pentru perioada 2021/2027 se bazează și pleacă de la analiza situației actuale cu privire la cei mai importanți indicatori privind calitatea mediului înconjurător, eficiența utilizării resurselor, de la nevoile identificate la nivel regional, împreună cu structurile parteneriale create pentru elaborarea PDR Centru 2021/2027, având ca referință obligațiile asumate de România la nivel internațional, European și național privind: schimbările climatice, eficiența energetică, utilizarea surselor regenerabile de energie.

Prioritățile incluse în acest obiectiv strategic se referă atât la construcția, extinderea sau îmbunătățirea infrastructurii de mediu, conservarea sau refacerea biodiversității cât și la măsuri de îmbunătățire a calității mediului prin creșterea eficienței utilizării resurselor și facilitarea tranziției către economia circulară. O dimensiune deloc de neglijat este crearea instrumentelor de răspuns la provocările create de schimbările climatice și adaptarea comunităților la efectele schimbărilor climatice. Prezervarea calității mediului presupune măsuri complexe atât în legătură cu activitățile economice, prin reglementarea și gestionarea impactului acestora asupra mediului, prin asigurarea unei infrastructuri tehnico-edilitare adecvate de utilități publice și gestionare a deșeurilor precum și prin măsuri de reducere a impactului negativ al activității de transport în zonele urbane și gestionarea eficientă a resurselor.

Deși obiectivele naționale privind ponderea energiei din surse regenerabile de energie în consumul final brut de energie de 20% până la orizontul anului 2020 a fost atins de România încă din 2018, țintele privind eficiența energetică sunt departe de a fi atinse. Mai mult, noul cadru European pentru energie și climă 2030, propune ținte și mai ambițioase pentru anul 2030: reducerea cu 43% a emisiilor de gaze cu efect de seră (față de valorile de referință din 1990), creșterea ponderii energiei regenerabile la 32% și îmbunătățirea eficienței energetice cu cel puțin 32,5%. Calitatea aerului din localitățile Regiunii Centru este perturbată, în principal de poluarea generată de particulele în suspensie (PM 2,5 și PM 10) care provin, în special din transportul rutier, acest lucru fiind mult mai evident și cu consecințe grave în aglomerările urbane precum municipiile reședință de județ dar și alte orașe (în special în municipiul Brașov sunt semnalate frecvent depășiri ale concentrațiilor admise). O altă sursă menționată și în Raportul de țară al Comisiei Europene publicat în 2019 sunt activitățile industriale. În Regiunea

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Centru, cele mai importante emisii de substanțe poluante care au depășit în ultimii ani cantitatea maximă admisibilă sunt: formaldehida și amoniacul.

Cele mai semnificative presiuni asupra apelor de suprafață (conform Raportului de țară publicat de Comisia Europeană în 2019) sunt presiunile difuze cauzate de evacuări neconectate la rețeaua de canalizare (25 % din corpurile de apă de suprafață) și poluarea difuză cauzată de apele reziduale agricole (12 %) și urbane (5 %). Pentru corpurile de apă subterană, cea mai semnificativă presiune este poluarea difuză cauzată de sectorul agricol și de evacuările neconectate la rețeaua de canalizare, ambele afectând 10 % din corpurile de apă subterană²⁰.

În ceea ce privește calitatea solurilor, la nivel regional, principalele presiuni asupra calității solurilor sunt date de aplicarea îngrășămintelor și a produselor fitosanitare (pesticide).

Transportul rutier este una din principalele surse de poluare în așezările urbane datorită pe de o parte lipsei alternativelor de deplasare și a infrastructurii de transport inadecvate, a lipsei centurilor ocolitoare dar și a numărului mare de autovehicule care aglomerează punctele de intrare-ieșire și zonele centrale ale orașelor. Transportul și mobilitatea urbană vor fi tratate cu prioritate în programul operațional regional 2021/2027, aceste având o contribuție importantă la reducerea emisiilor de CO₂ și creșterea calității vieții locuitorilor.

Priorități specifice

P.4.1 Creșterea calității mediului înconjurător din așezările urbane și rurale din Regiunea Centru

4.1.1 Infrastructura de mediu și servicii tehnico-edilitare

4.1.2 Creșterea calității mediului în zonele urbane și peri urbane precum și în zone afectate de poluare istorică

P.4.2 Creșterea eficienței utilizării energiei și a altor resurse materiale

4.2.1 Eficiență energetică în clădirile publice și rezidențiale

4.2.2 Sisteme energetice inteligente, bazate pe un consum redus de energie și creșterea utilizării SRE și combustibililor alternativi

4.2.3. Creșterea capacitații actorilor din mediul public și privat de a contribui la tranziția către economia circulară

P.4.3 Protejarea și conservarea biodiversității regionale

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

P.4.4 Diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale

Domeniul Strategic 5.Turism și patrimoniu cultural

Obiectiv strategic: Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe prin valorificarea potențialului natural și antropic al Regiunii Centru și susținerea activităților culturale și recreative

Turismul este una din ramurile economice care au cunoscut cea mai rapidă expansiune în ultimele decenii. Beneficiile economice ale industriei turistice sunt multiple. Industria turistică generează un număr semnificativ de locuri de muncă, iar investițiile în acest domeniu au o durată de amortizare relativ scurtă. Economia locală, în ansamblu, beneficiază ca urmare a dezvoltării turismului. Turiștii creează o cerere suplimentară de servicii și bunuri de consum, stimulând astfel sectorul terțiar al economiei (serviciile, comerțul, industriile artizanale etc). În același timp, localitățile turistice tind să aibă o infrastructură edilitară și de servicii mai dezvoltată. Sectorul transporturilor și sectorul imobiliar sunt alte două ramuri importante care au de câștigat prin dezvoltarea turismului. Trebuie avute în vedere, de asemenea, avantajele indirecte obținute prin creșterea vizibilității și a interesului pentru acele regiuni care înregistrează un mare aflux de turiști.

Dacă în prezent ponderea turismului în produsul intern brut este redusă atât la nivel național cât și la nivel regional (cca 2-3%), pe termen mediu aceasta se poate dubla cu ușurință, chiar și fără extinderea structurii de primire turistică. În Regiunea Centru, indicele de utilizare netă a capacității de cazare se situează la cca 28% în anul 2018, ceea ce înseamnă că, în medie, locurile de cazare rămân neocupate 8,5 luni pe an.

Potențialul turistic al Regiunii Centru: Cu o natură extrem de generoasă și un patrimoniu cultural de o mare valoare, Regiunea Centru dispune de un potențial turistic ridicat și diversificat. Fără a încerca o separare netă între formele de turism practicate în Regiunea Centru, considerăm utilă o analiză diferențiată a acestora. Din majoritatea cercetărilor și studiilor elaborate până în prezent a rezultat concluzia că formele de turism cu cel mai ridicat potențial de dezvoltare sunt: turismul cultural, turismul montan, turismul balnear și turismul rural.

Turismul cultural dispune de resurse însemnante, cu o mulțime de obiective valoroase ce împânzesc teritoriul regiunii și câteva repere arhitectonice binecunoscute (ansamblul bisericilor fortificate, castelul Bran, cetatea Sighișoara, Sibiu, Brașov, Alba Iulia etc.) precum și

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

festivaluri tradiționale sau apărute în ultimii ani (Pelerinajul de Rusalii de la Șumuleu-Ciuc, Parada Junilor Brașovului, Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, Jazz&Blues Festival Brașov, Festivalul Proetnica Sighișoara etc.). Distanța relativ mică dintre obiectivele turistice culturale favorizează integrarea acestora în diferite circuite tematice.

Turismul montan beneficiază în Regiunea Centru de condiții naturale excepționale, aproape jumătate din suprafața regiunii fiind ocupată de arealele montane. Diversitatea peisagistică, ariile naturale protejate, cu numeroase specii endemice de floră și faună, traseele rutiere spectaculoase, stațiunile montane fac din Regiunea Centru prima regiune a țării din punctul de vedere al potențialului turistic montan. În acest sens, menționăm faptul că Regiunea Centru include părți însemnante din suprafața a 6 din cele 28 de parcuri naționale sau naturale ale României și cuprinde numeroase alte arii protejate și rezervații naturale. Intrat după 1990 într-o perioadă de declin, turismul balnear începe să fie reconsiderat și revalorizat în ultimii ani, acesta putând redeveni în perioada următoare una din formele preferate de turism, inclusiv pentru piața externă. În acest sens, amintim faptul că România deține o treime din izvoarele de apă minerale ale Europei, multe dintre acestea fiind localizate în Regiunea Centru. Accentuarea procesului de îmbătrânire demografică va face ca numărul de turiști ce optează pentru această formă de turism să crească semnificativ. În același timp, diversificarea ofertei turismului balnear, dezvoltarea componentei de agrement și a celei de wellness și spa sunt în măsură să aducă noi categorii de turiști (tineri, sportivi, turiști care caută „distracția”).

Turismul rural atrage îndeosebi familiile cu copii, care caută relaxarea într-un mediu liniștit și sănătos. Pe lângă turiștii din România, de această formă de turism sunt atrași și turiștii străini interesați de cultura românească, aceasta fiind un mijloc direct de cunoaștere a civilizației tradiționale autentice. Turismul rural a înregistrat o dinamică spectaculoasă în ultimii 20 ani, numărul pensiunilor turistice și agroturistice din Regiunea Centru depășind 1600, iar cel al locurilor de cazare ajungând la peste 28 000.

Turismul de afaceri s-a dezvoltat cu precădere în marile orașe și în câteva stațiuni ce oferă un înalt confort de cazare și dispun de facilitățile tehnice necesare.

Structurile de primire și fluxul turistic

Baza materială a turismului din Regiunea Centru cuprindea în anul 2018, 2369 unități de cazare, dintre care 335 hoteluri și moteluri, 615 pensiuni turistice și 979 pensiuni agroturistice, restul fiind alte tipuri de unități turistice. Capacitatea de cazare existentă, la 31

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

iulie 2018, era de 70696 locuri, ceea ce îi conferă regiunii poziția a doua pe țară. Capacitatea de cazare în funcțiune, a depășit 21 659 mii locuri-zile în anul 2018 (locul 1 la nivel național). Numărul total de turiști cazați în anul 2018 (3,053 milioane, ceea ce reprezintă 23,7% din totalul turiștilor cazați în România), situează Regiunea Centru pe primul loc la nivel național. Ponderea turiștilor străini în 2018 era de 18,1% la nivelul regiunii (față de 21,6% la nivel național). Numărul total al înnoptărilor turiștilor în Regiunea Centru a fost de 6,08 milioane în anul 2018, plasând regiunea noastră pe primul loc la nivel național. Durata medie a șederii turiștilor în regiune în 2018 - de 2,0 zile - este mai redusă decât la nivel național (2,2 zile), înregistrându-se diferențe notabile între județe.

Priorități specifice:

P.5.1. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural-istoric, valorificarea patrimoniului turistic natural și creșterea utilizării potențialului balnear

5.5.1.1 Conservarea, restaurarea și punerea în circuitul turistic a patrimoniului cultural-istoric

5.5.1.2 Protejarea și valorificarea în scop turistic a patrimoniului natural

5.5.1.3. Revigorarea turismului balnear și de sănătate

P.5.2. Modernizarea și extinderea infrastructurii regionale de cazare și de agrement și îmbunătățirea serviciilor specifice

5.2.1. Modernizarea infrastructurii regionale de cazare și dezvoltarea structurilor de primire turistică în zonele în care se înregistrează deficit de spații de cazare

5.2.2. Modernizarea, extinderea și diversificarea infrastructurii de agrement și îmbunătățirea serviciilor specifice

5.2.3. Modernizarea și extinderea infrastructurii turistice pentru tineret

5.2.4. Reabilitarea spațiilor cu destinație culturală și dezvoltarea infrastructurii culturale inovatoare

P.5.3. Susținerea turismului de nișă, dezvoltarea activităților conexe turismului și integrarea activităților turistice

5.3.1. Susținerea formelor de turism tematic și a celor de turism alternativ

5.3.2. Sprijinirea activităților de promovare și informare ale organizațiilor de management al destinației

5.3.3. Dezvoltarea activităților economice conexe turismului

P.5.4. Asigurarea forței calificate de muncă în turism

5.4.1. Atragerea și menținerea forței calificate de muncă în turism

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

5.4.2. Pregătirea profesională inițială și formarea profesională continuă a forței de muncă în turism

Domeniul strategic 6. Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura

Obiectiv strategic: Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din Regiunea Centru prin valorificarea potențialului natural și uman al acestora

Spațiul rural al Regiunii Centru: probleme - cheie și potențial de dezvoltare

Situația demografică în zonele rurale ale Regiunii Centru: tendințe demografice inegale în plan teritorial, proces rapid de îmbătrânire demografică. Numărul populației rurale din Regiunea Centru totalizează 992 899 locuitori, reprezentând 42,6% din totalul populației regiunii la nivelul anului 2018. Cele mai ridicate procentaje ale populației rurale se înregistrează în județele Harghita și Covasna (57,8% respectiv 52,9%), iar cele mai scăzute în județele Brașov și Sibiu (29,3% respectiv 34,7%). Unul din fenomenele interesante constatate în ultimii ani este acela de „re-ruralizare”, proces determinat în principal de migrația dinspre mediul urban spre mediul rural. Acest fenomen are atât cauze economice (creșterea costului vieții în orașe și pierderea locurilor de muncă au determinat un număr important de persoane - pensionari cu pensii mici, persoane active rămase fără un loc de muncă - să se mute în mediul rural) cât și cauze sociale (tendința tinerelor familii de a se stabili în zonele periurbane, în localități formal rurale, dar care dispun de o bună infrastructură edilitară).

Față de situația populației la nivel general, indicatorii demografici calculați numai pentru mediul rural pun în evidență anumite dezechilibre între grupele mari de vârstă: astfel, raportul de dependență demografică totală era de 56% în mediul rural comparativ cu 52% pentru ambele medii rezidențiale, iar raportul de dependență demografică a vârstnicilor: 28% în mediul rural comparativ cu 27% pentru mediile rezidențiale întruite.

Începând cu anul 1991, populația din mediul rural din Regiunea Centru a înregistrat în fiecare an rate negative ale sporului natural, cea mai scăzută valoare atingându-se în 1996 (-3,7%). Această evoluție a fost determinată atât de modificarea comportamentului procreativ al populației cât și de modificarea treptată a structurii pe grupe de vîrste a populației, prin diminuarea ponderii populației feminine de vîrstă fertilă. La această situație se adaugă migrația internă și externă, care înregistrează de asemenea un sold puternic negativ și afectează cu precădere populația Tânără. Previziunile demografilor arată o înrăutățire în

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

următorii ani a indicatorilor demografici din mediul rural din Regiunea Centru (scădere accentuată a numărului populației, creșterea dezechilibrelor între grupele de vârstă).

Conform datelor Institutului Național de Statistică, rata de activitate a populației în vârstă de muncă din mediul rural din Regiunea Centru era de 54% în anul 2018, sensibil mai redusă decât cea înregistrată în mediul urban – 67%. De asemenea, rata de ocupare a populației în vârstă de 15-64 ani din zona rurală a Regiunii Centru se situează la un nivel scăzut (50,6% în anul 2018), fiind de asemenea vizibil inferioară celei înregistrate în mediul urban – 65%. Aceste valori sunt departe de rata - țintă națională de ocupare, stabilită prin Strategia Europa 2020 (70% din populația de 20-64 ani). Rata redusă de ocupare în mediul rural are multiple cauze: lipsa locurilor de muncă disponibile, nivelul redus de diversificare al economiei rurale (dependența masivă de o singură activitate – agricultura), lipsa spiritului antreprenorial și a cunoștințelor necesare inițierii și conducerii unei afaceri, lipsa unor măsuri eficiente de stimulare a creării de noi locuri de muncă pe durată lungă în mediul rural, nivelul scăzut de pregătire profesională și o concordanță redusă între oferta profesională a sistemului educativ și cerințele în continuă schimbare ale pieței forței de muncă, nivelul incipient al formării profesionale pe parcursul întregii vieți.

Principala caracteristică a zonelor rurale din România este dependența masivă de o singură ramură economică - agricultura. Agricultura de semi-subzistență practicată în mare parte din zonele rurale ale Regiunea Centru se caracterizează prin predominanța exploatațiilor agricole de dimensiuni mici, forța de muncă îmbătrânită, ponderea scăzută a muncii mecanizate în procesul de producție și, bineînțeles, o valoare scăzută a veniturilor obținute. Pădurile reprezintă o altă resursă economică importantă, însă prin valorificarea incompletă a masei lemnătoare se obțin mai puține venituri decât în majoritatea țărilor europene iar prin exploatarea într-o manieră nesustenabilă se pune în pericol dezvoltarea economică durabilă a zonelor împădurite. O situație atipică se întâlnește în comunele din preajma marilor orașe ale regiunii care beneficiază de o infrastructură edilitară relativ dezvoltată, o economie puternică și diversificată (întreprinderi industriale moderne, servicii, depozite, zone comerciale moderne), aceste localități funcționând ca o extindere de facto a orașelor propriu-zise. Regiunea Centru dispune de un potențial turistic deosebit de bogat și divers, valorificat doar parțial în prezent. Turismul rural a înregistrat o dinamică spectaculoasă în ultimii 20 ani, numărul pensiunilor turistice și agroturistice din Regiunea Centru apropiindu-se de 1600 în anul 2018, iar cel al locurilor de cazare oferite depășind 28 000. Regiunea Centru deține 34,7%

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

din pensiunile agroturistice ale României și 36% din pensiunile turistice. În prezent, zonele cu cel mai dezvoltat agroturism din Regiunea Centru sunt: Bran – Moeciu – Fundata, Mărginimea Sibiului, Zona Tării Făgărașului, Zona Arieșului superior (Albac – Gârda - Arieșeni - Avram Iancu - Vidra), Zona Săcele - Întorsura Buzăului, Valea Hârtibaciului, Zona Făgărașului și câteva zone mai restrânse: Râmetea-Colțești, Corund - Praid, cetățile și bisericile fortificate din Podișul Târnavelor, etc.

Agricultura la nivelul Regiunii Centru: potențial agricol important, producții agricole variabile. Suprafața agricolă a Regiunii Centru este de 1900,4 mii hectare, reprezentând 55,7% din suprafața totală a regiunii și 13% din suprafața agricolă a României. După modul de folosință, structura suprafeței agricole se prezintă astfel: arabil 39,5%, pășuni 34%, fânețe 25,3%, vii și pepiniere viticole 0,5%, livezi și pepiniere pomicole 0,7%.

Parcul de tractoare și mașini agricole din Regiunea Centru număra, în anul 2018, 28 837 tractoare agricole fizice, 22232 pluguri pentru tractor, 8047 semănători mecanice și 3253 combine autopropulsate pentru cereale, alte utilaje agricole. În anul 2018 s-au aplicat 42 940 tone îngrășăminte chimice pe o suprafață 659 312 ha, reprezentând 34,7% din suprafața agricolă a regiunii. Valoarea producției agricole a Regiunii Centru, în anul 2017, a fost de 8,34 miliarde lei, reprezentând 10,6% din valoarea producției agricole a României. Sectorul vegetal deține 56,7% din totalul producției agricole a regiunii, comparativ cu 67,8% la nivel național. Sectorul privat are o pondere covârșitoare – 98,2 % din valoarea producției agricole regionale. Ponderea agriculturii în VAB regională a scăzut vertiginos în ultimii ani, de la 5,9% în 2010 la 4,6% în 2016, aceeași evoluție înregistrându-se și la nivel național. Se remarcă ponderea mare a consumului intermediar în totalul producției agricole atât la nivel regional (53,6%, valoare apropiată de cea înregistrată la nivel național) Populația ocupată în agricultură la sfârșitul anului 2017 număra 175,6 mii persoane, reprezentând 16,8% din totalul populației ocupate a regiunii (față de 20,8% la nivelul întregii țări). Productivitatea muncii în agricultură calculată pentru anul 2016 era de 3,6 ori mai redusă comparativ cu nivelul productivității pe ansamblul economiei regionale. Este greu de stabilit o tendință pe termen mediu a productivității muncii în agricultură, deoarece producția și implicit productivitatea sunt influențate puternic de variațiile climatice, semnificativ în acest sens fiind anii 2012 și 2015 în care s-au înregistrat secete puternice. Exporturile de produse agricole din Regiunea Centru se mențin la valori încă scăzute, deși în ultimii ani se înregistrează un reviriment al acestora. Cu toate acestea balanța externă a comerțului cu produse agroalimentare este puternic dezechilibrată, valoarea

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

importurilor fiind mult mai mare decât cea a exporturilor. Brașovul, Alba și Covasna sunt principalele județe exportatoare de produse agroalimentare, în ultimul județ, grupa mărfurilor agroalimentare detinând 18,4% din totalul exporturilor la nivelul județului.

Sursa: Plan de Dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2021, 2022

Industria alimentară a cunoscut o dezvoltare remarcabilă în ultimii ani în toate județele Regiunii Centru. Disponibilitatea și varietatea materiei prime locale, existența unei piețe locale de desfacere de dimensiuni apreciabile, orientarea unei bune părți a consumatorilor către produsele autohtone sunt atuuri importante valorificate de către investitorii în domeniu.

Silvicultura și exploatarea forestieră: potential economic și riscuri de ordin ecologic alimentate de exploatarea nerățională a pădurilor

Pădurile sunt una dintre cele mai importante bogății ale Regiunii Centru. Vegetația forestieră acoperă 36,5% din suprafața regiunii, constituind principala resursă economică a locuitorilor din localitățile montane și asigurând un bun echilibru ecologic. Predomină pădurile de foioase (55% din suprafață), urmate de cele de răšinoase. Cu un volum de 4,15 milioane mc de lemn recoltat în anul 2018, Regiunea Centru este al doilea bazin de recoltare forestieră al României și prima regiune în ce privește producția de cherestea. Alături de funcția lor economică, pădurile îndeplinesc o importantă funcție de păstrare a fragilelor echilibre ale ecosistemelor naturale din Regiunea Centru și de aceea exploatarea forestieră trebuie

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

subordonată interesului major de protecție a mediului înconjurător și de prevenire a schimbărilor climatice.

Prioritățile specifice:

- P.6.1. Eficientizarea sectorului agroalimentar și îmbunătățirea pregătirii profesionale a fermierilor
- P. 6.2. Susținerea activităților agricole în zonele montane
- P. 6.3. Valorificarea superioară, într-o manieră durabilă, a potențialului silvic regional
- P.6.4. Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale
- P.6.5. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale
- P.6.6. Dezvoltarea infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare

1.3.4. Contextul la nivelul județului Harghita

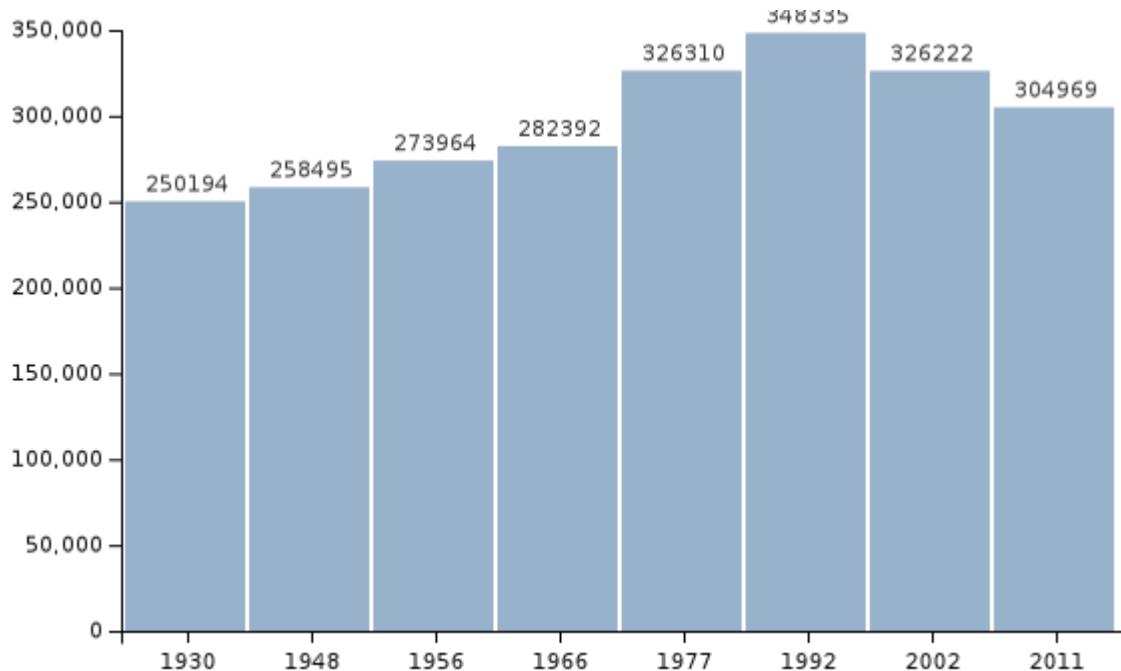
Județul Harghita este situat în partea centrală a Carpaților Orientali și în partea estică a Podișului Transilvaniei, în partea centrală a României. Se învecinează cu județele Gheorgheni la nord, Neamț și Bacău la est, Covasna și Brașov la sud și Mureș la vest. Datorită poziției sale, asigură legături rutiere și feroviare între cele două mari regiuni geografice și istorice – Transilvania și Moldova. Suprafața județului este străbătută de la nord-vest spre sud-est de două șiruri de munți: în partea centrală se desfășoară pe cca. 150 km lungime șirul munților vulcanici Căliman (2100 m) - Gurghiu (1778 m) - Harghita (1800 m); în partea estică se întinde șirul munților zonei cristalino-mezozoice și a flișului cretic - Bistricioarei (1689 m), Giurgeului (1575 m), Hășmașului (1792 m), Ciucului (1490 m) și Nemirei. Cele două șiruri muntoase sunt despărțite prin depresiunile intramontane Bilbor, Borsec, ale Giurgeului, Ciucului și Casinului. Suprafața județului este de 6.638,9 km², ceea ce reprezintă 2,8 % din teritoriul României. Este un județ de dimensiune medie, ocupând locul al 13-lea dintre cele 41 de județe. Din punct de vedere al structurii administrative a teritoriului, județul cuprinde 4 municipii Miercurea Ciuc - reședința județului Harghita, Odorhei, Secuiesc, Toplița, Gheorgheni, 5 orașe, 58 de comune și 236 sate. Se constată o pondere ridicată a localităților mici, slab populate, fără infrastructură adecvată. Așezările urbane și comunele județului Harghita sunt unite în 15 microregiuni cu caracteristici asemănătoare ale potențialului natural și economic. Suprafața totală a județului

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Harghita este de 663.900 ha, din care 396.552 ha fiind reprezentat de terenuri agricole, ceea ce reprezintă 60% din suprafața totală și 40 % teren neagricol, adică 267.348 ha.

Conform datelor statistice populația județului Harghita în anul 2011 a fost de 304.969 locuitori, valoare care reprezintă 13% din populația totală a regiunii. Densitatea populației în județ este de 46 locuitor/km², valoarea ce rămâne în urma mediei regionale (74,2 locuitor/km²) și naționale (90,5 locuitor/km²).

Sursa: Strategia de Dezvoltare Generală a județului Harghita, 2022

Structura județului este definită prin orașe de dimensiuni mici și mijlocii și zone rurale organizate în jurul acestora. Județul Harghita – fiind o zonă predominant rurală – ponderea populației din zona rurală depășește cu mult media regională. În prezent 56% din populația județului trăiește în mediu rural.

Strategia de dezvoltare a județului Harghita este construită pe trei direcții strategice: creșterea economică susținută, cu accent pe turism și sectoarele conexe și creșterea calității locuirii, intercolate și dinamizate de dezvoltare administrației publice, ale cărui măsuri și proiecte trebuie să fie un adevărat motor de dezvoltare a județului.

Urmărirea directiilor strategice de dezvoltare presupune atingerea unor obiective prioritare, centrate pe domenii diferite:

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

1. Creșterea economică susținută

Dezvoltarea economică a județului trebuie fundamentată pe caracteristicile teritoriale și particularitățile privind structura și stadiul activităților economice specifice județului Harghita. Plasarea teritoriului în centrul țării, tipologia teritorială, structura actuală a activităților economice, accesul la servicii logistice și resurse specializate ale mediului de afaceri, sunt factori care conduc la abordarea modalităților de creștere economică din două perspective: cea a domeniilor prioritare (înțelesă din perspectiva forței de a dezvolta economia locală) și cea a legitimității și capacitatei de suport sau intervenție a sectorului public în zona de activitate economică. Direcția strategică ce vizează creșterea economică susținută va viza stimularea agenților economici în vederea încurajării angajării de personal salariat în vederea reducerii șomajului, dezvoltarea cu precădere a sectoarelor cu potențial inclusiv de specializare intelligentă, dezvoltarea economiei rurale prin creșterea vizibilității serviciilor și produselor locale, atragerea de investitori în județ, stimularea și susținerea spiritului antreprenorial în rândul populației din mediul rural și al populației tinere din mediul urban cu scopul consolidării mediului de afaceri existent. Abordarea din perspectiva unei dezvoltări economice susținute presupune definirea acțiunilor (proiecte, măsuri, intervenții) propuse pentru realizarea obiectivelor, având în vedere imprimarea unui ritm de dezvoltare care să permită resimțirea efectelor directe în rândul beneficiarilor, a locuitorilor, într-o perspectivă medie sau scurtă de timp – de doi până la patru ani. Un alt criteriu utilizat în selectarea diferitelor tipurile de acțiuni, este cel al efectelor multiplicative pe care acestea le produc, la nivelul sectoarelor conexe sau a altor domenii și contribuie la sustenabilitatea dezvoltării și menținerea echilibrului și a unui ritm susținut de progres.

Obiectivele prioritare ale direcției de dezvoltare Creșterea economică susținută sunt:

- 1.1 Dezvoltarea turismului
 - 1.1.1 Valorificarea potențialului turistic prin dezvoltarea infrastructurii
 - 1.1.2 Dezvoltarea serviciilor turistice
 - 1.1.3 Promovarea potențialului turistic local
- 1.2 Dezvoltarea sectorului agrozootehnic și a silviculturii
 - 1.2.1 Asigurarea dezvoltării durabile a silviculturii
 - 1.2.2 Dezvoltarea sectorului agro-zootehnic
- 1.3 Consolidarea și diversificarea mediului de afaceri existent

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- 1.3.1 Dezvoltarea și extinderea afacerilor existente și atragerea unor noi investiții
- 1.3.2 Dezvoltarea infrastructurii de sprijinire a afacerilor și a măsurilor de facilitare a investițiilor
- 1.3.3 Încurajarea potențialului de dezvoltare industrială

2. *Dezvoltarea administrației publice*

Dincolo de nivelul general de performanță administrativă care se remarcă la nivelul administrațiilor publice și chiar al instituțiilor descentralizate din județ în ceea ce privește mai ales funcțiunile specifice, trebuie avută în vedere intenția declarată (mai ales în cazul Consiliului Județean și al localităților urbane), de a se implica și de a susține programele de dezvoltare ale comunităților –caracteristică importantă ce determină rolul administrației publice județene în cadrul strategiei de dezvoltare. În acest context, este necesar ca administrația publică, împreună cu instituțiile descentralizate să beneficieze de o echipare corespunzătoare pentru a putea crește calitatea, eficiența și eficacitatea serviciilor oferite și pentru a susține dezvoltarea strategică a județului. Dezvoltarea administrației publice presupune pe lângă optimizarea funcțiunilor și competențelor specifice și o creștere a capacitații de dinamizare economică și ridicarea standardului de viață a locuitorilor județului. Astfel, administrația publică județeană este văzută ca un adevarat "motor de dezvoltare" care pune în mișcare și facilitează progresul, ca urmare a intervențiilor directe, a măsurilor de sprijin, a catalizării diversilor factori, pentru dezvoltarea coerentă și echilibrată a tuturor domeniilor vieții sociale, economice și culturale a județului.

Dezvoltarea administrației publice presupune atingerea următoarelor obiective prioritare:

- 2.1 Dezvoltarea capacității administrative
 - 2.1.1 Dezvoltarea capitalului uman și material
 - 2.1.2 Eficientizarea și diversificarea serviciilor publice
 - 2.1.3 Dezvoltarea cooperării regionale și internaționale
- 2.2 Dezvoltarea capacității de suport pentru creșterea competitivității economice
 - 2.2.1 Creșterea vizibilității produselor și serviciilor locale
 - 2.2.2 Promovarea modelelor de succes și bune practici

2.2.3 Susținerea parteneriatelor care conduc la creșterea competitivității economice

3. Creșterea calității locuirii

Calitatea locuirii este înțeleasă ca ansamblul de intervenții pentru regenerarea comunităților – în special comunitățile rurale și infrastructura edilitară, calitatea locuințelor, accesul la servicii publice (sănătate, îngrijire, educație, siguranță, etc.), dar și dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber. Nivelul de calitate a locuirii este parte importantă a motivației pentru a rămâne, a locui, a lucra, a investi și dezvolta în județul Harghita. Dezvoltarea economică fiind intercorelată cu creșterea standardului de locuire, ambele dimensiuni definind spațiul dorit de cetățenii județului pentru locuit și muncit. În acest fel dezvoltarea infrastructurii locale (infrastructura tehnico-edilitară, de transport și de servicii publice) este o necesitate care influențează nivelul de trai al locuitorilor și potențialul economic al comunităților existente la nivelul județului, prin funcționarea unor servicii de calitate favorizându-se stabilitatea resurselor umane calificate și motivate pentru piața muncii. Pentru a putea deveni o zonă atractivă pentru resursele înalt specializate, județul trebuie să aibă capacitatea de a asigura condițiile minime de bază și confort în privința dotării edilitare.

Creșterea calității locuirii presupune asumarea următoarelor obiective prioritare: 3.1

Dezvoltarea comunității

3.1.1 Reabilitarea și modernizarea clădirilor de locuințe

3.1.2 Dezvoltarea mediului rural

3.2 Dezvoltarea infrastructurii edilitare

3.2.1 Dezvoltarea infrastructurii de bază

3.2.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de acces în județ

3.2.3 Reabilitarea și modernizarea clădirilor publice și dezvoltare edilitară

3.2.4 Valorificarea spațiilor industriale deteriorate și reconversia și refuncționalizarea terenurilor și suprafețelor degradate, vacante sau neutilizate

3.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor publice

3.3.1 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii și serviciilor de sănătate

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

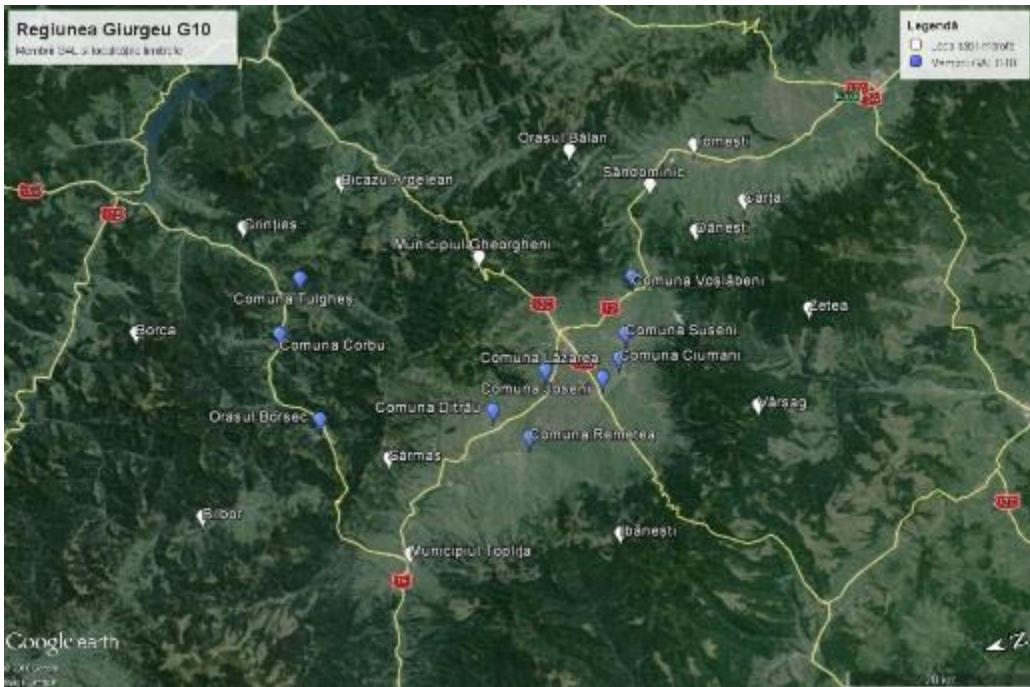
- 3.3.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale, inclusiv ajustarea cuplajului cu piața muncii
- 3.3.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de protecție socială
- 3.3.4 Dezvoltarea serviciilor de siguranță a locuitorilor
- 3.4 Protecția mediului și valorificarea energiei renegenerabile
 - 3.4.1 Prezervarea mediului și reducerea riscurilor de poluare
 - 3.4.2 Gestionarea eficientă a deșeurilor
 - 3.4.3 Valorificarea resurselor alternative de energie
 - 3.4.4 Stații de încărcare mașini electrice
- 3.5 Dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber
 - 3.5.1 Conservarea, protejarea și reabilitarea patrimoniului cultural al județului
 - 3.5.2 Dezvoltarea programelor cultural-artistice de promovare a culturii și tradițiilor locale
 - 3.5.3 Dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber

1.3.5. În parteneriat cu Regiunea Giurgeu G10

Regiunea Giurgeu G10 are scopul principal de a contribui la dezvoltarea teritoriului și de a îmbunătăți calitatea vieții populației, ceea ce poate fi realizat prin strategia de dezvoltare locală. Strategia, ca un instrument important al dezvoltării, creează posibilități atât pentru sfera publică, cât și pentru sfera civilă și privată. Asociația Grupul de Acțiune Locală are sarcina de a identifica nevoile locale, creând posibilități pentru colaborare dintre sferele menționate. Comunitățile, respectând responsabilitățile sale, elaborează o strategie pe baza necesităților și priorităților importante, identificate la nivel local.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Sursa: Strategia de Dezvoltare Locală Regiunea Giurgeu G10, 2022

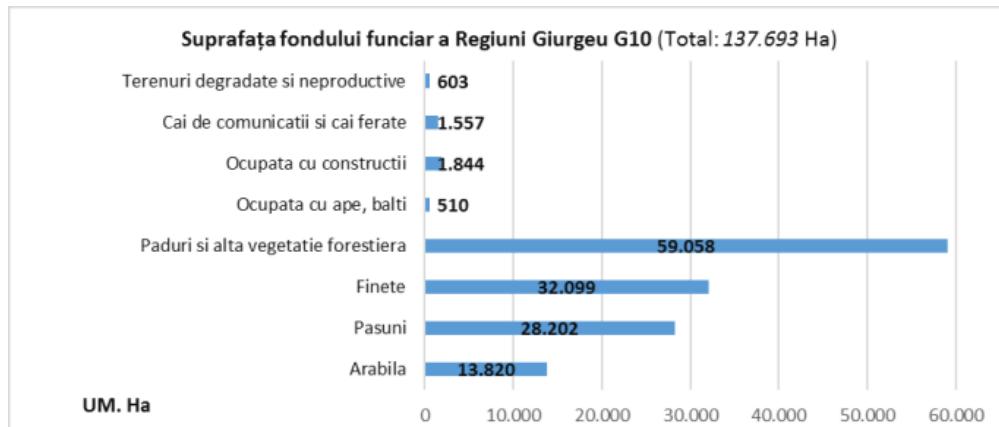
Obiectivul principal al strategiei de dezvoltare locală a Regiunii Giurgeu G10 are în vedere obiectivul tematic nr. 9, adică combaterea sărăciei și a oricărei forme de discriminare în zonă, pentru a reduce disparitățile existente. Din punctul de vedere al regiunii, implementarea strategiei LEADER creează posibilități pentru o guvernanță mai bună în zonele rurale (și nu doar) și în același timp, contribuie și la dezvoltarea intelligentă a teritoriului. Totodată, strategia formulează obiective din prisma creșterii anumitor sectoare, cum ar fi: sectorul afacerilor, - agriculturii, - sănătății, - serviciilor sociale, și nu în ultimul rând infrastructura culturii și a mediului.

Pentru realizarea obiectivelor propuse și pentru rezolvarea nevoilor identificate în SDL, Asociația GAL G10 prevede cooperarea între GAL-uri și alte structuri similare din România din zonă și/sau din țară și/sau din străinătate. Intenționăm să depunem proiecte de cooperare finanțate prin sub-măsura 19.3 "Pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale Grupului de Acțiune Locală" pentru a beneficia de asistență tehnică pregătită pentru proiecte de cooperare cât și pentru activități de cooperare care vor contribui la îndeplinirea obiectivelor din SDL. Domeniile în care intenționăm să întreprindem acțiuni de cooperare sunt cele care contribuie la diversificarea activităților economice, sprijinirea conservării patrimoniului rural material și imaterial, stimularea activităților economice, creșterea

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

atractivității teritoriilor LEADER participante în proiectele de cooperare și orice alte proiecte menite să stopeze migrația forței de muncă și sprijină dezvoltarea echilibrată a zonei/zonelor.

Sursa: Strategia de Dezvoltare Locală Regiunea Giurgeu G10, 2022

În momentul actual, există un parteneriat între administrații publice locale și organizații neguvernamentale și private. Regiunea Giurgeu G10 cuprinde zece parteneri publici (reprezentând o pondere de 22,22% din totalul parteneriat), doi parteneri privați (cu o pondere de 4,44%), două persoane fizice (cu o pondere de 4,44%) și, nu în ultimul rând, o pondere semnificativă reprezentă sfera civilă cu treizeci și una de parteneri (cu o pondere de 68,90%). Regiunea acoperă zece unități administrative (un oraș și nouă comune), însemnând o populație de 39.363 locuitori și un teritoriu cu o suprafață de 1.376,63 km².

Partenerii publici sunt reprezentanți de Unități Administrative, care pot fi grupate pe trei zone: Orașul Borsec, Comuna Corbu, Comuna Tulgheș (*aceste trei UAT-uri reprezentând zona Borsec*), Comuna Remetea, Comuna Ditrău, Comuna Lăzarea (*reprezentând zona Nord*), Comuna Joseni, Comuna Ciumani, Comuna Suseni, Comuna Voșlăbeni (*reprezentând zona Sud*). În cazul GAL G10, partenerii privați au ca obiect activitățile comerciale, fiind prezenți două societăți comerciale cu importanță regională. Două persoane fizice reprezintă două domenii de activitate: minoritate romă și femei.

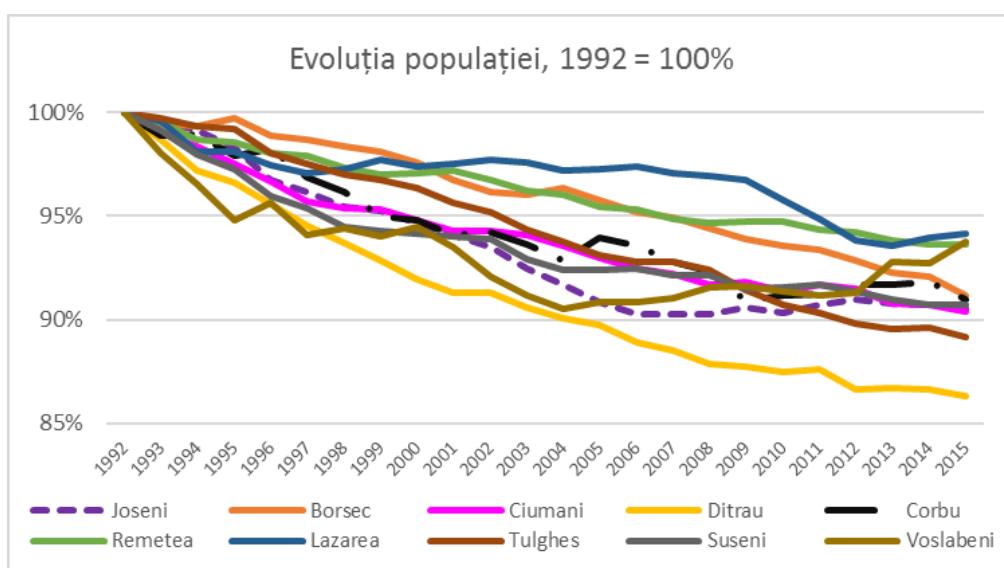
Ponderea partenerilor societății civile este cea mai mare, reprezentând o varietate de obiecte de activități (domeniul agricol, silvicultura, turismul, cultura, social – egalitate de șansă, social-cultural, social-tineret, social economic, protecția mediului, sport, promovarea produselor locale și a meșteșugarilor etc.). Partenerii societății civile sunt reprezentați de către asociații de fermieri, asociații de tineret, asociația proprietarilor de pădure, asociații de turism, asociații culturale, asociații sociale, asociații economice.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Bazând pe ideea că proiectele de cooperare teritorială pot avea un succes aparte, comunitatea este dispusă să continue modalitățile existente de colaborare, pentru a avea un rezultat de creștere economică pe un teritoriu mai întins. Pe lângă toate acestea, Grupul de Acțiune Locală se angajează că va îndeplini sarcina de a informa populația despre posibilitățile și oportunitățile care pot fi finanțate din fondurile europene.

GAL G10 are intenția de a colabora la trei niveluri: în primul rând, este esențială colaborarea în cadrul regiunii, în al doilea rând e foarte important să existe o colaborare între GAL G10 și celelalte GAL-uri, iar nu în ultimul rând, colaborarea internațională ar fi oportună pentru regiune.

Sursa: Strategia de Dezvoltare Locală Regiunea Giurgeu G10, 2022

Activitățile Grupului de Acțiune Locală G10 s-au decurs cu succes în perioada 2011-2015, ceea ce indică competența în realizarea activităților. Succesele pot fi cuantificate prin cele 46 proiecte contractate în perioada de programare anterioară, însemnând un sprijin cu o valoare de 2,1 milioane €. Având în vedere rezultatele decurse cu succes, GAL G10 se angajează că va asigura creșterea competitivității a zonei, prin proiectele de finanțare a Axei LEADER 2014-2020. Strategia este elaborată coerent, contribuind atât la obiectivele formulate pentru dezvoltarea rurală, cât și la cea orășenească. Măsurile au un caracter inovativ și sunt formulate în aşa fel, încât să corespundă cererilor formulate și să permită pentru potențialii beneficiari accesibilizarea fondurilor europene. Activitățile propuse prin strategie vor fi desfășurate într-un mod eficient, cu scopul de a avea un impact vizibil și pozitiv, respectând condițiile generale de eligibilitate.

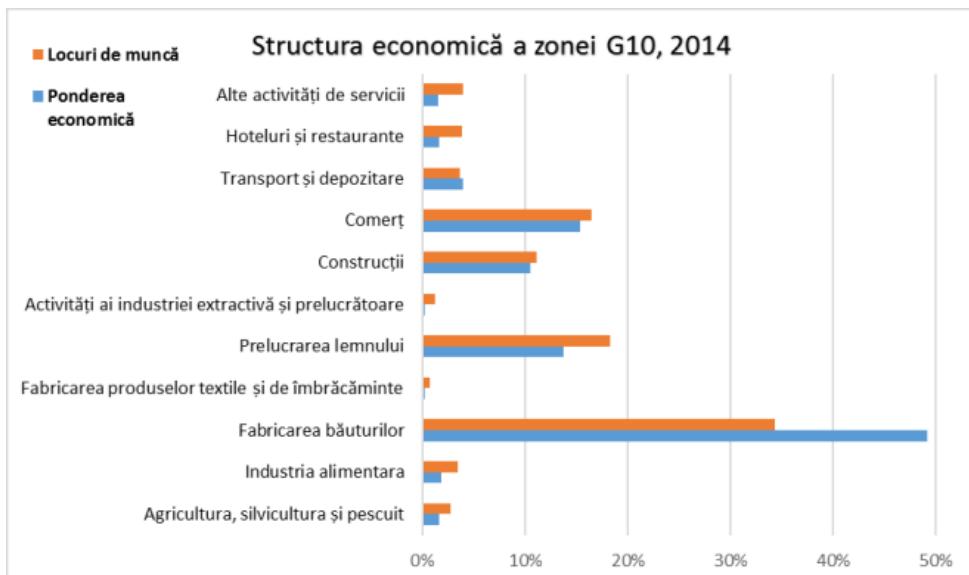

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Regiunea Giurgeu G10 se situează în nordul județului Harghita, partea estică a Transilvaniei, și cuprinde zece unități administrative (un oraș – Borsec - și nouă comune – Ciumani, Corbu, Ditrău, Joseni, Lăzarea, Remetea, Suseni, Tulgheș și nu în ultimul rând Voșlăbeni). Teritoriul este înconjurat de Munții Gurghiu și Hășmașul Mare din Carpații Orientali. Majoritatea UAT se întinde pe teritoriul depresiunii Giurgeului, iar cele din zona nordică, se află pe teritoriul depresiunii Borsecului. Orașul Borsec și comuna Ciumani, sunt cele două UAT care sunt sine stătătoare. Celelalte comune au sate componente. Din zona Borsec, comuna Tulgheș are în componență satele Hagota, Recea și Pintic, comuna Corbu are și satul Capu Corbului. UAT-urile din zona nordică sunt compuse în următorul fel: comuna Ditrău are ca sate componente Jolotca și Țengheler, în cazul comunei Remetea localitatea Șineu, Făgetel și Martonca, iar comuna Lăzarea mai are ca sat component localitatea Ghiduț. Zonei de sud aparțin UAT-urile Joseni (ca reședință de comună, și sate componente Borzont și Bucin), Suseni (ca reședință de comună, și sate componente Valea Strâmbă, Chileni, Liban și Senetea) și Voșlăbeni (ca reședință de comună, și satul component, Izvorul Mureșului).

Regiunea poate fi accesată foarte ușor pe cale rutieră, prin drumul european (E578), drumuri naționale (DN15 și DN13B) și drumuri județene (DJ126, DJ127, DJ138, DJ153C, DJ153D). Pe lângă drumurile menționate, cinci UAT-uri din regiune (Ditrău, Lăzarea, Valea Strâmbă, Voșlăbeni și Izvorul Mureșului), pot fi accesate și prin cale ferată, având stații pe traseul liniei ferate electrizată Deda-Sfântu Gheorghe.

Municipiul Gheorghieni este înconjurat de câteva UAT-uri din regiune, iar Municipiul Toplița se situează la o distanță de 18 km de Borsec și 21 km de Ditrău. Reședința de județ se află la o distanță puțin mai mare, mai precis la 30 km de satul Izvorul Mureșului. Pornind de la ideea că UAT-urile se află la o altitudine cuprinsă între 700 – 1000 m, clima regiunii este mai răcoroasă, cunoscut ca și „Polul Nord” datorită temperaturilor scăzute în timpul iernii și a temperaturilor medii în timpul verii. Există un fenomen special în zonă, numit inversiunea termică (temperatura aerului rece fiind foarte scăzută, coboară dedesubtul aerului cald, ridicând pe acesta), în urma căruia scad temperaturile, ajungând chiar și la -30°C. Solurile în general sunt argiloase și nisipoase, sărace din punct de vedere al substanțelor organice – aceste soluri fiind caracteristice zonelor de munte.

Sursa: Strategia de Dezvoltare Locală Regiunea Giurgeu G10, 2022

Suprafața regiunii este acoperită în mare parte de păduri și altă vegetație forestieră (reprezentând aproape jumătate din întreaga suprafață al fondului funciar), în funcție de suprafață, fiind urmat de fînețele, păsunile și terenurile arabile. Analiza datelor demografice arată o regresie față de anul 1992. Comparând valorile din 1992 cu datele din 2011, a fost înregistrată o scădere de 11%. În regiune este o valoare negativă în cazul soldului migratoriu raportat la 1000 de locuitori, ceea ce este caracteristic pentru fiecare localitate.

Pornind de la ideea că în regiune sunt arii de mari suprafațe care se suprapun cu cele protejate Natura 2000, pentru Regiunea G10 acesta reprezintă o nouă oportunitate în domeniul turismului (de ex. Bird watching). Totodată, turismul rural și cel balnear este caracteristic regiunii, dezvoltarea cărora ar putea îmbunătăți sectorul turismului, creând noi locuri de muncă. În regiunea G10 există tradiția forței de muncă în sectorul agroalimentar, iar prin combinarea acestui sector cu cel turistic, ar putea să aducă îmbunătățiri în domeniul economic. Datorită masivului vulcanic din regiune, zona este bogată în resurse de ape minerale, mulțumită cărora orașul Borcea este cunoscut la nivel național. Însă din punctul de vedere al turismului, indicele turismului din Joseni și din Voșlăbeni se apropie de cele din Borcea. În cazul înnoptărilor, valorile regiunii sunt mai mici decât valorile județului Harghita. În regiunea G10 19 079 înnoptări au fost înregistrate în anul 2014, iar pentru a atinge nivelul de turism înregistrat la nivel județean, această valoare ar trebui să fie 40 458, adică mai mult ca dublu față de cele actuale.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Fabricarea băuturilor reprezintă cea mai mare parte din ponderea economică (aproape 50%), urmat de comerț (15%), prelucrarea lemnului (14%) și sectorul construcției (11%). Celelalte sectoare (hoteluri și restaurante, transport și depozitare, industria extractivă, fabricarea produselor textile, industria alimentară, agricultura, silvicultura și pescuit, alte activități de servicii) au o pondere cuprinsă între 2 și 4%. În cazul locurilor de muncă, tot în domeniul fabricării băuturilor sunt cele mai multe locuri de muncă (34%), urmat de prelucrarea lemnului (18%), de comerț (16%) și sectorul construcției (11%). În ceea ce privește celelalte sectoare, fiecare reprezintă câte o pondere de 1-4%. Analizând datele la nivelul localităților, se poate menționa faptul că, fiecare comună are un punct forte diferit de celelalte. În cazul comunelor Ciumani, Suseni și Voșlăbeni sectorul dominant este prelucrarea lemnului, în orașul Borsec economia este dominată de fabricarea băuturilor, în comuna Corbu cea mai mare pondere economică și cele mai multe locuri de muncă sunt în domeniul fabricării produselor de brutărie și a produselor făinoase, în comuna Remetea industria construcției este sectorul dominant, în comunele Ditrău, Lăzarea și Tulgheș comerțul are un rol esențial în economia locală, iar în cazul Tulgheșului se mai adaugă și sectorul cu hoteluri și restaurante. În comuna Joseni cele mai multe firme sunt înregistrate în domeniul prelucrării lemnului, construcției și al comerțului.

Strategia elaborată este bazată pe o abordare integrată în sensul că beneficiarii eligibili sunt ONG-uri, IMM-uri, APL-uri, compozițorale, ADI-uri.

Sursa: Strategia de Dezvoltare Locală Regiunea Giurgeu G10, 2022

Domeniile de dezvoltat sunt:

- 1) sectorul agricol și silvic: a) lipsa produselor specifice locale + tradiții în industria alimentară
--> dezvoltare produse, marketing, firma
- b) lipsa depozit gunoi de grajd, lipsa de fonduri pentru construire --> construire depozit comunitar/sătesc
- 2) sectorul privat a) sectorul de servicii subdezvoltat + lipsa locuri de muncă --> sprijin pentru sectorul de servicii ca prioritate
- b) zonă periferică cu acces redus la servicii medicale + îmbătrânirea populației --> dezvoltarea sectorului medical și de sănătate, în general.
- 3) sectorul serviciilor publice și sociale: a) nivelul scăzut de servicii sociale pentru grupuri ținta (vârstnici, persoane cu dizabilități), inexistența infrastructurii necesare pentru combaterea sărăciei + finanțare din PO CU pentru astfel de proiecte + studiile și analizele realizate la nivel național nu reflectă situația pe teren --> realizarea studiului la nivel zonal, crearea infrastructurii necesare; în paralel urmează elaborarea proiectului tip FSE în cadrul PO CU
- b) probleme de siguranță circulației din cauza iluminatului public + categoria de eficiență energetică nu este corespunzătoare --> iluminat public cu tehnologie LED, proiectat conform standardelor în vigoare, cel puțin în locațiile de identificat cu sprijinul poliției
- c) sunt așezări periferice unde canalizarea nu este realizabilă nici în viitor + nu există utilaje pentru vidanjarea foselor septice --> procurare utilaj specific de către solicitanți cu licență ANRSC
- d) în centrele comunelor și în oraș sunt clădiri cu funcții neadecvate sau fără funcții, în curs de degradare + lipsa clădirilor pentru noi funcții --> introducerea funcțiilor noi și reabilitarea clădirilor
- e) pentru grupuri de elevi sau studenți nu există capacitate de cazare în zonă, sau numai pentru grupuri mai mici --> crearea infrastructurii necesare conform cerințelor de camping cu 1 sau 2 stele pentru grupuri de elevi și studenți

Pentru includerea măsurilor în SDL am avut în vedere următoarele:

Sprijinul acordat pentru investițiile în infrastructura de apă/apă uzată trebuie să se realizeze în localități rurale care fac parte din aglomerări umane cuprinse între 2.000 - 10.000 l.e.. Deși aglomerările mai mari au prioritate, conform Directivei 91/271/CEE, este necesară și o tratare corespunzătoare a aglomerărilor cu mai puțin de 2.000 l.e. Având în vedere că acest

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

tip de aglomerare are o capacitate economică limitată, în situații excepționale poate fi acordat sprijin, în conformitate cu master planurile și pe baza unei justificări tehnice și economice întemeiate, doar pentru sistemele centralizate, excluzând sistemele de tratare individuală. --> sistem propus pentru utilaj vidanjor conectează la sistem centralizat locațiile fără canalizare, diminuând astfel poluarea apelor Măsurile de finanțare a investițiilor în infrastructura socială vor fi lansate cu prioritate și se vor evidenția în planul de acțiune. În situația în care, în urma lansării primului apel de selecție, nu se depun proiecte, atunci GAL-ul poate fi beneficiarul acestor măsuri, cu respectarea legislației specifice. --> se aplică numai pentru 4.1, 4.3, 7.2 tip 6A, 7.5.

Banda largă: nu se aplică

Pentru asigurarea sustenabilității proiectelor depuse în cadrul măsurilor de finanțare a infrastructurii sociale, beneficiarii pot solicita finanțare prin Axa 5 POCU, prin depunerea unui proiect distinct cu respectarea condițiilor specifice POCU --> măsura 7.2, tip 6B, acțiunea a1 este armonizată cu PO CU Axa 5, obiectiv 5.2. Proiectele de infrastructură socială trebuie să asigure funcționarea prin operaționalizarea infrastructurii de către o entitate acreditată ca furnizor de servicii sociale.

În elaborarea studiului pentru măsura 7.2, tip 6B, acțiunea a1 pe lângă studiul IDUL și Atlasul zonelor rurale marginalizate, vor fi luate în considerare, printre altele, următoarele criterii care pot conduce la identificarea comunităților segregate, aflate în sărăcie: așezare aflată la o distanță apreciabilă de restul așezărilor, distanță care este greu de acoperit din cauza calității proaste a drumurilor, a lipsei mijloacelor de transport sau din cauza altor factori care pot îngreuna deplasarea în anumite condiții, de exemplu drumuri impracticabile atunci când condițiile meteo sunt nefavorabile (ploaie, ninsoare), așezări despărțite printr-o graniță naturală (râu, deal) sau de alte "granițe" (de genul căilor ferate) care constituie un pericol; lipsa utilităților de bază (apă, canal, electricitate); lipsa, calitatea necorespunzătoare a mijloacelor de transport sau distanța mare (neacoperită de mijloace de transport) până la unități de infrastructură socială (școli, unități medicale); existența unei infrastructuri segregate (de ex. școli sau clase în care învață numai copii romi) în condițiile în care structura populației nu justifică acest lucru; calitatea foarte proastă a locuințelor (locuințe insalubre, nesigure, densitate mare); așezări informale (locuitorii nu dețin acte de proprietate); așezări situate într-un teritoriu neadecvat locuirii (pe malul râurilor, sub liniiile de înaltă tensiune, lângă gropi de gunoi, etc); clasificarea (percepția) așezării ca fiind o așezare segregată de către

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

populația majoritară, de către membrii comunității segregate sau de către autoritățile publice locale; studii și hărți existente care identifică comunitățile segregate.

Alocarea financiară a fost elaborată pe baza următoarelor principii:

- finanțare cu masa critică (evitarea operațiunilor sub 10.000 de euro)
- nr. proiecte preconizate mai mare pentru domenii prioritare (sectorul serviciilor publice a fost identificat ca cel mai important, urmat de probleme de mediu și de eficiență energetică, respectiv de crearea locuri de muncă în sectorul agricol, servicii și mediu)
- alocare balansată între UAT-urile
- armonizare cu valorile indicate în formulare de cereri de proiecte
- responsabilizarea beneficiarilor: intensitatea sprijinului este maxim 90% pentru operațiuni generatoare de venit, indiferent de valoarea totală.

1.4. Procesul de consultare și implicare a factorilor interesați

Formularea strategiei integrate de dezvoltare urbană este rezultatul unui proces participativ, care implică factorii de decizie, oamenii de afaceri, asociațiile și organizațiile non-guvernamentale, cetățenii, în vederea stabilirii unor direcții prioritare pentru dezvoltarea orașului în orizontul de timp 2021-2030. Creșterea transparenței și implicarea cetățenilor în luarea deciziilor publice este elementul de bază al unei bune guvernări, angajament asumat de către România prin semnarea Pactului pentru o guvernanță deschisă și o serie de documente legislative. Dincolo de obligativitatea informării cetățenilor cu privire la deciziile administrative, este necesară dezvoltarea unui cultură a dialogului și consultării cetățenilor, al căror rezultat să fie integrat în deciziile care privesc dezvoltarea comunității. De asemenea, participarea activă a cetățenilor la implementarea și monitorizarea direcțiilor de dezvoltare și obiectivelor prioritare pentru orașul lor este esențială pentru stabilirea unei relații de colaborare eficientă între administrație și cetățeni. Cu cât cetățenii sunt mai implicați în viața orașului lor, cu atât orașul devine mai atractiv, competitiv și dezvoltat.

Asociația Internațională pentru Participarea Publică (IAPP) descrie trei niveluri de participare activă:

- Implicarea publicului în elaborarea politicilor publice, un proces gestionat de autorități pentru a se asigura că opiniile diferitelor părți interesate sunt considerate, armonizate și integrate în produsul final.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- Parteneriatele public-private, prin care instituția publică se angajează în colaborare și parteneriat cu diferiți actori din comunitate, în fiecare etapă a dezvoltării politicilor publice, de la identificarea și selectarea alternativelor, până la implementarea, monitorizarea și evaluarea acestora.
- Delegarea responsabilităților legate de implementarea politicilor publice, unor grupuri interesate din comunitate, care primesc puterea, precum și responsabilitatea de a atinge obiectivele asupra cărora a fost convenit, contribuind la crearea unei comunități puternice.

O comunitate implicată se construiește pe încredere. La nivel național, implicarea cetățenilor în deciziile administrative și gradul de informare cu privire la documentele strategice locale sunt reduse, fiind necesare măsuri pentru o mai bună comunicare și deschidere din partea administrațiilor locale. Simpla încurajare a implicării active nu este o strategie eficientă pe termen lung, dacă nu este urmată de demonstrare a analizării și integrării propunerilor. La nivel național, implicarea cetățenilor în deciziile administrative și gradul de informare cu privire la documentele strategice locale sunt reduse, fiind recomandate măsuri pentru o mai bună comunicare și deschidere din partea administrațiilor locale. Simpla încurajare a implicării active nu este o strategie eficientă pe termen lung, dacă nu este urmată de o demonstrare a analizării și integrării propunerilor. Un aspect încurajator este că dacă la nivel național, 3% din persoanele interviewate la nivel național au declarat că au fost implicate/consultate în elaborarea PUG și SDL, în Gheorgheni procentul este de 3,76%, care înregistrează ponderi ale implicării cetățenești peste media națională.

Astfel, în cadrul elaborării Strategiei integrate de dezvoltare urbană pentru 2021-2030 a fost acordată o importanță ridicată creșterii nivelului de implicare și informare al cetățenilor. În acest scop, au fost aplicate o serie de instrumente participative, descrise în continuare, precum și un plan de comunicare care să asigure o bună informare și un nivel înalt și constant de implicare a cetățenilor în implementarea și monitorizarea strategiei.

Astfel, procesul de consultare în cadrul procesului de elaborare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Gheorgheni (2021-2030) a fost realizat prin următoarele instrumente:

(1) Cercetare sociologică

Instrumentele de cercetare au inclus Barometrul Urban privind Calitatea Vieții realizat de către Banca Mondială în perioada 1 iulie -15 august 2020, care a utilizat ancheta bazată pe chestionar ca metodă exclusivă de colectare a datelor (telefonic și față în față). Au fost avute

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

În vedere și rezultatele unui sondaj trimis prin e-mail către cele 319 de administrații locale din România, cu 259 de răspunsuri, în perioada februarie-martie 2020.

(2) Colectare de provocări și soluții (platforma Google Forms)

Acțiunile de implicare a părților interesate pentru elaborarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană au inclus și colectarea de provocări și soluții urbane din partea locuitorilor prin platforme online Google Form – rezultatul este în Anexa 1.

(3) Consultările tematice au fost realizate cu actori ai societății civile, având ca scop validarea ipotezelor analizei-diagnostic, precum și identificarea problemelor și provocărilor la nivel sectorial și propunerea unor soluții sau idei de proiecte.

1.4.1. Cercetarea sociologică

Barometrul Urban privind Calitatea Vieții (Urban Flash) realizat de către Banca Mondială în perioada 1 iulie - 15 august 2020 a oferit informații valoroase privind percepția locuitorilor asupra situației existente la nivelul mai multor municipii, precum și asupra direcțiilor strategice de dezvoltare. A fost inclus în cercetare 40 de localități urbane. Principalele teme acoperite în sondaj au fost: satisfacția față de viața urbană, percepția privind calitatea mediului și lupta împotriva schimbărilor climatice, percepția cetățenilor despre orașul lor, percepția privind situația personală, probleme și priorități de dezvoltare.

Precizări metodologice:

- Sondajul este reprezentativ la nivel național pentru mediul urban, cu o marjă de eroare statistică de +/-1% pentru un interval de încredere de 99%. Colectarea datelor s-a realizat în sistem mixt: telefonic și față în față.
- Sondajul de opinie a avut un număr de 13.380 respondenți la nivel național, din tot atâtea gospodării; aceste gospodării totalizează 32.978 indivizi cu vârste de peste 15 ani. La nivelul unei gospodării a fost selectat un singur respondent.
- La nivelul fiecărei localități au fost selectați, în funcție de categoria de dimensiune a localității, între 250 și 500 de respondenți.
- Selectia respondenților s-a realizat pe baza cotelor determinate de ponderea populației pe categorii de vîrstă și gen, în conformitate cu prognozele demografice calculate de Institutul Național de Statistică pentru 1 ianuarie 2020.

Rezultatele cercetării sociologice au contribuit la identificarea nevoilor specifice sectoriale.

1.4.2. Colectarea de provocări și soluții urbane (plataforma Google Forms)

Acțiunile de implicare a părților interesate pentru elaborarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană au inclus și colectarea de provocări și soluții urbane din partea locuitorilor prin platforme online Google Form – rezultatul este în Anexa 1.

1.4.3. Consultări tematice

Consultări tematice au fost realizate cu consilieri locali, cu actori ai societății civile, cu reprezentanți asociației antreprenorilor, cu reprezentanții cultelor religioasă, a asociațiilor sportive - având ca scop validarea ipotezelor analizei-diagnostic, precum și identificarea problemelor și provocărilor la nivel sectorial și propunerea unor soluții sau idei de proiecte.

Echipa a organizat o serie de consultări cu actori locali, cu scopul de a implica părțile interesate în procesul elaborării SIDU Gheorgheni 2021-2030, prin identificarea provocărilor și nevoilor existente la nivel local, soluții posibile la acestea, precum și modele de bune practici care ar putea fi replicate la nivelul municipiului.

Maparea părților interesate a reprezentat primul pas în procesul de colaborare cu societatea civilă, sectorul privat, expertii locali și mediul academic, urmat de contactarea acestora, prin intermediul emailului sau la telefon, cu scopul de a lansa invitația de a participa la consultările dedicate procesului de dezvoltare a strategiei, asigurând astfel implicarea acestora pe durata întregului proces. Astfel, consultările au fost atât dedicate discuțiilor tehnice și generale cu privire la direcțiile strategiei, cât și organizate pe temele dezbatute în cadrul documentului. Întâlnirile s-au desfășurat într-un format care a pus pe primul loc generarea de idei din partea participanților și a avut ca obiectiv secundar construirea unui dialogul benefic și consolidarea parteneriatelor între părțile interesate. Utilizarea mijloacelor de comunicare în masă este una din modalitățile cele mai eficiente de difuzare a informației și de obținere a unei imagini generale a reacției cetățenilor. Acest proces presupune un parteneriat solid cu firmele și instituțiile de profil. Utilizarea mijloacelor de culegere a informațiilor relevante în diverse faze de structurare a SIDU: chestionarele, sondajele de opinie, interviurile sunt modalități specifice de a obține date primare privind, de exemplu, opțiunile cetățenilor pentru direcții de dezvoltare sau stabilirea de priorități la nivel local care, prelucrate de către specialiști vin în sprijinul procesului de întocmire a SIDU.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Informarea și dialogul prin centrele de informare pentru cetățeni sunt esențiale pentru că oferă un mediu transparent și profesional, favorabil comunicării bilaterale. Utilizarea corespondenței cu cetățenii urmărește stârnirea reacțiilor la probleme punctuale, în scopul găsirii unei soluții, pentru care localnicii pot determina curente de opinie în favoarea unei anumite abordări; alcătuirea de grupuri consultative privește structurarea pe domenii de interes local a unor cetățeni neangajați neapărat în sisteme instituționale, dar care pot oferi sprijin competent în acordarea de informații și consultanță cu privire la acele domenii. Scopul grupurilor consultative este de a adecva soluții propuse prin SIDU, la capacitatea de implementare a populației. Constituirea de lideri locali este un instrument eficient de descentralizare a atribuțiilor administrației locale la nivelul micilor comunități ale localității; este o interfață eficientă pentru mobilizarea potențialului uman local în implementarea prevederilor SIDU, precum și pentru culegerea reacțiilor micilor comunități în acest sens. Liderii locali sunt persoane carismatice care se implică în acest proces în mod voluntar și pentru care recunoașterea eforturilor lor și rezolvarea problemelor sunt singurele așteptări.
(poze cu Consultările publice Anexa 2)

SECȚIUNEA 2: ANALIZA SITUAȚIEI ACTUALE ȘI CONTEXTUL URBAN

2.1. Profil socio-demografic

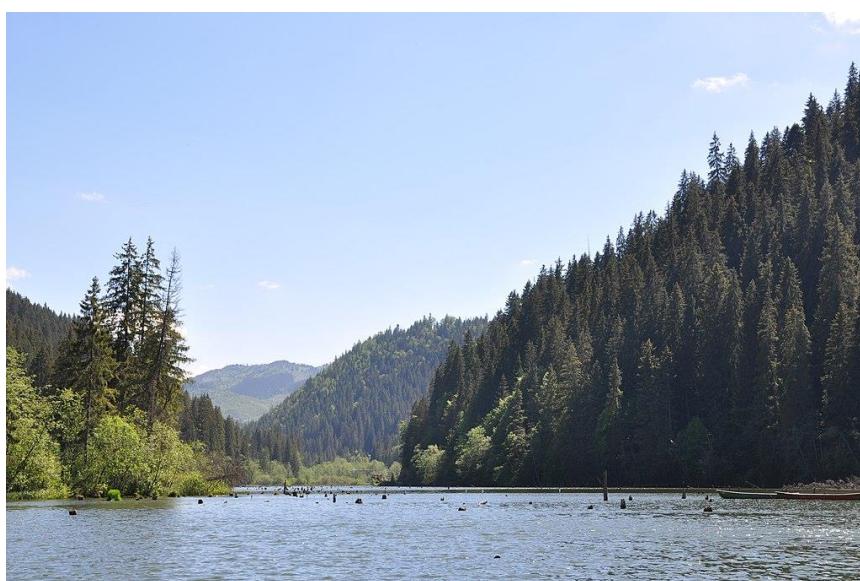
Municipiul Gheorgheni își propune la nivel strategic, la nivelul exercițiilor programatice realizate în ultimii ani să atingă un anumit grad de competitivitate a economiei, să îmbunătățească calitatea locuirii, să crească calitatea generală a vieții locuitorilor orașului în acord cu principiile dezvoltării durabile. Prima strategie de dezvoltare durabilă a municipiului a fost elaborată în anul 2006, iar în 2008-2009 s-a elaborat un plan integrat de dezvoltare urbană. În perioada 2013-2014 s-a realizat procesul de planificare a unei strategii actuale, pentru perioada 2014-2020. Prioritățile identificate în strategie au fost: dezvoltarea spațiilor publice, dezvoltarea serviciilor medicale de bază și a celor pentru vârstnici, îmbunătățirea confortului clădirilor publice, înființarea unui Fond de Eficiență Energetică, managementul de locuințe, realizarea unui perteneriar pentru un oraș verde, ameliorarea confortului blocurilor de locuințe, dezvoltarea vieții culturale, dezvoltarea agriculturii, a silviculturii, dezvoltarea mediului economic și a turismului, a serviciilor sociale etc.

Prima atestare scrisă a localității este din 1332 în dijmele papale; în 1463 apare în izvoarele scrise scaunul Gheorgheni; o diplomă a regelui Matia Corvin din 1466 amintește scaunul Gheorgheni ca scaun independent; pe portalul turnului bisericii romano-catolice Sf. Nicolae apare datarea 1492; Gheorgheni devine vicescaun al Ciucului din mijlocul secolului XVI; localitatea Gheorgheni în anul 1607 obține dreptul la două târguri mari, anuale, care vor fi ținute pe lângă târgul zonal de sămbătă; comerțul devine atât de intens încât în 1619, Biserica Catolică interzice activitățile economice în timpul slujbelor, în această perioadă, conform datelor lustrei din 1616, 10% din localnici sunt „străini”, venetici stabiliți în localitate, care se ocupau de comerț și manufactură; primele familii de negustori armeni se stabilesc în 1637; Congregația Generală a Scaunelor Ciuc-Gheorgheni-Casin ordonă în 1643 ca în zilele de duminică și de sărbătoare „ceilalți comercianți, calmari, armeni, adică oricine care aduce marfă în târg să nu îndrăznească vânzarea în timpul slujbei”, armenii sunt organizați și administrați de Forumul Mercantil; odată cu organizarea grăniceratului secuiesc sub împărăteasa Maria Thereza (1762- 1764) administrația în localitate devine și mai interesantă: treburile armenilor sunt coordonate de Forumul Mercantil, în cazul bărbaților apti pentru armată (bărbați între 18 – 50 de ani, cu un serviciu militar anual de 149 de zile) măsurile administrative sunt luate de către comandamentul austriac General Comando, iar pentru

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

restul populației Scaunul Gheorgheni este cel îndreptățit, din cauza serviciului militar de grăcineceri, mulți localnici emigrează în Bucovina și în Moldova; ridicarea topografică iozefină (prima ridicare topografică, în jur de 1787) indică existența zonelor Vargatag, Visszafolyó; în 1864 apare prima mențiune a localității Lacu Roșu sub denumirea Lacul Pietrii Roșii, din 1936 este denumit oficial Lacul Roșu. Vechea denumire ungurească pentru lac a fost Veres-tó (Lacul Roșu), sub forma Gyilkos-tó (Lacul Ghilcoş/Ucigaş) apare prima dată în descrierea lui Orbán Balázs. Denumirea muntelui Ghilcoş apare de prima dată în 1773 ca teren al contelui Lazăr. Pe prima ridicare topografică orașul este o aşezare alungită, care se sprijină pe pârâul Belchia, urmând direcția drumului comercial spre Moldova, respectiv drumul sării spre Praid. Sunt figurate morile și joagărele de apă. Pe a treia ridicare topografică găsim un oraș dezvoltat și pe lățime. Dezvoltarea localității este condiționată de epidemia de ciumă din 1633, de pătrunderile turco-tătare, de distrugerile din 1707 când austriecii pârjolesc și jefuiesc depresiunea Giurgeului, de epidemia de ciumă din 1709, epidemiiile dintre 1716-1719 când aproape 40% din populație dispără (moare sau emigrează), de epidemia de holeră devastatoare din 1873. Din 1871 Gheorgheni renunță la rangul de oraș și alege condițiile fiscale mai favorabile a comunelor, iar în 1907 redobândește rangul de oraș. În 1907, odată cu realizarea căii ferate, vin foarte mulți muncitori străini în oraș, se încheie era transportului pe apă, a plutelor și a materialelor lemninoase, iar majoritatea transportatorilor cărujași rămân fără lucru. Totuși, începutul sec. XX este perioada marcantă în imaginea centrului. Localitatea din 1903 are iluminat electric public, fiind printre primele orașe din România care produce energie electrică.

Sursa: Lacul Roșu, www.gheorgheni.ro, 2022

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Suprafața totală al municipiului este de 22050,77 ha, iar populația totală stabilă în 2012 a fost 18.377 locuitori, în 2002 a fost 20.018 locuitori. Reședința de municipiu este orașul Gheorgheni, așezări componente: Gheorgheni / în maghiară „Gyergyószentmiklós”, în germană „Niklasmarkt”: este orașul propriu-zis; Lacu-Roșu/ în maghiară „Gyilkos-tó”: este o „stațiune” turistică; Visafolio / în maghiară “Visszafolyó”: este un cătun; Vargatag / în maghiară “Várpaták” este un cătun; Covacipeter / în maghiară ”Kovácsné” este un cătun.

Popularea culoarului depresionar Giurgeu a fost favorizată de condițiile de adăpost în interiorul Carpaților Orientali în perioadele mai vechi, dar mai ales de mediul geografic favorabil, în etapele actuale. Cercetările arheologice au scos la iveală dovezi ale prezenței omului încă dinainte de era noastră. Acest lucru este demonstrat de urmele materiale ceramice din epoca bronzului. Colonizarea secuilor în secolul XIII se înscrise ca o formă de migrație forțată a acestui grup etnic maghiarizat, în scopuri politico-militare. Informații documentare din prima jum. a sec. XIV, (perioada de când s-au păstrat o serie de registre papale) atestă primele semne de stratificare socială: primori, primipili și pixidari (călăreți cu armură grea, călăreți de cavalerie ușoară, pedestrași), dintre care practic în timp primorii au devenit „nobilimea”, cu aveau o stare materială superioară celorlalte două categorii. Trebuie amintit faptul că secuii – în colectiv au avut statutul de nobil. La sfârșitul sec. XV sunt amintiți jelerii, țărani dependenți și iobagii. Scaunul Gheorgheni a fost amintit pentru prima dată în anul 1406, deci în aceea vreme aici existau mai multe așezări. Primul registru papal din zonă datează din anii 1332-34 și amintește de Gheorgheni ca o parohie cu trei preoți. Cele trei așezări asociate au fost probabil Gheorgheni (Szentmiklós), Lăzarea (Szárhegy) și Joseni (Alfalu). Acest registru specifică numărul populației, probabil încă destul de redus. Dezvoltarea localității este condiționată de epidemia de ciumă din 1633, de pătrunderile turco-tătare, de distrugerile din 1707, când austriecii părjolesc și jefuiesc depresiunea Giurgeului, de epidemia de ciumă din 1709, epidemiiile dintre 1716-1719 când aproape 40% din populație dispare (moare sau emigrează), de epidemia de holeră devastatoare din 1873. Localitatea în 1850 are 5362 locuitori, numărul de locuitori practic se dublează până în 1930. Densitatea generală a populației pe ansamblul întregii regiuni a scăzut de la 63 loc/km² în anul 1992 la 57 loc/km² în anul 2002, valoare mult redusă față de media națională de 98 loc/km². În depresiunea Giurgeu, în 2002, pe o suprafață de 1613 km² erau concentrați 78079 locuitori, rezultând o densitate generală la nivelul unităților administrative de 48 loc/km². În Gheorgheni, structura populației pe sexe în anul 2012 se prezintă astfel: din numărul total de 18377 locuitori 8918

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

bărbați, 9459 femei. Componența etnică a municipiului: maghiari 15388, români 1664, romi 436, necunoscută (informații nedisponibile) 875, altă etnie 8. Componența confesională a municipiului: romano-catolici 14085, ortodocși 1606, reformați 1068, baptiști 200, unitariană 109, altă religie 343, fără religie, atei 37, necunoscută (informații nedisponibile) 927.

Veniturile populației din zonă urmează trendul și nivelul național, dar sunt la limita inferioară a acestora. O mică parte a populației se încadrează în categoria celor cu venituri substanțiale (1-3%), iar peste jumătate din populație se află în situația de a nu reuși asigurarea pe deplin a diverselor necesități fundamentale. O mare parte din veniturile ultimei categorii sunt utilizate pentru hrană și întreținere, neexistând posibilitatea pentru acoperirea altor necesități (culturale, recreative, studii superioare, etc.). Un procent de 20-30% din populația zonei se încadrează în categoria celor care au un loc sigur de muncă și venituri relativ acceptabile, iar aproximativ 10% se situează sub pragul critic de subzistență. Șomajul, afectează cca. 7% din populația adultă, aptă de muncă, dar în mod real șomajul se situează la valori de 15%. Pe lângă latura materială, șomajul mai are și o dimensiune psihologică de unde decurg numeroase alte riscuri: creșterea numărului de divorțuri, a criminalității, a sinuciderilor, etc., fenomene sociale în creștere. Alcoolismul și criminalitatea, mai ales criminalitatea economică, sunt și ele fenomene de risc, care s-au amplificat în ultimul timp pe fondul evenimentelor negative din sfera economică, combaterea acestora are şanse destul de reduse în condițiile actuale.

Sursa: Biserică Armeano-Catolică, www.gheorgheni.ro, 2022

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Locuirea: în principiu putem identifica cinci tipuri de locuire:

- locuințe individuale de tip rural, caracteristice satelor din împrejurimi, ancorate în arhitectura tradițională din zonă, realizate din lemn, marea majoritate a lor fiind realizatla începutul sec. XX. Locuințele sunt retrase față de aliniamentul străzii, au curți mari și terenuri agricole aferente în cadrul gospodăriei. Accesul în locuințe se face din curte. locuințele negustorilor armeni, situate majoritar pe str. Márton Áron (locuințe individuale, în diferite stiluri istorice, majoritar în stil baroc), respectiv câteva vile de la începutul sec. XX, situate pe str. Kossuth, str. Bălcescu. Aceste locuințe parțial sunt monumente istorice.
- imobilele de raport de la începutul secolului XX din piața centrală a orașului, cu magazine la parter. Aceste construcții formează un ansamblu urban închegat, fiind declarat monument istoric ca atare. Fiind vorba de construcții înșiruite, accesul în imobile se realizează direct din stradă, iar accesul în locuințele de la etaj este realizat prin intermediul unui corridor deschis.
- casele „pătrate” a anilor 1970, respectiv a anilor 1980 (parter, respectiv cu etaj) amplasate pe parcele mici (de regulă 2,5 ari). Practic sunt ultimile construcții care încă nu deranjează foarte mult în imaginea urbană tradițională.
- cele trei cartiere de blocuri, cu blocuri de locuit P+4. Blocurile din cartierul Bucin și Revoluției sunt cu acoperiș șarpantă, cei din cartierul Florilor sunt cu acoperiș terasă. Parțial aceste acoperișuri terasă sunt acoperite cu acoperișuri-șarpantă „improvizate”. Balcoanele blocurilor au fost închise în mod neunitar, creându-se astfel un discomfor estetic și vizual. Problema garajelor construite între blocuri, pe spațiile verzi, în mod ilegal a fost rezolvată doar parțial prin demolările inițiate de primărie.
- casele realizate după 1989 – în mare parte realizate în regim propriu sau de „meseriași”. Aceste locuințe în general au o calitate estetică discutabilă, soluțiile tehnice sunt în general precare. Prin excepție, putem remarcă câteva construcții cu o valoare arhitecturală și ambientală certă.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

	MUNICIPIUL GHEORGHENI					
	total înregistrate	NAŞTERI	total înregistrate	DECESE	total CĂSĂTORII înregistrate	
2018	356		348		111	
2019	356		394		92	
2020	334		429		51	
2021	319		433		88	

Dispariția treptată a construcțiilor cu caracter local este o consecință a renovărilor și extinderilor nepotrivite. Din păcate fenomenul afectează și monumentele istorice. În cazul unor clădiri raportul de proprietate este neclarificat, și acest fapt are urmări grave privind întreținerea și reparația curentă a clădirilor sau a monumentelor. Proprietarii dispun de puține informații în legătură cu procesele de autorizare și metodele de renovare / restaurare. Din punct de vedere profesional, există puțini meseriași buni. Din totalitatea factorilor enumerați rezultă frecvența încălcării legilor. Oamenii nu concep valoarea monumentelor, nu simt că aceste monumente le aparțin, din această cauză au o atitudine distanță față de practicile legate de monumente, problema fiind de mentalitate. Clădirile locuite ale orașului - cu excepția câtorva străzi din zona centrală (str. Kossuth, str. Márton Áron, str. Bălcescu) - în cele mai multe locuri au caracter sătesc, iar o mare parte din populație trăiește în blocuri de calitate inferioară. Cu reglementări raționale de construire s-ar putea ajunge la construirea de clădiri noi în locul renovării clădirilor de calitate proastă, neutând de oamenii săraci. Nivelul prețurilor imobilelor nu reflectă nivelul economic al orașului, prețurile fiind prea mari – astfel cei care vroiau să se întoarcă acasă se răzgândesc. Este nevoie de un management de locuințe bine gândit și de soluții urbanistice adecvate.

Prin monumente istorice se înțeleg bunurile imobile, mărturii de neînlocuit ale evoluției culturii și civilizației pe teritoriul României, relevante din punct de vedere istoric, arheologic, arhitectural, urbanistic, peisagistic, etnografic, artistic, memorial și al istoriei tehnicii. Monumentele istorice desemnează obiecte izolate sau grupări de obiecte, inclusiv așezări omenești în totalitatea lor, creații importante sau opere modeste care în timp au căpătat semnificație istorică și culturală. Monumentele istorice fac parte integrantă din patrimoniul cultural național și sunt protejate prin lege (prin protejare se înțelege ansamblul

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, finanțier, fiscal și tehnic, menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, evidența, conservarea, inclusiv paza și întreținerea, consolidarea, restaurarea, punerea în valoare a monumentelor istorice și integrarea lor social-economică și culturală în viața colectivităților locale).

Sursa: Biserică romano-catolică Sfântul Nicolae, www.gheorgheni.ro, 2022

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Conform prezentei legi se stabilesc următoarele categorii de monumente istorice:

- monument: construcție sau parte de construcție, împreună cu instalațiile, componentele artistice, elementele de mobilare interioară sau exterioară care fac parte integrantă din acestea, precum și lucrări artistice comemorative, funerare, de for public, împreună cu terenul aferent delimitat topografic, care constituie mărturii cultural-istorice semnificative din punct de vedere arhitectural, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific sau tehnic;
- ansamblu: grup coherent din punct de vedere cultural, istoric, arhitectural, urbanistic ori muzeistic de construcții urbane sau rurale care împreună cu terenul aferent formează o unitate delimitată topografic ce constituie o mărturie cultural-istorică semnificativă din punct de vedere arhitectural, urbanistic, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific sau tehnic;
- sit: teren delimitat topografic cuprinzând acele creații umane în cadru natural care sunt mărturii cultural-istorice semnificative din punct de vedere arhitectural, urbanistic, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific, tehnic sau al peisajului cultural. Pentru fiecare monument istoric se instituie zona sa de protecție, prin care se asigură conservarea integrată a monumentului istoric și a cadrului său construit sau natural, indiferent de regimul lor de proprietate sau de starea lor de conservare. Orice monument istoric are o zonă de protecție, conform fiecărui caz în parte. În conformitate cu Legea nr.422/18.07.2001, capitolul VII, articolul 59, până la instituirea zonei de protecție (prin studii specifice) se consideră zonă de protecție suprafața delimitată cu o rază de 100 m în localități urbane, pentru mediul rural este stabilită pe o rază de 200 metri, iar în afara localităților pe o rază de 500 metri. Zona de protecție trebuie delimitată topografic. În acest sens nu se pot invoca limite maxime pentru stabilirea acestor zone; pe de altă parte aceste zone pot fi minime reducându-se la "suprafața funcțională" a monumentului. Zona de protecție a monumentului istoric are următoarele funcțiuni: asigurarea supravegherii unui teren în care este cunoscută, bănuitură, sau posibilă existența unor vestigii arheologice care pot completa informația științifică privind monumentul protejat; conservarea cadrului natural; conservarea cadrului arhitectural constituit; crearea unui cadru construit care să respecte ambianța monumentului în cazul restructurării zonei; asigurarea unor perspective optime pentru perceperea monumentului. Ansamblul de arhitectură este un complex de clădiri care: are o valoare istorică, arhitecturală, plastică, ca un tot unitar indestructibil; reflectă nivelul de civilizație al comunității care l-a

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

creat. S-au identificat două zone care necesită descărcări arheologice înainte de începerea lucrărilor de contruire, și anume: zona cetății Both, respectiv zona bisericii romano-catolice Sf. Nicolae. În zona centrală, figurată ca zonă construită protejată este obligatorie asistența arheologică la orice lucrare de construire. În zona centrală a zecimilor se recomandă asistența arheologică în cazul extinderilor și a construcțiilor noi. În cazul descoperirii unor vestigii arheologice – posibile în zona centrală și în zonele apropiate Belchiei - se va anunța Ministerul Culturii și Cultelor care eliberează autorizația de săpătura arheologică sistematică, prin compartimentul său de specialitate, în urma consultării Comisiei Naționale de Arheologie; În perimetrele rezervațiilor arheologice și în zonele de protecție a acestora se impune respectarea legislației în vigoare, privind protecția patrimoniului, sunt interzise construcțiile de orice fel, a căror execuție ar presupune decaparea solului, fundații sau alte săpături care ar putea afecta stratul de cultură arheologică. Aceste terenuri pot fi amenajate ca zone verzi, cu gazon.

Sursa: Bustul lui Fogarasy Mihály, www.gheorgheni.ro, 2022

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

În municipiu conform PUG suprafața totală a spațiilor verzi este de 243,89 ha (spații verzi, agrement, sport, spații verzi neamenajate – zone de protecție ape, zone de protecție infrastructură tehnică, cimitire), din care rezultă un procent de 132,71 mp/locuitor, respectând min. 26 mp/locuitor prescris în OUG nr. 195/2005 aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 265/2006 modificări și completări ulterioare. Acest raport este majorat de terenurile cu funcțiune agricolă din intravilan, grădinile și livezile populației. Trebuie însă atrasă atenția asupra unor anomalii: în localitate există suficiente spații verzi - dacă se consideră doar indicatorii – însă dacă se nuanțează problema se poate constata că spațiile verzi - deși există - nu sunt poziționate astfel încât să poată să asigure caracteristicile benefice ale zonelor verzi. Astfel spus, cele două cartiere de blocuri, unde locuiesc aproximativ o treime din populația orașului se găsesc la distanțe de peste 15 min. de mers pe jos față de spațiile publice, care pot fi luate în considerare ca spații verzi.

În mod tradițional, cursul pârâului Belchia a fost circulabil pe toată lungimea lui. Fâșia pârâului are un potențial deosebit de ridicat în continuare, zona pieței agroalimentare actuale fiind o exemplificare în acest sens: este singura zonă în care prezența Belchiei este dublată de un spațiu verde (spontan). A fost identificat toate posibilitățile de a revitaliza traseul pârâului ca spațiu verde, și inclusiv posibilitățile de accesare facile dinspre cartierele de blocuri. Asigurarea spațiilor verzi în imediata vecinătate a blocurilor a fost îmbunătățit sensibil cu finalizarea parcului din jurul bisericii din cartierul Bucin, situată la limita cartierelor Bucin și Florilor.

Pe termen lung conform PUG nu se propune păstrarea parcului din centrul orașului, ci transformarea lui în piață urbană, pentru a expune la valoarea lui ansamblul urban Piața Libertății -monument istoric. Însă acest lucru poate fi făcut doar în condițiile în care alte spații verzi din zona centrală pot prelua funcțiunea de parc, în acest sens sunt propuse două situri: piața agroalimentară actuală, pe malul Belchiei, respectiv transformarea parțială a zonei industriale și a terenurilor agricole din spatele gospodăriilor din zona patinoarului în parc public.

Circulația cu biciclete în oraș este anevoieasă, lipsind pistele amenajate pentru bicicliști. În cartierele de locuințe garajele construite ilegal ocupă spațiul potențialelor terenuri de joacă, spații verzi sau locuri pentru plimbare, unde ar putea fi organizate evenimente mai mici. Ultimul, dar nu cel din urmă aspect constă în faptul, că cea mai mare parte a populației nu se simte proprietar al spațiilor publice și nu răspunde de curățenia și protejarea

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

proprietăților publice. Municipiul are o zonă a dotărilor sportive, compus dintr-un stadion de fotbal, un teren sintetic de dimensiune mare, un bazin de înot și dintr-un patinoar artificial acoperit, acesta din urmă fiind una din primele structuri de grinzi lamelare din țară. În apropierea lor sunt terenuri rezervate pentru extinderea activităților. În realitate, obiective sportive necesită o modernizare, dezvoltarea unuia se face în detrimentul altuia. În plus, realizarea unui nou obiectiv în zonă în aceste condiții este imposibilă. Pentru a beneficia de poziția geografică foarte avantajoasă pentru cantonamente de vară/iarnă, infrastructura sportivă trebuie modernizată. Pentru a organiza competiții internaționale, patinorul trebuie extins, pentru a asigura cerințele de exigență performanță impuse.

Sursa: Bazin didactic, www.gheorgheni.ro, 2022

În aceste condiții, achiziționarea unor terenuri din partea primăriei este necesară. Obiectivul poate fi atins prin reconvertirea zonei industriale aflate la est de calea ferată sau prin achiziționarea terenurilor situate în extinderea spre Lăzarea. Trebuie să menționăm că sporturile de iarnă reprezintă punctele tari ale orașului în viața sportivă. Pe lângă hocheiul pe gheață, sportivii din zonă ocupă poziții fruntașe în campionatele de schi, schi fond, sărituri, biatlon, și sunt sportivi care au ajuns la olimpiadele de iarnă. Nu în ultimul rând trebuie să amintim baza sportivă a clubului școlar Gheorgheni, compusă în prezent din două săli de sport, terenuri de tenis, pistă de alergare pentru antrenamente schi fond, etc. Datorită activității

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

clubului, hocheiul, baschetul și tenisul sunt populare și au produs rezultate semnificative, iar olimpicii de gimnastică Molnár Levente și Marius Urzică au ajuns la succese pornind de aici.

Situată existentă din punct de vedere statistic, conform datelor statistice:

Echiparea teritorială

- numărul clădirilor (2011): 3241
- clădiri cu locuințe (2011): 3223
- numărul locuințelor convenționale (2011): 7.398
- locuințe private particulare: 7.263
- locuințe de stat: 106
- locuințe ale cultelor religioase: 13
- numărul locuințelor dotate cu alim. cu apă potabilă: 6814 92,1%
- numărul locuințelor dotate cu instalație de canalizare: 6645 89,8 %
- numărul locuințelor dotate cu instalație electrică: 7.146 96,6 %
- numărul locuințelor dotate cu încălzire centrală: 4728 63,9 %

Populația

- populația totală stabilă (2012): 18.377
- din care femei: 9459
- din care bărbați: 8918
- numărul gospodăriilor populației (2011) 6.667
- numărul mediu de persoane pe o gospodărie a populației (în 2012): 2,63
- persoane cu vârstă între 15-59 ani (2012): 11833
- persoane cu vârstă peste 60 ani (2012): 3796

Spitalul Municipal Gheorgheni:

- 165 de paturi
- 25 de paturi boli infecțioase în str. Carpați nr. 14
- 10 paturi boli interne în Ditrău

Total: 200 de paturi

Personal angajat: 247 angajați din care 49 medici primari și specialiști

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Secții de specialitate: medicină internă, neurologie, cardiologie, chirurgie vasculară, ortopedie și traumatologie, urologie, ATI, pediatrie, obstetrică ginecologie, neurologie, dermatovenerologie, oftalmologie, ORL.

Medici de familie:

1. Dr. Székely Judit - Cart. Bucin bl. 22, sc. D
2. Dr. Borosnyai Iudita Maria – B-dul Frăției nr. 26
3. Dr. Borosnyai Ágnes - B-dul Frăției nr. 26
4. Dr. Katona Mária Katalin – str. Carpați nr. 8
5. Dr. Pázmán Enikő – str. Carpați nr. 8
6. Dr. Tekse Judit - str. Carpați nr. 8
7. Dr. Angi Béla – P-ța Petofi Sandor nr. 2
8. Dr. Simon Alpár – Cart. Florilor bl. 40
9. Dr. Simon Katalin – Emese – Cart. Florilor bl. 40
10. Dr. Madaras Erzsébet – Cart. Florilor bl. 51

Medici veterinari:

1. Dr. Székely Lehel – Revoluției F/4
2. Dr. Kiss Károly – Pescarilor nr. 2
3. Dr. Blénesi István – Lacu Roșu nr. 93
4. Dr. Gáll Jozsef – Bălcescu nr. 39

Medici stomatolog:

1. Dr. Borosnyai Árpád – Bulevardul Frăției nr.26/Cabinet individual Dr. Borosnyai Árpád
2. Dr. Botez Andrei – Cart. Florilor nr. 43/D/2/Cabinet individual Dr. Botez Andrei
3. Dr. Gáll Zsombor – Cartierul Revoluției nr. D/5/Szinkron Fogászat SRL.
4. Dr. Geller Adéla – str. Carpați nr. 8/Cabinet individual Dr. Geller Adela
5. Dr. Kálcsa Jánosi-Botond – Cartierul Bucin nr. 10/E/71/Cabinet individual Dr. Kálcsa Jánosi-Botond

6. Dr. Modval Alex- Adrian – str. Spitalului nr. 10/Cabinet individual Dr. Modval Alex- Adrian
7. Dr. Suciu Cristian – Cartierul Florilor nr. 5/B/4/Cabinet individual Dr. Suciu Cristian
8. Dr. Szekula Géza – str. Nicolae Bălcescu nr. 37/Cabinet individual Dr. Szekula Géza
9. Dr. Székely Zsolt Árpád – Cartierul Florilor nr. 43/E/2/Cabinet individual Dr. Székely Zsolt-Árpád
10. Dr. Török Imola – Kossuth Lajos nr. 46/Imoden SRL
11. Dr. Borosnyai Ferencz Tibor – Bulevardul Frăției nr. 26/Cabinet individual Borosnyai Árpád
12. Dr. Kulceriu Alina Gabriela – str. Kossuth Lajos nr. 46/Imoden SRL
13. Dr. Dezső László – str. Kossuth Lajos nr 77/Cabinet individual Primadent
14. Magyari Pál – Cart. Florilor nr. 43/E/2/Cabinet individual Dr. Székely Zsolt Árpád

Instituții de învățământ preuniversitar și universitar de stat:

Universitate:

- Universitatea Babeș-Bolyai/Grădina Csíki

Liceu:

-Liceul Teoretic Salomon Ernő/Bulevardul Lacu Roșu nr. 3-5

- Liceul Teoretic Sfântu Nicolae/Bulevardul Lacu Roșu nr. 3-5

- Liceul Tehnologic Fogarasy Mihály/str. Márton Áron nr. 13-15

Colegiu:

- Colegiul Tehnic Batthyány Ignác/Bulevardul Lacu Roșu nr. 149

Școală Gimnazială:

- Școala Gimnazială Vaskertes/str. Kossuth Lajos nr. 2

- Școala Gimnazială Kós Károly/str. Kossuth Lajos nr. 124

- Școala Gimnazială Fogarasy Mihály/Bulevardul Lacu Roșu nr. 18

Creșă:

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- Creșa Municipală Gheorgheni/Cartierul Florilor nr. FN

Extensia Universitatea Babeș-Bolyai:

Nivel: superior

Număr studenți: 2017-2018 - 133 studenți

2018-2019 - 138 studenți

2019- 2020 - 149 studenți

2020- 2021 - 147 studenți

2021- 2022 - 128 studenți

Personal didactic: 7 permanenți și 3 ciclici

Personal nedidactic și auxiliar: 7 persoane

Liceul Salomon Ernő:

Nivel: liceal Vârsta cuprinsă între 15-18 ani

Număr elevi :

2017- 2018 - 565 elevi

2018- 2019 - 561 elevi

2019- 2020 - 559 elevi

2020- 2021 - 563 elevi

2021- 2022 - 561 elevi

Personal didactic:

2017-2018 - 47 pers.

2018- 2019 - 44 pers.

2019- 2020 - 45 pers.

2020- 2021 - 46 pers.

2021- 2022 - 46 pers.

Personal did. aux. și nedidactic:

2017- 2018 - 21 pers.

2018- 2019 - 20 pers.

2019- 2020 - 20 pers.

2020- 2021 - 22 pers.

2021- 2022 - 21 pers.

Liceul Sfântu Nicolae:

Nivel: primar, gimnazial, liceal Vârsta cuprinsă între 7-18 ani

Număr elevi:

2017- 2018 - 303 elevi

2018- 2019 - 293 elevi

2019- 2020 - 285 elevi

2020- 2021 - 282 elevi

2021- 2022 - 304 elevi

Personal didactic:

2017-2018 - 29 pers.

2018- 2019 - 29 pers.

2019- 2020 - 28 pers.

2020- 2021 - 28 pers.

2021- 2022 - 29 pers.

Personal did. aux. și nedidactic:

2017- 2018 - 9 pers.

2018- 2019 - 9 pers.

2019- 2020 - 9 pers.

2020- 2021 - 9 pers.

2021- 2022 - 9 pers.

Liceul Tehnologic Kós Károly:

Nivel: liceal, profesional, postliceal Vârsta cuprinsă între 15-50 ani

Număr elevi :

2017- 2018 - 365 elevi

2018- 2019 - 350 elevi

2019- 2020 - 321 elevi

2020- 2021 - 315 elevi

2021- 2022 - 352 elevi

Personal didactic:

2017-2018 - 32 pers.

2018- 2019 - 41 pers.

2019- 2020 - 39 pers.

2020- 2021 - 42 pers.

2021- 2022 - 40 pers.

Personal did. aux. și nedidactic:

2017- 2018 - 21 pers.

2018- 2019 - 18 pers.

2019- 2020 - 18 pers.

2020- 2021 - 17 pers.

2021- 2022 - 17 pers.

Colegiul Tehnic Batthyány Ignác:

Nivel: liceal, profesional, postliceal Vârsta cuprinsă între 15-30 ani

Număr elevi	Personal didactic:	Personal did. aux. și nedidactic:
2017- 2018 - 545 elevi	2017-2018 - 47 pers.	2017- 2018 - 19 pers.
2018- 2019 - 518 elevi	2018- 2019 - 47 pers.	2018- 2019 - 18 pers.
2019- 2020 - 515 elevi	2019- 2020 - 47 pers.	2019- 2020 - 19 pers.
2020- 2021 - 514 elevi	2020- 2021 - 47 pers.	2020- 2021 - 19 pers.
2021- 2022 - 523 elevi	2021- 2022 - 53 pers.	2021- 2022 - 19 pers.

Scoala Gimnazială Vaskertes:

Nivel: preșcolar, primar, gimnazial Vârsta cuprinsă între 3-14 ani

Număr elevi :	Personal didactic:	Personal did. aux. și nedidactic:
2017- 2018 - 628 elevi	2017-2018 - 62 pers.	2017- 2018 - 19 pers.
2018- 2019 - 649 elevi	2018- 2019 - 65 pers.	2018- 2019 - 18 pers.
2019- 2020 - 636 elevi	2019- 2020 - 67 pers.	2019- 2020 - 18 pers.
2020- 2021 - 648 elevi	2020- 2021 - 63 pers.	2020- 2021 - 18 pers.
2021- 2022 - 658 elevi	2021- 2022 - 66 pers.	2021- 2022 - 18 pers.

Scoala Gimnazială Kós Károly:

Nivel: preșcolar, primar, gimnazial, special Vârsta cuprinsă între 3-14 ani

Număr elevi :	Personal didactic:	Personal did. aux. și nedidactic:
2017- 2018 - 437 elevi	2017-2018 - 35 pers.	2017- 2018 - 16 pers.
2018- 2019 - 451 elevi	2018- 2019 - 35 pers.	2018- 2019 - 16 pers.
2019- 2020 - 488 elevi	2019- 2020 - 35 pers.	2019- 2020 - 13 pers.
2020- 2021 - 463 elevi	2020- 2021 - 35 pers.	2020- 2021 - 13 pers.
2021- 2022 - 453 elevi	2021- 2022 - 35 pers.	2021- 2022 - 13 pers.

Scoala Gimnazială Fogarasy Mihály:

Nivel: preșcolar, primar, gimnazial, Vârsta cuprinsă între 3-14 ani

Număr elevi	Personal didactic:	Personal did. aux. și nedidactic:
2017- 2018 - 925 elevi	2017-2018 - 68 pers.	2017- 2018 - 24 pers
2018- 2019 - 924 elevi	2018- 2019 - 68 pers.	2018- 2019 - 24 pers.
2019- 2020 - 929 elevi	2019- 2020 - 68 pers.	2019- 2020 - 24 pers.
2020- 2021 - 925 elevi	2020- 2021 - 69 pers.	2020- 2021 - 24 pers.
2021- 2022 - 932 elevi	2021- 2022 - 69 pers.	2021- 2022 - 24 pers.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Creșa Municipală Gheorgheni:

Nivel: preșcolar, Vârstă cuprinsă între 3-7 ani

Număr elevi:	Personal didactic:	Personal did. aux. și nedidactic:
2017- 2018 - 45 preșcolari	2017-2018 - 2 pers.	2017- 2018 - 12 pers.
2018- 2019 - 45 preșcolari	2018- 2019 - 2 pers.	2018- 2019 - 12 pers.
2019- 2020 - 45 preșcolari	2019- 2020 - 2 pers.	2019- 2020 - 12 pers.
2020- 2021 - 45 preșcolari	2020- 2021 - 2 pers.	2020- 2021 - 12 pers.
2021- 2022 - 45 preșcolari	2021- 2022 - 2 pers.	2021- 2022 - 12 pers.

Sursa: Liceul Technologic Fogarasy Mihály, www.gheorgheni.ro, 2022

2.2. Profil economic

Economia municipiului Gheorgheni este specifică regiunilor montane depresionare secuiești, anorată în tradițiile seculare, fiind o economie mixtă formată din agricultura bazată pe cultura cartofului, pe creșterea animalelor (bovine, ovine), prin exploatarea păşunilor naturale și exploatarea pădurilor, și elemente de industrie moderne, în parte urme ale erei comuniste, în parte investiții noi. Cu o pondere ridicată este prezentă activitatea de prelucrare

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

a lemnului și diferite activități meșteșugărești. Dezvoltarea industriei în spațiul geografic Giurgeu-Ciuc s-a derulat în etape progresive de la industria casnică și meșteșugărească la manufactură și în final la industria modernă. Prețul scândurii din Gheorgheni era limitată în secolul XVII de Dieta Transilvaniei. La finele sec. al XIX-lea a început să se dezvolte industria de prelucrare a lemnului. În secolul XX, în perioada socialistă a funcționat o fabrică de mobilă în floritoare. Astăzi doar germanii acesteia se păstrează. Începând cu anii 1990 în municipiu s-a dezvoltat activitatea de prelucrare industrială a lemnului în cadrul mai multor întreprinderi mici și mijlocii. Din lemnul prelucrat se confecționează construcții de lemn cu destinația de case de locuit, case de vacanță, care se predau la cheie și pot fi asamblate pe terenul clientului. Liberalizarea posibilităților de export a dat un avânt fără precedent acestei industriei. Aproape 90% din numărul total al agenților economici cu activitate în domeniul industrial din culoarul Giurgeu-Ciuc reprezintă firme care se ocupă cu prelucrarea lemnului, iar aproximativ 20% din totalul firmelor din zonă posedă gături sau ferăstraie care produc semifabricate din lemn (în special cherestea, grinzi și alte produse din lemn). Unele prelucrează semifabricate, realizând tâmplării de uși, ferestre, elemente de decorațiuni pentru interior. În perioada industrializării forțate a fost înființată o industrie metalurgică puternică (IMG, IUPS), care în condițiile actuale nu a putut supraviețui. Țesătoria a supraviețuit, dar și-a redus activitatea.

Funcțiunile dominante ale municipiului sunt: industrială (exploatarea și prelucrarea lemnului, țesătoria de stofe pentru mobilă, confecții textile, industrie mică și rămășițele unei vaste industrii metalice), agro-industrială (abator și prelucrarea cărnii), turism, agroturismul, agricolă – creșterea animalelor, agricolă – creșterea plantelor, cartofii, servicii. Din punct de vedere al turismului atracția principală este stațiunea Lacu-Roșu, dezvoltat lângă lacul de baraj natural, la 26 km de Gheorgheni, fiind așezare componentă a municipiului. În vecinătatea lacului se află Cheile Bicazului. Trebuie să amintim zona de „agrement” de la km4, este o zonă cu căsuțe de vacanță aflată la distanță de 4 km de oraș (la 60 km de municipiul Gheorgheni se află stațiunea Praid - aici se găsesc salinele Praid, una dintre cele mai mari mine de sare din țară și Europa). În apropiere se poate schia în stațiunea Izvoru Mureșului (la 20 km), pe vârful Bucin (două pârtii situate pe lângă drumul care face legătura cu Praid), la Ciumani (13 km de localitate, două pârtii); la Valea Strâmbă există un sănț pentru sărituri de schi. Pe vremuri exista o pârtie de schi olimpică în stațiunea Lacu Roșu. În apropiere se află Lăzarea (castelul familiei Lázár), stațiunile Borsec, la aproximativ 50 km, Tușnad la aproximativ 90 km, Lacul Sf. Ana la 120 km.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Principalele produse locale sunt: produse din lemn prefabricate: case din lemn (case din bușteni, case pe schelet de lemn), cabane, căsuțe și mobilier de grădină; tâmplării din lemn; mobilier din lemn; finisaje din lemn; lemn brut pentru construcții, cherestea; produse agricole: cartofi, grâu, secară; produse animaliere: lapte, carne, cașcaval maturat, ouă; Starea economico-socială actuală este destul de precară, regiunea depresionară Giurgeu-Ciuc în momentul de față își caută modelul economic, care se conturează să fie o revenire la o agricultură traditionalistă și la produse mesteșugărești, utilizarea acestor tradiții, precum și a peisajului în turism. Industrializarea forțată din perioada socialistă nu a putut fi susținută în anii 1990-2000, practic această ramură a murit. Numai exploataările de lemn și industria lemnului au supraviețuit și s-au dezvoltat într-o oarecare măsură, precum și industria ușoară de tip textile pentru mobilier, confecții din textile.

Cauzele principale care contribuie la nivelul scăzut al performanțelor economice din momentul de fată sunt:

- condițiile fizico-geografice nefavorabile, în special cele climatice, care nu permit dezvoltarea unei agriculturi performante cu o structură diversificată, o însemnată parte a veniturilor administrațiilor locale și a populației din zonă sunt consumate pentru a face față iernilor lungi și foarte geroase (5 luni/an);
- lipsa unei concepții clare și a unor programe pe termen scurt, mediu și lung, la nivel regional și pe localități, fundamentate științific, profesional și cu un grad de fezabilitate;
- lipsa unor concepții viabile care să reglementeze problema extrem de gravă a suprafețelor forestiere din regiune, a exploatarilor necontrolate și a problemelor legate de materialul lemnos;
- nivelul redus al colaborării la nivelul administrațiilor locale din regiune în vederea realizării unor proiecte comune;
- lipsa unor investiții concrete care să diversifice oferta de valorificare a potențialului economic și turistic al regiunii;
- starea precară a rețelei de drumuri;
- lipsa alimentării cu gaz pentru multe localități din culoarul Giurgeu-Ciuc;
- mentalitatea conservatoare a unui segment al populației, orientată spre tradiție și o mare doză de neîncredere față de transformările rapide a structurilor economice și sociale din întreaga țară.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

În municipiu multe firme mici și mijlocii se ocupă cu exploatare forestiere și prelucrarea lemnului, în cadrul unor micro întreprinderi, produsul final fiind construcții din lemn, tâmplării, finisaje din lemn. Acest lucru este o culoare aparte în structura economică a zonei, predominat de sectorul primar, este vorba despre agricultură, silvicultură, exploatarea și valorificarea resurselor subsolului importante pentru economia locală și pentru activitatea din construcții, precum și colectarea și valorificarea produselor auxiliare ale pădurii.

Terenurile cele mai optime pentru cultura plantelor sunt cuprinse între 650-800 m altitudine, condițiile climatice indică o zonă ecologică optimă pentru unele culturi, cum ar fi cartofii, leguminoasele cu boabe, dar și a plantelor furajere.

Terenurile agricole ale municipiului se prezintă în felul următor: 1.233,64 ha teren arabil, 10,57 %, 6.359,66 ha pășune, 54,50 %, 4.076,59 ha fânețe 34,93 %. Total: 11.669,89 ha

Aceste date conduc către o activitate de creștere a animalelor, care practic reprezintă și tradiția zonei. Agricultura regiunii are astăzi un profund caracter de subzistență, singurele produse agricole care nu sunt utilizate integral consumului propriu sunt:

- cartofii, care au suferit în ultimii ani fluctuații destul de mari din cauza importurilor, mai ales din Turcia,
- unele produse lactate și animale vii (ovine și bovine), acestea din urmă vândute în special în Italia,
- fânul, surplusul obținut se vinde de obicei la sfârșitul iernii unor persoane fizice sau firme din Moldova.
- cantități destul de însemnante de ciuperci comestibile și fructe de pădure sunt de asemenea, valorificate în țară și străinătate (Italia, Ungaria, Austria, Belgia).

Posibilitatea de diversificare a producției agricole apare doar dacă se introduc în folosință agroterasele abandonate, cu condițiile pedoclimatice favorabile. Iernile lungi și geroase și verile destul de răcoroase, determină producerea unor înghețuri prea timpurii sau prea târzii la sol care reduc considerabil perioada de vegetație a plantelor. Păsunile și fânețele naturale reprezintă cea mai importantă folosință agricolă a regiunii din punct de vedere al expansiunii spațiale (aprox. 48% din totalul folosințelor). Localitățile cu cele mai întinse suprafețe ocupate cu păsuni și fânețe se întâlnesc în Depresiunea Giurgeu, iar municipiul Gheorgheni este înregistrată cu 10.436,25 ha. Cultura cartofului (*Solanum tuberosum*), în pofida volumului mare de muncă și a creșterii exodusului rural, continuă și în prezent să domine peisajul agrar din depresiunea Giurgeu-Ciuc, acesta constituind un aliment de bază pentru

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

alimentația populației din regiune, folosit și în industria pentru preparare a spirtului, amidonului, glucozei și a dextrinei. Creșterea și producția animalieră reprezintă o ocupație de mare importanță în cadrul sistemului economic regional Giurgeu-Ciuc, imprimând acesteia un evident caracter agropăstoral. În trecutul apropiat, aproape că nu a existat gospodărie în care să nu se crească alături de păsări de curte și alte animale domestice, cum ar fi bovine sau ovine. Datorită ponderii sale mari, această activitate economică primește un caracter de compensare a ponderii insuficiente a culturii plantelor în balanța agro-alimentară a zonei. Perioada de păsunat variază între 120 -180 zile în vatra culoarului și 50 -70 zile pe culmile înalte, suprafețele cu păsuni din vatra depresiunii Giurgeu intră în aria de folosință permanentă a așezării sub formă de izlaz comunal. Baza furajeră pentru creșterea animalelor este constituită într-o proporție de 90% din păsuni naturale în cazul localității Gheorgheni, iar restul de 10% din plante de nutreț (lucernă, trifoi, sfeclă furajeră, soia furajeră, etc.). Destinația produselor agricole vizează cu precădere consumul direct al populației (legume, fructe, animale și produse animaliere) și într-o pondere mai redusă prelucrarea agroalimentară (produse lactate și din carne, mai puțin cereale sau alte produse animaliere), atât la scară redusă (în gospodării individualizate, în manieră tradițională, dar tot mai limitat), cât și la scară industrială (cu o creștere în funcție de cerere și diversificarea cererii).

Componentă fundamentală a peisajului de ansamblu al Depresiunii Giurgeu, silvicultura are multiple funcții în existența umană: loc de refugiu și adăpost în vremuri grele, sursă de hrană sigură și fără investiții (faună cinegetică și piscicolă), sursă de energie, rol moderator asupra climei, hidrografiei și solului, sursă de masă lemnosă pentru construcții, utilaje agricole, creșterea animalelor (răspândirea stânelor, numărul ovinelor și bovinelor fiind în strânsă legătură cu întinderea păsunilor și pădurilor). Suprafața ocupată de păduri în prezent este de 9683,85 ha pe teritoriul administrativ al localității, însemnând un procent de 43,91 %. Fagul se încadrează masiv în limitele de 670 -1295 m altitudine și apare diseminat până la 1330 m, molidul în masiv de la 830 -1660m și dispersat la 1000 -1880 m și la 730-830m, bradul în zonele inferioare apare dispersat 600-800m, apoi masiv de la 800 m la altitudini de 1200m. Terenurile împădurite astăzi se găsesc într-un echilibru fragil, pentru remedierea situației se impun o serie de măsuri: curățarea și evacuarea materialelor lemnosă doborăte din cauza condițiilor climatice, incendiilor, dăunătorilor sau bolilor; intensificarea plantărilor în arealele defrișate și în cadrul bazinelor hidrografice torențiale,etc. În ultimul timp se poate constata că exploataările forestiere au început să fie organizate în mod rațional, în conformitate

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

cu programele naționale pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier, valorificându-se și alte resurse ca fructele de pădure, ciupercile, rășina, fânul, brazi pentru sărbătorile de iarnă, etc. Acțiunile de împădurire, din ultimii ani, au dus la apariția unor păduri tinere de larice, brad, paltin, fag și molid. Alte îndeletniciri ale populației autohtone sunt: colectarea și utilizarea plantelor medicinale, a fructelor de pădure (zmeura, afinele, fragii de pădure), a ciupercilor comestibile, etc. Acestea reprezintă o importantă sursă de venit pentru unii locuitori, fiind valorificate local sau în cadrul centrelor de colectare. Bogăția și diversitatea mediului înconjurător al zonei a avut și are un rol important în viața locuitorilor. Culesul, ca activitate gospodărească este în strânsă legătură în primul rând cu vegetația. Varietatea fructelor de pădure, a ciupercilor și a plantelor medicinale oferă o sursă utilă de relaxare și constituie o sursă importantă de venituri. Dintre fructele de pădure cele mai semnificative sunt murele și afinele negre precum și cele roșii. Plantele medicinale cele mai răspândite sunt: ciuboțica cucului, potroaca, chimionul, gențiana galbenă, iar printre cele mai cunoscute ciuperci din zonă se numără hribul, mâncătarca, bureții galbeni și râșcovul.

Municipiul Gheorgheni, situat în partea estică a bazinului Giurgeu, dispune de un potențial turistic atractiv care a stimulat afirmarea tot mai susținută a turismului în zonă, valorificarea acestuia făcându-se prin vizitarea unor obiective naturale și antropice, adevărate repere turistice, printre care se detasează: stațiunea Lacu-Roșu / rezervația Cheile-Bicazului – Hășmaș, cetatea Both, capelele sf. Ana, biserică armeano-catolică, biserică romano-catolică, ansamblul urban piața Libertății, moara de apă a familiei Tinka. Datorită multitudinii de atracții turistice, Gheorgheni mizează să devină „capitala outdoor” a Transilvaniei, unde turiștii sunt întâmpinați de ansamblul unic al cheilor înguste, pădurilor infinite de brazi, crestelor impunătoare și pereților stâncosi abrupti. Regiunea oferă spațiul ideal pentru turism montan - drumeții montane, alpinism, ciclism montan, călărie, speologie, schi de tură, canyoning, cățărare pe stânci. Evenimente recente cu intenție de organizare anuală sunt: Cross kápolna trail run, Carpathian Gladiator Race, Lacu-Rosu – Gyilkos-tó Off Road Triathlon. În Munții Hășmașului, precum și în Munții Giurgeului zeci de drumuri marcate îi așteaptă pe iubitorii de drumeții. Drumurile sunt foarte variate în ceea ce privește lungimea și dificultatea, există posibilitatea atât pentru excursii de câteva ore cât și pentru excursii de mai multe zile, în toate perioadele anului. Există un serviciu Salvamont bine pus la punct și foarte eficace. În timpul iernii potecile marcate pentru turiști nu sunt accesibile din cauza zăpezii – în afara unor linii

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

folosite mai des, bătătorite (de ex. Bălan - Cabana Piatra Singuratică, Lacu Roșu – Suhardul Mic). Celelalte drumuri sunt accesibile numai cu utilaje speciale sau cu schiuri.

Este organizat pe programe ca „parcul de animale sălbatrice”, „aventură pe urmele urșilor”. „grădina păstrăvilor”, „ture de cules ciuperci”, călărie, ture foto. În zonă se disting patru tipuri de ecosisteme:

- flora și fauna stâncilor calcaroase: s-au format grupări specifice pe marginile stâncilor abrupte, unde la influența radiațiilor solare reflectate și temperaturii destul de ridicate sau format grupuri variate de viețuitoare. Unele specii au găsit aici adăpost. Dintre răshinoase trebuie amintite pinul de pădure, tisa și cetine de negi. Pe marginile stâncilor se găsește păiușul (*Festuca rupicola*) în mari cantități. Pajiștile sunt decorate cu garofița de munte (*Dianthus tenuifolius*) și cu cimbrisor (*Thymus comosus*), acest asamblu este îmbogățit de specii precum iarba de soldină (*Sedum acre*), papucul doamnei (*Cypripedium calceolus*). Este foarte semnificativă floarea de colț (*Leontopodium nivale*), care este simbolul regiunii. Dacă dintre plante floarea de colț este simbolul zonei, dintre animale capra de munte este considerată simbolul zonei. Capra de munte a fost adusă în zonă din Carpații Meridionali în anul 1970. Prima dată ea a apărut în Muntele Cohardul Mic, s-a raspândit și în Munții Hăşmaș. Dintre speciile de păsări pe care le întâlnim aici, amintim rândunica și fluturașul de stâncă.

- flora și fauna pădurilor: cea mai răspândită specie este molidul. Este frecvent și amestecul de molid, brad și fag, mai ales pe partea estică a zonei. De-a lungul văilor este caracteristic paltinul. Fauna cunoaște o bogătie deosebită în specii de vânat mare: cerbul carpatin, ursul brun, mistrețul, lupul și râsul. Se remarcă numeroase specii de păsări: cocoșul de munte, gușa roșie, alunarul, găița.

- flora și fauna păsunilor montane: păsunile și fânețele s-au format prin intervenția omului. În locurile umede, mlăștinoase cresc speciile de rogoz. Primăvara cu primele raze calde de soare înfloresc ghoiceii. Aici trăiesc și multe specii de fluturi: *Issoria lathonia* și *Zygaena lonicerae*. Reprezintă o mare valoare specia fluturele-lui-apollo. Este foarte răspândită șopârla de munte și viperă comună.

- flora și fauna apelor: în zona Lacului Roșu se găsesc specia broscăriță și mana de apă. Pe marginea lacului cresc speciile de rogoz, pipirigul, și firuța. Dintre speciile de pești întâlnite în apele zonei amintim: păstrăvul de lac și păstrăvul comun. Dintre reptile larg răspândite sunt: salamandra alpină, salamandra carpatică și buhaiul de baltă cu burtă galbenă. Dintre păsări amintim: pescărelul negru, codobătura de munte și rața mică, care cuibărește în Lacul Roșu.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

În Masivul Hăşmaş apa din precipitații a creat formele carstice terane și subterane. În depresiunea Poianei Albe putem vedea doline și canale uriașe. Teritoriul este bogat în fenomene carstice subterane, în regiune se găsesc multe peșteri și avene, dintre care cele mai importante sunt următoarele:

- peștera Kotej: se situează în Hăşmașul Negru, pe versantul stâng al Bicajelului, la altitudinea de 1240 m. Este o peșteră de 87 m, în interior înaintarea este ușoară, și se găsesc stalagmite cu lublinit. Avenul Hăşmașul Negru: se deschide pe creasta Hăşmașului Negru, care coboară spre satul Trei Fântâni, la altitudinea de 1250 m. Avenul are două intrări, un puț de 10 m, care este plin cu zăpadă, și un al doilea puț, care are o adâncime de 20 m. Pe pereții avenului putem admira o scurgere parietală frumoasă.
- avenul Telecul Mare: se află la nord de vârful Telecul Mare, într-o pădure de brazi, la altitudinea de 1650 m. Avenul începe cu un puț de 20 m, care este blocat de zăpadă. O galerie ușor descendantă coboară la al doilea puț cu adâncimea de 9 m. De la baza acestui puț în mai multe trepte ajungem la adâncimea finală de 40 m.
- peștera Tolvaj: se află în Muntele Săcădat, la altitudinea de 1200 m. Peștera are o adâncime de 50 m și este împodobită cu scurperi parietale.
- avenul Licaș: Legendarul aven se deschide pe vârful Muntelui Licaș, la altitudinea de 1675 m și se închide la adâncimea de 51 m. La intrare puțul are un diatmetru de 8 m, pe partea cea mai îngustă este de 3 m, la fund 9 m. Pe fundul puțului de 34 m este un dop de gheață de 3 m. Avenul continuă și sub acest dop de gheață, cu o galerie puternic descendantă. În această galerie se poate sătrunde doar la sfârșitul verii.
- peșterile lui Vit: Munții Vitoș se situează la nord de Platoul Pongrac. Pe versantul estic al Munților Vitoș se deschid trei avene, fiecare având adâncimea de 10 m.
- Cheile Bicazului: În stâncile Cheilor Bicazului și Lacului Roșu se găsesc 51 de peșteri. Majoritatea peșterilor sunt greu accesibile. Cele mai lungi peșteri se găsesc în Peretele Bardosului: Peștera Bardos (-161m), Peștera Cascadei (-69 m) și Peștera Flacăra(-242 m).
- peștera Manticelul: este o descoperire relativ recentă în cuprinsul uriașului bloc calcaros Manticelul. Ea a fost descoperită în primăvara anului 1973 și are o lungime de 40 m.
- valea Bicazului asemănător cu celelalte văi în epoca de gheață a fost zona de culegere a plantelor călătoare, după încălzirea climei a devenit cuibul de păstrare a plantelor. Speciile rămase aici împreună cu populațiile locale au contribuit la formarea covorului ierbos de azi. În această zonă extrem de bogată se găsesc o sumedenie de populații locale, dintre acestea

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

amintim: cosacii bicăzeni (*Astragalus pseudopurpureus*), cetina de negi (*Juniperus sabina*), pinul de pădure (*Pinus sylvestris*), tisa (*Taxus baccata*) - o specie rară- care la începutul secolului trecut apărea în cantități mari în această zonă, dar din păcate a fost distrusă în marea majoritate de ciobanii sculptori.

Sursa: Lacul Roșu, www.gheorgheni.ro, 2022

Din perspectivă istorică, Gheorgheni este cunoscut ca un pol meșteșugăresc și un oraș al negustorilor armeni. Tăbăcările de aici erau renumite pentru calitatea pielii produse de meșteșugarii armeni. Cel mai renomrat produs în acest sens era pielea roșie pt. cizme, cunoscută sub denumirea „*kordován*”. Un alt produs tradițional al orașului a fost scândura, prețul căruia era limitat de ordonanțele principelui Transilvaniei. Scândura era transportată cu căruțe, mai târziu cu plute, și reprezenta o parte consistentă a exportului din zonă. În schimb era importat grâu. Astfel se explică numărul mare al morilor și al joagărelor de apă pe prima ridicare topografică. Numărul lor a crescut în mod continuu, astfel la începutul sec. XX putem identifica 36 mori/fierăstraie). În 1872 s-au desființat breslele din oraș, practic au fost comasate în Asociația Industrială. Practic a fost o asociere între meșteri și micii industriași, care în 1893 avea 220 de membri, iar în 1895 numără 230 membri. Începând cu anii 1880 apar

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

primele activități industriale propriu-zise, dintre care amintim joagărul cu aburi al lui Armin Stein, „Gyergyószentmiklósi Erdőipari Rt.” al fraților Schmergel, fabrica de spirit al lui Czifra Mihály (1886), fabrica de bere fondat de Romfeld János. Construirea uzinei electrice în 1902 atrage după sine dezvoltarea industriei, astfel în 1903 este fondată ceea mai mare uzină de prelucrare a lemnului din epocă, cu un motor electric de 25 CP. În general, în pragul primului război mondial putem constata o dezvoltare mai accentuată a industriei de prelucrare a lemnului și activități izolate de prelucrarea metalelor, construirea mașinilor, pielărit, țesătorie, confecții și morărit. Primul război mondial îintrerupe această tendință de dezvoltare, iar în perioada interbelică orașul suferă de pierderea avantajelor oferite de poziția frontieră de lângă granița de odinioară. Luptele din cel de-al doilea război mondial afectează destul de grav teritoriul orașului, drept urmare, activitățile industriale semnificative se dezvoltă la mijlocul sec. XX, până în anii 1990. În perioada imediat următoare celui de-al doilea război mondial în zona căii ferate este înființat UFET-ul care duce mai departe tradițiile de prelucrare a lemnului, filatura de in și cânepă, cooperativa Partizan. În 1949 ia naștere Cooperativa Lacu Roșu (înțial ca fabrică de confecții, la care în 1955 aderă și cooperativa pantofarilor). În anii 1960 -1970 – pe fundalul industrializării- sunt înființate fabrica de mobilă, țesătoria (care în principiu producea stofă mobilier, stofe decorative, decorațiuni textile), IMG (Industria Mecanică din Gheorgheni), IUPS (Industria Utilajelor și a Pieselor de Schimb). Majoritatea activităților industriale sunt concentrate în zona căii ferate, UFET-ul și IMG-ul fiind situate pe latura dinspre cale ferată a orașului, iar fabrica de mobilă, țesătoria, IUPS-ul sunt practic dezvoltări ulterioare a orașului, peste calea ferată. Până la anul 1990 se ajunge la un grad de industrializare care ocupă majoritatea forței de muncă din întreaga depresiune. Aparent, putem vorbi de o industrializare puternică, care în perioada anilor 1990 devine vulnerabilă, datorită faptului că doar parțial se bazează pe materii prime din zonă. După anul 1990 putem constata o scădere masivă a activității industriale, în sensul că industria grea (IUPS; IMG) intră în faliment, iar industria ușoară își restrânge activitatea. Disponibilizarea forței de muncă a luat proporții de la mijlocul anilor 1990, practic doar o zecime din numărul de odinioară al muncitorilor mai lucrează în ramurile de industrie înființate în perioada comunistă. Prin fragmentarea întreprinderilor mari în întreprinderi mici a scăzut competitivitatea activității industriale. În prezent constatăm că zona industrială este o zonă în mare parte destructurată, împărțită între diversi actori, cu diverse probleme care au condus la părăsirea zonei de către majoritatea jucătorilor segmentului industrial. O parte dintre aceștia s-au mutat în apropiere (Industry

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Transilvan), o bună parte a plecat la ieșirea dinspre Gheorgheni a comunelor învecinate iar cei care au rămas transformă în condiții improvizate puținele dintre vechile hale industriale scăpate din calea demolărilor, demolări care a avut ca scop recuperarea armăturilor din betoane la preț de fier vechi. Prin excepție, țesătoria (Decoratex) a reușit să supraviețuiască, chiar cu activitatea redusă de azi – față de cel din anii 1980 – 1990 este cel mai important producător de stofe pentru mobilă. La fel se întâmplă și cu Cooperativa Lacu Roșu: la începutul anilor 2000 a fost înființată o fabrică de confecții, care la rândul lui -datorită problemelor din zona industrială – a fost înființat în vecinătatea acestuia, pe un teren cu proprietate clarificată. Prelucrarea lemnului determină profilul industrial de azi a orașului, iar apariția unor firme multinaționale din domeniu periclitează viitorul firmelor mici din zonă. În imediata vecinătate a zonei industriale -adiacent căii ferate- au fost amenajate depozitele comerciale de odinioară, care ulterior au funcționat ca vamă și în prezent sunt abandonate. Problema proprietăților încă nerezolvate, litigiile între diverși actori - care au interes în folosirea terenurilor din zona industrială, respectiv proprietarii clădirilor - nu încurajează investițiile din zonă, deși aceste investiții sunt vitale pentru oraș.

Creșterea animalelor în mod tradițional - pe lângă exploatarea pădurilor și prelucrarea lemnului - a fost cea mai însemnată ramură a economiei locale. Dealungul secolelor XVIII-XIX prin mâna negustorilor armeni treceau anual 300-400.000 de bovine cumpărate de la locuitorii din zonă/respectiv din Moldova și Polonia, iar vama de la Pricșke era organizată ca și carantena pentru aceste animale, pe o perioadă de 40-90 de zile. Astfel, pe o bună perioadă a verii, animalele erau îngrășate în Depresiunea Gheorgheni, înainte de a porni pe lungul drum spre Ungaria-Austria-Germania, unde erau valorificate pentru carnea lor.

Rata terenurilor aflate în cultivare este mică, cu mult mai mică decât media pe țară – totodată condițiile climatice și calitatea solului din regiune nu permite cultivarea productivă a terenurilor arabile. Trecerea la agricultura ecologică în cazul terenurilor arabile necesită costuri extrem de mari de producție și un debit scăzut, în mod deosebit când vine vorba de producția de cereale. În luna mai sunt frecvent temperaturi sub 0°, iar la mijlocul lunii august deseori apare bruma. În aceste condiții chiar și producția de cartofi – zona fiind o zonă tradițională a cultivării și producerii semințelor de cartofi de calitate - este rentabilă doar în condițiile în care se poate rezolva depozitarea și păstrarea în magazii a recoltei (deoarece pe piețe apar prima oară cartofii recoltați în sudul țării, după care piața este alimentată de zona Sf.-Gheorghe, Târgu Secuiesc, apoi zona Miercurea-Ciuc, și la urmă doar Gheorgheni). În acest

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

fel practic prețul cartofilor este stabilit deja când cartofii din Gheorgheni apar pe piață. Depozitarea – în condiții climatice mai aspre a depresiunii - uneori este rentabilă, dar sunt situații când primăvara prețul cartofilor nu depășește, sau chiar este mai mică decât prețul din toamna anului precedent, condiții în care depozitarea – cu toate costurile aferente – practic nu se merită. O bună parte din fermele de creștere a animalelor - rămase din perioada socialistă - sunt în imediata vecinătate a zonelor de locuit, distanțele de protecție fiind problema de bază (vezi planșele cu disfuncționalități). Chiar și în cazul fermelor care respectă aceste prevederi este recomandată zonificarea activităților pe baza distanțelor de protecție sanitară. În ultima vreme s-au dezvoltat și ramuri noi, avicultura fiind un segment din ce în ce mai important. Creșterea animalelor, în cadrul unor ferme mai distanțate de oraș ar putea fi o soluție pentru economia zonei. După opinia mai multora este lipsă și de cunoștințe de specialitate, mai ales în ceea ce privește bioagricultura, care de fapt nu este o alternativă prea cunoscută în cercul agricultorilor. Fermele de familie se descurcă greu fără fondurile necesare.

Producătorii nu pot concura cu prețurile mici ale produselor globalizate, însă putem observa o oarecare creștere a nevoii localnicilor pentru alimente tradiționale, curate: odată pe lună se organizează piața alimentelor tradiționale, precum și creșterea de la an la an al numărului de bovine și ovine, datorită finanțărilor europene de sprijinire din domeniu. În ultima vreme sunt semnale pozitive din partea pieții, în sensul că animalele crescute liber, pe păsunile din zonă pot fi valorificate la un suprapreț semnificativ pe o nișă de piață.

2.3. Profil spațial și funcțional

Municipiul Gheorgheni este o așezare de rang II (municipiu cu rol de echilibru în rețeaua de localități) situat în partea estică a Transilvaniei, în partea nordică a Ținutului Secuiesc și în zona centrală a județului Harghita, la intersecția coordonatelor $46^{\circ} 43' 12''$ latitudine nordică și $25^{\circ} 35' 24'' 36'$ longitudine estică. Cota așezării față de nivelul Mării Negre este de 810 m. Municipiul se întinde în partea estică a Depresiunii Giurgeului, pe cele două maluri ale pârâului Belchia, affluent de dreapta al râului Mureș, și are localități componente situate la est de oraș. Localitatea este învecinată la nord cu comuna Tulgheș, la nord-vest cu comuna Ditrău, la vest cu comunele Lăzarea și Joseni, la sud cu comunele Ciumanî (într-o porțiune foarte mică), Suseni, respectiv Sândominic. La est se află limita administrativă a

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

județului Harghita spre județul Neamț, cu localități care în de-alungul timpului s-au desprins de Gheorgheni (Bicaz, Dămuc, Corbu etc.).

Gheorgheni este un oraș alungit, în care problematica circulației în lungul orașului este problema principală, traficul fiind limitat de secțiunea străzilor istorice. Pe direcția perpendiculară - cu excepția traseului E 578- distanțele fiind mici și practicabile atât pe jos, cât și cu bicicleta. În cazul stațiunii Lacu-Roșu situația se prezintă la fel, fiind o vale adâncă, alungită în dealungului 12C, doar că aici există un conflict între circulația auto și cea pietonală: nefiind locuri de parcare suficiente, pe timp de vară mașinile sunt parcate adiacent carosabilului, iar inexistența trotuarelor face ca pietonii să circule pe carosabil. Variantele de ocolire o orașului nu vor reduce semnificativ, pe termen lung -după prognoza planului de mobilitate urbană- traficul în interiorul orașului, chiar în condițiile autostrăzii Tg.Mureș-Iași, ce va trece la o distanță de 20 de km de oraș. Un element mult mai decisiv va fi, dacă prin palnul de mobilitate G10 al GAL-ului vecin cu orașul se vor schimba măcar parțial zonele de acces, în sensul revenirii la legăturile istorice dintre așezări. Comunele vecine, împreună cu municipiul formează un inel de circulație, care până la urmă -odată cu asfaltarea inelului - a suspendat drumurile de circulație directe (lineare) din interiorul inelului, și astfel accesul din comunele Joseni, Ciumani, Suseni (+Valea Strâmbă și Chileni), precum și Voșlobeni se realizează doar în două puncte. Interiorul inelului ar permite o circulație velo în siguranță, și chiar circulație pe jos (piste de alergare).

2.4. Infrastructura de transport și mobilitate

Rutier, Municipiul Gheorgheni se află la intersecția următoarelor drumuri:

- E578 / (DN 12): Sărățel / Reghin / Toplița / Gheorgheni / Miercurea-Ciuc / Sfântu-Gheorghe / Chichiș / (Brașov)
- DN12C: Gheorgheni / Lacu Roșu / Bicaz / este un drum național secundar din România, care traversează Carpații Orientali (Munții Giurgeu, Munții Hășmaș și Munții Tarcău) de la Gheorgheni la Bicaz, trecând prin zona turistică Cheile Bicazului.
- DN13B: Gheorgheni-Praid / prin acest drum național se ajunge la DN 13 Brașov / Sighișoara (parte componentă a drumului european E 60)

Localitatea este traversată de calea ferată, linia Brașov – Sfântu-Gheorghe – Miercurea-Ciuc – Gheorgheni – Toplița – Deva.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Orașul Gheorgheni este legat de stațiunea Lacu-Roșu prin DN12C (Gheorgheni – Lacu-Roșu – Bicaz) distanță dintre localități fiind de 26 km. Zona cu trupuri Kovács Péter este legat de localitate de DJ 125A (Bălan-km4-Gheorgheni), care se află în prezent în stare deplorabilă. Vargatag/Várpaták, Ciser/Csiszér și Visafolio/Visszafolyó sunt legate de oraș prin intermediul unor drumuri de pământ. În zona Cianod/Csanód s-a realizat asfaltarea drumului forestier, trupul Mocsár fiind legat de localitate printr-un drum betonat. Datorită poziției geografice, municipiul se situează la intersecția vechiului drum comercial spre Moldova, drumul sării dinspre Praid și drumul comercial de-a lungul Mureșului. Localitatea este traversată de calea ferată, linia Brașov / Sfântu-Gheorghe / Miercurea-Ciuc/ Gheorgheni / Toplița / Deva.

Puterea de polarizare a municipiului Gheorgheni cuprinde compartimentul sudic al depresiunii Giurgeu și aria montană adiacentă, de la pasul Izvoru Mureșului și până la nord de Ditrău, însumând o suprafață de 1125 km². Acesta are o putere de polarizare de 0,99 și exercită atracție asupra comunelor Ditrău, Remetea, Lăzarea, Joseni, Ciumani, Suseni și Voșlăbeni. Interferențe apreciabile cu alte zone de influență se resimt, în special în zona Lacu Roșu și în mai mică măsură în spațiul învecinat cu aria de influență a municipiului Toplița.

Pe cale rutieră municipiul se află situat la răscrucerea unor drumuri comerciale importante de secole, cum sunt: DN 12 dinspre Brașov prin Miercurea Ciuc spre Toplița și Tg Mureș cu DN 12C- 13B Bicaz prin Lacu Roșu spre Praid, Sovata. Municipiul se află situat la 350 km de București și la 600 km de Budapesta, din ambele capitale se poate ajunge pe drumuri modernizate dar aglomerate, însă acestea nu au efect semnificativ asupra dezvoltării economice, nici drumul public de capacitate mică care leagă Moldova de vestul țării. Realizarea autostrăzilor Brașov – Borș și Tg.Mureș – Iași vor facilita accesul spre și dinspre Europa via Budapesta. Aceste autostrăzi nu vor atinge orașul, dar vor trece în apropiere (mai ales Tg. Mureș-Iași), fapt ce are pe de o parte avantaje, pe de altă parte dezavantaje. Pe cale ferată municipiul Gheorgheni este situat pe magistrala CF400, la jumătatea distanței între Tg Mureș și Brașov. Sunt legături bune pe calea ferată între București, Budapesta și litoralul românesc, numeroase trenuri directe opresc în gara din Gheorgheni. Spre capitala Ungariei legătura este asigurată de trenurile rapide Corona (circulă noaptea) și Harghita (circulă ziua) care opresc și în gara din Gheorgheni. Cu toate acestea, pentru rezolvarea curentă a unor probleme de afaceri, trenurile nu pot fi luate în calcul, deoarece legăturile facile trec prin miezul nopții în oraș. Gara C.F.R. se află în stare deteriorată, din punct de vedere turistic - prin situarea și împrejurimile ei - gara nu este adecvată pentru primirea turiștilor. Problema

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

anevoieioasă a trenurilor este compensată de o rețea de transport cu autobuze, care în esență umple golul lăsat de lipsa corespunzătoare a legăturilor pe timpul zilei cu trenul, dar din punct de vedere calitativ lasă mult de dorit.

Pe cale aeriană, cel mai apropiat aeroport internațional se află la cca.130 km distanță la Târgu Mureș, însă orașul se află la o distanță mai mare de 300 km față de singurul aeroport internațional de scară mare al țării. Aeroporturile internaționale regionale, unde se găsesc și alte companii aeriene decât cele cu costuri reduse, se află la distanțe mai mari 200 km. Nu există în apropiere nici aeroporturi de importanță mică, nu destul de propice pentru turism, favorabile însă pentru munca în străinătate: aeroporturile din Tîrgu Mureș, Iași și Bacău se află la 112, 210, respectiv 143 km distanță. Astfel Gheorgheni este un oraș cu situare periferică în privința transportului aerian european.

Municipiul nu intră în aria de deservire a orașelor mari. Razele de atracție ale orașelor Bacău, Piatra Neamț, Târgu Mureș, Brașov sau Sibiu nu ating aria de atracție a orașului – fiind la distanțe de peste 150 de km, sau peste 100 de km în condiții de drum greu prin munți - Gheorgheni, aşadar trebuie să îndeplinească un rol deosebit de important: trebuie să ofere mult mai mult pentru regiune, decât ar oferi un oraș mic de dimensiune similară aflată în aria de atracție a unui oraș mare. Referitor la relațiile regionale, putem spune, că municipiul Gheorgheni corespunde așteptărilor prescrise de legile referitoare la orașele de rangul 2, deoarece dispune de o rază de atracție de 20 km. Municipiul concurrent, Toplița, care se află la aceeași distanță, nu reprezintă concurență în acest sens, de asemenea nici orașul Borsec nu aspiră la rolul de centru de district. Raza de atracție a reședinței de județ, Miercurea-Ciuc, acoperă doar marginal raza municipiului Gheorgheni, deci în cazul în care municipiul Gheorgheni va îndeplini în mod corespunzător funcțiile necesare, va putea avea rol determinant în regiune. Din perspectivă istorică, Gheorgheni a avut o sansă dat fiind faptul că principalul drum comercial dintre Transilvania și Moldova trecea prin oraș. În zilele noastre, lucrurile sunt schimbate, deoarece traseul drumului național actual trece prin parcul național Cheile Bicazului-Hășmaș, condiții în care pentru transportul mărfurilor sunt preferate variantele spre Borsec sau spre Miercurea- Ciuc. Calea ferată – care a legat orașul de circuitul modern al mărfurilor - a fost realizată abia în 1907 și a însemnat un pas important în dezvoltarea orașului. În general putem constata că deși în momentul actual orașul este izolat din punct de vedere al poziționării, însă rețeaua TEN-T, care va trece în apropierea orașului, drumul care leagă Iașiul de Europa va îmbunătăți în mod semnificativ posibilitățile orașului. Pe

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

de altă parte, izolarea face ca rolul orașului în organizarea regională să devină deosebit de importantă. Izolarea din punctul de vedere al căilor de comunicație are efect primordial asupra posibilităților de dezvoltare ale turismului. În primul rând putem lua în considerare traficul de tranzit, susținut de atracția cunoscută, Lacul Roșu, respectiv turismul regional, marcat printr-un cerc care reprezintă o distanță de cca. 200 km. Datorită acestei „izolări”, o posibilitate a orașului este orientarea către un turism tip „outdoor”, Gheorgheni - datorită posibilităților din împrejurimi- fiind cunoscută ca și capitala de aventură a Transilvaniei. Totodată, acest aspect al izolării reprezintă o provocare pentru oraș: în context economic, piața locală este mică, iar piețele orașelor mari vor fi accesibile din punct de vedere economic doar în cazul cantităților mari sau a calității mai bune .

Municipiul Gheorgheni are o suprafață de aprox. 222 km² și o rețea stradală de 62,162 km. Rețeaua stradală este compusă din 89 străzi, două bulevarde, străzile interioare din cele trei cartiere și trei piețe. Străzile existente sunt de categoria tehnică II cu două benzi de circulație și respectiv de categoria IV cu o singură bandă. În zonele pentru locuințe și funcțiuni complementare, traficul este local (pentru accese și staționări), iar rețeaua stradală este în general satisfăcătoare din punct de vedere al capacitatei, dar insuficient amenajată pentru parcare și circulația pietonală. Rețeaua secundară de circulație se compune din accesele locale cu una sau două benzi carosabile care în general se înfundă sau se racordează la străzile principale. Parcarea se realizează adeseori haotic de-a lungul străzilor, parajele sunt în număr insuficient și neamenajate corespunzător. Aceași problemă se prezintă și în cazul stațiunii Lacu Roșu, unde în timpul sezonului circulația este adeseori blocată de numărul mare de vehicule staționare.

Municipiul este penetrat de drumul european DE 578 (DN 12), din direcția Miercurea-Ciuc spre Reghin, drumul național DN 12C (spre Lacu Roșu) și drumul național DN 13B (spre Praid) Lipsa unei centuri de ocolire este o problemă, în această direcție au fost luate măsuri, elaborându-se un studiu de fezabilitate pentru varianta de ocolire.

Spre deosebire de abordările tradiționale de planificare a transporturilor, noul concept punte un accent deosebit pe implicarea cetățenilor și a tuturor părților, pe coordonarea politicilor între sectoare (transport, utilizarea terenurilor, mediu, dezvoltare economică, politici sociale, sănătate, siguranță etc.), între Municipiul Gheorgheni și între autoritățile învecinate, grupate în GAL G10. Planurile sustenabile de mobilitate urbană necesită o viziune pe termen lung și sustenabilă pentru o zonă urbană cu părți majore de tip rural și care are

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

șanse de dezvoltare doar în strânsă conlucrare cu mediul rural montan în care se află (cu handicap natural, zona fiind până la urmă o zonă cu deficit de accesibilitate, mai ales dpdv. a transportului aerian, chiar poate fi considerat o periferie internă, în ciuda faptului că se află în centrul țării). Planul de mobilitate urbană durabilă a Municipiului Gheorgheni promovează o dezvoltare echilibrată a tuturor modurilor de transport relevante, încurajând în același timp o trecere către moduri mai durabile. Următoarele subiecte sunt abordate: transportul public; transport non-motorizat (mersul pe jos și cu bicicleta); siguranță rutieră urbană; transport rutier în mișcare și în staționare; logistică urbană.

Gheorgheni este un oraș alungit, în care problematica circulației în lungul orașului este problema principală, traficul fiind limitat de secțiunea străzilor istorice. Pe direcția perpendiculară - cu excepția traseului E 578- distanțele fiind mici și practicabile atât pe jos, cât și cu bicicleta. În cazul stațiunii Lacu-Roșu situația se prezintă la fel, fiind o vale adâncă, alungită în dealungului 12C, doar că aici există un conclict între circulația auto și cea pietonală: nefiind locuri de parcare suficiente, pe timp de vară mașinile sunt parcate adiacent carosabilului, iar inexistența trotuarelor face ca pietonii să circule pe carosabil. Variantele de ocolire o orașului nu vor reduce semnificativ, pe termen lung traficul în interiorul orașului, chiar în condițiile autostrăzii Tg.Mureș-Iași, ce va trece la o distanță de 20 de km de oraș. Un element mult mai decisiv va fi, dacă prin palnul de mobilitate G10 al GAL-ului vecin cu orașul se vor schimba măcar parțial zonele de acces, în sensul revenirii la legăturile istorice dintre așezări. Comunele vecine, împreună cu municipiul formează un inel de circulație, care până la urmă -odată cu asfaltarea inelului - a suspendat drumurile de circulație directe (lineare) din interiorul inelului, și astfel accesul din comunele Joseni, Ciumani, Suseni (+Valea Strâmbă și Chileni), precum și Voșlobeni se realizează doar în două puncte. Interiorul inelului ar permite o circulație velo în siguranță, și chiar circulație pe jos (piste de alergare). Tot aici trebuie să menționăm traseul de pelerinaj pe jos "Maria" care pleacă de la Șumuleu Ciuc, atinge depresiunea și se termină în Austria. Planul de mobilitate urbană a orașului pune accentul prioritar pe circulația pietonală și velo, apoi pe dezvoltarea transportului public urban (în prezent aproape nonexistent), și apoi, pe "îngreunarea" traficului auto, tocmai pentru încurajarea circulației velo, respectiv pentru utilizarea transportului comun în lungul orașului combinat cu circulația pietonală în direcția transversală a orașului. În felul aceasta, secțiunile istorice ale străzilor vor face față traficului. Trebuie să amintim, că de-alungul axei economice de odinioară (pârâul Belchia, cu 36 de mori de apă la începutul secolului XX) se poate realiza

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

un corridor verde, pietonal și velo, care chiar dacă pe anumite porțiuni se distanțează un pic și apoi revine pe traseul părâului. Deschiderea acestei trasee permite reducerea încărcării traficului în direcția longitudinală pe traseele utilizate în prezent, și oferă o alternativă plăcută, mai ales pe timp de vară. Sigur, lucrurile trebuie văzute pe termen lung, și etapizat. Deocamdată pentru variantele de ocolire există doar proiecte, și nici autostrada nu este finalizată. În aceste condiții, pietonalul prevăzut în zona Pieței Libertății - piață în care trec toate DN -uruile, cât și E 578- poate fi realizat doar dacă se realizează "ocolitoarele" interne în oraș. Realizarea unui sistem parc and ride în cazul orașului, prin spații tampon de parcări în zonele de intrare și un transport public eficient/sistem de închiriere a bicicletelor eficient ar însemna un pas real, coroborat cu ridicarea prețurilor de parcare în timpul zilei în zonele în care se dorește temperarea traficului auto. În urmă cu câțiva ani s-a realizat un scuar pietonal cu spațiu verde /parc în zona cartierului Bucin, prin redimensionarea și reorganizarea circulației în zonă. Tema circulațiilor și a parcării în zona cartierelor de blocuri este una dintre cele mai importante. Circulația pietonală în interiorul cartierelor se desfășoară pe străzi, este periculoasă (practic în această zonă dispără trotuarul, aceasta fiind ocupată de parcări). Căile de circulație din cadrul cartierului cu blocuri colective sunt dezorganizate, întâmplătoare, fără o structură sau hierarhie, majoritatea în stare foarte deteriorată. Spațiul este invadat de parcare abuzivă, fără reguli sau organizare, vehiculele sunt staționate cât mai aproape de intrările în blocuri, ocupând spațiile pietonale sau chiar și zonele verzi. Există numeroase garaje realizate în mod ilegal, fără orice reglementare, care pe lângă faptul că ocupă spațiul public reprezintă și un pericol privind siguranța la foc. Este necesară organizarea circulațiilor, hierarhizarea și segmentarea lor, rezolvarea funcțiunii de parcare, regândirea căilor de trecere a pietonilor, propunerea unor soluții viabile pe termen lung, încadrate într-un concept de dezvoltare integrat, unitar, strategic. În cadrul cartierelor se va înființa piste pentru bicicliști. Propunerile elaborate /în curs de elaborare pentru cartierele de blocuri, respectiv prin planul de mobilitate urbană se propune o circulație pietonală corect dimensionată care va permite și circulația nemijlocită a persoanelor cu dizabilități locomotorii, va permite câteva insule verzi, amenajate peisager și o circulație velo.

Stațiunea Lacu Roșu în sine are capacitați mici de cazare, fiind dificilă dezvoltarea acestora în ariile de protecție naturală în care se află. Astfel șansele lui de a deveni stațiune de interes național sunt reale doar în condițiile în care relația cu "orașul" propriu-zis devine mai strânsă, moștenirea culturală armenească a acesteia, programele culturale oferite,

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

capacitățile de cazare a orașului etc. pot oferi un factor de competitivitate. Distanța de 21 de km între oraș și stațiune trebuie "scurtată" printr-un transport comun calibrat la condițiile acestor cerințe speciale. Și din acest sens s-a ales varianta în care zona de loisir a orașului se va dezvolta în continuare spre direcția Lacu-Roșu. Un element de verigă poate fi realizarea pistei de ciclism Gheorgheni – Lacu Roșu, pe traseul fostei cale ferate cu linie îngustă din perioada interbelică, folosită pe vremuri cu scop de exploatație forestieră și demontată odată terminarea exploatației. În cazul stațiunii Lacu Roșu, situația este deosebit de complexă. Drumul național DN12C este o arteră dens circulată care leagă partea estică a Transilvaniei cu Moldova. În perioada sezonului turistic de vară zona devine supraîncărcată, mii de turiști vizitând lacul și Cheile Bicazului. Din cauza morfologiei de vale secțiunea transversală a drumului este destul de strâmtă, neexistând suficiente parcări, vehiculele staționate în șiruri lungi lângă drum îngreunează circulația, în zona de acces la lac creându-se adeseori blocaje. Parcarea se desfășoară haotic, deși există câteva zone organizate, acestea nu fac față numărului mare de vizitatori, în zona chioșcurilor și a teraselor nu este rezolvată alimentarea cu marfă. Căile de circulație pietonale sunt la fel dedezorganizate, întâmplătoare, fără o structură sau hierarhie, majoritatea în stare foarte deteriorată, adeseori cu pericol de accidentare. Există trotuare, alei, scări care au fost cândva planificate – în special în zona parcului și a accesului de la drumul național la lac – însă există și mai multe trasee folosite de zeci de ani care s-au format organic, în urma activității turistice. Traseul turistic din jurul lacului este când o potecă, când drum forestier, când alei de loisir. Există numeroase trasee turistice marcate și monitorizate, administrate de Serviciul de Salvamont din Gheorgheni, nu există căi de circulație alternative, piste pentru bicicliști, sau posibilitate de circuit accesibil persoanelor cu dizabilități, sau a căruciorelor pentru copii. Este necesară organizarea circulațiilor, hierarhizarea și segmentarea lor, rezolvarea funcțiunii de parcare, amenajarea căilor de acces de pe drumul național, asigurarea fluidizării traficului de pe drumul național în sezon, propunerea unor soluții viabile pe termen lung, încadrate într-un concept de dezvoltare integrat, unitar, strategic. Propunerea pentru Lacu-Roșu pentru această zonă separă clar și eficient traseele pietonale și cicliste de cele auto și organizează infrastructura de accesibilitate (rutier, pietonal etc.), „reabilitează” traseul turistic în jurul lacului; înființează un traseu educativ în jurul lacului, prezentarea adecvată a locului, cu posibilitatea observării de aproape a habitatelor specifice etc. Prin măsurile prevăzute, prin (re)organizarea circulației se vor obține: extracția funcțiunii de parcare din zona incintei lacului prin amenajarea unor zone de

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

parcări limitrofe și a unui sistem integrat de monitorizare; separarea clară și eficientă a traseelor pietonale de cele auto; fluidizarea tranzitului; înființarea de trasee ciclistice, crearea unei axe de circulație alternativă (verde) cu posibilitate de legătură cu municipiul Gheorgheni; dezvoltarea unui sistem integrat de transport public local – autobuze electrice și închiriere biciclete; reglementări stricte pe traseul vehiculelor (staționare interzisă, reducerea vitezei de circulație în zona de acces la lac).

2.5. Echiparea tehnico-edilitară

Asigurarea echipării tehnico-edilitare în localitate se va face conform art. 13 din Regulament General de Urbanism. Este interzisă autorizarea executării construcțiilor în zonele de servitute a infrastructurii edilitare, existente sau propuse. Echiparea tehnico-edilitară condiționează construibilitatea parcelelor. Sunt considerate parcele construibile numai parcelele cu posibilitate dovedită de branșare la rețeaua de distribuție a apei, la rețeaua de canalizare și la rețeaua de distribuție a energiei electrice, sau cele pe care utilitățile se pot realiza individual, în condițiile presele de lege. Autorizarea executării construcțiilor este permisă numai dacă există posibilitatea racordării de noi consumatori la rețelele existente de apă, la instalațiile de canalizare și de energie electrică conform art. 27 din R.G.U., sau dacă există garanția realizării acestor utilități individual (fântână forată autorizată, bazin vidanjabil etanș, cu contract de vidanjare sau microstație de epurare, instalație alternativă de producere a energiei electrice. Lucrările de îmbunătățire, extindere sau mărire de capacitate a rețelelor edilitare se vor realiza conform art. 28 din R.G.U. Orice construcție care prin dimensiuni, destinație sau amplasare față de zonele cu echipare tehnico-edilitară asigurată în prezent prezintă un efort nejustificabil pentru dezvoltarea rețelelor edilitate, poate fi realizată doar cu stabilirea prin contract prealabil a obligației efectuării lucrărilor de echipare edilitară aferentă - parțial sau total - de către investitor. Autorizarea executării construcțiilor poate fi condiționată de stabilirea, în prealabil, prin contract, a obligației efectuării, în parte sau total, a lucrărilor de echipare edilitară aferente, de către investitorii interesați. Dacă cheltuielile pentru echiparea tehnico-edilitară depășesc posibilitățile factorilor interesați, autorizarea construcției poate fi refuzată de către Consiliul Local. Proprietatea asupra rețelelor tehnico-edilitare este regim juridic în proprietate publică.

Autoritatea publică este în drept - în cazul în care pentru branșare este prevăzută o extindere a rețelei publice de distribuție - să solicite (anterior autorizării construcției)

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

realizarea efectivă a extinderii. În cazul zonelor care nu dispun de rețele tehnico – edilitare, cu precădere cele de alimentare cu apă și canalizare, autoritățile administrației publice locale sunt obligate ca, în măsura programelor guvernamentale de dezvoltare, să urmărescă obținerea de fonduri pentru elaborarea proiectelor de specialitate și realizarea investițiilor. În cazul distanțelor mari (care necesită lucrări edilitare costisitoare) se acceptă fântâni forate, bazine vidanjabile etanșe și microstații de epurare. În aceste zone, în vederea asigurării echipării tehnico-edilitare corespunzătoare, la autorizarea executării construcțiilor se va examina posibilitatea de realizare ale acestora. Se recomandă, ca acolo unde nu există rețele tehnico-edilitare autorizarea realizării construcțiilor să se realizeze numai în urma executării unui sistem centralizat de alimentare cu apă și realizării unei microstații de epurare (de grup sau individuale), eventual de fose septice individuale sau de grup. Se interzice evacuarea de ape pluviale în rețeaua publică de canalizare. În acest sens, se va urmări limitarea aportului de ape pluviale evacuate în rețeaua publică de canalizare, la nivel de parcelă se recomandă realizarea de soluții de colectare, stocare, infiltrare locală în sol și evaporare naturală a apelor pluviale la nivel de parcele. De asemenea se recomandă limitarea sigilării suprafețelor exterioare (prin asfaltare, betonare sau alte învelitori impermeabile) la strictul necesar, în vederea asigurării infiltrării apelor pluviale în terenul natural. Proprietatea publică asupra rețelelor edilitare este detaliată în art. 29 din R.G.U.

2.6. Servicii publice

Gradul de echipare al municipiului:

- alimentarea cu apă potabilă este realizată în sistem centralizat și fântâni individuale;
- există canalizare (sistem centralizat și bazine vidanjabile);
- încălzirea este asigurată prin termoficare parțială centrală, în principiu în zona cartierelor și încălzire cu lemn în majoritatea caselor;
- municipiul este racordat la sistemul electric național;
- acoperirea cu telefonie mobilă este asigurată pe toată suprafața zonelor locuite, cea fixă în Gheorgheni și Lacu-Roșu;
- infrastructura: cale ferată, drum european, drum național.
- învățământ: facultăți (extensii), licee, școli generale și școli profesionale, grădinițe, creșe;

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- sănătate: spital municipal, polyclinică, dispensare umane, farmacii, îngrijire la domiciliu
- Caritas, refugiu pentru persoane fără domiciliu (Ora Internațional), două cămine pentru
- bătrâni, două centre de îngrijire a copiilor abandonatați (Ora Internațional, Fundația Sf. Francisc).

În localitatea Gheorgheni, din numărul total de locitori sunt branşați la rețeaua de alimentare cu apă cca. 90%. La rețeaua de canalizare sunt racordați cca. 98 %. Captarea din sursa pârâului Belchia este de tip priză de mal cu bararea albiei. Captarea este amplasată la distanță de cca. 5,5 km amonte de localitatea Gheorgheni și la 700 m amonte de stația de tratare apă a localității, având ca vecinătăți: amonte- fâneață; avalfâneață; mal drept- drum național DN12C, bordat de pădure de molid. Barajul este construit din beton cu lungimea de 25,5 m, lățimea la bază de 2,0 m și înălțimea de 2,5 m și este urmat în aval de un disipator de energie tip saltea având lungimea 8,0 m și protecție realizată din căsoaie de lemn umplute cu pietre de râu. Captarea apei, dimensionată la capacitatea de 120l/s, se realizează prin două ferestre de priză în zidul de sprijin din partea dreaptă a bazinei de captare, apa captată fiind trecută prin două grătare și două deznisipatoare având dimensiunile LxlxH= 10,6x 0,6x2,6 m, prevăzute cu golire de fund pentru curățarea depunerilor. Depunerile sunt evacuate în pr. Belchia, la 25 m aval de baraj. Captarea din sursa pârâului Cianod este de mal cu prag de fund. Pragul este construit din beton cu lungimea de 21,8 m, lățimea la bază de 0,5 m și înălțimea de 1,4 m. Captarea apei este dimensionată la capacitatea de 25l/s, se realizează printr-o conductă de oțel având: Dn 200 mm prevăzută cu grătar, amplasată pe malul stâng al pârâului. Captarea de apă la Lacu-Roșu este realizată din partea de aval a lacului, unde există un decantor construit din beton. De-a lungul cursurilor Belchiei și Cianodului și la priza de apă Lacu Roșu sunt instituite zone de protecție sanitată severă și de protecție:

- Pentru captarea Belchia, zona de protecție cu regim sever se prezintă astfel: 100 m pe direcția amonte de priză, 25 m pe direcția aval de priză și 25 m de-o parte și alta a prizei. Zona sanitată cu regim de restricție: corespunde cu limita bazinei hidrografice a râului Belchia, având suprafață de aproximativ 43 km²., rolul acesteia fiind prevenirea poluării produse prin antrenarea de către apele de șiroire de suprafață și poluării hipodermice a unor produși chimici, ca de exemplu materiile în suspensie.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- Pentru captarea Cianod, zona de protecție cu regim sever se prezintă astfel: 100 m pe direcția amonte de priză, 25 m pe direcția aval de priză și 25 m de-o parte și alta a prizei. Zona sanitară cu regim de restricție: corespunde cu limita bazinei hidrografice a râului Cianod, având suprafață de aproximativ 14 km², rolul acesteia fiind prevenirea poluării produse prin antrenarea de către apele de șiroire de suprafață și poluării hipodermice a unor produși chimici, ca de exemplu materiile în suspensie.

- Pentru captarea Lacu-Roșu, zona de protecție cu regim sever se prezintă astfel: 100 m radial, pe apă, față de amplasamentul punctului de captare, 25 m radial, pe malul unde este situația priză. Zona sanitară cu regim de restricție: corespunde cu limita bazinei hidrografice a Lacului Roșu, având suprafață de aproximativ 40,27 km², rolul acesteia fiind prevenirea poluării produse prin antrenarea de către apele de șiroire de suprafață și poluării hipodermice a unor produși chimici, ca de exemplu materiile în suspensie.

Sistemul de canalizare a municipiului este divizor, având o lungime de 22,5 km. Apele uzate sunt transportate gravitațional, printr-un colector având: Dn= 500mm și L= 6 km, la stația de epurare. În stațiunea Lacu Roșu în prezent nu există rețea de canalizare menajeră centralizată, colectarea apelor menajere de la consumatori făcându-se în bazine etanșe vidanjabile, evacuate periodic de către firme specializate.

Orașul Gheorgheni este al treilea oraș electrificat din Transilvania, în anul 1903 având uzină electrică proprie. În extravilanul orașului se află o stație de transformator 220/110/20 kV, zona este traversată de două LEA de înaltă tensiune 220 kV (Fântânele-Gheorgheni, respectiv Stejaru-Gheorgheni) și mai multe LEA de 20 kV. Distribuția se face printr-o rețea de linii de joasă tensiune montate parțial pe stâlpi de metal și beton, parțial pe stâlpi de lemn. Sunt porțiuni mici, unde LEA 220 kV traversează extravilanul existent. C.N. Transelectrica S.A. nu avizează nici-o construcție în zonele de protecție și siguranță a instalațiilor RET fără întocmirea studiilor de coexistență și realizarea lucrărilor rezultate din aceste studii.

Localitatea este racordată la o centrală telefonică automată; se propune desființarea tuturor liniilor telefonie aeriene, și montarea lor sub nivelul pământului, îngropat.

Serviciul Public Local de Termoficare, Apă și Canalizare - Gheorgheni, înființat potrivit HCL Gheorgheni nr. 12/2017 este o instituție economică, care oferă servicii de utilitate publică. Funcționarea sa este reglementată prin Hotărârile Consiliului Local nr. 35/2017, 110/2020 și 121/2020. Furnizează energie termică și servicii de alimentare cu apă și de canalizare pentru

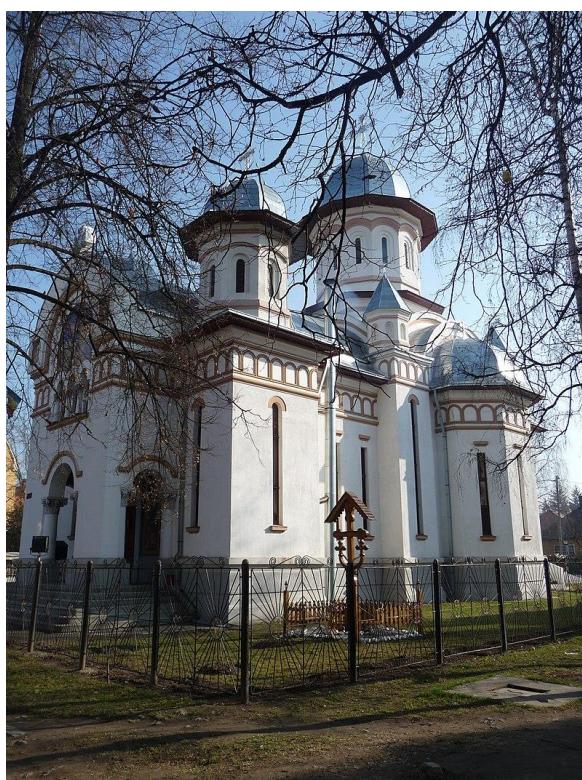

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

consumatori casnici și instituții. Activitățile sale acoperă zona administrativă a orașului Gheorgheni.

Societatea comercială VITALISSIMA SRL este constituită în baza Legii 31/1990 prin voința persoanei juridice Municipiul Gheorgheni prin Consiliul Local. Printre principalele activități ale societății se numără serviciile de salubritate, respectiv serviciile de curățenie și întreținere locuri publice și spații verzi în municipiul Gheorgheni. Menținerea curățeniei orașului se realizează prin: măturarea stradală manuală și mecanică, igienizarea spațiilor publice, respectiv golirea și întreținerea coșurilor de gunoi stradale. Totodată în timpul iernii desfășoară activități de curățare și de transport al zăpezii de pe căile publice, manuală și mecanică, respectiv prin aplicarea de substanțe chimice (NaCl) și antiderapante menține în funcțiune căile de circulație pe timp de polei sau de îngheț.

Orașul are două cimitire: cimitirul armeano-catolic, și celălalt cimitir, cunoscut ca cimitirul romano-catolic, care de fapt este utilizat de întregul municipiu. Atât în momentul realizării lor, cât și în timpul utilizării lor nu s-a stabilit o zonă de protecție, astfel cimitirul este direct învecinat cu locuințe. Un al treilea cimitir al orașului este cimitirul evreesc, situat la o distanță de cca. 1 km de oraș, în câmp, cu o vegetație abundantă. Practic numărul evreilor în oraș s-a diminuat foarte mult, nu se pune problema extinderii acestui cimitir.

Sursa: Biserică Ortodoxă, www.gheorgheni.ro, 2022

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Alimentarea cu apă potabilă 92.1% este realizată prin sistem centralizat, prin captarea de apă, stația de tratare a apei și rețeaua de apă, aflate în proprietatea orașului. Restul de 7.9% este rezolvat din fântâni individuale: în esență fiind vorba de trupurile aflate la mare distanță de oraș.

Termoficarea centralizată alimentează în principiu în zona cartierelor, respectiv sporadic locuințe individuale, spații comerciale etc. situate în imediata vecinătate a acestora. Centralele au funcționat cu păcură, ca centrale dispuse în cartiere, în ultimul deceniu însă lucrurile s-au ameliorat în sensul că în prezent există o singură centrală, care a fost modernizată și care funcționează cu rumeguș. Ca poziție, se află într-o poziție periferică, intercalată între serele orașenești și cimitir. Locuințele individuale sunt încălzite cu lemn, sau derivații: bricheți, peleți. În ultimii ani, conducta de gaz a ajuns până la municipiu, în această idee noile locuințe ANL

au fost echipate cu o centrală pe gaze. Însă localnicii consideră că deocamdată lemnul e mai sigur, fiind o resursă locală nu creează o dependență cum ar fi situația gazelor.

2.7. Mediu și schimbări climatice

Formele de relief obiectiv determinate, legate între ele prin raporturi de poziție și geneza compun structura morfologică a teritoriului. Culoarul depresionar Giurgeu-Ciuc apare ca o zonă de discontinuitate geografică datorită mișcărilor tectonice care au fracturat fundamentul cristalin, apoi a erupțiilor vulcanice care au barat la vest zona și îngustării văilor Mureșului și Oltului în bazinile de acumulare ale Giurgeului și Ciucului, după retragerea mării pliogene. Toate au dus la crearea actualului relief tipic intracarpatic, cu o serie de culmi montane (Călimani, Gurghiu, Harghita, Ciomatu, Ciuc, Hășmașu și Giurgeu) care închid la interior o zonă coborâtă (600-850m), alungită pe direcția nord-sud, compartimentată în două sectoare depresionare: Giurgeu și Ciuc. Acest areal geografic se individualizează prin treptele morfologice clasice: crestele montane, versanții, piemonturile, terasele și luncile râurilor, de unde decurg procese și fenomene fizico-geografice și umano-geografice (climatul, rețeaua hidrografică, învelișul vegetal și edafic, activitățile umane, potențialul geodemografic, structura așezărilor, etc.). În cadrul Depresiunii Giurgeului se pot deosebi două sectoare morfologice: câmpia fluviolacustră Voșlăbeni-Remetea în sud și Podișul Subcetate-Toplița în nord, sectoare despărțite aproximativ pe linia localităților Ditrău- Remetea, de dealurile

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Senetea și Niaraș. Vorbind la scara lanțului Carpaților Orientali depresiunile de baraj vulcanic Giurgeu-Ciuc descresc, ca altitudine, de la nord spre sud: începând de la 1100 m la Glod, ajungând în Giurgeu la 850-650m, Ciuc 750-600m. Municipiul se află la poalele muntilor Giurgeului de origine cristalino-mezozoică și este străjuit la N de vf. Prișca 1545 m, la E de vf. Fagul Înalt 1416 m, vf. Ciser 1364 m.

Elementul cel mai important al municipiului este pârâul Belchia, care strânge apa pârâurilor Cianod, Visszafolyó, Várpaták. Pe vremuri, pe Belchia au funcționat 36 de mori și joagăre de apă, apa pârâului fiind ramificată în multe locuri din oraș. Pentru zona Hăşmaș, sistemul hidrologic și caracteristicile de bază a regiunii sunt determinate de relief, climă și condiții geologice. Creasta mai înaltă, vestică al Masivului Hăşmaș este o cumpăna principală de ape, care delimită bazinele râului Siret, situat în est, de bazinele râurilor Mureș, situat în vest, și Olt, situat în sud-vest. Râul Mureș izvorește din Munții Hăşmașul Mare, curgând în direcția nord, culege pâraiele văilor. În Depresiunea Giurgeului, râul Mureș are o cursă mai închegată, prin urmare este mărginit de mlaștini, mai ales în zonele Voșlăbeni, Joseni și Remetea. Râul Olt izvorește din Munții Hăşmașul Mare, la 15 km de izvorul râului Mureș, curge în direcția sud, traversează orașul Bălan, apoi ajunge în bazinele Ciucului de Sus. O altă sursă de apă a teritoriului este pârâul Bicaz, al cărui origine este strâns legată de inundarea teritoriului Lacului Roșu. Cantitatea de apă, care curge prin un baraj natural, trece prin Cheile Bicazului și se varsă în râul Bistrița. Afluenții săi pe stânga sunt pâraiele Kupas, Lapos, Sugău, iar pe dreapta pâraiele Bicajel, Szurdok, Damuk. Apele sudice ale Masivului Hăşmaș sunt colectate de afluenții din partea dreaptă al pârâului Bükkhavas și afluenții din partea stângă ai pârâului Jálárdi, apoi prin intermediul pârâului Hidegség se varsă în Trotuș. Hidrografic elementul cel mai important al municipiului este pârâul Belchia, care strânge apa pârâurilor Cianod, Visszafolyo, Várpaták. Pârâul care traversează localitatea de la est la vest are un bazin hidrografic foarte dezvoltat, având, în amonte, versanți cu pante abrupte și parțial dezvelite de vegetație forestieră, care prin prezența ei ar împiedica eroziunea solului și concentrarea într-un timp scurt a apelor ce provin din ploile torențiale. Datorită acestor condiții naturale au loc concentrații în timp scurt a apelor din ploile ce cad în bazinele superioare ale văii și ale afluenților, cu debite și niveli mari. Pe teritoriul localității albia pârâului este amenajată cu zid de sprijin din beton. Creasta cea mai înaltă, vestică a masivului Hăşmaș este o cumpăna principală de ape, care delimită bazinele râului Siret, situat la est, de bazinele râurilor Mureș, situat la Vest, și Olt, situat la sud-vest. Un alt curs de apă important de pe teritoriul municipiului este pârâul

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Bicaz, a cărui origine se leagă de inundarea teritoriului Lacului Roșu. Cantitatea de apă care curge printr-un baraj natural, trece prin Cheile Bicazului și se varsă în râul Bistrița. Afluenții săi pe stânga sunt pâraiele Kupas, Lapos, Sugău, iar pe dreapta pâraiele Bicăjel, Szurdok, Damuk. Pe raza unității administrativ teritoriale a municipiului Gheorgheni există următoarele lucrări hidrotehnice, aflate în administrarea Administrației Bazinale de Apă Mureș: apărare de mal pârâul Belchia, zona Gheorgheni, cu următoarele caracteristici tehnice: Lregularizare=6,9 km, Lconsolidare=6,727 km; acumularea Mogoș Bükk, cu următoarele caracteristici tehnice Vtotal=0,1 mil mc; (Lacul de agrement din zona km. 4 este în stare de colmatare în proporție de 90 %. Lacul are un potențial turistic sporit - în trecut exista posibilitate de închiriere bărci - zona de agrement dezvoltându-se în jurul lui.) Existența unor lucrări hidrotehnice, posturi hidrometrice, acumulări cu scopul de alimentare cu apă a diverselor localități, induc și zone de protecție aferente în conformitate cu prevederile Legii apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare;

În zonele limitrofe apelor nu este permisă amplasarea de obiective care ar putea împiedica accesul la albia minoră și de-a lungul acesteia; în zonele de protecție instituite sunt interzise depozitarea și folosirea de îngrășăminte, pesticide sau alte substanțe periculoase. Este interzisă deversarea apelor uzate în zona de protecție sanitară a surselor și a instalațiilor centrale de alimentare cu apă. În situația în care nu există canalizare sau posibilitatea de racord la aceasta, se vor adopta soluții individuale de colectare și neutralizare a reziduurilor lichide, cu luarea măsurilor de protejare a mediului și a sănătății. Îndepărțarea apelor uzate menajere provenite de la locuințele neracordate la un sistem de canalizare se va face prin instalații de preepurare sau fose septice vidanjabile, care trebuie să fie proiectate și executate conform normelor în vigoare și amplasate la cel puțin 10 m față de cea mai apropiată locuință; instalațiile se întrețin în bună stare de funcționare; vidanjul se va descărca în cea mai apropiată stație de epurare a apelor uzate. Amplasarea oricărora obiective sociale și/ sau economice în zonele de protecție a lucrărilor hidrotehnice de orice fel, este interzisă. Este interzisă amplasarea de noi obiective sociale și/ sau economice în zonele inundabile ale cursurilor de apă. Pentru amplasarea unor obiective – indiferent de destinație, în aceste zone este obligatorie scoaterea de sub inundabilitate a zonei. Această măsură se va aplica doar cu acordul autorității de gospodărire a apelor, în condițiile legii, exprimat prin "Avizul de amplasament" (vezi Ordinul MMGA nr. 2/2006); aceleași principii sunt valabile și pentru cursurile de apă temporare;

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Climatul prezintă următoarele elemente caracteristice: temperatura aerului, umiditatea aerului, nebulozitatea, precipitațiile atmosferice și vântul. În culoarul depresionar Giurgeu- Ciuc, datorită lungimii nu foarte mari (110-120 km) și a lățimii relativ reduse (10-15 km), regimul elementelor climatice se caracterizează printr-o mare uniformitate. Elaborarea conceptuală a programelor și planurilor de amenajare și dezvoltare regională trebuie să înceapă cu evaluarea factorilor de risc climatic, deoarece elementele climatice pot influența pozitiv sau negativ, iar în cazul culoarului depresionar Giurgeu-Ciuc se observă că limitează foarte mult posibilitățile de dezvoltare a teritoriului. Clima este specifică depresiunilor intramontane, cu ierni lungi și geroase și veri răcoroase. Datorită altitudinii de peste 800 m și a munților înalți ce înconjoară depresiunea, valorile normale ale radiației solare și ale curentilor de aer caracteristice pentru această zonă geografică suferă modificări. Este considerat unul dintre polii frigului din țară cu minime ce ajung și la -35°C . Temperatura medie anuală este în jur de 6°C , media zilelor cu ger depășește 160. În depresiune, iarna sunt frecvente inversions de temperatură, când datorită ceștii frigul pune stăpânire pe oraș în timp ce în munții înconjurători este mai cald. Condițiile climatice, influențate de morfologia și altitudinea reliefului contribuie la înscrierea depresiunii Giurgeu-Ciuc* printre cele mai reci regiuni ale țării. Ca urmare a inversions termice cauzate de bariera înconjurătoare, temperaturile medii anuale sunt în jur de 6°C , în luna ianuarie sunt cuprinse între -6°C și -10°C , iar în iulie variază între 16°C și 18°C . Temperaturile minime absolute sunt printre cele mai scăzute din România: -38°C la Joseni în 11 ianuarie 1963, -35°C la Gheorgheni în 11 februarie 1929. Astfel, temperatura aerului din regiune se caracterizează prin importante variații lunare, anotimpuale și anuale, fenomen ce contribuie la producerea ceștii și a înghețului timpuriu toamna și a înghețului târziu primăvara. Înghețul se produce timp de 160-165 zile anual. Temperatura medie multianuală în Depresiunea Giurgeu pe o perioadă de observații cuprinsă între anii 1961-1997 a fost de $5,4^{\circ}\text{C}$ la stația Toplița (665 m altitudine) și $5,1^{\circ}\text{C}$ la stația Joseni (750 m altitudine), recent între anii 2002-2006 a fost de $4,7^{\circ}\text{C}$ la stația Joseni. Stațiunea Lacu-Roșu are un microclimat mai favorabil. Media anuală a orelor de strălucire solară este cuprinsă între 1700-1900. Temperatura medie anuală este de 8°C . Media cea mai scăzută de temperatură este de $-7/-4^{\circ}\text{C}$, iar cea mai ridicată de $14-18^{\circ}\text{C}$. Temperatura apei vara poate atinge 22°C , primăvara, toamna $6-10^{\circ}\text{C}$. Iarna, lacul este acoperit de un strat de gheață gros de 60-70cm. Circulația predominant vestică și nord vestică a aerului determină ascensiunea forțată a maselor de aer pe versanții vestici și descendența lor pe cei estici, acestea din urmă

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

conducând la destrămarea fronturilor și formațiunilor noroase. Cantitatea medie multianuală de precipitații înregistrată în Depresiunea Giurgeu-Ciuc a fost de 616,3 l/m² la Toplița și 567,8l/m² la Joseni. Regimul anual al precipitațiilor pune în evidență un maxim pluviometric începând din luna mai, care ține până la mijlocul lunii august, cantitativ mai mult de jumătate din precipitațiile anuale cad în această perioadă. Lunile cele mai sărace în precipitații sunt ianuarie, februarie și martie. Precipitațiile medii anuale oscilează între 550-1000 mm care, cumulate cu apele provenite din topirea zăpezii pot pune în pericol suprafețe agricole. Circa 30% din cantitatea totală de precipitații cade sub forma de zăpadă, primele ninsori pot să apară deja în a doua decadă a lunii septembrie. Stratul de zăpadă are o importanță deosebită pentru protecția semănăturilor de toamnă și repartiția uniformă a umidității din sol acumulată în timpul iernii. Aceasta persistă în medie 120 zile/an. Grosimea medie a stratului de zăpadă variază de la 10- 30 cm, dar pe versanții și spațiul montan din estul depresionar grosimea poate depăși uneori 1 m. Din analiza datelor stațiilor meteorologice din culoarul depresionar este predominantă circulația V, SV și NV, aproape în toate lunile anului predomină calmul atmosferic. Studiind roza vitezelor medii anuale ale vânturilor se constată că vitezele cele mai mari corespund în cea mai mare parte celor 8 direcții principale ale frecvenței vântului (N, NE, E, SE, S, SV, V, NV). Valorile medii anuale cele mai ridicate se constată la vânturile de vest (4,1m/s la Joseni) iar cele mai scăzute la vânturile de sud (1,5 m/s la Joseni). Dintre vânturile locale cu importanță asupra climei se impun: brizele de munte și de vale, acestea luând naștere datorită încălzirii inegale a spațiilor înalte și joase, fiind caracteristice numai pentru sezonul cald al anului, frecvența și viteza lor este mică, de unde rezultă impactul redus asupra zonei. În stațiunea Lacu-Roșu vânturile sunt moderate.

Carpații Orientali, teritoriu în care se circumscrize și culoarul depresionar Giurgeu-Ciuc poartă amprenta contactului dintre formațiunile vulcanice neogene din vest și formațiunile mezozoice (Depresiunea Giurgeu) din est, adăugând zona sedimentară din vatra depresiunii. Fundamentul cristalin al depresiunii Giurgeu-Ciuc este acoperit de formațiuni triasice, jurasice (calcare și gresii) și cretacice (fliș), peste care s-au depus aluviuni vulcanice și sedimentare, cu grosimi de 300-1000 m, colmatând cele două bazine de acumulare. Depozitele sunt reprezentate prin aglomerate, tufite, acumulări terigene cu cărbuni și material vulcanic. Strâns legate de formațiunile geologice sunt resursele subsolului, importante pentru economia locală sau regională cum ar fi: calcarile cristaline de la Lăzarea, Voșlobeni și Valea Strâmbă, nisipurile și pietrișurile din terasele Mureșului, toate în depresiunea Giurgeu. Masivul Hășmaș face parte

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

din zona cristalo-mezozoică a Carpaților Orientali. Fundamentalul lor are peste 4 miliarde de ani, peste care în evul mediu s-a depus un sediment maritim. Acest proces s-a desfășurat în felul următor: la sfârșitul erei paleozoice rocile cristaline, care acum alcătuiesc fundamentalul Masivului Hășmaș s-au scufundat de-a lungul axei longitudinale (N NV-S SE), iar la marginea vestică, estică și sudică a Masivului s-au curbat. Așa s-a format o depresiune, sinclinarul Hășmașului, care imediat a fost inundată de marea erei Trias. În această eră s-au depus straturile sedimentare calcaroase. După C. Grasu acest proces s-a desfășurat în 6 cicluri, acestea au fost înlocuite de perioade în care fundul mării s-a ridicat, s-a uscat, straturile ajunse la suprafață s-au erodat. În regiunea Hășmașului sunt identificate de către literatura de specialitate două grupuri de cristaline. Cel bătrân, așa numitul "Seria-Rarău" s-a metamorfozat mai tare; este alcătuită din mezometamorfite, gneisuri și micașist, care sunt stratificate de migmatite și amfibolite. Această serie s-a format în era preistorică. (M.D. Codarcea 1967). Pe marginea vestică a sinclinarului rocile seriei Rarău sunt mai largi, iar la marginea estică rocile apar în forme mai înguste. Rocile sale sclipitoare de la șisturile cu mică albă se găsesc în: Platoul Pongrac, pârâul Vereskő, Munții Calului, Ciofronca, Hășmașul Mare, Piatra Singuratică, Öcsém, Terchiu. Spre nord-est se înalță din aceste gneisuri stâncile Munticel, Licaș, Vit, și după Bistra Mică se înalță Piatra Roșie. Grupa mai Tânără a cristalinelor este "Seria-Tölgyesi". Este formată din epimetamorfite, filite (șisturi cu sericit, șisturi verzi, șisturi grafitice), roci magmatice. Acest sir de straturi de 3 km grosime formează Munții Giurgeului. Apare în valea Békény, apoi ajunge la o grosime semnificativă în curbele drumului național spre platoul Pongrác, iar în zona estică (partea vestică a văii Domuk) are o grosime de numai 1-2 km. Literatura de specialitate determină apariția, începând de la sfârșitul erei proterozoice până la începutul erei paleozoice. În mod paradoxal, din punctul de vedere al încadrării spațiale, seria mai Tânără Seria-Tölgyesi este situată mai jos, iar seria mai bătrână Seria-Rarău mai sus. Această ordine inversă s-a format în timpul stratificării cu 360 de milioane de ani în urmă, când o serie de mișcări de stratificare cu direcția V-E a împins stratul mai bătrân pe cel Tânăr. Era mezozoică este alcătuită din formațiunile perioadelor Triasică, Jurasică și Cretacică. Straturile triasului se pot vedea pe suprafață, începând din partea vestică a Munților Hășmaș până la Lacul Roșu. Se manifestă în două feluri: instalații normale și instalații secundare, încorporate în sedimente. Triasul Inferior apare pe filitele cristaline de tip Rarău, și ca orice transgresiune, începe cu conglomerate mici. Pe acest strat se depune unul de nisip de quarz și de gresie, care sunt întrerupte de straturi de calcar. Grosimea este maxim 20 de m. Triasul Mijlocie este

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

alcătuit de dolomite și de calcar. Acesta este stratul cel mai important al perioadei Trias, care atinge o grosime de 400 m. Este alcătuit din roci de culoare albă, fisurile fiind umplute de detritus. Acest strat formează și stâncile Munților Hășmașul Mare Öcsém. Rocile perioadei Triasul Mijlocie apar și pe partea estică a sinclinei, pe creasta care desparte văile pâraielor Bicajel și Domuc. Rocile perioadei Triasul Superior sunt alcătuite din cremene roșiatică și calcar alb și galben. Apare mai ales în jurul Lacului Roșu, pe Piatra Ghilcoș, de-a lungul pârâului Oii, pe panta vestică a văii Domuc și în stâncile platoului Öcsém. Extinderea stratelor s-a oprit la sfârșitul perioadei Triasul Superior. Seria de straturi a perioadei Jurasic începe cu formațiunile liasului. Straturile sunt alcătuite din șisturi argiloase, culoarea roșie, câteodată verzuie, și în partea superioară din straturi calcaroase cu fisături. Nu alcătuiește un aşternut permanent. Apariția cea mai cunoscută este la pârâul Frumoasa, la șaua între Piatra Singuratică și Platoul Öcsém. Fauna de moluște este bogată: fosile de ammonites, belemnites, scoica, melc, și de coral. Seria de straturi a fiurei inferioare este alcătuită din calcar roșiatic, câteodată galben și din dolomit calcaros. Apare pe dealul Pietrei Ghilcoș, pe versantul vestic al Muntelui Cohardul Mare, și pe dealul Munții Calului. Seria de straturi a Fiurei Superioară este formațiunea cea mai importantă a sinclinei Hășmașul Mare, fiindcă imenși pereți calcaroși ale Lacului Roșu și Cheile Bicazului s-au format în această perioadă. Seria de straturi începe cu un strat de silexite. Aceasta apare în versantul vestic a Pietrei Ghilcoș, în șaua Cohardului Mare și Cohardului Mic. Apariția cea mai cunoscută este la pârâul lavard. Următoarea serie de straturi are o grosime de 20 m. Este alcătuit din calcar roșiatic și cremene gri-verzui. În această serie de straturi găsim cea mai bogată arie de fosili. Cea mai importantă fosile este Aspidoceras acanthicum (specie ammonites). Teritoriul de răspândire: partea inferioară a Pietrei Ghilcoș și a Cohardului Mic, marginea platoului Câmpul Alb, și partea inferioară a Munților Hășmașul Mare și Platoul Öcsém. Următoarea serie de straturi, care s-a depus continuu pe depozitul anterior, are o culoare de gri-albui sau roz-gălbui; calcar plin roșiatic. Această rocă frumoasă reprezintă etajul Barrem-Apt. Rocile ei sunt microcristaline; și apar în Munții Hășmașul Mare, Ecem, Hășmașul Negru și în Piatra Ghilcoș. Această serie de straturi, căror grosime este mai mult de o sută de metri, formează și Piatra Altarului și Bardocz. Seria de procese geologice nu ar fi completă, dacă nu am menționat că rocile sedimentare care formează sinclina au fost rupte în mai multe zone de roci vulcanice. Apariția lor indică prezența mai multor rupturi, în urma căroror au ajuns la suprafață roci magmatice. Sunt alcătuite din melafir și diabaz bazic metamorfic. Timpul formării este sfârșitul perioadei Cretacicul Inferior. Melafire și diabaze se pot găsi în valea

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

pâraielor Bicajel și Oii, sub Piatra Altarului. Seismicitatea zonei conform P100-1/2013, întreaga zonă se încadrează în zona seismică cu $ag = 0.15g$ și perioada de colț este $Tc=0.7s$.

Procesele geomorfologice ce se desfășoară în prezent în spațiul Depresiunii Giurgeu sunt determinate în mare parte de fenomenele care se manifestă în zona montană adiacentă. Riscurile apar în urma amplificării fără precedent în etapa actuală a proceselor de versant, mai ales în arealul bazinelor hidrografice torențiale. Aceste procese ridică probleme de ordin geografic, ecologic, economic și social. Torențialitatea accentuată duce la formarea de diverse organisme torențiale (șiroiri, ogașe, rigole, ravene) în sectoarele superioare ale cursurilor de apă cu caracter permanent, torențialitatea descrește ca intensitate în sectoarele mijlocii și inferioare, consecințele cele mai dezastruase aparând la baza versanților unde datorită schimbării bruște a pantei profilului longitudinal, apele se revarsă și își depun aluviunile. Densitatea organismelor torențiale variază în funcție de gradul de acoperire cu vegetație, cantitatea și distribuția în timp a precipitațiilor și intervenția factorului antropic. Astfel, pe fațada estică a culoarului depresionar, densitatea rețelei hidrografice și a organismelor torențiale au valori mult mai ridicate datorită pluviosității accentuate dar și din cauza exploatarilor forestiere iraționale. Dintre cauzele majore ale apariției și dezvoltării proceselor torențiale în arealul Giurgeului amintim: defrișările și transformarea covorului vegetal spontan, păsunatul abuziv și modul defectuos de gospodărire a fondului funciar arabil. Aceste riscuri și disfuncționalități geomorfologice pot fi evitate sau remediate prin aplicarea concretă a unor măsuri și lucrări de prevenire și combatere a proceselor torențiale și erozionale. Rocile calcaroase care formează Masivul Hăşmaş s-au depus în evul mediu. În timpul formării depunerea sedimentelor s-a oprit de mai multe ori, Masivul s-a înălțat sau s-a scufundat, s-a produs fisuri și rupturi imense. Astă s-a întâmplat între triasul superior și jurasic inferior, când teritoriul s-a înălțat și a început eroziunea. Procesul a fost urmat de o scufundare, apoi s-a continuat formarea sedimentelor. Înălțările s-au continuat și în era imediat următoare. În era nouă înălțările, rupturile, dislocările etc. s-au condus la formarea Masivului de azi. În regiunile înălțate deodată cu eroziunea s-au început și procesele de carstificare. Inversiunile de temperatură și scurgerea gravitațională a aerului rece de pe versanți către fundul depresiunii, pot determina scăderi foarte accentuate ale temperaturii aerului, uneori chiar sub $-30^{\circ}C$, apariția ceștii persistente, mai ales în lunile de iarnă.

Ceața se instalează mai ales în lunile de toamnă și creează o stare de disconfort pentru organismul uman și are efecte negative asupra traficului rutier. Numărul mediu anual de zile

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

cu ceată este de 60. Chiciura cu o frecvență mai redusă, înregistrează o medie de 35-45 zile pe an, cu frecvență maximă în noiembrie-decembrie și o frecvență minimă în ianuarie februarie când pe fondul unui timp calm și geros, cu temperaturi sub -20°C, se formează chiciura moale. Aversele de ploaie și grindină și-au sporit frecvența și intensitatea în ultimii 20 ani, grindina se produce în medie 4- 6 zile pe an, în plină perioadă de vegetație a plantelor de câmp (cartofi). Încălzirea vremii iarna declanșează topirea zăpezii din spațiul montan înalt care generează creșterea excesivă a debitelor pâraielor și inundarea ariilor învecinate, procesul fiind amplificat de faptul că solurile și unele organisme fluviatile sunt înghețate. Aversele de ploaie, cu cantități mari de precipitații căzute într-un interval scurt de timp, mai ales în lunile iulie-august, solurile sunt destul de intens îmbibate cu apă, frecvența acestora este tot mai mare din cauza despăduririlor masive din perimetru bazinelor torențiale și a sedimentării tot mai intense a albiilor.

Vegetația caracteristică este cea de conifere, predominantă fiind pădurile de molid (*Picea excelsa*), restul de larici (*Larixaeuropea*) și de brad (*Abies alba*). Este răspândită, de asemenea, vegetația ierboasă de pășune și fânețe montane secundare, instalate în locul pădurilor de molid, în care predomină păiușul (*Festuca rubra v. fallax*), țepoșica (*Nardus stricta*) etc., precum și o vegetație de mlaștini eutrofe și oligotrofe (tinoave) cu o vegetație caracteristică (*Sphagnum*). Se întâlnesc pe alocuri specii de mesteacăn pitic (*Betula nana* și *Betula humilis*), alun (*Alnus viridis*) și tisa (*Taxus baccata*). Pe fânețe cresc mai multe specii de vulturici. La cele actuale amintite, se pot adăuga plantele mocirlelor: papură (*Typha*), rogoz (*Carex acutiformis*), trestie (*Phragmites australis*); plantele câmpilor: mesteacănul (*Betula*), ulmul (*Ulmus*), paltinul (*Acer*), frasinul (*Fraxinus*), alunul (*Corylus*). La toate acestea mai trebuie să adăugăm: clopoțelul (*Campanula napuligera*), turița mare (*Agrimonia eupatoria*), aliorul (*Euphorbia cyparissias*), măcrișul iepurelui (*Oxatis acetosella*), trifoiul sălbatic (*Trifolium pratense*), ferigi (*Dripoteris filix mas*), fragi (*Fragaris vesca*), zmeura (*Rubus idaeus*), murele (*Rubus fructicosus*), coacăza roșie (*Ribes rubrum*) etc. Plantele medicinale și aromatice există într-un număr foarte mare, utilizate în medicina populară sau în arta culinară, având tradiții de secole. Trebuie să amintim plantele ocrotite din Parcul Național Cheile Bicazului-Hășmaș, menționate mai în față. Fauna cunoaște aici o bogătie deosebită, atât în specii de vânăt mare: ursul brun (*Ursus arctos*), cerbul carpatin (*Cervus elaphus carpaticus*), căprioara (*Capreolus capreolus*), lupul (*Canis lupus*), mistrețul (*Sus scropha*), precum și vânăt mic: pisica sălbatică (*felis silvestris*), râsul (*Lynx lynx*), veverița (*Sciurus vulgaris*), numeroase specii de păsări:

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*), cocoșul de mesteacăn (*Lyrurus tetrix*), alunular (*Nucifraga caryocatactes*), uliul păsărar (*Accipiter nisus*), mierla (*Turdus merula*) și multe altele, precum și diferite specii de rozătoare, pești (păstravul - *Salmo trutta labrax* m. Forio), nevertebrate (lepidoptere, insecte) etc.

Dintre formele de risc asupra vegetației remarcăm o serie de procese care au dus la schimbarea asociațiilor vegetale de-a lungul timpului, cum ar fi:

- incendiile naturale sau cele provocate antropic sunt considerate factori cu efect distrugător asupra vegetației;
- procesul de despădurire, poate fi considerat cea mai profundă intervenție umană asupra mediului geografic din zonă, care a condus treptat la restrângerea dramatică a arealului forestier cu efecte în lanț asupra tuturor componentelor: modificarea condițiilor microclimatice și topoclimatice, modificarea regimului de curgere a apelor, rărirea până la dispariție a unor specii de plante și animale, accelerarea procesului de eroziune a solului, creșterea cantității de CO₂ liber în arealele decopertate de vegetație;
- păsunatul excesiv poate duce la modificarea ciclului vegetal al plantelor, la modificarea diversității speciilor, reducerea dimensiunilor agregatelor din sol, terenul decopertat de vegetație poate duce la degradarea solului;
- solul ca produs natural de sinteză suferă permanent un impact puternic și constant din partea omului și a societății umane. Dintre intervențiile antropice care afectează profund structura solului și proprietățile acestuia se numără activitățile agricole (creșterea animalelor, cultura plantelor și păsunatul intensiv). Modificările majore pe care omul le-a introdus la nivelul solurilor sunt cele de natură chimică (salinizarea, lateritizarea), structurală (compactizarea), hidrologică (intervenții ce conduc inevitabil la înmlăștiniri și destabilizarea fizică a solului (eroziunea solului)).

În zona Gheorgheni se găsesc tipuri variate de soluri:

- terenuri inundabile în zona pârâurilor;
- soluri brune argiloiluviale, leșietice și mâloase pe dealuri;
- soluri negre, fără pământ vegetal sau maro, puțin leșietice pe versantul munților;
- soluri de pădure în zona muntoasă.

Majoritatea solurilor au fertilitate medie sau scăzută.

Munți (în paranteză denumirea în maghiară):

- vârful Pricske;

- muntele Csobot (Csobothegy);
- m-ții Likas;
- muntele Suhardul Mic (Kis-Cohárd);
- muntele Suhardul Mare (Nagy-Cohárd);
- munții Podu Calului;
- m-ții Kis-Havas;
- vârful Csíki-Bükk;
- muntele Ucigaș.

Râuri, pârâuri, lacuri, fântâni definițorii (în paranteză denumirea în maghiară):

- pârâul Belchia (Békény);
- pârâul Visafolio (Visszafolyó);
- pârâul Cetății (Vár-patak);
- Lacu-Roșu (Gyilkos-tó);
- pârâul Cianod (Csanód);
- pârâul Verescheul (Roșiul) / Vereskő ;
- pârâul Licoșiu (Likas);
- pârâul Oii (Juhpatak);
- pârâul Suhardul (Cohárd);
- pârâul Ucigașiu (Gyilkos) ;
- izvorul Szarvas.

Valori naturale, zone protejate (zone cu vegetație specială, specii protejate etc.)

- rezervația dendrocronologică Grădina Csík;
- aria de protecție specială avifaunistică ROSPA 0033 „Depresiunea și Munții Giurgeului”;
- aria de protecție specială avifaunistică ROSPA 0018 „Cheile Bicazului -Hăşmaș”;
- aria de conservare specială ROSCI 0027 „Cheile Bicazului -Hăşmaș”;
- parc național Cheile Bicazului – Hăşmaș / Lacul-Roșu, avenul Likaș etc.;
- taxoni de plante superioare dintre care numeroase specii de endemisme carpaticice:
 - *Astrogalus pseudopurpureus*, *Centaurea carpatica*, *Dianthus spiculifolius* (Garofița albă de stânci sau Barba ungurului);
- forme rare: *Juniperus sabina*, papucul doamnei, *Leontopodium alpinum* (floarea de colț), săngele voinicului, etc.;

- Rupicapra rupicapra (capra neagră), Tetrao urogallus (cocoșul de munte);
- Cottus gobio (zglăvocul).
- Capele, cruci, monumente, poduri, cătune, băi, ziduri de sprijin, rezervoare, locul unui eveniment aflat în extravilan.
- capelele Sf. Ana, calvaria spre capelele Sf. Ana;
- capela Inima lui Isus / cetatea Both;
- vama Pricske;
- monumentul din „Gac-oldal”.

Denumiri zone în extravilan, zona Gheorgheni:

- Both vára;
- Domokos tető;
- Csere tető;
- Csere oldal;
- Kopaczok tanyája;
- Erős-csere;
- Dobribán kert;
- Tőketemető;
- Akasztó;
- Mocsár;
- Tölgymező;
- Békény mejéke;
- Disznóferedő;
- Sárospatak;
- Domb tartománya;
- Visszafolyó;
- Cérna Károlynál;
- Ábrahám domb;
- Gac-dűlő;
- Gac-bütü.

Denumiri zone în extravilan, zona Visafolio / Visszafolyó:

- Cérna Károlynál;
- Ábrahám domb;

- Bogdán tanya;
- Kék-oldal;
- Vas-kő.

Denumiri zone în extravilan, zona zona Vargatag / Várpatak:

- Rez;
- Várbükk;
- Lecsenkák kertje;
- Pál Márton tető;
- Mórébükk;
- Jakabék;
- Bodorék.

Denumiri zone în extravilan, zona Covacipeter / Kovácspepter:

- Magasbükk pusztája;
- Magasbükk teteje;
- Meggyes-nyak;
- Karácsony-kert;
- Kovácspepter havas;
- Kovácspepter-tető;
- Sóvető;
- Szánduly-sarka.

Pe teritoriul administrativ al municipiului Gheorgheni nu se află zone invetariate cu posibilitate de alunecare a terenului. Se recomandă în general evitarea construirii în zonele cu riscuri previzibile sau probabile, unde, pe parcursul timpului s-au produs asemenea fenomene. În zonele în care nu sunt cunoscute caracteristicile geotehnice, preliminar investițiilor se vor realiza studii specifice (foraje), solicitate în Certificatul de Urbanism.

Zone cu risc de inundații:

- pe pârâul Oii: sectorul cuprins între aval Hotel Cerbul și Motel Cristina
- pe pârâul Licoș: sectorul din dreptul căsuțelor de vacanță, în aval de podeșul tubular
- zona periferică a Lacului Roșu – versantul drept
- sectorul aferent Hotel Lacu Roșu
- sectorul aferent căsuțelor din aval de la Zidul Poștei
- sectorul amplasamentului propus pentru stația de epurare și a locuinței din amonte

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- pe pârâul Csiszer, în special în zona străzii Ady Endre – pe timp de iarnă.

Pentru eliminarea sau diminuarea efectelor negative în continuare sunt necesare măsuri de curățire și întreținere a albiilor pârâurilor și realizarea locală a unor taluzuri.

În Municipiul Gheorgheni este determinată de emisiile rezultate din activitățile economicosociale prin: a. surse fixe care acoperă următoarele activități: producerea energiei termice în centrale termice zonale sau rezidențiale, respectiv consumul casnic; industria de prelucrare a lemnului; utilizarea solvenților; prepararea hranei; agricultură etc., b. surse mobile - emisiile din surse mobile provin din: traficul rutier, care se desfășoară pe arterele principale ale județului și care traversează municipiul Gheorgheni, traficul feroviar, care este slab reprezentat, c. emisiile din surse difuze de poluare ca emisii de Dioxid de sulf (SO₂), emisii de Oxizii de azot (NO_x), emisii de amoniac (NH₃) etc.

Elementul cel mai important al municipiului Gheorgheni este pârâul Belchia, care strânge apă pârâurilor Cianod, Visszafolyo, Varpatak. Din punct de vedere hidrochimic apă din zona Gheorgheniului este în stare foarte bună, densitatea de sare este sub 0,1 la mie (91mg/l), efectul chimic (PH) neutru sau basic este de valoare mică (2,25 grade germane=10mg/l oxid de calciu). Aprox. 15% - 20% din rezerva de apă este pentru folosință, din punct de vedere ecologic se poate observa un echilibru solid. Poluarea pârâului Belchia constă în 2 mari grupe în funcție de acțiunea poluanților în timp și de proveniența polanților. În funcție de acțiunea poluanților în timp, sursele de poluare se clasifică astfel:

- surse de poluare permanente (continue) – sursa de poluare permanentă constă în surgeri intenționate de resturi de canal menajer a locuitorilor mai ales în zona centrală și în zone periferice ale municipiului Gheorgheni.
- surse de poluare discontinue, temporare, cu caracter nepermanent – constă din construcții a caselor de vacanță din extravilanul municipiului gheorgheni care intră în zona de protecție a râului Belchia.
- surse de poluare accidentale care constă în împrăștierea deșeurilor de proveniență menajeră în râu mai ales în zonele locuite.

Suprafața totală a terenurilor din municipiul Gheorgheni (extravilan) este de 20677,37 ha, din care terenurile agricole însumează o suprafață de 10725,28 ha, ceea ce reprezintă cca 51 % din suprafața totală, restul de 49 % fiind teren neagricol, terenuri forestiere sau cu alte

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

destinații. Sub aspectul poluării solului există premisele continuării tendințelor de îmbunătățire a situației prin: închiderea depozitelor neconforme de deșeuri, realizarea de sisteme de canalizare în special în mediul rural, reducerea cantităților de chimicale utilizate în agricultură și reducerea presiunii exercitate de activitățile industriale. Îngrijorătoare este tendința de transformare a terenurilor agricole în suprafețe construite. Apreciem că în lipsa unei viziuni unitare și ambițioase se pierde oportunitatea utilizării eficiente a terenurilor intravilane, optându-se la extinderea suprafețelor construite în actualele extravilane. Există premisele menținerii sau creșterii suprafețelor de teren degradate ca urmare a abandonului agricol, a fenomenelor de eroziune și a alunecărilor de teren. Legislația comunitară și națională impune programe naționale regionale și locale în vederea reducerii presiunilor asupra solului și chiar prin implementarea planului, prin perioada de înjumătățire a materialelor contaminante se va ajunge la o îmbunătățire a calității solului. În ultima decadă s-a diminuat semnificativ poluarea cu resturi din industria lemnului – rumegușul și alte resturi formate prin procesul de prelucrare a lemnului în atelierele din municipiu, sunt folosite integral pentru peleți și brichete rumeguș. Centralele de termoficare ale municipiului funcționează cu combustibil de lemn (tocătură), peleți fiind unul dintre sistemele preferate ca soluție modernă de încălzire pentru micii consumatori, în detrimentul centralelor pe gaze, sau centralelor pe combustibil solid. În municipiu în general canalizarea este asigurată prin racord la rețeaua de canalizare municipală, însă există zone unde utilitatea nu este asigurată nici racordul facil, astfel soluțiile de canalizare pe cont propriu pot fi o problemă sau un risc de poluare în continuare.

Schimbarea peisajelor și ecosistemelor este un fenomen care poate să fie observat din în ce în ce mai accentuat și în municipiul Gheorgheni, acest proces poate să aibă atât cauze naturale cât și cauze antropice. Dintre cauzele naturale putem aminti:

- succesiunea naturală a tipurilor de habitate - deși este un fenomen natural, în cele mai multe cazuri este indus de activitate umană;
- eutrofizarea zonelor umede - acest fenomen natural afectează toate zonele umede;
- din județ, unele fiind foarte valoroase din punct de vedere peisagistic și conservativ;
- schimbări de peisaj cauzate de eroziune - fenomenul apare mai ales în zonele montane prin spălarea solului fertil de pe versanții fără vegetație forestieră;
- schimbări de peisaj cauzate de calamități naturale, inundații, furtuni, avalanșe, etc.

Apariția speciilor alogene invazive, cauzele antropice pot fi următoarele:

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- schimbarea destinației terenurilor ;
- acțiuni de desecări, drenări ale zonelor umede;
- abandonarea metodelor tradiționale de gospodărire pe terenurile agricole;
- apariția unor noi culturi agricole: cultivarea plantelor energetice, a afinelor, etc. ;
- apariția unor noi tipuri de utilizări de terenuri cu impact semnificativ asupra peisajului (pârtii de schi, piste de ciclism, sporturi motorizate, etc.)

Presiuni antropice exercitate asupra pădurilor. Unele activități antropice au un impact semnificativ asupra pădurilor ca:

- exploatare forestiere fără respectarea prevederilor amenajamentelor silvice;
- incendii;
- tăieri ilegale de masă lemnoasă;
- construcții în fond forestier sau în zonele limitrofe (pensiuni turistice, case de vacanță);
- depunerea ilegală a deșeurilor menajere sau industriale în zonele limitrofe localităților;
- colectarea necontrolată a resurselor biologice (fructe de pădure, ciuperci, melci etc.);
- deranjarea habitatelor naturale în cazul faunei sălbatică;
- folosirea de ATV-uri și snow-mobile (moto-sänii), vehicule motorizate pe drumurile forestiere și în pădure;
- amenajarea pârtiilor de schi și a altor obiective cu scop sportiv sau turistic, turism necontrolat.

Gestionarea deșeurilor în municipiul Gheorgheni este asigurată de societatea RDE Harghita Salubritate srl, asigurând colectarea deșeurilor de la persoane fizice și societăți prin contracte individuale, colectarea de pe spațiile publice se asigură de către personalul primăriei, deșeurile fiind preluate, ridicate de către firmă. Există și colectare selectivă în puncte amenajate special pentru colectare selectivă (sticlă, metal, plastic, carton/hârtie) în zonele rezidențiale ale municipiului. Gestionarea deșeurilor medicale - se realizează prin grija unităților aferente (dispensare, spitale, clinici, cabinete medicale individuale, etc.), de către firme specializate. Colectarea se face direct, pe bază de contract între cele două părți, firma furnizoare de servicii ridică periodic deșeurile medicale direct de la unitatea care le produce. Gestionarea deșeurilor de origine animală (animale moarte) este asigurată conform legislației în vigoare, prin contract încheiat cu firma autorizată de prestări servicii în domeniul deșeurilor animaliere.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Sursele de poluare din zonă se vor elibera după:

- realizarea integrală a rețelei de alimentare cu apă potabilă în cazul trupurilor Gheorgheni, Mocsár, Lacu- Roșu; alimentarea din fântâni forate și din captări de apă de suprafață în restul trupurilor;
- realizarea integrală a rețelei de canalizare menajeră și a decantorului, în cazul orașului și a stațiunii, iar în celelalte trupuri se vor lua măsuri compensatorii;
- realizarea în condiții optime a depozitării resturilor menajere până la transportarea acestora; deșeurile se strâng odată pe săptămână, majoritatea gospodăriilor vor fi echipate cu europubele;
- amenajarea drumurilor;
- realizarea și organizarea de spații verzi plantate pentru agrement;
- delimitarea orientativă a zonelor protejate și restricțiile generale pentru conservarea lor;
- apele uzate provenite din creșterea animalelor nu se vor canaliza în rețea, aceste ape uzate vor fi colectate și fermentate în bazine betonate și folosite ca îngrășământ pentru terenurile agricole.

Atât la depozitarea deșeurilor cât și la colectarea și epurarea apelor uzate este importantă respectarea prevederilor de utilizare și a limitelor de protecție sanitare. În conformitate cu prevederile Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 57 din 20 iunie 2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbaticice modificată și completată cu O.U.G. nr. 154 din 2008, Art. 15 „Ariile naturale protejate și coridoarele ecologice vor fi evidențiate în mod obligatoriu de către Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară în planurile naționale, zonale și locale de amenajare a teritoriului și de urbanism, în planurile cadastrale și în cărțile funciare”. Înțând cont de prevederile legale care interzic orice activitate cu efect semnificativ negativ asupra valorilor naturale, cunoașterea limitelor siturilor Natura 2000 este importantă în vederea realizării viitoarelor proiecte și investiții. Evidențierea acestor suprafete pe planurile de amenajare și cele cadastrale are o importanță deosebită în vederea evitării efectelor negative asupra lor.

Conform Ordonanței sus menționate, se evidențiază aceste tipuri de arii naturale:

- Ariile speciale de conservare sunt acele arii naturale protejate de interes comunitar ale căror scopuri sunt conservarea, menținerea și acolo unde este cazul, readucerea într-o stare de conservare favorabilă a habitatelor naturale și/sau a populațiilor speciilor pentru care situl este desemnat. Ariile naturale de conservare sunt special desemnate pentru conservarea

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor prevăzute în anexele nr. 2 și 3 ale Ordonanței. Managementul ariilor speciale de conservare necesită planuri de management adecvate specifice siturilor desemnate sau integrate în alte planuri de management și măsuri legale, administrative sau contractuale în scopul evitării deteriorării habitatelor naturale și a habitatelor speciilor, precum și a perturbării speciilor pentru care zonele au fost desemnate. Orice plan sau proiect indirect legat sau necesar pentru gestiunea sitului, dar susceptibil de a-l afecta într-un mod semnificativ, va face obiectul unui studiu pentru evaluarea impactului, ținându-se seama de obiectivele de conservare a ariei, conform prevederilor art. 28 din ordonanța de urgență. Ariile speciale de conservare se desemnează prin hotărâre a Guvernului, după recunoașterea statutului lor de către Comisia Europeană, și vor face parte din rețeaua europeană "NATURA 2000".

- Ariile de protecție specială avifaunistică sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt conservarea, menținerea și acolo unde este cazul, readucea într-o stare de conservare favorabilă a speciilor de păsări și a habitatelor specifice, desemnate pentru protecția speciilor de păsări migratoare sălbaticice, mai ales a celor prevăzute în anexele nr. 3 și 4 ale Ordonanței. Managementul ariilor speciale de protecție se realizează ca și pentru ariile speciale de conservare. Ariile speciale de protecție sunt desemnate prin hotărâre a Guvernului și fac parte din rețeaua europeană "NATURA 2000".

Sursa: Lacul Roșu, www.gheorgheni.ro, 2022

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Ariile naturale protejate situate pe teritoriul municipiului Gheorgheni:

- Situl Natura 2000 – ROSPA 0033 – Depresiunea și Munții Giurgeului
- Parcul Național Cheile Bicazului – Hășmaș
- Situl Natura 2000 – ROSCI 0027 - Cheile Bicazului – Hășmaș
- Situl Natura 2000 – ROSPA 0018 - Cheile Bicazului – Hășmaș
- Rezervația Naturală Avenul Licaș

Municipiul Gheorgheni este situat parțial în Aria de Protecție Specială Avifaunistică – situl Natura 2000 ROSPA 0033 Depresiunea și Munții Giurgeului, cu o suprafață de 87.892 ha, din care 76,1% se găsește în regiunea administrativă a județului Harghita. Situl Depresiunea și Munții Giurgeului cuprinde depresiunea Giurgeului în întregime și o parte din pădurile de molid înconjurătoare, piemontane. Depresiunea cuprinde mai multe tipuri de habitate caracteristice, pe lunca râului Mureș. Majoritatea terenurilor sunt utilizate ca pășuni, fânețe, dar și pentru culturi agricole. Situl Depresiunea și Munții Giurgeului include ariile naturale protejate Piemontul Nyires de la Borzont, Mlaștina Cea Mare Remetea, Mlaștina După Luncă din Voșlobeni, și Peștera Șugo, protejate prin Hotărârea Consilului Județean Harghita nr. 162/2005. și Legea nr. 5./2000. Terenurile incluse în sit sunt în proprietate privată aproape 100%. Situl Natura 2000 RoSPA0033 Despresiunea și Munții Giurgeului a fost desemnat arie de protecție specială avifaunistică pe baza HG 1284/2007, apoi modificat pe baza HG 971/2011., pentru prezența a mai multor specii de păsări, printre care cele opt specii amenințate la nivelul UE: Aquila pomarina-acvila țipătoare mică, Ciconia ciconia-barză albă, Bonasa bonasia-ieruncă, Tetrao urogallus-cocoș de munte, Crex crex-cristel de câmp, Aegolius funereus-minuniță, Glaucidium passerinum-ciuvică și Picoides tridactzlusciocănițoare de munte. Situl este în custodia Ocolului Silvic de Regim Gheorgheni, până în momentul prezent fără Plan de Management aprobat. Stațiunea Lacu Roșu este situată integral în situl Natura 2000 ROSCI 0027, și ROSPA 0018 - „Cheile Bicazului - Hășmaș” – situri de importanță comunitară, suprapuse cu aria naturală protejată de interes național a Parcului Național „Cheile Bicazului - Hășmaș”. Parcul Național Cheile Bicazului – Hășmaș se întinde pe raza județelor Neamț și Harghita, și a împrumutat numele de la cele două elemente geografice care îl definesc identitatea. Parcul se găsește în partea central-nord-estică a României, într-o zonă interesantă atât din punct de vedere geologic, cât și din punct de vedere al peisajelor sau biodiversității. Cheile Bicazului sunt renumite în țară pentru dimensiunile lor impresionante. Parcul acoperă o suprafață de 6575 ha, și are în componență mai multe rezervații naturale:

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Lacul Roșu, Cheile Bicazului, Masivul Hășmasu Mare – Piatra Singuratică, Avenul Licaș. Lacul Roșu, format în anul 1837 prin bararea naturală a apelor pârâului Bicaz, oferă o priveliște deosebit de pitorească. Vegetația parcului se alcătuiește în procent de aproximativ 90% din păduri de molid, dar sunt prezente păduri de răšinoase cu fag, pajiști montane întinse, vârfuri cu vegetație subalpină și multe rarități floristice. Câteva specii de endemisme carpatici, între cei 1050 de taxoni de plante superioare, sunt: *Astrogalus pseudopurpureus*, *Centaurea carpatica* și *Dianthus spiculifolius*. Specii de plante declarate monumente ale naturii și ocrotite în Cheile Bicazului sunt: Papucul doamnei, Floarea de colț, Sâangele-voinicului, Tisa și altele. Parcul Național Cheile Bicazului – Hășmaș adăpostește o varietate de specii de animale rare, importante pentru menținerea unui ecosistem echilibrat. Pe lângă Cheile Bicazului, în zonă mai pot fi admirate și alte opere sculptate în piatră de afluenții acestuia: Cheile Lapoșului, Cheile Sugăului și Cheile Bicăjelului. Siturile Natura 2000 ROSCI 0027 și ROSPA 0018 Cheile Bicazului-Hășmaș au fost desemnate arii de protecție speciale pentru prezența a 19 habitate și 19 specii de păsări, 17 specii de păsări cu migrație regulată, numeroase specii de mamifere, amfibieni, reptile, pești, nevertebrate, plante, specii importante de floră și faună, descrise detaliat în formularele standard Natura 2000.

2.8. Profil și capacitate administrativă

Dezvoltarea locală implică activitățile concentrate ale tuturor membrilor comunității, în scopuri colectiv asumate, ca factori angajați în diverse domenii specifice, dar în egală măsură ca cetățeni. Domeniilor strategice de dezvoltare le corespund un număr de obiective strategice care definesc orientarea și prioritățile care pot fi dezvoltate de către comunitatea respectivă, având un anumit potențial.

Actorii implicați în procesul de implementare a SIDU:

- Administrația Publică Locală are ca sarcină principală coordonarea și planificarea dezvoltării locale; ea acționează ca lider și ca partener în același timp, potrivit scopului urmărit și gradului de implicare necesar.
- Sectorul public este orientat cu precădere spre diversificarea ofertei către populație și ridicarea nivelului acesta; în sarcina acestui sector stau planificarea și finanțarea serviciilor publice, managementul și adevararea acestora la exigențele dinamice ale comunității.

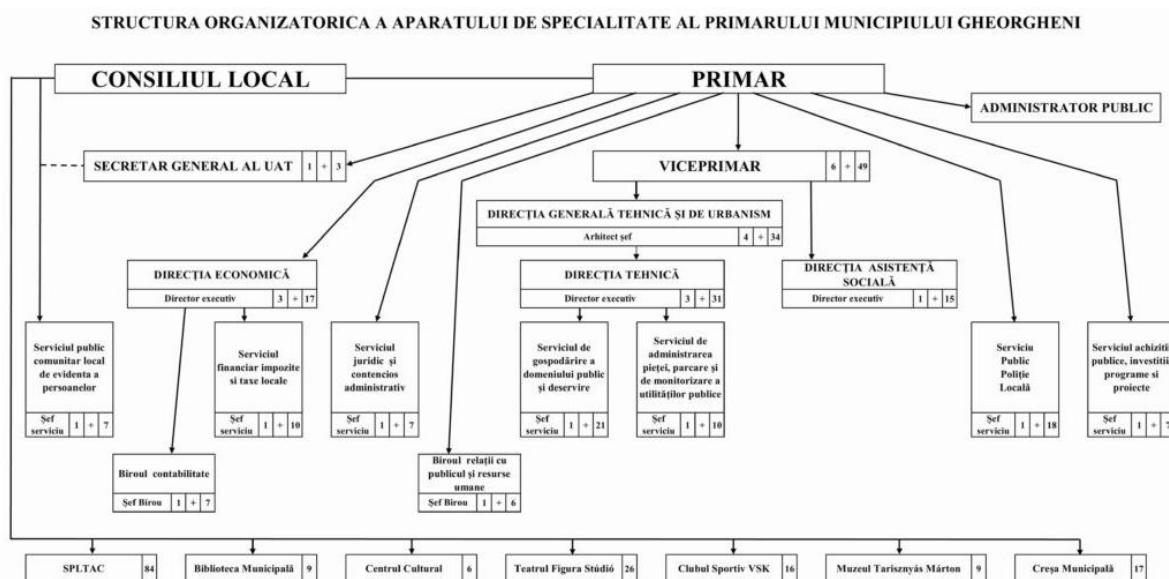

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- Sectorul privat urmărește și se adaptează cererilor pieței; este interesat în regulamente locale flexibile, piață de terenuri structurată, amplasamente de calitate, informație adecvată. Rezultatele conlucrării cu acesta se traduc în dezvoltarea competitivității, diversificarea ofertei, locuri de muncă, crearea de piețe.

- Cetățenii structurați în grupuri de interese și pe venituri, constituie factorul de bază în implementarea politicilor de dezvoltare locală: sunt sursa principală de informații la nivelul SIDU și instrumentul principal de control al adecvării propunerilor, sunt de asemenea, mijlocul permanent de implementare și evaluare a rezultatelor măsurilor respective. Necesitățile în privința dezvoltării urbanistice decurg din disfuncționalitățile constatate.

Un rol foarte important are aparatul de specialitate a primarului:

Sursa: www.gheorgheni.ro, 2022

2.9. Intervenții Smart City

Conform unui studiu al Organizației Națiunilor Unite⁷, aproximativ 68% din populația planetei ar urma să locuiască în regiunile urbane în următorii 30 de ani. Proiecțiile arată că urbanizarea, respectiv schimbarea treptată a reședinței populației din zonele rurale în cele urbane, coroborată cu creșterea globală a populației lumii ar putea adăuga încă 2,5 miliarde de oameni în zonele urbane până în anul 2050. În anul 1965, Gordon Moore, un reputat om de știință și co-fondator al companiei Intel, a făcut o predicție care a stabilit în linii mari ritmul revoluției digitale moderne. Din observarea atentă a unei tendințe emergente, Moore a extrapolat că numărul de tranzistori din circuitele electronice se dublează la fiecare doi ani, scăzând costul tehnologiei într-un ritm exponentional. Perspectiva, cunoscută sub numele de Legea lui Moore, a devenit regula de aur pentru industria electronică și o bază pentru inovație. Accesul rapid al oamenilor la tehnologiile inteligente face ca procesele de muncă și viața de zi cu zi să se schimbe fundamental. Internetul este principalul catalizator al dezvoltării tehnologice, și concepte precum Internet of Things (IoT) și Big Data fac ca obiectele folosite frecvent de populație să fie dotate cu tehnologii ce permit transmiterea comunicației digitale între ele și cu utilizatorii, devenind o parte integrantă a culturii umane. Urbanizarea accentuată necesită modalități noi și inovatoare de gestionare a complexității vieții urbane, solicitând noi modalități de a vizua problemele de supraaglomerare, consum de energie, gestionarea resurselor și protecția mediului. În același timp cu progresul tehnologic privat, administrațiile publice se află în situația constantă de adaptare a viziunilor și de inovare a proceselor pentru a răspunde cerințelor dinamice ale cetățenilor. În acest context, conceptul de Orașe Inteligente apare nu doar ca mod de operare inovator pentru viața urbană modernă sau de eficientizare resurselor pentru a crea o dimensiune urbană sustenabilă, ci ca mijloc prin care orașele își continuă competiția pentru atragerea populației urbane într-o dinamică de globalizare. Acest lucru se realizează implicând furnizarea unor servicii interconectate prin tehnologii de tipul TIC pentru a îmbunătăți procesele de funcționare a orașelor, bazându-se pe participarea activă a comunității în identificarea și rezolvarea problemelor locale. Nu în ultimul rând, pe lângă elementul necesar de creștere a calității vieții și de creștere a facilității serviciilor comunitare, crearea unui oraș intelligent reprezintă o direcție strategică pentru a răspunde la problemele generate de urbanizarea rapidă și de creștere accelerată a efectivului populației.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

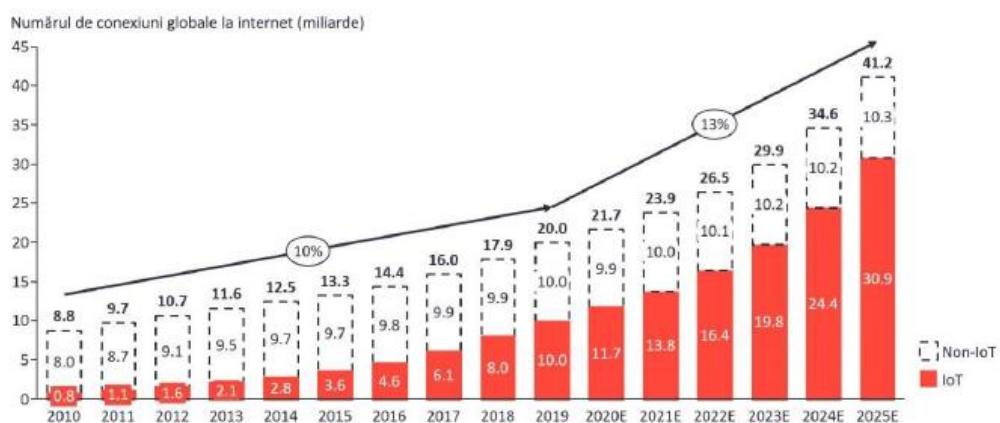
Termenul de „oraș intelligent” a devenit în ultimii ani una dintre cele mai utilizate modele de adresare ale administrațiilor publice cu privire la zonele lor urbane. Companiile, municipalitățile, ONG-urile sau cetățenii discută despre acest subiect într-un ritm accelerat, însă cum se poate transforma un oraș modern într-unul „intelligent”? Ce activități trebuie întreprinse pentru a intra sub umbrela inițiatiivelor inteligente? La nivel internațional, nu există o definiție general acceptată cu privire la orașele inteligente. Dezvoltarea inovațiilor tehnologice și accesibilitatea lor la scară largă au adaptat însă termenul de la execuție proiectelor bazate pe tehnologie până la implementarea strategiilor integrate pentru a aborda provocările complexe ale orașelor. Analizând definițiile oferite de către diferiți factori interesați, putem ajunge la concluzia existenței unui consens general că abordarea orașului intelligent pornind de la premisa optimizării proceselor și creării condiției de dezvoltare durabilă, prin utilizarea unor soluții inovatoare de guvernanță urbană, servicii și infrastructură, după cum se arată în definițiile selectate mai jos: Organizația Națiunilor Unite definește orașul durabil intelligent drept „un oraș inovator care folosește tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) și alte mijloace pentru a îmbunătăți calitatea vieții, eficiența funcționării și a serviciilor urbane și a competitivității, asigurându-se în același timp că satisface nevoile generațiilor prezente și viitoare cu privire la aspectele economice, sociale, de mediu, și culturale”. Pe de altă parte, la nivel european, Comisia Europeană definește un oraș intelligent ca fiind „locul în care rețelele și serviciile tradiționale sunt mai eficiente prin utilizarea tehnologiilor digitale și de telecomunicații în beneficiul locuitorilor și afacerilor sale”. La nivel național, Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației din România (MLPDA) a definit un oraș intelligent ca fiind „un oraș care integrează și utilizează tehnologiile informației și comunicațiilor pentru a crește calitatea vieții, pentru utilizarea eficientă și eficace a resurselor și infrastructurilor gestionate, pentru a răspunde nevoilor sau pentru a îmbunătăți serviciile oferite comunității”. Consiliul Orașelor Inteligente afirmă că „un oraș intelligent folosește tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) pentru a-și spori calitatea locuirii, viabilitatea și durabilitatea. În primul rând, un oraș intelligent colectează informații despre sine prin intermediul senzorilor, altor dispozitive și al sistemelor existente. Apoi, comunică acele date utilizând rețele cu fir sau fără fir. În al treilea rând, analizează aceste date pentru a înțelege ce se întâmplă în prezent și ce este probabil să se întâpte în viitor”. Nu în ultimul rând, compania Cisco, recunoscută la nivel internațional pentru implementarea a numeroase proiecte de tipul orașelor inteligente, spune despre acestea că „folosesc tehnologia digitală

pentru a conecta, proteja și îmbunătăți viața cetățenilor. Senzorii IoT, camerele video, rețelele de socializare și alte intrări acționează ca un sistem nervos, oferind operatorului orașului și cetățenilor feedback constant, astfel încât să poată lua decizii în cunoștință de cauză". Din aceste definiții se poate trasa o linie directivă în sensul necesității unei abordări strategice și integrate a orașelor inteligente, realizată în primul rând prin analiza complexității dinamicilor urbane și a provocărilor generate prin alocarea dispersată a resurselor.

Numărul total de dispozitive conectate la internet

20 miliarde în anul 2019 - previzionat să ajungă la 41,2 miliarde în 2025

Sursa: IOT Analytics, 2022

Definițiile menționate anterior evidențiază câteva principii ale abordării orașului intelligent, regăsite în Politica Urbană a României:

- deși nu este o condiție prealabilă, proiectele și măsurile urbane inteligente sunt coordonate din ce în ce mai mult prin strategii smart city (pentru dezvoltare urbană intelligentă);
- abordarea orașului intelligent presupune o abordare integrată și cuprinzătoare asupra dezvoltării urbane (inclusiv guvernanței), profitând de noile tehnologii și soluții TIC;
- în timp ce infrastructura este o piesă centrală a orașului intelligent și tehnologia este factorul ce facilitează dezvoltarea intelligentă, integrarea și interconectarea tuturor sistemelor sunt fundamentale pentru un oraș care este cu adevărat intelligent;
- abordarea orașului intelligent trebuie să identifice și să abordeze provocările locale și prioritățile de dezvoltare urbană – „Orașul Intelligent” nu este obiectivul, ci un mijloc de a aborda provocările urbane și de a atinge viziunea și obiectivele de dezvoltare urbană.

Ce este un oraș intelligent? Răspunsul poate fi diferit în funcție de fiecare factor interesat. Furnizorii de soluții vă spune că reprezintă suma proiectelor de tip parcare intelligentă, iluminat intelligent sau orice altă legătură cu tehnologia. Autoritățile locale pot spune că este

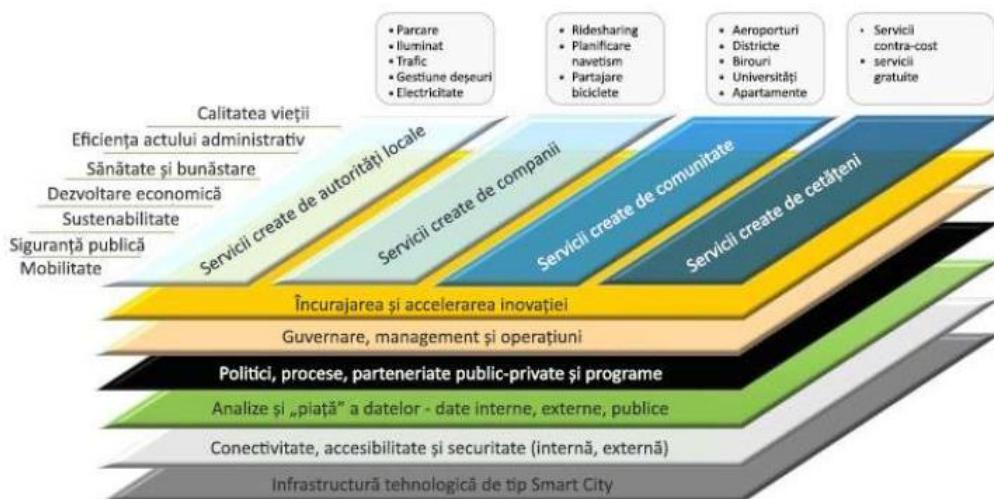
SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

vorba despre desfășurarea de activități online în oraș, precum plata impozitelor, e-cont al cetățeanului sau eliberarea de documente predominant în format electronic. Locuitorii orașului pot afirma că un oraș intelligent este definit de ușurința de a se deplasa sau despre reducerea criminalității. În acest caz, toată lumea are dreptate. Un oraș intelligent, construit corespunzător, va oferi o valoare diferită diferitelor părți interesate. Pentru a construi acest tip de oraș, trebuie mai întâi să se construiască ecosistemul orașului intelligent, bazat pe ample consultări publice cu toate categoriile de factori interesați. Rezultatele acestor consultări se traduc apoi într-un document programatic multianual de tipul unei strategii Smart City, care la rândul său se aplică prin proiecte pentru comunitate. Datorită factorului de noutate și a dezbatelii continue la nivel conceptual din partea diferenților actori internaționali cu privire la structura și tipurile de acțiuni aplicabile în acest domeniu, gândirea asupra orașelor inteligente se află momentan la nivel de stadii incipiente. Acest lucru este de asemenea prezent în România, unde abordarea orașelor inteligente a fost predominant axată pe proiecte individuale, și nu una la nivel de document programatic care să conducă la direcții concrete de acțiuni comune. Datorită creșterii popularității subiectului și a oportunităților de finanțare deschise prin Programele Operaționale Regionale 2021-2027 – Axa prioritară 2, vom vedea la nivel național apariția unor serii ample de documente strategice pentru acest domeniu. Prin crearea de strategii de tip smart city, regiunile urbane din România vor trebui să utilizeze o serie de instrumente de evaluare pentru înțelegerea contextului actual și a perspectivelor de dezvoltare intelligentă a orașelor din România, pentru a construi politici publice bazate pe date concrete și care să răspundă necesităților reale ale orașelor. Administrația publică centrală se concentrează asupra domeniului orașelor inteligente la nivel național în principal prin Ministerul Transporturilor și Infrastructurii și Agenția pentru Digitalizarea României, cu rolul de a realiza și coordona implementarea strategiilor și a politicilor publice în domeniul transformării digitale și societății informaționale. Chiar dacă nu există încă o strategie smart city la nivel național, Guvernul României a lansat un ghid pentru realizarea strategiilor orașelor inteligente începând cu anul 2016, sprijinind realizarea unui proiect pilot de oraș intelligent în Alba Iulia, pe baza unui parteneriat public-privat. Dintre cele două instituții menționate anterior, remarcăm faptul că în cadrul Ministerului Transportului și Infrastructurii există o structură asimilată care este Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale, coordonată la nivel de secretar de stat, care are rolul de a realiza politica Guvernului în

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

domeniile comunicațiilor electronice, serviciilor poștale, tehnologiei informației și societății informaționale. Principala entitate responsabilă cu transformarea digitală și societatea digitală din cadrul administrației publice centrale este Agenția pentru Digitalizarea României, coordonată direct de primministru.

Sursa: Arhitectura ecosistemului Smart City, StrategyofThings.io, 2022

Instituția are trei obiective principale:

- să contribuie la transformarea digitală a economiei și societății române
- să creeze o guvernanță electronică la nivelul administrației publice din România, prin operaționalizarea standardizării și interoperabilității sistemelor informaționale în administrația publică centrală și prin implementarea principiilor Declarației Ministeriale de la Tallinn privind guvernarea electronică din 2017
- să contribuie, în domeniul său de competență, la îndeplinirea obiectivelor României ca parte a programelor de asistență financiară ale Uniunii Europene

În afară de serviciile publice digitale, Agenția pentru Digitalizarea României este, de asemenea, responsabilă cu cloud-ul administrativ, interoperabilitatea, identitatea electronică, e-banking sau acreditarea platformelor digitale de transport (de exemplu Uber, Bolt, Taxify etc.). Digitalizarea serviciilor publice furnizate de administrația publică centrală se realizează sub conceptul de „evenimente de viață” – definite în Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2014-2020 drept „servicii compuse de obicei din servicii interinstituționale care servesc unui eveniment major al interacțiunii cetățenilor și mediului de afaceri cu administrația publică din România”. Conform aceluiași document strategic, fiecare minister este responsabil cu digitalizarea a cel puțin unui serviciu public corespunzător

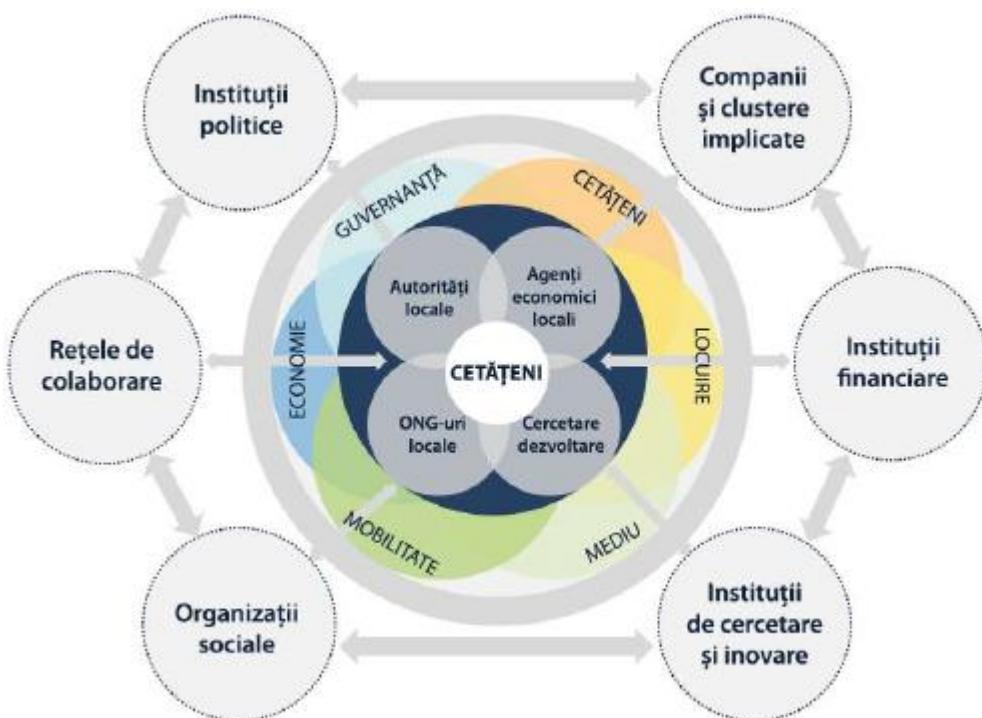
SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

evenimentelor de viață ale cetățenilor. În acest moment, cele mai multe servicii în curs de digitalizare se află la Ministerul Muncii și Justiției Sociale și Ministerul Justiției; în timp ce Ministerul Transporturilor, Ministerul Afacerilor Externe sau Ministerul Sănătății au doar câte un serviciu public inclus în procesul de digitalizare. Domeniul de acțiune I al Strategiei Naționale privind Agenda Digitală pentru România 2014-2020 prezintă asumarea administrației publice centrale de a implementa, împreună cu unitățile descentralizate, servicii publice corespunzătoare a 36 de elemente de viață identificate. Cu toate acestea, o parte dintre implementări sunt deja operaționale, precum platforma www.ghiseul.ro, care funcționează ca operator de plată pentru impozite și amenzi locale către instituțiile publice înrolate în sistem. Deși platforma este deschisă tuturor instituțiilor publice, doar 211 (66%) dintre cele 319 de orașe din România sunt conectate la aceasta. Majoritatea orașelor mari sunt înscrise, în timp ce orașele mai mici folosesc acest serviciu într-o măsură mai mică. Pe de altă parte, peste 100 de comune sunt înscrise, de asemenea, pe platformă. În total, 512 instituții publice fac parte din Ghișeul.ro, iar platforma avea 701.331 de utilizatori în noiembrie 2020. Orașele în sine sunt principalii actori care determină transformarea în orașe inteligente în România. Inițiativele pentru orașe inteligente și principalele teme ale proiectelor de tip smart city sunt descrise în detaliu în secțiunile următoare, împreună cu o listă a proiectelor și propunerilor formulate la nivel local. Transformarea digitală a zonei urbane Gheorgheni este un obiectiv transversal, care sprijină realizarea obiectivelor de dezvoltare locală și regională și poate oferi soluții pentru o serie de provocări urbane și metropolitane din domenii precum: participare și guvernanță, mobilitate urbană, eficiență energetică, sectorul apei și cel al deșeurilor, educație, sănătate, incluziune, mediu înconjurător, locuire, dezvoltare economică și locurile de muncă ale viitorului. Intervențiile avute în vedere necesită planificare integrată, astfel încât să răspundă unor nevoi reale, identificate prin procese consultative și analiza evoluțiilor curente din diferite sectoare, și să fie corelate cu obiectivele de dezvoltare intelligentă de la nivel regional și național. Perioada de programare 2021-2027 va permite finanțarea puternică a intervențiilor din categoria smart city, însă este esențială evitarea riscului unei abordări oportuniste, printr-o alocare dispersată a fondurilor, pentru proiecte cu impact limitat asupra comunităților, care nu corespund nevoilor de la nivel local. Limitările aduse de pandemia Covid-19 au accelerat folosirea tehnologilor și au adus schimbări rapide în domenii diverse, de la digitalizarea instituțiilor publice, soluții de tele-medicină, educație online, creșterea consumului de servicii online. Continuarea și eficientizarea eforturilor

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

comune pentru susținerea dezvoltării capitalului uman și tehnologiilor inovative cu impact pozitiv asupra calității vieții cetățenilor, mediului de afaceri și protejării mediului în zona urbană Gheorgheni reprezintă un obiectiv strategic transversal pentru perioada 2021-2030. Soluțiile inteligente presupun dezvoltarea de platforme digitale interoperabile cu standarde deschise și modele de date partajate. Platformele urbane interoperabile care promovează standarde deschise și modele de date partajate stau la baza conceptului de smart city. De asemenea, un sistem open data asigură un grad ridicat de transparentă privind situația reală a diferenților indicatori pentru cetățeni. Măsurile pentru creșterea incluziunii sociale și accesibilității persoanelor cu dizabilități trebuie avute în vedere la nivelul fiecărui modul dezvoltat, astfel încât să fie reduse barierele de acces și să poată fi accesate cu ușurință informațiile relevante de către toți cetățenii. În continuare, sunt prezentate soluții posibile în cele șase domenii de aplicabilitate, cu rol de a ghida dezvoltarea de proiecte smart în municipiul Gheorgheni.

Sursa: Părțile interesate interne și externe ale orașului intelligent, IOT Analytics, 2022

a) Mobilitate intelligentă

Orașele se confruntă cu provocări importante în ceea ce privește poluarea aerului, gestionarea ineficientă a traficului și dificultatea de a asigura locuri de parcare suficiente sau

de a gestiona cele deja disponibile într-un mod eficient. Pot fi implementate diverse soluții de mobilitate inteligentă:

Soluții de parcare

- Parcări inteligente sub- și supra-terane, cu citire numere și plata automată din sistem (cu card, prin SMS). Tarif dinamic în funcție de ora din zi.
- Aplicație plată parcare
- Aplicație prin care cetățenii să își închirieze locurile de parcare în timpul zilei
- Senzori de parcare care să indice traseul până la locurile disponibile
- Integrarea cu sistemele de parking ale supermarket-urilor, astfel încât cetățenii să își poată parca mașinile în intervalul orar 22-7.

Sisteme de gestionare a traficului

- Prioritizarea transportului în comun la semafoare
- Senzori de greutate în intersecții, pentru a determina dacă sunt mașini care așteaptă la semafor
- Semafoare sincronizate
- Monitorizare trafic: senzori în intersecțiile principale care să numere mașinile ce traversează intersecțiile
- Integrarea serviciilor de car-sharing - datele operatorilor de car-sharing pot fi utilizate pentru eficientizarea sistemului de transport și mobilitate urbană (orașul Sao Paolo a introdus un decret prin care companiile care participă la transportul de vehicule vor trebui să plătească o taxă fixă pe kilometru pentru a ajuta la mențenanța rețelei rutiere și a altor infrastructuri publice și să partajeze informațiile platformei lor web, permitând orașului o gestiune mai bună a rețelei de transport)
- Platformă monitorizare vehicule ce aparțin de autoritățile locale (monitorizare rute, monitorizare consum carburant, monitorizare viteză, optimizare moduri de operare).

Siguranța auto

- Hartă GIS cu înregistrarea tuturor accidentelor, a cauzelor, numărului de persoane rănite și a hotspot-urilor pentru accidente. Hartă cu zonele de risc pentru conștientizarea populației atunci când circulă în aceste zone

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- Sistem camere supraveghere pentru siguranța cetățenilor, precum și soluții software pentru a digitaliza datele furnizate de acele camere (de exemplu, numărul mașinilor, monitorizarea disponibilității parcărilor)
- Camere de supraveghere în intersecții sau la intrările pe sensuri unice. Funcționalitate de citire automată a numărului de înmatriculare și trimitera de amenzi automată în cazul în care se încalcă legea (depășire linie continuă, trecere pe roșu la semafor, intrare pe sens interzis etc)

Transport public

- Automatizare acces tuneluri și ridicare bariere
- Afisaj mesaje de informare/avertisment în punctele critice.
- Platformă pentru mențenanță predictivă a infrastructurii de transport (înregistrare lucrări de mențenanță, alerte de mențenanță, bugetare predictivă pentru mențenanță)
- Transport public local – Autobuze, tramvaie
- Smart ticketing, plata prin sms în stații și mijloacele de transport în comun
- Sistem pe bază de carduri de transport public (abonamente normale și abonamente pentru elevi, pensionari, studenți)
- Senzori pentru numărarea pasagerilor în autobuze / tramvaie, corelat cu numărul de bilete vândute și scanarea cardurilor de transport
- Stații smart cu afișaj electronic pentru programul autobuzului / tramvaiului și pentru reclame, porturi USB pentru încărcarea telefoanelor
- Senzori GPS pe autobuze corelat cu afișajul în stațiile de autobuz / tramvai
- Camera video pentru siguranță și pentru numărarea pe baza tehnologiei AI a numărului de pasageri din stații
- Wifi gratuit în autobuze, care să ofere date privind numărul de pasageri conectați, respectiv câți se deconectează după fiecare stație, pentru o imagine a frecvenței călătorilor la anumite ore și stații
- Buton de oprire în stație în autobuze / tramvaie – călătorii vor apăsa pe buton doar atunci când doresc să coboare la o stație anume
- Micro-transport public la cerere

Încurajarea transportului nemotorizat

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Acstea tipuri de intervenții includ proiecte care vizează încurajarea cetătenilor să meargă mai des pe jos și cu bicicleta, în condiții de siguranță, inițiative care vizează utilizarea tehnologiei pentru a face trecerile de pietoni mai sigure.

- Semafoare pentru bicicliști
- Senzori de greutate pe pistele de bicicliști care să determine dacă sunt bicicliști care așteaptă la semafor
- Piste de bicicleta vopsite cu vopsea fluorescentă
- Sistem de bikesharing (prin parteneriate public-private), biciclete echipate cu GPS
- Garaje inteligente pentru biciclete
- Treceri de pietoni semaforizate cu buton pentru trecere, măsurare la ce ce intervale de timp trec pietonii (statistici)
- Semafoare cu buton pentru persoanele vârstnice sau cu dizabilități, astfel încât culoarea verde să dureze mai mult, precum și semnale acustice și tactile pentru persoanele cu dizabilități
- Senzori greutate pietoni pentru iluminarea automată sau creșterea intensității iluminatului atunci când pietonii se apropie
- Treceri de pietoni ridicate față de nivelul străzii pentru a reduce viteza în apropierea acestora

Alte intervenții

- Stații de încărcare pentru vehicule electrice
- Parcel pooling, sistem central depozitare colete și dulapuri inteligente pentru ridicare colete

b) Guvernanță intelligentă

- Sistem de înregistrare și emitere documente și autorizații online
- Plata online a certificatelor, impozitelor ș.a., la un preț mai avantajos decât la ghișeul fizic
- Integrarea cu platforma ghiseul.ro pentru plata online a amenzilor
- Eliberarea online a celor mai importante certificate de către administrația publică
- Programare online pentru eliberare buletin, pașaport, examen permis conducere etc.
- Funcționar public virtual

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

- City App: oferă știri importante, promovează evenimente locale, preia reclamațiile cetățenilor sau facilitează accesul la serviciile publice.
 - Consultări publice online, bugetare participativă
 - Platforme pentru cetățeni (raportare probleme, dezvoltare idei pentru oraș)
 - Transmisie live a ședințelor de consiliu local
 - Îmbunătățirea transparenței și comunicării cu cetățenii (actualizarea site-ului web, acces facil la documente strategice, ședințe și decizii ale consiliului local, cheltuirea bugetului local)
 - Centru inovație și imagistică urbană
 - Sistem feedback instituției publice (butoane de feedback la ieșirea din instituții)
 - Chioșcuri de servicii publice
 - Cadastru: sistemul incomplet de înregistrare a proprietății are un impact negativ asupra dezvoltării urbane, încetinind dezvoltarea proiectelor de infrastructură și scăzând transparența și atractivitatea pieței imobiliare, crescând costurile tranzacțiilor. Prin urmare, finalizarea cadastrului digital la nivelul orașului și al zonei urbane metropolitane / funcționale este o condiție prealabilă pentru dezvoltarea orașelor inteligente.
 - Baze de date urbane: sunt necesare în conformitate cu Legea 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul. Legea impune, de asemenea, elaborarea și livrarea documentelor de planificare urbană și spațială în format GIS.
 - Date deschise și tablou de bord pentru monitorizarea strategiei și proiectelor
 - Monitorizarea în timp real a stării orașului
 - Învățare programată pentru proiectare/dezvoltare urbană
 - Soluții de back-office și actualizarea proceselor interne: actualizarea și ajustarea sistemelor și procedurilor interne, digitalizarea și actualizarea documentelor, procedurilor și instrumentelor de planificare strategică, digitalizarea arhivelor etc.
 - Actualizare PUG-uri cu bază de date GIS.
- c) **Gestionarea și reciclarea deșeurilor**

Investițiile vizează îmbunătățirea ratelor de reciclare, dar și evitarea vandalismului și creșterea nivelul de curățenie în oraș. Datele oferite de aceste programe sunt utile în

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

implementarea de noi politici publice pentru colectare selectivă și reciclare, și evaluarea impactului programelor de conștientizare și altor măsuri în acest sens.

- Montare de senzori în pubelele de blocuri și în cele de pe stradă, precum și în interiorul platformelor subterane de colectare deșeuri. Astfel, compania de salubrizare poate să își optimizeze traseul de colectare a deșeurilor pentru eficiență a consumului de carburant și pentru o calitate mai bună serviciului de salubrizare
- Aplicație pentru reducerea deșeurilor alimentare.
- Tonomate pentru reciclare selectivă în magazine
- Hartă live privind colectarea deșeurilor, pentru informarea cetățenilor

Monitorizarea calității aerului

- Preluare date de la senzorii deja montați și montarea de senzori în fiecare cartier
- Date publice pe internet
- Corelarea datelor cu cele despre trafic și dezvoltarea de zone de agrement în locurile cu o calitate ridicată a aerului

Reducerea consumului de energie și apă

- Iluminat public inteligent, cu sistem de tele-gestiune prin care operatorul are posibilitatea de a verifica în timp real existența unor probleme tehnice, reglarea intensității luminii prin programare automată, senzori ridicăți de la sol pe stâlpii ce iluminează căile pietonale pentru a deschide lumina pe un stâlp sau un grup de stâlpi pentru un interval predefinit de timp, dacă se detectează mișcare pietonală.
- Centru pentru energie regenerabilă și educație ecologică
- Soluții pentru producere energie regenerabilă
- Soluții pentru reducerea consumului de energie al clădirilor
- Infrastructuri termice inteligente
- Contorizare intelligentă (furnizorii de energie electrică pot investi în soluții de contorizare intelligentă pentru a reduce și monitoriza consumul de energie la nivelul gospodăriilor).
- Sisteme de irigare inteligente

d) E-sănătate

Procesul de dotare a spitalelor cu echipamente de telemedicină ar trebui să continue și este esențial ca acesta să fie completat de pregătirea personalului medical pentru utilizarea noilor soluții digitale.

- Examinare medicală imediată de la distanță, în regim 24/7
- Monitorizarea pacienților la distanță, teleasistență: dispozitive de asistență la domiciliu conectate la senzori și cu un centru de apeluri. În general, aceste dispozitive sunt destinate persoanelor cu nevoi de îngrijire socială. Ele pot comunica cu direcțiile de asistență socială și chiar cu unități din domeniul sănătății sau situații de urgență. Aceste produse sunt ideale pentru pacienții aflați în prezent în îngrijire la domiciliu.
- Serviciu de asistență medicală mobil pentru părinții cu copii mici, astfel încât medici special pregătiți să ofere ajutor în regim 24/7
- Sistem ce preia informațiile anonime de la device-urile portabile de genul smart watch, pentru statistici referitoare la sănătatea populației
- Aplicație pentru monitorizarea răspândirii bolilor infecțioase

e) Siguranța publică

- Sistem camere supraveghere pentru siguranța cetățenilor, precum și soluții software pentru a digitaliza datele furnizate de acele camere
- Capacitate integrare imagini captate de camerele portabile ale agenților de siguranță publică
- Capacitate integrare imagini de la camere private
- Integrarea imaginilor camerelor portabile ale agenților de siguranță publică
- Managementul mulțimilor de oameni
- Servicii cu plată pentru acces la imagini live pentru cetățeni (de exemplu, părinții care doresc pot avea acces la camerele de supraveghere ale grădinițelor sau școlilor, contra cost)
- Optimizarea intervenției pentru situații de urgență. Ex: aplicația Apel 112 - STS
- Sistem alerte în caz de dezastre. Ex: ROAlert – STS
- Aplicații pentru situații de urgență
- Drone pentru inspectare zone de risc

f) Promovarea turismului

- Aplicație mobilă turistică
- Tururi virtuale ale muzeelor, utilizarea codurilor QR pe mobilierul stradal și panourile de informații.
- Reconstrucție digitală obiecte de patrimoniu VR/AR

Alte intervenții

- Wifi gratuit în spații publice
- Străzi pietonale cu mobilier stradal inteligent și stâlpi retractanți / bariere la intrare. Accesul se face pe baza de cartelă (pentru riverani), pentru salvare, pompieri, compania de desalubrizare sau mașini ce fac aprovizionarea. Astfel, se descurajează parcarea în zonă, în favoarea mersului pe jos.
- Sisteme de plată pentru bilete de transport public prin mișcare fizică
- Aplicație pentru rezervări facilități sportive

PROIECTE SMART CITY CARE POT FI IMPLEMENTATE LA NIVELUL MUNICIPIULUI GHEORGHENI:

Mobilitate Intelligentă

1. Amplasarea de parcări subterane sau supraterane automatizate în cartierele Municipiului Gheorgheni, care să permită parcarea unui număr mai mare de autovehicule precum și modernizarea sistemelor de gestiune și gestionarea intelligentă a parcărilor la nivelul Municipiului prin utilizarea de aplicații de parcare inteligente (panouri outdoor privind locurile libere, aplicație pentru parcări care ajută șoferii să fie direcționați către un loc de parcare liber, plata cu card/SMS, tarif dinamic în funcție de ora din zi).
2. Realizarea unui sistem integrat de management al traficului la nivelul intersecțiilor semaforizate existente și intersecțiilor noi care presupune semaforizare și control al traficului, supraveghere video în intersecții, amplasarea de panouri cu mesaje variabile, detecție a depășirii vitezei regulamentare, senzori de greutate în intersecțiile semaforizate, semafoare sincronizate, comunicații prin fibră optică și implementarea unor sisteme informatiche integrate privind transportul și gestionarea situațiilor de urgență într-un mod intelligent.
3. Implementarea unui sistem de bike-sharing (piste de biciclete fluorescente și aplicație de navigație pentru bicicliști pe traseele pistelor de biciclete).

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

4. Modernizarea stațiilor de autobuz (bânci smart, panouri informative, prize electrice alimentate solar, WiFi, terminale self-service de încasare biletelor).
5. WiFi gratuit și senzori pentru numărarea călătorilor în autobuze.
6. Continuarea amplasării unor stații de încărcare electrice pentru vehicule.
7. Sistem outdoor de informare inteligentă referitor la condițiile de trafic.
8. Platformă pentru monitorizare și menenanță predictivă a infrastructurii de transport (înregistrare lucrări de menenanță, alerte de menenanță, bugetare predictivă pentru menenanță, monitorizare rute, monitorizare consum carburant, monitorizare vitează, optimizare moduri de operare).
9. Treceri de pietoni semaforizate cu buton pentru trecere ce permit măsurarea intervalelor de timp în care trec pietonii, echipate cu semnale acustice și tactile pentru persoanele cu dizabilități și butoane dedicate persoanelor vârstnice (cu durată mai mare).
10. Dezvoltarea unei aplicații prin care cetățenii să își închirieze locurile de parcare în timpul zilei.
11. Sistem de monitorizare a traficului și WiFi gratuit în punctele intermodale (camere video și numărare mașini și pasageri).

Guvernanță Intelligentă

1. Dotarea Municipiului cu terminale self-service de încasare bani pentru plăți datorate la bugetul local.
2. Continuarea investițiilor în actualizarea și digitalizarea proceselor și procedurilor din administrația publică, inclusiv investițiile în infrastructura modernă de software și hardware
3. Continuarea investițiilor în platformele digitale de servicii publice.
4. Continuarea implementării soluțiilor front-office pentru a îmbunătăți interacțiunile cu cetățenii și întreprinderile (acces clar la documente strategice, ședințe și decizii ale consiliilor locale, cheltuieli bugetare, servicii publice digitale, dezbatere, sondaje sau chiar buget participativ).
5. Investirea în formarea angajaților publici pentru adoptarea soluțiilor digitale, dar și pentru planificarea strategică și implementarea abordărilor pentru oraș intelligent.
6. Digitalizarea arhivelor și implementarea de noi arhive digitale sau pentru implementarea unui număr limitat de servicii publice digitale.
7. Dezvoltarea în continuare a cadastrului digital la nivelul Municipiul Gheorgheni și asigurarea legăturilor cu bazele de date urbane/metropolitane

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

8. Elaborarea și livrarea documentelor de urbanism și amenajarea teritoriului în format GIS.
9. Dezvoltarea instrumentelor digitale de monitorizare, prognozare și dezvoltare de scenarii pentru dezvoltarea urbană, pe baza bazelor de date metropolitane/urbane.
10. Completarea platformelor digitale de servicii publice cu infrastructură fizică (centre de servicii publice, săli de servicii publice, chioșcuri de servicii publice etc.) care sprijină învățarea și accesul la serviciile digitale.
11. Dezvoltarea unei aplicații urbane pentru a îmbunătăți relația cu cetățenii (acestea oferă știri importante, promovează evenimente locale, preiau reclamațiile cetățenilor sau facilitează accesul la serviciile publice).
12. Instalarea de butoane de feedback la ieșirea din instituțiile publice.

Mediu Intelligent

1. Extinderea sistemului de iluminat public intelligent.
2. Extinderea iluminatului public intelligent la trecerile de pietoni.
3. Implementarea unei soluții integrate de smart metering și control consumuri de energie și apă pentru instituții publice, incluzând și o platformă de management.
4. Implementarea soluțiilor inteligente de energie și siguranță în clădirile publice (instituții publice, școli, spitale, etc.), inclusiv prin reabilitare energetică..
5. Implementarea soluțiilor inteligente de energie și siguranță în clădirile (blocuri de apartamente) rezidențiale inclusiv prin reabilitare energetică.
6. Implementarea unor soluții inteligente de măsurare pentru gospodăriile din Municipiul Gheorgheni de către furnizorii de energie electrică pentru reducerea consumului de energie.
7. Reabilitarea centralelor termice și a rețelelor termice primare și secundare și integrarea unei platforme IT, senzori și contoare pentru managementul rețelelor termice inteligente.
8. Modernizarea sistemelor de irigare - Senzori de sol care oferă date în direct despre umiditate, temperatură, viteza vântului, lumina soarelui și presiunea atmosferică.
9. Implementarea unei soluții de monitorizare, analiză predictivă și avertizare a atingerii capacitatei de umplere - containere de deșeuri inteligente și a unei aplicații mobilă asociată pentru cetățeni, cu localizarea pubelor și nivelul aferent de umplere.
10. Implementarea unui sistem de energie regenerabilă - Panouri solare distribuite prin oraș pentru producerea de apă caldă menajeră și panouri solare pentru sistemul de iluminare intelligentă.
11. Dezvoltarea rețelelor digitale pentru monitorizarea calității factorilor de mediu, inclusiv

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

democratizarea monitorizării și includerea cetățenilor în proces (de exemplu, măsurători ale calității aerului).

12. Implementarea în continuare a măsurătorilor inteligente și a soluțiilor digitale pentru monitorizarea și îmbunătățirea eficienței energetice.

13. Îmbunătățirea curățeniei prin montarea unor pubele inteligente (hidraulice) care vizează îmbunătățirea ratelor de reciclare, dar și pentru evitarea vandalismului și îmbunătățirea curățeniei.

Mod de Viață Intelligent

1. Implementarea unei aplicații privind statistică medicală și digitalizarea proceselor.
2. Amenajarea unor străzi cu mobilier stradal intelligent: stații electrice pentru încărcarea bicicletelor/trotinetelor electrice, cadre de parcări pentru biciclete, bănci smart, Wi-Fi gratuit, scaune, mese, sisteme de afișaj, cișmele, prize USB pentru încărcarea dispozitivelor mobile precum și sistem de iluminat public intelligent, eficient din punct de vedere energetic, cu sistem îmbunătățit de colectare a apelor pluviale și cu sistem de irigare cu senzori.
3. Realizarea unor rețele de trasee pietonale la nivelul municipiului Gheorgheni și integrare de mobilier stradal intelligent.
4. Continuarea introducerii WIFI în locurile publice în care nu există, inclusiv în mijloacele de transport în comun.
5. Implementarea unor soluții software pentru a digitaliza datele furnizate de camerele de supraveghere (de exemplu, numără mașinile, monitorizează disponibilitatea parcării pe stradă etc.).
6. Continuarea dotării spitalelor cu echipamente de telemedicină și pregătirea personalului medical pentru a utiliza noile soluții digitale.
7. Continuarea digitalizării patrimoniului, muzeelor și evenimentelor online (utilizarea codurilor QR pe mobilierul stradal și panourile de informații).
8. Completarea platformelor digitale de servicii publice cu infrastructură fizică (centre de servicii publice, săli de servicii publice, chioșcuri de servicii publice etc.) care sprijină învățarea și accesul la serviciile digitale.
9. Asigurarea unui ghișeu unic digital pentru companii la nivel municipiului.
10. Furnizarea de date urbane/metropolitane actualizate cu privire la proprietatea disponibilă pentru investiții și date relevante pentru atragerea investițiilor.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

11. Cartografierea și implicarea ecosistemelor de inovare locale în co-crearea de soluții urbane; dezvoltarea achizițiilor publice inovatoare și parteneriatelor public-private pentru a implica ecosistemele antreprenoriale și de inovare locale.
12. Investirea în e-servicii incluzive (e-learning, e-sănătate, servicii sociale etc.), prin evaluarea și luarea în considerare a nevoilor specifice ale grupurilor vulnerabile.
13. Implementarea unui City Pass pentru turiști – sistem integrat care oferă intrarea sau reduceri privind un anumit număr de facilități culturale, oferte în baruri și restaurante, acces la mijloacele de transport în comun, închirieri de biciclete etc. (orașe turistice).
14. Dezvoltarea unei monede locale pentru încurajarea consumul de produse și servicii locale.
15. Utilizarea dronelor pentru a inspecta zonele sau situațiile de risc (zonele montane).

Cetățeni Inteligenți

1. Amenajarea unui centru cultural ce vizează stimularea creativității, științei și tehnologiei în rândul tinerilor prin dezvoltarea unui hub activ de inovare de business și de cercetare, un spatiu de coworking și evenimente, o platformă de comunicare, învățare, promovare, networking pt business si educație.
2. Sprijinirea dezvoltării abilităților tehnice și promovarea domeniilor STEM într-un centru regional sau județean de tehnologii și activități de aplicare.
3. Implementarea unei soluții complete și modulare de clasa digitală în școli în municipiu inclusiv cataloage electronice pentru elevi și suportul educațional pentru diverse teme de dezvoltare a cunoștințelor.
4. Modernizarea și dezvoltarea infrastructurilor TIC pentru a asigura acoperirea la nivel de ZUF
5. Dezvoltarea, modernizarea și digitalizarea infrastructurii de învățământ profesional și tehnic.
6. Crearea unui centru comunitar integrat care include programe digitale de dezvoltare a abilităților.
7. Continuarea dezvoltării platformei primăriei Gheorgheni pentru comunicarea cu cetățenii

Economie Inteligentă

1. Proiectarea și derularea de evenimente de tip hackathon de inovație urbană.
2. Dezvoltarea unui Centru de Inovare Digitală (DIH).
3. Crearea/susținerea infrastructurii inovatoare de sprijin pentru afaceri – spații de lucru în comun, laboratoare Fab Lab, etc.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

4. Dezvoltarea de parteneriate pentru a sprijini programele de formare și învățare profesională pentru viitoarele locuri de muncă.
5. Furnizarea de date urbane actualizate cu privire la proprietatea disponibilă pentru investiții și date relevante pentru atragerea investițiilor.
6. Realizarea unui incubator de start-up-uri pentru companii care oferă soluții în domenii precum mobilitatea urbană, economie circulară, durabilitate/mediu, soluții inteligente pentru sănătate.
7. Asigurarea unui ghișeu unic digital pentru companii la nivel de Municipiul Gheorgheni.

2.10. Analiza SWOT

Analiza SWOT este o metodologie de analiză a unui proiect. Numele este descriptiv:

Strengths (puncte tari)

Weaknesses (puncte slabe)

Opportunities (oportunități)

Threats (amenințări)

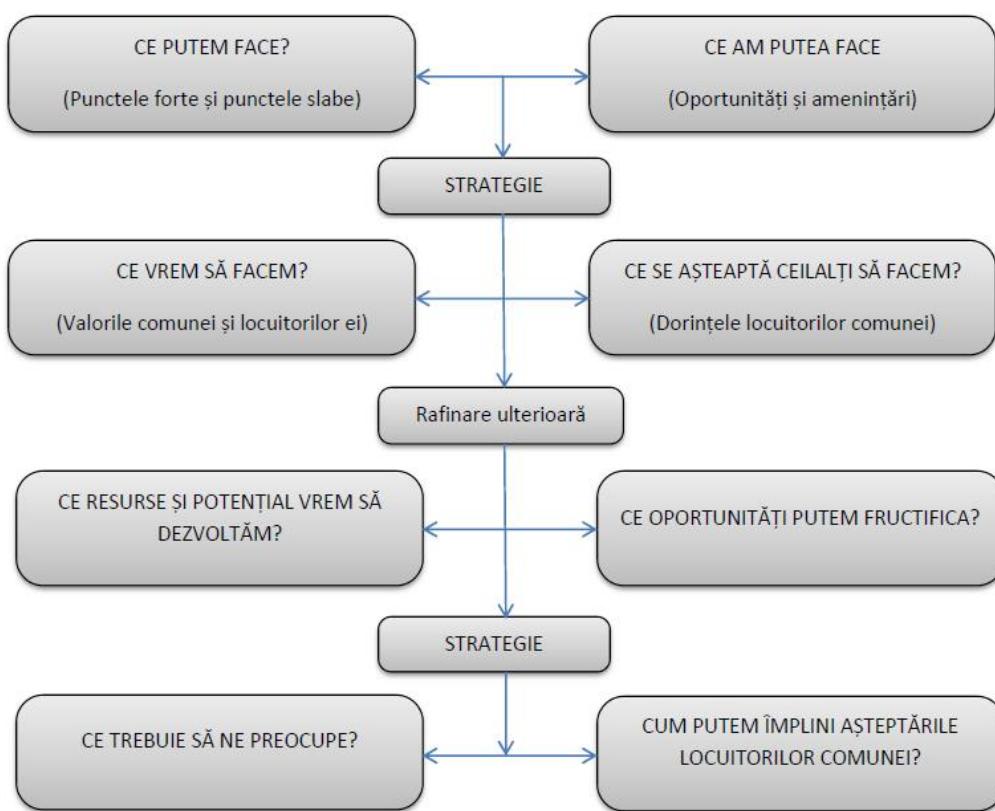
SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Punctele tari se referă la mediul intern și reprezintă resursele și capacitatele de care comunitatea dispune și care sunt superioare celor deținute de alte comunități similare.

Punctele slabe se referă la mediul intern și reprezintă resursele și capacitatele insuficiente sau de o calitate inferioară celor deținute de alte comunități similare.

Oportunitățile se referă la mediul extern și reprezintă suma evoluțiilor favorabile ale mediului de ansamblu al țării, care poate îmbrăca forme extrem de diferite plecând de la schimbările legislative, integrarea europeană și posibilitatea oferită comunității de a se dezvolta într-o formă superioară pe ansamblu sau pe domenii de interes.

Întrebări cheie care îndrumă analiza strategică:

Sursa: Analiza SWOT, 2022

Amenințările se referă la mediul extern și reprezintă evoluții defavorabile ale acestuia privite în ansamblu, care pot îmbrăca forme extrem de diferite, plecând de la schimbările de mentalitate, lacunele legislative și evoluții economice negative sau instabile care afectează capacitatea comunității de a atinge obiectivele strategice pe care și le-a propus. Amenințările pot fi concrete sau potențiale.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Analiza SWOT are o deosebită utilitate în procesul de stabilire a direcțiilor de dezvoltare a comunității, permitând o mai bună gestionare a resurselor și relațiilor de intercondiționare. Totodată, prezentând în mod sintetic atât problemele, cât și realizările comunității, analiza SWOT permite înțelegerea rapidă, simultană și integrată a legăturilor dintre elementele pozitive și negative ale comunității.

DEMOGRAFIA

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none">• Populație relativ stabilă• Municipiul Gheorgheni este al treilea din județ ca număr de populație	<ul style="list-style-type: none">• Populația continuă să emigreze• Populația este în scădere• Populația este în curs de îmbătrânire• Populație semnificativă care depinde de ajutorul social• Există un grad ridicat de segregare• Integrarea socială este redusă în mediile în care populația are nevoie de ajutor social• Numărul deceselor este mai mare decât numărul nașterilor
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none">• Încetinirea emigrării prin crearea de locuri de muncă cu diversitate crescută• Forța de muncă specializată, capabilă de integrare în piața forței de muncă• Implementarea unor stimulente pentru creșterea natalității• Creșterea populației și mai ales revenirea ei prin reorganizarea economică și prin îmbunătățirea calității vieții la nivel local• Atragerea unor locuitori noi în municipiu prin transformarea lui într-un oraș cu modalități diverse de petrecere a timpului liber prin investiții sprijinite prin fonduri nerambursabile	<ul style="list-style-type: none">• Populația倾de să emigreze în căutarea unui loc de muncă• Segregarea socială se poate intensifica• Scăderea și îmbătrânirea populației municipiului poate cauza un deficit semnificativ de forță de muncă

DEZVOLTARE ECONOMICA

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Mediul de afaceri a cunoscut o creștere, în ultimii ani Terenuri agricole arabile și utilizabile pentru diverse tipuri de plantații Economia este axată pe sectorul industriei ușoare și al serviciilor Industria lemnului și sectorul construcțiilor are o prezență semnificativă Există întreprinderi mici și mijlocii Angajatorii oferă servicii de transport pentru angajați de pe raza întregului zona a bazinului Gheorgheni Rata șomajului este mică Antreprenorii locali sunt organizați într-o asociație Turismul este în dezvoltare, în perioada 2014-2020 s-a înmulțit semnificativ numărul pensiunilor 	<ul style="list-style-type: none"> Inexistența unor structuri de consiliere pentru firmele debutante Baza economică se reduce Lipsește diversitatea în oferta turistică Potențialul turistic neexploatat la capacitate maximă Diversitatea specializărilor industriale este limitată Nu există o zonă dedicată de tip parc industrial Forța de muncă migrează către alte orașe sau către alte țări Nu există o evidență reală a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, după ce acestea nu mai primesc șomaj Atractivitatea redusă a ofertei locurilor de muncă prin salarii mici și perspective de avansare scăzute sau inexistente
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> Investiții în domeniul turismului Investiții în sectorul primar, industrial și al serviciilor Axarea industriei ușoare pe producție și design, cu comercializare directă la scară internațională Crearea unei zone dedicate investițiilor și promovarea zonei ca potențial de business Retehnologizarea ramurilor cu potențial industrial Dezvoltarea ofertei locurilor de muncă Posibilitatea îmbunătățirii serviciilor publice prin implementarea unor soluții digitale și a colaborării dintre mediul privat și cel public 	<ul style="list-style-type: none"> Diminuarea sectorului primar Lipsa investițiilor în sectorul industrial greu Nedezvoltarea industriei ușoare, dincolo de statutul actual Dinamica dezvoltării industriale redusă Retenția capitalului uman și a investițiilor străine este scăzută Contextul pandemiei crește riscul volatilității pieței de muncă și al numărului de șomeri Numărul crescut de firme care se închid sau își restrâng activitatea

<ul style="list-style-type: none">• Oportunități de finanțare prin fonduri nerambursabile• Construirea unui centru antreprenorial în pentru implementarea unor programe de antreprenoriat în rândul tinerilor, dar și pentru adaptarea mentalității persoanelor de vîrstă medie la noile tendințe• Atragerea specialiștilor din diverse domenii, de care au nevoie potențialii investitori• Implementarea de programe de reconversie profesională• Creșterea nivelului de specializare la locul de muncă, prin folosirea unor specialiști• Exploatarea eficientă a spațiilor și terenurilor cu destinație economică/industrială• Crearea unui sistem informatic care să conțină toate informațiile necesare pentru investitori• Autoritățile locale pot sprijini companiile și firmele prezente în municipiu, printr-o colaborare transparentă între mediul privat și autoritățile locale	
--	--

INFRASTRUCTURA RUTIERĂ ȘI MOBILITATE URBANĂ

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none">• Există rețea de transport dinspre și către Gheorgheni, atât la nivel local (în oraș), cât și la nivel limitrof (în legătură cu satele învecinate)• Străzile principale sunt asfaltate, orașul fiind tranzitat relativ ușor• Au fost asfaltate străzi noi	<ul style="list-style-type: none">• Rutele de transport nu sunt modernizate• Conectivitatea cu localitățile învecinate este redusă și deficitară• Municipiul nu are șosea de centură, iar traficul de tranzit se realizează prin centrul orașului• Lipsa spațiilor dedicate mașinilor electrice• Există drumuri neasfaltate sau în stare avansată de degradare• multe și trotuare străzi sunt neasfaltate cu precădere cele din zonele rezidențiale

	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa pistelor pentru biciclete • Nu există sistem local de transport în comun • Nu există sisteme de parcare amenajate și administrate de primărie
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Modernizarea și extinderea rutelor de transport în comun către localitățile din împrejurul Gheorgheni • Crearea și extinderea pistelor de biciclete atât în oraș, cât și înspre localitățile limitrofe • Amenajarea unor spații de depozitare a bicicletelor în zonele de blocuri • Realizarea unei parcare în zona centrală • Strategie pentru asfaltare, care va contribui la fluidizarea traficului • Investiții în centura orașului și în reabilitarea străzilor • Reorganizarea infrastructurii rutiere din Gheorgheni, pentru a organiza pistele pentru biciclete • Actualizarea a Planului de Mobilitate Urbană a Municipiului 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa sistematizării parcărilor • Îngreunarea mobilității urbane din lipsa unui sistem public de transport și lipsa pistelor de biciclete • Conectivitate redusă cu localitățile limitrofe • Degradarea străzilor poate periclită conectivitatea urbană, cu precădere dinspre centrul către zonele rezidențiale și periferice • Infrastructura rutieră prezintă probleme în amenajarea pistelor pentru biciclete în anumite zone • Planificarea deficitară poate conduce la scăderea calității vieții prin crearea de aglomerări, poluare și lipsa spațiului public atractiv

EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Proiecte pentru iluminatul public eficient, energie renenerare și izolarea blocurilor în curs de implementare 	<ul style="list-style-type: none"> • Clădirile publice și de locuințe nu sunt eficiente din punct de vedere energetic • Trebuie extinsă infrastructura de energie în cartierele rezidențiale noi
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Prioritatea acestui domeniu la nivel european și existența în consecință a surselor de finanțare pentru îmbunătățirea eficienței energetice, atât a clădirilor publice, cât și a celor private • Extinderea rețelelor de gaz, către toate zonele rezidențiale 	<ul style="list-style-type: none"> • Nerespectarea principiilor de eficiență energetică de către clădirile publice și private • Consumul de energie va crește în lipsa măsurilor de eficientizare energetică a clădirilor • Limitarea extinderii rețelelor de energie în zonele noi dezvoltate

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

<ul style="list-style-type: none">• Extinderea rețelei de curent în municipiu și localitățile limitrofe• Extinderea și îmbunătățirea iluminatului stradal• Reorganizarea sistemului de administrare a iluminatului stradal	
--	--

EDUCAȚIE, CULTURĂ, SPORT, PATRIMONIU, AGREMENT

Puncte bune	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none">• Oferta educațională este relativ variată în structurile existente• Unitățile de învățământ deservesc și zona bazinei Gheorgheni• Sistemul de învățământ cuprinde toate ciclurile de învățământ, de la creșă până la liceu, dar și unități postliceale și o filială a Universității "Babes Bolyai" din Cluj Napoca• Oferta educațională include atât pregătire tehnică, cât și teoretică• Unitățile de învățământ sunt variate și organizate pe toate etapele de școlarizare• Unitățile școlare dețin spații dedicate laboratoarelor și atelierelor, dar și terenurilor de sport/ structurile dedicate pentru activitatea fizică• Implementarea în curs a unor proiecte amplu de modernizare și de dezvoltare a mai multor clădiri educaționale• Are o paletă largă de activități culturale: spectacole, concerte, evenimente etc.• La nivel local există instituții de cultură active: Biblioteca, Muzeu și Teatru.• Stadionul Municipal și diverse infrastructuri sportive private asigură accesul la activități sportive și recreative• Există bazin de inot didactic• Există numeroase asociațiile culturale active în Gheorgheni, care organizează activități culturale	<ul style="list-style-type: none">• Pericolul abandonului școlar• Neinițierea efortului de amenajare a unităților existente și construirea de unități noi• Echiparea inadecvată a laboratoarelor și atelierelor• Îngreunarea procesului educativ, în contextul pandemiei Covid-19, pe fondul lipsei implementării programelor și platformelor educaționale de tip e-Learning• Stadionul Municipal este într-o stare avansată de degradare• Lipsa fondurilor pentru derularea de activități culturale de către asociațiile locale de profil• Lipsa spațiilor pentru repetiții și pregătire a spectacolelor asociațiilor locale• Reducerea activităților culturale și sportive pe fondul pandemiei de Covid-19

Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none">• Creșterea ponderii absolenților de învățământ terțiar• Creșterea numărului de cadre didactice specializate• Extinderea potențialului sportiv, atât la nivel de școli, cât și la nivel de municipiu• Investiții în laboratoare și ateliere școlare și în dotări de specialitate• Investiții în infrastructură nouă - grădinițe, creșe• Crearea unei platforme de colaborare între firmele cu profil tehnologic și școlile din municipiu• Reabilitarea clădirilor unităților de învățământ existente• Exploatarea tuturor spațiilor dedicate procesului de învățământ• Colaborări publice-private pentru atragerea tinerilor către activitățile sportive și culturale• Reorganizarea funcționării a bibliotecii, a muzeului, a teatrului prin colaborarea continuă cu școlile din municipiu și localitățile limitrofe• Digitalizarea și finanțarea fondului de carte• Organizarea de expoziții și cluburi de lectură pentru elevi și adulți în clădirea instituțiilor publice• Implementarea de programe de lectură pentru copiii proveniți din medii defavorizate• Realizarea de programe culturale pentru tineri• Înființarea unui cinematograf, dotarea lui cu aparatură• Realizarea unei investiții atractive unicat de tip muzeu tehnic/educațional• Dezvoltarea zonei Bazinului didactic de înot prin investiții noi și transformarea ei într-o zonă unitară de turism și agrement, cu rol central în dezvoltarea economică locală	<ul style="list-style-type: none">• Stadionul Municipal este într-o stare avansată de degradare• Lipsa fondurilor pentru derularea de activități culturale de către asociațiile locale de profil• Lipsa spațiilor pentru repetiții și pregătire a spectacolelor asociațiilor locale• Reducerea activităților culturale și sportive pe fondul pandemiei de Covid-19• Scăderea interesului populației față de cultură și programele culturale, pe fondul dificultăților economice și a pandemiei• Accesul limitat al copiilor proveniți din medii defavorizate la serviciile culturale• Scăderea continuă a cititorilor activi, atât pe fondul epidemiei, cât și pe fondul scăderii interesului pentru lectură• Interesul scăzut al tinerilor pentru păstrarea tradițiilor locale

SĂNĂTATE, ASISTENTA SOCIALĂ

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Categorie variată de unități sanitare: spital, cabinete medicale de familie, cabinete medicale de specialitate, cabinete stomatologice, farmacii și puncte farmaceutice • Infrastructura unităților sanitare este eficientă • au fost demarate cele mai mari investiții în domeniul sănătății, • Ambulatoriul este dotat cu aparatură medicală performantă • Există ONG-uri și asociații locale cu tradiție în asistență socială care se implică în ajutorarea persoanelor vârstnice, a copiilor abandonati și a persoanelor cu dizabilități, • ONG-urile și asociațiile se implică și în mediile cu populație vulnerabilă, cum ar fi populația de etnie romă din municipiu, • Primăria Gheorgheni se implică în a asista social diversele categorii sociale • Există un comportament responsabil de asistență socială în cadrul aparatului de specialitate al primarului • Asistența socială este oferită și la nivel de consiliere pentru reducerea diverselor probleme sociale • Asociațiile dezvoltă programe educative și de asistență pentru copiii defavorizați • Activitatea asociațiilor include o mare parte din nevoile sociale, de la orfani la persoane vârstnice • Programe de integrare în câmpul muncii pentru persoane provenite din medii vulnerabile 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructura spitalului nu este eficientă energetic • Probleme de flux - lipsă pasarele, lift • Lipsuri privind dotarea blocului operator, ATI • Infrastructura medicală nu este reabilitată și nici dotată corespunzător • Numărul scăzut și lipsa de ampoloare a activităților de prevenție • Asociațiile nu pot extinde numărul de persoane asistate • Primăria nu poate suplimenta sumele alocate pentru asociațiile de asistență socială • Nu există îmbunătățiri ale condițiilor persoanelor din mediile defavorizate, cauza fiind de natură culturală, mai puțin din cauza tipului de ajutor primit • Lipsa fondurilor pentru operarea infrastructurilor sociale detinute de asociațiile din Gheorgheni • Nu există un spațiu adecvat pentru cazarea temporară a persoanelor fără adăpost
Oportunități	Amenințări

<ul style="list-style-type: none"> Continuarea procesului de îmbunătățire a serviciilor medicale pentru populație Investiții suplimentare în aparatură compatibilă situațiilor create de Covid-19 Reabilitarea și dotarea Spitalului și a cabinetelor medicale Atragerea de personal medical specializat Implicitarea financiară a primăriei în activitatea asociațiilor pentru a extinde aria de acoperire și eficiența acestora Construirea de noi locuințe sociale și organizarea zonelor pe baza unor modele de succes Intensificarea și extinderea programelor de ajutor și educație pentru copiii proveniți din medii defavorizate Realizarea unor investiții în centre sociale de agrement, relaxare, recuperare 	<ul style="list-style-type: none"> Reducerea competitivității și eficienței sistemului public de sănătate din cauza reducerii investițiilor în infrastructură și echipamente medicale Lipsa surselor de finanțare pentru anumite domenii medicale Presiune crescută asupra sistemului medical din cauza insuficienței măsurilor de prevenție și a pandemiei de Covid-19 Lipsa unor schimbări în calitatea vieții pe fond cultural al persoanelor provenite din mediile defavorizate Lipsa investițiilor în integrarea socială și economică a persoanelor din medii defavorizate Intensificarea segregării sociale Lipsa serviciilor publice pentru locuințele sociale, care duc la intensificarea tensiunilor sociale
---	--

SMART CITY

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Servicii publice digitalizate pentru trafic greu, taxe și impozite locale, solicitare audiențe online Soft pentru arhivarea documentelor Know-how pentru îmbunătățirea managementul datelor publice Comunicare activă pe mediile de socializare între Primărie și cetăteni 	<ul style="list-style-type: none"> Nu există serviciu de programări online în cadrul primăriei Chiar dacă există soft pentru arhivare, este necesară arhivarea electronică a documentelor existente Nu există Wi-Fi gratuit în spațiile publice Serviciile publice nu utilizează soluții SMART, de actualitate
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> Completarea bazei de date geospațiale în curs de implementare (GIS) Demararea procesului de digitalizare a serviciilor publice Au fost identificate proiecte viitoare de digitalizare pentru îmbunătățirea 	<ul style="list-style-type: none"> Amânarea sau neimplementarea programelor de tip Smart City Gradul de îmbătrânrare al populației poate crea decalaje în implementarea aplicațiilor și programelor de tip Smart City

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

relației cu cetățenii și a serviciilor publice	
• Reorganizarea sistemului de iluminat intelligent	

SECȚIUNEA 3: VIZIUNEA ȘI OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE

3.1. Fundamentarea formulării viziunii și obiectivelor strategice

Viziunea și obiectivele de dezvoltare la nivel trebuie să reflecte cât mai bine nevoile reale ale comunității, precum și ceea ce se înțelege prin „binele comun”, aşa cum este reprezentat și imaginat de către aceasta. În completarea analizei datelor statistice și evoluțiilor din ultimii ani, exercițiul consultărilor este esențial în formularea unor obiective comune de dezvoltare, validând ipoteze și configurând în mod pragmatic cea mai bună versiune posibilă a orașului pentru următorii zece ani. Binele comun este greu de estimat și este evident faptul că nu va exista o strategie greșită sau corectă pe deplin, aşa cum nevoile subiective ale fiecărui sunt, în sine, valide. Pentru ca o strategie să își îndeplinească însă scopul, este important ca aceasta să fie elaborată pe baza unui proces cât mai incluziv, care să acopere nevoile diferenților actori și cât mai transparent. Aceasta presupune un set clar de priorități, cu o perioadă definită de implementare, bugete aferente și o comunicare continuă a stadiului implementării. Prioritizarea presupune ca proiectele majore, odată stabilite, să fie asumate ca atare și să nu fie schimbate cu altele, fără o fundamentare obiectivă. În mod ideal, aceste proiecte au capacitatea de a atrage și canaliza resursele potrivite, având la bază un consens general privind utilitatea lor. Pe de altă parte, anul 2020 a demonstrat cât de importantă este capacitatea de adaptare rapidă la schimbări majore ce au afectat întreaga comunitate. Menirea unei strategii nu este de a fi un document rigid, ci de a ghida dezvoltarea pe termen mediu, astfel încât resursele și oportunitățile să poată fi utilizate în mod eficient și să se poată răspunde cu agilitate noilor provocări. Având o strategie bazată pe priorități și o vizion comună, dezvoltarea unui oraș va fi mai ușor de susținut chiar și în perioade cu schimbări și provocări majore.

Dezvoltarea viziunii, identificarea obiectivelor strategice și a mecanismelor de realizare a acestora se bazează pe un set de principii ce susțin abordarea integrată și un proces de planificare eficientă:

(a) Abordare participativă. În cadrul procesului de elaborare a strategiei, au fost facilitate diverse procese de consultare și implicare a părților interesate (cercetări, sondaje, consultări tematice, platformă online pentru colectare de provocări și soluții), care au avut ca scop reflectarea nevoilor și priorităților identificate de către cetățeni și diverse grupuri-țintă. De asemenea, strategia propune măsuri de susținere și simplificare a procesului de participare

prin accelerarea digitalizării instituțiilor publice și oferă o listă de proiecte prioritare, a căror implementare poate fi monitorizată ușor.

(b) Prioritizare și responsabilitate asumată. Unul dintre instrumentele esențiale pentru o strategie de succes, care să reprezinte mai mult decât o pre-condiție pentru accesare de fonduri este exercițiul prioritării și asumării unei liste scurte de proiecte, ușor de monitorizat de către cetățeni. Procesul vizează obținerea unui portofoliu de proiecte prioritare care să se încadreze în bugetul de investiții estimat pentru perioada 2021-2030 și care să fie asumate ca atare, cu responsabilități și termene clare. Prioritizarea ar trebui să urmeze nevoile reale ale comunității, pentru care se vor identifica ulterior diverse surse de finanțare, preferabil externe.

(c) Integrare orizontală și verticală. Planificarea eficientă necesită coordonarea instituțiilor și departamentelor cu responsabilități în acest sens de la nivel local, din diferite domenii, precum și a celor de la nivel județean, regional, național și european. Astfel, procesul de elaborare a strategiei a avut la bază identificarea și analiza diferențelor documentelor strategice relevante, cu scopul coordonării cu politicile regionale (nivel la care se asigură managementul FEDR) și cu obiectivele prioritare de la nivel național și european. Ca proiect-pilot în cadrul elaborării primei Politici Urbane a României, strategia integrată de dezvoltare urbană a orașului Gheorgheni are la bază coordonarea cu noul cadru strategic.

(d) Abordare inter-jurisdicțională. Aglomerările urbane cele mai dinamice au și cel mai mare succes în a atrage oameni și investiții, iar la baza dezvoltării acestora stă cooperarea și planificarea inter-jurisdicțională. Elaborarea strategiei a integrat nevoile de dezvoltare de la nivelul celor unităților administrativ-teritoriale ce compun zona urbană funcțională a Orașului Gheorgheni și a identificat măsuri ce întăresc accesul locuitorilor acestora la oportunități și legăturile dintre zona urbană și cea rurală.

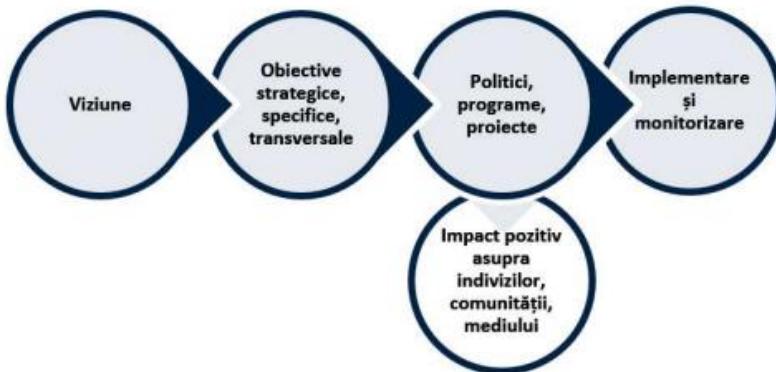
(e) Complementaritatea măsurilor *hard* și *soft*. Pentru a elabora o strategie integrată, este important să se mențină un echilibru între investițiile „hard”, cum ar fi parcuri de afaceri, parcuri industriale, dezvoltări rezidențiale, rețele de transport și investițiile „soft”, precum programe de sprijinire a afacerilor și inovării, crearea de programe pentru calificarea forței de muncă și facilitarea accesului grupurilor defavorizate pe piața muncii, programe și activități culturale.

(f) Continuitatea procesului de planificare. Planificarea dezvoltării urbane este un proces ciclic, ce necesită o întoarcere regulată către vizionarea, obiectivele și măsurile propuse

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

anterior, astfel încât să se asigure o evaluare realistă a acestora și o actualizare, în funcție de situația existentă la nivel local și direcțiile strategice relevante de la nivel regional, național și european.

Sursa: Ghid pentru elaborarea SIDU, 2021

3.2. Concept de dezvoltare spațială

Dezvoltarea spațială durabilă este unul din cele cinci obiective prioritare ale Politicii Urbane a României, având în vedere rolul transversal al planificării spațiale în atingerea celor trei scopuri:

- i) orașe verzi și reziliente, prin influența directă pe care forma și structura unui oraș o au asupra eficienței mobilității, a amprentei de carbon și a rezilienței urbane, atât în fața dezastrelor naturale și a provocărilor climate, cât și a asigurării unui mediu verde și curat;
- ii) orașe competitive și productive, prin crearea unor spații publice de calitate, care să stimuleze atractivitatea orașului pentru locuire, muncă și investiții și prin valorificarea eficientă a clădirilor și terenurilor bine amplasate pentru investiții strategice;
- iii) orașe juste și incluzive, prin asigurarea accesului echitabil la utilități și servicii publice, a calității vieții și locuirii pentru toți și prin crearea unui spațiu public incluziv, care să stimuleze spiritul comunitar.

La nivel global există o înțelegere asupra faptului că orașele compacte, regenerate și conectate sunt atât un vehicul spre cât și un produs al dezvoltării durabile, făcând din acestea principii coordonatoare în planificarea spațială. Aceste principii sunt general valabile tuturor orașelor ce vor să se îndrepte în direcția sustenabilității spațiale, atât celor dinamice, aflate în expansiune, cât și celor aflate în contracție, care se confruntă cu provocări demografice,

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

economice sau spațiale, chiar dacă prioritizarea și aplicabilitatea lor ar putea dифeri în funcție de particularităile contextului local. Pentru valorificarea resurselor locale într-un mod eficient, inclusiv și sustenabil, procesul de amenajare al teritoriului ar trebui să urmărească trei direcții de acțiune:

- i) dezvoltarea urbană compactă, printr-o planificare pro-activă, echilibrată și în cazul orașelor dinamice, prin limitarea expansiunii urbane necontrolate și prin definirea unor zone prioritare de dezvoltare în care să fie aplicate politici locale de densificare și diversificare;
- ii) regenerarea urbană care să vizeze creșterea atraktivității nucleului urban prin revitalizarea spațiului public, a calității vietii în cartierele rezidențiale și valorificarea activelor urbane bine amplasate pentru investiții strategice, cum ar fi obiectivele de patrimoniu sau zonele industriale dezafectate;
- iii) îmbunătățirea conectivității în interiorul zonelor de dezvoltare și între zonele urbane și peri-urbane, vizând reducerea dependenței față de automobil, facilitarea mobilității nemotorizate, creșterea accesibilității la servicii în interiorul cartierelor și accesul echitabil la servicii publice.

Cel de-al patrulea obiectiv, cel al orașelor bine guvernate, este o condiție prealabilă pentru atingerea primelor trei, prin facilitatea cadrului instituțional care să eficientizeze procesul de amenajare a teritoriului, astfel încât acesta să se facă într-o manieră pro-activă, prin definirea zonelor de dezvoltare prioritări și să capete un rol coordonator și integrator pentru implementarea politicilor sectoriale la nivel metropolitan. Astfel, pentru consolidarea procesului de amenajare a teritoriului astfel încât acesta să promoveze principiile sustenabilității spațiale, sunt necesare:

- i) sincronizarea amenajării teritoriului cu politicile sectoriale și investițiile în infrastructura de transport, cea edilitară, socială și în inițiativele ce vizează mediul, astfel încât acestea să fie direcționate spre zonele prioritare de dezvoltare, pentru a stimula investițiile private și a maximiza impactul asupra calității vietii;
- ii) cooperarea la scară metropolitană și dezvoltarea integrată a zonei peri-urbane, vizând atât consolidarea rolului pe care orașul îl joacă în teritoriul său de influență, cât și implementarea echitabilă a principiilor de dezvoltare sustenabilă în teritoriu, dincolo de limitele administrativ teritoriale.

3.3. Viziunea 2030

Viziunea și obiectivele de dezvoltare la nivel local trebuie să reflecte cât mai bine nevoile reale ale comunității și să definească direcțiile de acțiune pe termen mediu și lung - așa-zisa „stare dorită”, în modul în care este reprezentat și imaginat de către aceasta. Întrebările ce stau la baza formulării viziunii pleacă de la un nivel general - *Cum va fi Municipiul Gheorgheni peste câțiva ani?* la un nivel concret: *Ce își doresc locuitorii? Cum se poate răspunde nevoilor acestora și cum poate fi îmbunătățită calitatea vieții?*

Viziunea de dezvoltare formulată în Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Gheorgheni pentru orizontul de timp 2016-2020 a fost următoarea: „Gheorgheni – făurirea viitorului prin valorificarea trecutului”. Conform viziunea din strategia 2016-2020 Gheorgheni va fi un oraș ce va oferi condiții de viață decente pe toate palierele (economic, social, cultural, educație, sănătate, divertisment, etc.), atât locuitorilor săi, cât și vizitatorilor, va avea o economie sustenabilă, bazată pe resursele locale și în armonie cu mediul, va fi o destinație turistică apreciată și cunoscută, bazată pe exploatarea atracțiilor naturale și tradițiile culturale a locuitorilor săi.

Actualizarea strategiei oferă oportunitatea reflectării asupra viziunii proiectate în 2016, cu orizontul anului 2020 și modului în care noua strategie se raportează la aceasta. Municipiul Gheorgheni a avansat în atingerea ambiției de a deveni un oraș modern, activ și plin de oportunități pentru fiecare cetățean al comunității, prin dezvoltarea mediului de afaceri, a antreprenoriatului și investițiilor în infrastructura publică.

În următoare perioadă conectarea la principalele coridoare europene de transport va fi un avantaj-cheie pentru atragerea de noi investiții, iar implicarea cetățenilor în dezvoltarea comunității trebuie să fie un obiectiv de baza al noii strategii. În același timp, tradițiile locale și atracțiile turistice, naturale și culturale ale Municipiului Gheorgheni vor fi mai bine puse în valoare în noul orizont de timp 2021-2030. Astfel, pentru orizontul de timp 2030, viziunea de dezvoltare a orașului Gheorgheni continuă liniile trasate anterior și își propune încurajarea dezvoltării locale și creării de noi oportunități.

În 2030, Municipiul Gheorgheni va fi un oraș în care este plăcut să locuiești, să faci afaceri, cu un turism, care este principalul motor al dezvoltării, un oraș inteligent, care încurajează dezvoltarea locală și crearea de oportunități pentru fiecare cetățean.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

3.4 Obiective strategice și specifice de dezvoltare

În contextul elaborării Politicii Urbane a României a fost identificată o paletă largă de obiective și măsuri asociate, ce au fost adaptate contextului local și priorităților de dezvoltare ale Municipiul Gheorgheni. În completarea rezultatelor analizei situației actuale și consultărilor organizate cu societatea civilă, în vederea stabilirii obiectivelor strategice și specifice au fost aplicate chestionare de prioritizare a pilonilor și obiectivelor Politicii Urbane a României, cu peste 687 de răspunsuri primite de la cetățeni. Rezultatele au fost luate în considerare de către administrația locală în cadrul procesului de stabilire a priorităților de dezvoltare ale Municipiului Gheorgheni, prezentate în continuare.

OBIECTIVE STRATEGICE (GENERALE):

- A. Oraș competitiv și productiv**
- B. Oraș bine guvernat**
- C. Oraș verde și rezilient**
- D. Oraș just și incluziv**

OBIECTIVE SPECIFICE:

OS 1. Dezvoltare Mobilitate Urbană Durabilă

Obiectivele politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027:

OP 3. Europa conectată, cu rețelele strategice de transport și digitale la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

OP 2. Europa mai verde, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice

OS 2. Dezvoltare economică

Obiectivele politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027:

OP 1. Europa mai inteligentă, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii

OP 2. Europa mai verde, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice

OP 4. Europa mai socială, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate

OP 5. Europa mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

OS 3. Dezvoltare educatională

Obiectivele politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027:

OP 4. Europa mai socială, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate

OS 4. Dezvoltarea mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie

Obiectivele politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027:

OP 2. Europa mai verde, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice

OS 5. Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale

Obiectivele politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027:

OP 4. Europa mai socială, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate

OS 6. Dezvoltarea turistică, culturală și sportivă

Obiectivele politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027:

OP 4. Europa mai socială, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate

OP 5. Europa mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

OS 7. Adaptarea la noile tehnologii

Obiectivele politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027:

OP 5. Europa mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

OP 3. Europa conectată, cu rețelele strategice de transport și digitale

OS 8. Servicii publice adaptate nevoilor cetățenilor

Obiectivele politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027:

OP 4. Europa mai socială, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate

OP 5. Europa mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Rezultatele analizelor-diagnostic și ale proceselor de consultare relevă problemele identificate pentru fiecare sector și stau la baza priorităților care vor ghida procesul de dezvoltare pentru perioada 2021- 2030:

Pilonii și obiectivele Politicii Urbane a României

1. VERZI ȘI REZILIENTE

- 1.1 Reducerea riscurilor climatice
- 1.2 Reziliență seismică
- 1.3 Managementul deșeurilor în conformitate cu directivele europene
- 1.4 Reducerea poluării aerului
- 1.5 Neutralitate energetică
- 1.6 Mobilitate urbană durabilă

2. COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE

- 2.1 Valorificarea terenurilor și clădirilor pentru investiții strategice
- 2.2 Infrastructură publică de calitate
- 2.3 Forță de muncă calificată
- 2.4 Spații publice urbane de calitate
- 2.5 Incurajarea inovației și a startup-urilor
- 2.6 Dezvoltarea și consolidarea de parteneriate

3. ECHITABILE ȘI INCLUZIVE

- 3.1 Utilități și servicii publice la costuri accesibile
- 3.2 Acces la locuințe convenabile că preț
- 3.3 Atragerea de noi locuitori
- 3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

3.5 Implicarea societății civile și a cetățenilor în dezvoltarea urbană

3.6 Eliminarea decalajului digital

4. BINE GUVERNATE

4.1 Consolidarea capacității administrative

4.2 Reducerea birocrației și servicii adaptate nevoilor cetățenilor

4.3 Guvernanță participativă

4.4 Stabilitate și eficiență financiară

4.5 Coordonarea pe verticală și orizontală între administrații publice

4.6 Digitalizarea administrației publice

3.5. Aspecte cheie în formularea politicilor și programelor

Nevoile grupurilor-țintă sunt cele care ghidează prioritățile unui oraș. Ca atare, primul pas pentru o strategie de dezvoltare urbană implică maparea și definirea acestora. În acest sens, modelul piramidei lui Abraham Maslow, care continuă să fie folosită în științele sociale de peste 70 de ani, se află la baza stabilirii nevoilor cetățenilor, sectorului privat și al turiștilor. Identificarea nevoile acestor trei grupuri este esențială, deoarece, potrivit lui Philip Kotler, autoritățile locale abordează politicele și investițiile locale în raport cu trei categorii principale de constitujenți: cetățenii, sectorul privat și turiștii.

Sursa: Piramide nevoilor Cetățenilor, Ghid pentru elaborarea SIDU, 2021

Aspecte Transversale

- Incluziune socială – aspecte legate de accesul grupurilor dezavantajate la locuri de muncă, la servicii și utilități publice și de combatere a sărăciei
- Schimbări climatice – controlul poluării datorate consumatorilor casnici și emisiilor de gaze cu efect de seră

Sursa: Piramida Nevoilor sectorului privat, Ghid pentru elaborarea SIDU, 2021

Aspecte Transversale

- Incluziune socială – aspecte legate de accesul grupurilor dezavantajate la locuri de muncă și de stimulare a activităților economice în zone marginalizate, sau în localități mai sărace
- Schimbări climatice – controlul poluării industriale și al emisiilor de gaze cu efect de seră

Sursa: Piramida Nevoilor turiștilor, Ghid pentru elaborarea SIDU, 2021

Aspecte transversale

- Incluziune socială – aspecte legate de oportunitățile pe care acest sector le poate oferi grupurilor dezavantajate care trăiesc în zone marginalizate sau mai sărace.
- Schimbări climatice – controlul poluării datorate turiștilor.

SECȚIUNEA 4: PORTOFOLIU DE PROIECTE

4.1. Lista completă a proiectelor

Implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a municipiului Gheorgheni se va realiza prin intermediul unor proiecte concrete care vor contribui la realizarea obiectivelor specifice și în cele din urmă la vizuna 2030. Proiectele individuale din cadrul portofoliului au fost concepute pe baza analizei teritoriale și a tendințelor pentru orizontul de timp 2030. Portofoliul de proiecte centralizează propunerile din partea direcțiilor de specialitate, a celor din partea factorilor interesați, participanți la grupurile de lucru. Portofoliul fost dezvoltat de asemenea în baza nevoilor identificate și ținând cont de direcțiile și propunerile documentelor strategice importante la nivel local, precum Planul de Mobilitate Urbană Durabilă. În vederea atingerii obiectivelor formulate anterior, administrația locală, în consultare cu societatea civilă, a elaborat o listă lungă de proiecte care să răspundă nevoilor și provocărilor identificate în faza de analiză a situației existente.

Această listă lungă cuprinde propunerile de proiecte, cu identificarea surselor posibile de finanțare, o parte dintre acestea fiind la stadiul de idee de proiect, iar altele regăsindu-se deja într-un stadiu avansat, cu acorduri de finanțare semnate sau în implementare. Acestea pot fi consultate în documentul Anexa 3. Portofoliul de proiecte.

4.2. Mecanismul de prioritizare și proiecte prioritare

Prioritizarea proiectelor presupune, în primă fază, estimarea bugetului disponibil pentru perioada de implementare 2021-2030, pe baza unei metodologii ce ia în calcul bugetele de investiții de capital anuale din perioada 2008-2020 și prognozele bugetare. Conform analizei, pentru municipiului Gheorgheni, bugetul estimat pentru investiții de capital pentru perioada 2021 – 2030 este de peste 20 mil euro. Valoarea estimată a proiectelor prioritare ar trebui să fie aproximativ egală cu acest buget de investiții. Metodologia de prioritizare cuprinde două etape:

- Etapa 1 – pregătirea unei liste scurte ce ar trebui să includă proiecte cu o valoare estimată de cel puțin dublul bugetului de investiții
- Etapa 2 – selectarea proiectelor prioritare cu o valoare aproximativ egală cu cea a bugetului de investiții.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Pentru selectarea proiectelor, impactul generat în soluționarea principalelor provocări identificate, precum și disponibilitatea finanțării externe (de exemplu, fonduri UE) și măsura în care proiectul generează venituri sau necesită costuri de operare și întreținere au fost luate în considerare.

Pilonii și obiectivele Politicii Urbane a României

1. VERZI ȘI REZILIENTE					
1.1 Reducerea riscurilor climatice	1.2 Reziliența seismică	1.3 Managementul deșeurilor în conformitate cu directivele europene	1.4 Reducerea poluării aerului	1.5 Neutralitate energetică	1.6 Mobilitate urbană durabilă
2. COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE					
2.1 Valorificarea terenurilor și clădirilor pentru investiții strategice	2.2 Infrastructură publică de calitate	2.3 Forță de muncă calificată	2.4 Spații publice urbane de calitate	2.5 Încurajarea inovației și a start-up-urilor	2.6 Dezvoltarea și consolidarea de parteneriate
3. ECHITABILE ȘI INCLUZIVE					
3.1 Utilități și servicii publice la costuri accesibile	3.2 Acces la locuințe convenabile că preț	3.3 Atragerea de noi locuitori	3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice	3.5 Implicarea societății civile și a cetățenilor în dezvoltarea urbană	3.6 Eliminarea decalajului digital
4. BINE GUVERNATE					
4.1 Consolidarea capacitatei administrative	4.2 Reducerea birocrației și serviciilor adaptate nevoilor cetățenilor	4.3 Guvernanță participativă	4.4 Stabilitate și eficiență financiară	4.5 Coordonarea pe verticală și orizontală între administrații publice	4.6 Digitalizarea administrației publice

Sursa: Ghid pentru elaborarea SIDU, 2021

SECȚIUNEA 5: IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI

5.1. Responsabilitățile și planul de acțiune pentru implementarea strategiei

În vederea asigurării implementării proiectelor prioritare incluse în Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană elaborată la nivelul Municipiului Gheorgheni va fi parcurs un set de etape generale, urmând ca detaliile să fie elaborate pentru fiecare proiect în parte. Direcțiile și serviciile de la nivelul primăriei vor urma etapele aferente contractării și implementării proiectelor de investiții derulate.

Plan de acțiune pentru implementarea SIDU

1. Aprobarea SIDU în forurile decizionale – 2022, Primărie.
2. Diseminarea SIDU în forma aprobată către publicul larg (publicarea pe site-ul www.gheorgheni.ro) și către autoritățile de la nivel central/european – 2022, Primărie.
3. Înființarea Entității de Monitorizare și Evaluare a implementării SIDU (componentă, secretariat tehnic etc.) – 2022, Primărie.
4. Elaborarea documentelor necesare pentru demararea procedurilor de achiziție publică în vederea stabilirii operatorului economic responsabil cu întocmirea documentației tehnico-economice necesare pentru obținerea finanțării pentru implementarea proiectului, ținând cont de specificul finanțării (fonduri nerambursabile, fonduri guvernamentale, buget local). În cazul în care documentațiile sunt deja întocmite, se va asigura de alinierea conținutului în funcție de cerințele stabilite de finanțator. În funcție de specificul și tematica proiectului, în această etapă se vor consulta și alți specialiști din cadrul altor departamente ale Autorității Publice Locale - 2022-2030, Birou Dezvoltare Locală și Management Proiecte, Compartiment Investiții, Birou Buget Contabilitate-Financial.
5. Organizarea de sesiuni de informare a potențialilor beneficiari privind oportunitățile de finanțare din fonduri europene și guvernamentale (în parteneriat cu autoritățile de program) - 2022-2024, Birou Dezvoltare Locală și Management Proiecte Compartimentul Comunicare, Relații Publice, Registratură, Informare Cetățeni, Arhivă

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

6. Pe baza documentelor întocmitea anterior și aprobate de conducătorul instituției, conform regulamentului de funcționare a Autorității Publice Locale, se vor întocmi documentele necesare pentru derularea procedurilor de achiziție publică pentru contractul de servicii - 2022-2030, Birou Buget- Contabilitate -Financiar
7. În baza unei dispoziții de primar se numește comisia de evaluare pentru procedura de achiziție publică. În cadrul acestei comisii sunt desemnați reprezentanți ai serviciilor relevante și orice alt angajat al Unității Administrativ Teritoriale, care detine expertiza necesară pentru evaluarea ofertelor depuse. Comisia responsabilă cu evaluarea ofertelor va derula procedurile necesare pentru stabilirea ofertantului desemnat câștigător, etapă urmată de întocmirea și semnarea contractului - 2022-2030, Comisia de evaluare achiziției publice
8. Pe durata derulării contractului de servicii, membrii echipei de implementare a investiției (proiectului) vor colabora cu prestatorul pentru elaborarea documentației, verificarea și ulterior aprobarea acesteia. De asemenea, aceștia vor întocmi documentele necesare pentru recepția documentației și plata contravalorii serviciilor contractate, care se realizează de reprezentanți ai serviciilor relevante din cadrul Direcției Financiare. În vederea derulării achizițiilor publice pentru atribuirea contractului de lucrări sau de furnizare se parcurg aceleasi etape detaliate anterior pentru situația contractului de servicii. De asemenea, procedura este similară pentru contractele de asistență tehnică, consultanță, audit, publicitate, dirigenție de şantier în funcție de procedurile legale și de specificul solicitat de finanțator - 2022-2030, Membrii echipei de implementare a investiției
9. În cazul în care acest lucru este necesar, pentru alegerea unei soluții agreeate la nivel local, se vor stabili termenii, detaliile și desfășoară procedurile necesare pentru procesul de consultare publică referitor la: tematica, obiectivele, rezultatele, impactul proiectului - 2022-2030, Birou Dezvoltare Locală și Management Proiecte Compartimentul Comunicare, Relații Publice, Registratură, Informare Cetățeni, Arhivă
10. După predarea documentației se vor întocmi documentele necesare pentru aprobare prin Hotărâri de Consiliu Local a indicatorilor tehnico-economi și a proiectului, rezultatul fiind emiterea unei Hotărâri de Consiliu Local în funcție de specificul finanțatorului și regulamentele interne ale Autorității Publice Locale - 2022-2030, Birou Dezvoltare Locală și Management Proiecte Compartiment Investiții

11. Identificarea corectă a sursei de finanțare pentru proiect, întocmirea documentelor necesare pentru depunerea cererii de finanțare, comunicarea cu finanțatorul pe procesul etapei de evaluare și ulterior semnarea contractului de finanțare de către reprezentantul legal al Unității Administrativ Teritoriale. - 2022-2030, Birou Dezvoltare Locală și Management Proiecte
12. Obținerea avizelor și autorizațiilor necesare pentru implementarea obiectivului de investiții, prin depunerea documentelor necesare, urmând ca în final Serviciul de Urbanism, Amenajare Teritoriu și protejare monumente să emită autorizația de construire - 2022-2030, Birou Dezvoltare Locală și Management Proiecte Compartiment Investiții Serviciul Urbanism – Amenajare Teritoriu
13. În etapa de implementare a proiectului, prin dispoziție de primar se stabilește echipa de implementare - 2022-2030, Echipa de implementare proiect
14. Pe durata de execuție a lucrărilor, echipa de implementare este responsabilă cu: monitorizarea execuției lucrărilor, verificarea asigurării îndeplinirii condițiilor de calitate și compatibilitate, verificarea situațiilor de lucrări și de plată, întocmirea rapoartelor către finanțator, comunicarea cu reprezentanții finanțatorului, respectarea etapelor necesare pentru asigurarea îndeplinirii obiectivelor proiectului și a indicatorilor stabiliți, evaluarea riscurilor, identificarea problemelor apărute și soluționarea acestora. De asemenea, se va avea în vedere asigurarea vizibilității proiectului, comunicarea cu reprezentanții comunității locale și cu organismele sau instituțiile abilitate pentru asigurarea transparenței și diseminării procedurilor de implementare a activităților incluse în cadrul proiectului - 2022-2030, Echipa de implementare proiect Compartimentul Comunicare, Relații cu Publicul, Informare Cetățeni, Arhivă
15. După finalizarea execuției contractului de lucrări, echipa de implementare este responsabilă cu întocmirea documentelor necesare pentru receptia și punerea în funcțiune a lucrărilor - 2022-2030, Echipa de implementare proiect
16. În perioada de monitorizare, echipa de implementare împreună cu reprezentanți ai departamentelor de specialitate din cadrul Unității Administrative Teritoriale sunt responsabili pentru asigurarea funcționării sau păstrării integrității constructive și funcționale a obiectelor de investiție realizate în cadrul proiectului - 2022-2030, Echipa de implementare proiect, Alte departamente de specialitate

17. Actualizarea SIDU de câte ori se impune, pentru corelare cu alte documente strategice relevante, sau în cazul identificării de investiții noi - 2022-2030, Entitate de Monitorizare și Evaluare SIDU
18. Monitorizarea anuală a SIDU, prin intermediul rapoartelor de monitorizare și a Comitetului de Monitorizare, a stadiului de implementare a țintelor asumate prin SIDU - 2022-2030, Entitate de Monitorizare și Evaluare SIDU
19. Evaluarea finală a implementării SIDU și pregătirea actualizării documentelor strategice pentru perioada post 2030 - 2030-2031, Entitate de Monitorizare și Evaluare SIDU Societatea civilă Consultanți, Actori relevanți

Sursa: Ghid pentru elaborarea SIDU, 2021

5.2. Sistemul de monitorizare și evaluare

În urma analizei detaliate a situației actuale și pe baza obiectivelor și liste lungi de proiecte descrise în SIDU, se definește pentru următoarea perioadă de 8 ani programul de dezvoltare a orașului Gheorgheni, precum și structura necesară pentru realizarea obiectivelor și monitorizarea stadiilor de implementare.

În prima etapă se va defini structura entității responsabile pentru implementarea și monitorizarea proiectelor SIDU. Este recomandat ca această entitate să implice specialiști din

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

diferite domenii, dar și să confere un anumit grad de flexibilitate pentru o mai bună organizare a sarcinilor și o rezolvare cât mai rapidă a problemelor specifice. Entitatea va fi constituită printr-o dispoziție a Primarului iar componența acesteia cât și atribuțiile specifice pentru fiecare membru al entității vor fi făcute publice pe site-ul Primăriei. Structura va conține cel puțin o persoană din fiecare departament al Primăriei.

Sarcini Entitate Monitorizare și Evaluare SIDU:

- coordonarea realizării proiectelor și a procesului de implementare SIDU;
- colaborarea cu partenerii implicați și actualizarea continuă a strategiei conform necesităților;
- crearea și administrarea diagramelor Gantt necesare implementării proiectelor, și dezvoltarea sistemului de informare a populației legat de stadiile de implementare;
- efectuarea cercetărilor, analizelor și studiilor necesare proiectelor SIDU;
- definirea criteriilor de supraveghere și crearea, administrarea și actualizarea sistemului de supraveghere permanentă;
- crearea grupurilor profesionale necesare pentru realizarea proiectelor/programelor SIDU și coordonarea activității acestora;
- coordonarea grupurilor de specialiști ce elaborează studiile de fezabilitate;
- întocmirea documentațiilor necesare pentru obținerea de finanțări din programe regionale, naționale și internaționale (programe UE);
- pregătirea rapoartelor specifice necesare deciziilor administrației locale referitoare la realizarea proiectelor, programelor;
- coordonarea și monitorizarea realizării proiectelor;
- identificarea și dezvoltarea de noi parteneriate și oportunități de colaborare;
- organizarea și coordonarea procesului de comunicare și marketing legat de proiectele SIDU și informarea corectă a cetățenilor;
- raportarea regulată către conducerea orașului Gheorgheni și autoritățile locale implicate;
- preluarea liste de indicatori de performanță descriși în SIDU și stabilirea de noi indicatori de performanță specifici proiectelor și cadrului de implementare;

Entitatea descrisă mai sus are în permanență responsabilitatea monitorizării implementării anumitor capitole din SIDU, și întocmirea de evaluări periodice referitor la activitățile realizate. O provocare cheie pentru entitatea de implementare și monitorizare SIDU este cuprinderea tuturor fazelor de implementare și adaptarea planului anual de acțiune în vederea eficientizării procesului de implementare. Astfel, pentru fiecare proiect prioritar

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

cuprins în lista scurtă de proiecte SIDU, entitatea descrisă mai sus va crea diagramele Gantt necesare descrierii fazelor de implementare. Aceste tabele cu fazele de implementare vor fi publicate pe o pagină dedicată de pe site-ul Primăriei pentru a informa cetățenii despre stadiul proiectelor. Diagramele vor fi actualizate trimestrial în vederea informării publicului larg asupra stadiului de implementare a proiectelor. Pentru monitorizarea și evaluarea derulării proiectelor este necesară stabilirea și utilizarea unor indicatori.

POLITICA URBANĂ A ROMÂNIEI

Sursa: Ghid pentru elaborarea SIDU, 2021

5.3. Comunicarea cu beneficiarii proiectelor și promovarea strategiei

Procesul de elaborare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Gheorgheni a fost gândit să se desfășoare într-o manieră transparentă și deschisă dialogului cu toate grupurile țintă. Direcțiile principale ale acestui proces fiind:

- Poziționarea beneficiarilor politicilor de dezvoltare, din interiorul și exteriorul orașului, în centrul procesului (locuitorii și activitățile economice existente/noi);
- Stabilirea planului de acțiune în funcție de grupurile țintă - comunicarea cu cele două grupuri țintă și implicarea acestora fiind puncte esențiale – rezidenții orașului și sectorul privat;
- Trăsăturile cheie fiind maparea provocărilor urbane, analiza pieței și stabilirea nevoilor.

Metodologia de elaborare este adaptată după Kotler (1999) și conține următoarele etape: (1) analiză diagnostic, (2) viziune și obiective strategice, (3) direcții - politici – programe, (4) portofoliul de proiecte, (5) implementare, monitorizare și evaluare. Totodată, abordarea oferă o importanță majoră dialogului între grupurile țintă și administrația locală și componentei de promovare a strategiei. Promovarea strategiei presupune construirea unui plan de comunicare care să vizeze toate etapele procesului de elaborare, în funcție de

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

grupurile țintă. Pe lângă componenta de informare și diseminare, planul include și implicarea părților interesate. Astfel, mesajele și instrumentele de comunicare utilizate au fost stabilite și prin această prismă. Ca atare, dacă prima etapă a procesului a fost concentrată mai mult pe informarea grupurilor țintă și chestionarea acestora cu privire la provocările și soluțiile urbane identificate, următoarele acțiuni sau axat pe creșterea implicării acestora în cadrul consultărilor. Participarea activă a grupurilor țintă fiind un factor cheie până în momentul aprobării strategiei și nu numai. Unul dintre obiectivele promovării strategiei și comunicării cu beneficiarii proiectelor este creșterea participării părților interesate în cadrul etapei finale – monitorizarea implementării proiectelor și evaluarea strategiei. Alte aspecte importante în cadrul procesului de comunicare au fost limbajul și designul produselor de comunicare, care au fost gândite și adaptate conform canalelor de promovare și audiența acestora.

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Anexa 1 - Colectarea de provocări și soluții urbane

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană

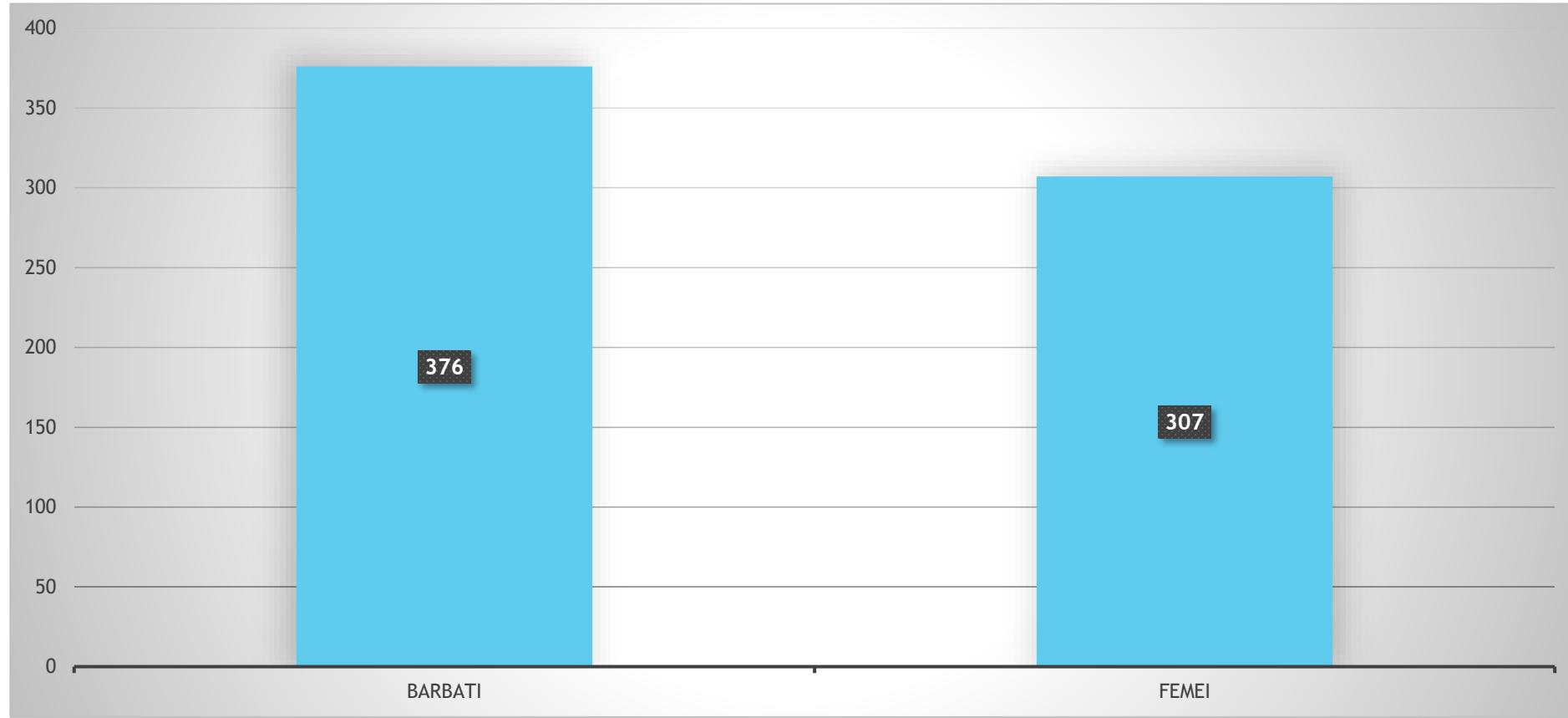
**2021-2030
GHEORGHENI**

În perioada 15 decembrie 2021 – 20 ianuarie 2022 s-a realizat consultarea publică a locitorii municipiului

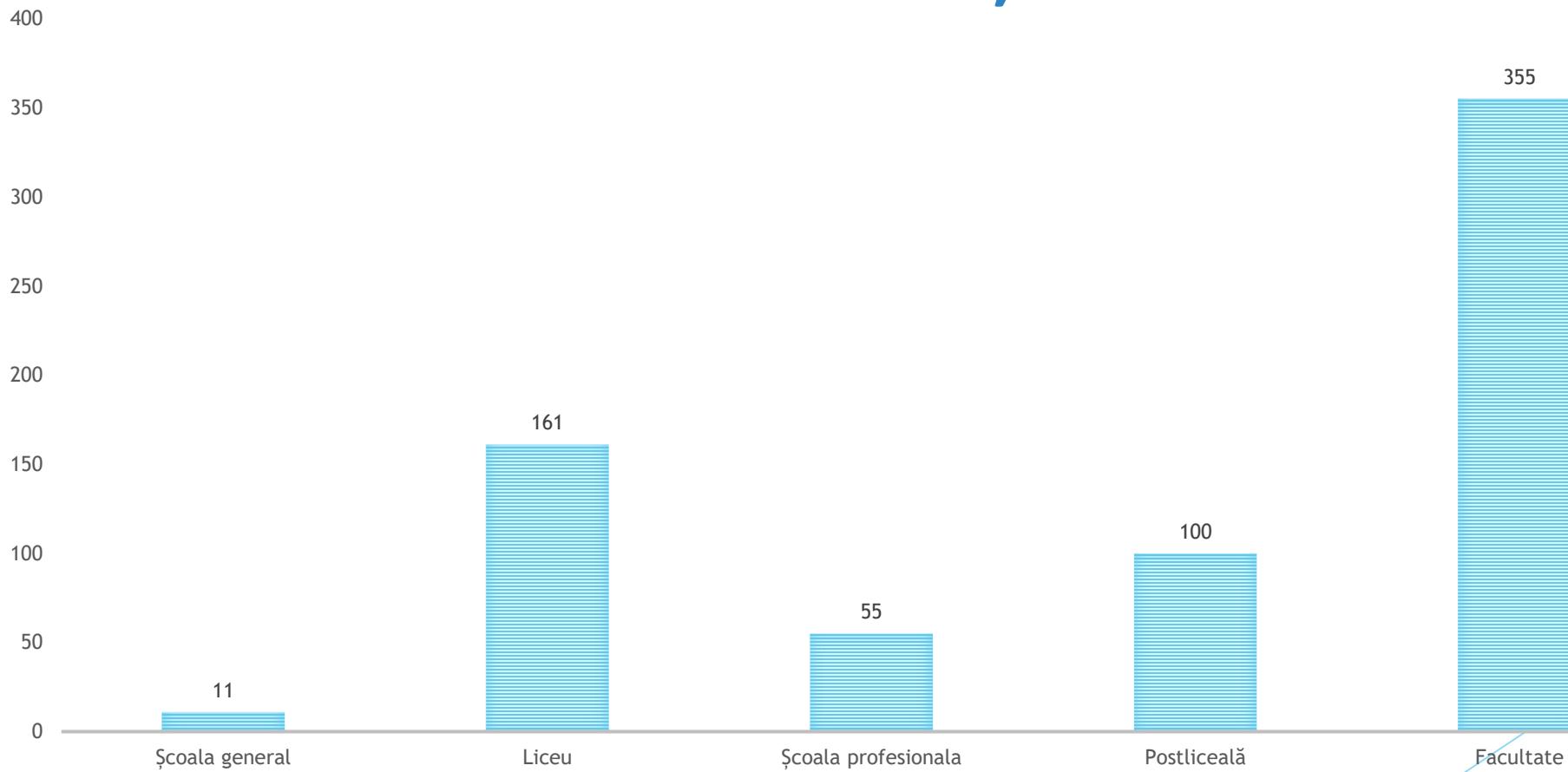
Evaluarea a fost făcută pe o scară de la 1 la 5 unde 1 este valoarea cea mai mică, iar 5 cea mai mare, privind gradul de mulțumire

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

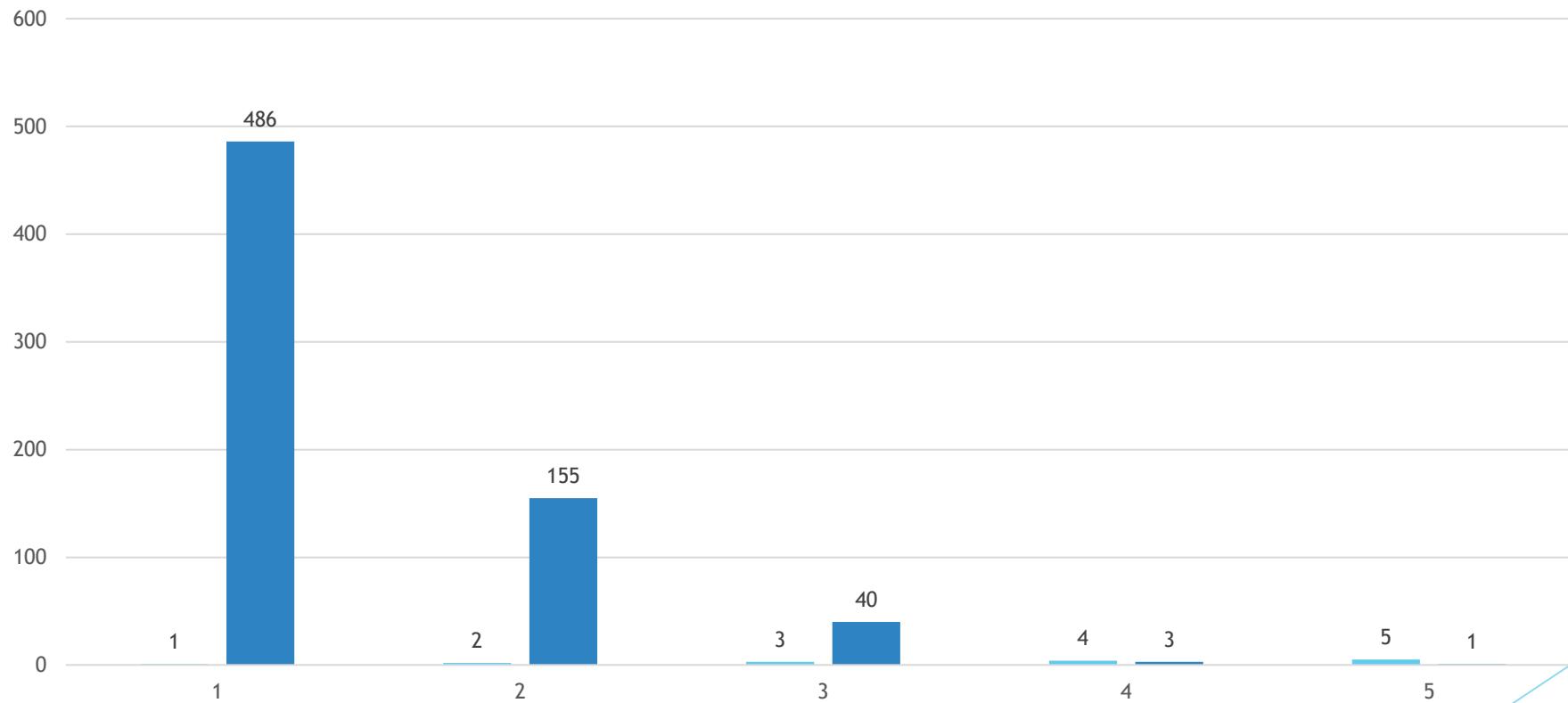
Au fost completeate în total 687 chestionare

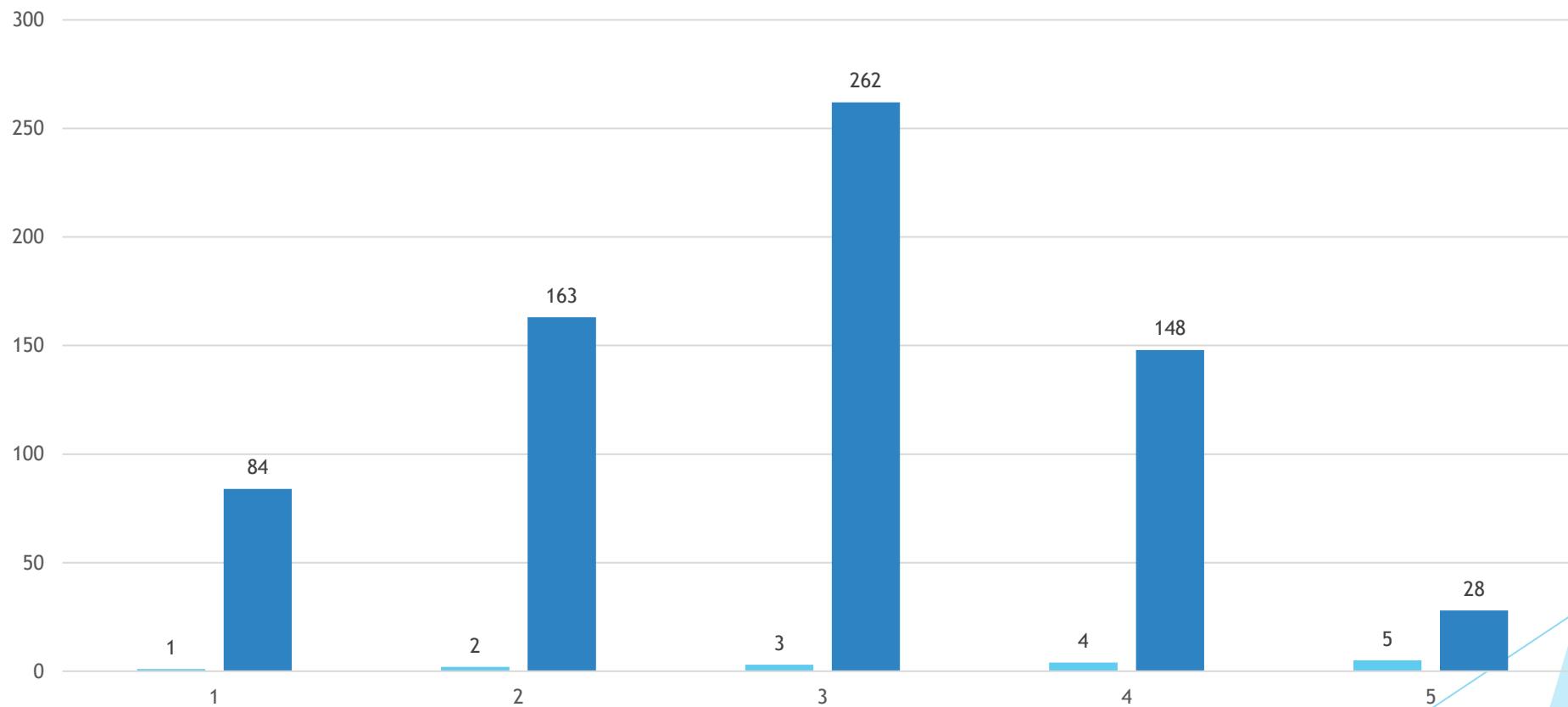
Nivel de educație

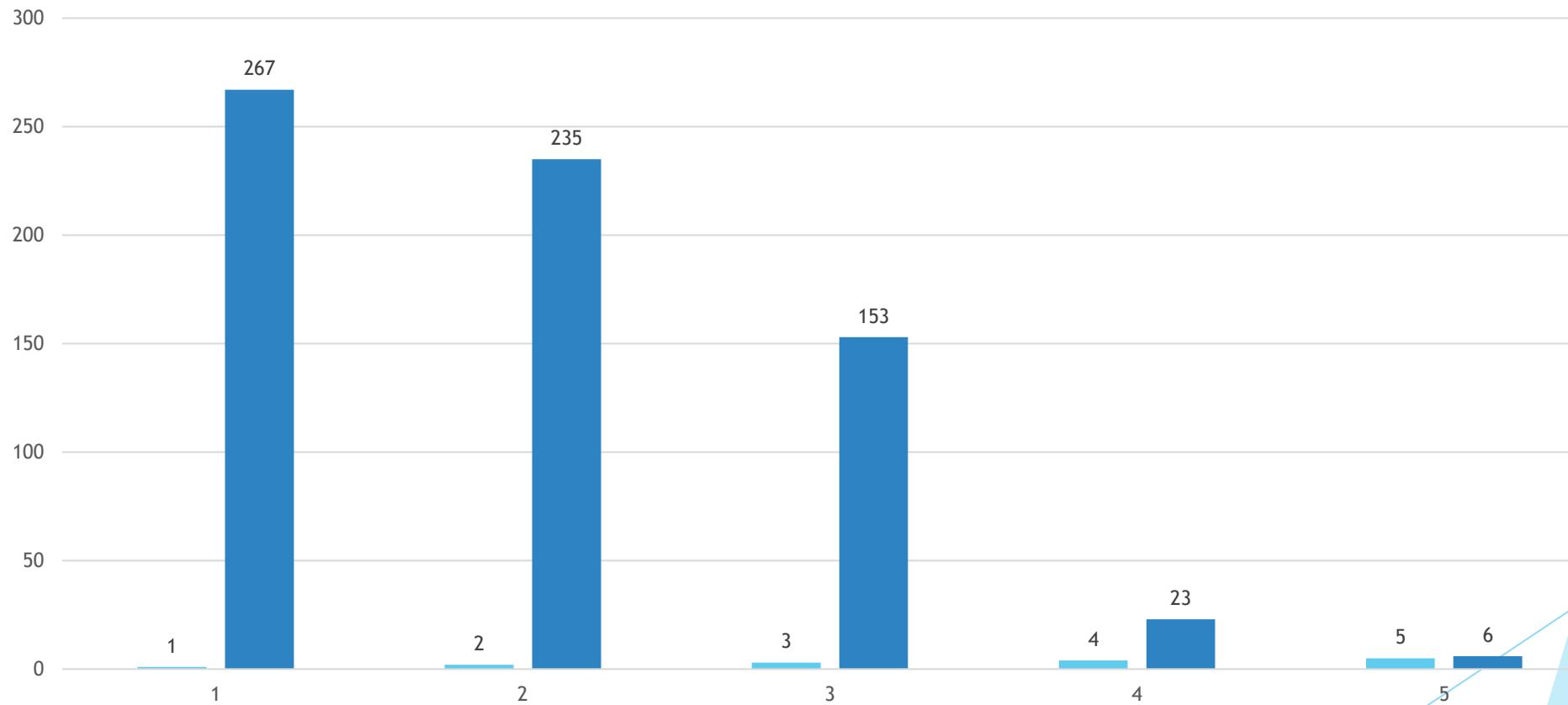
Modul în care sunt asfaltate/întreținute străzile/drumurile

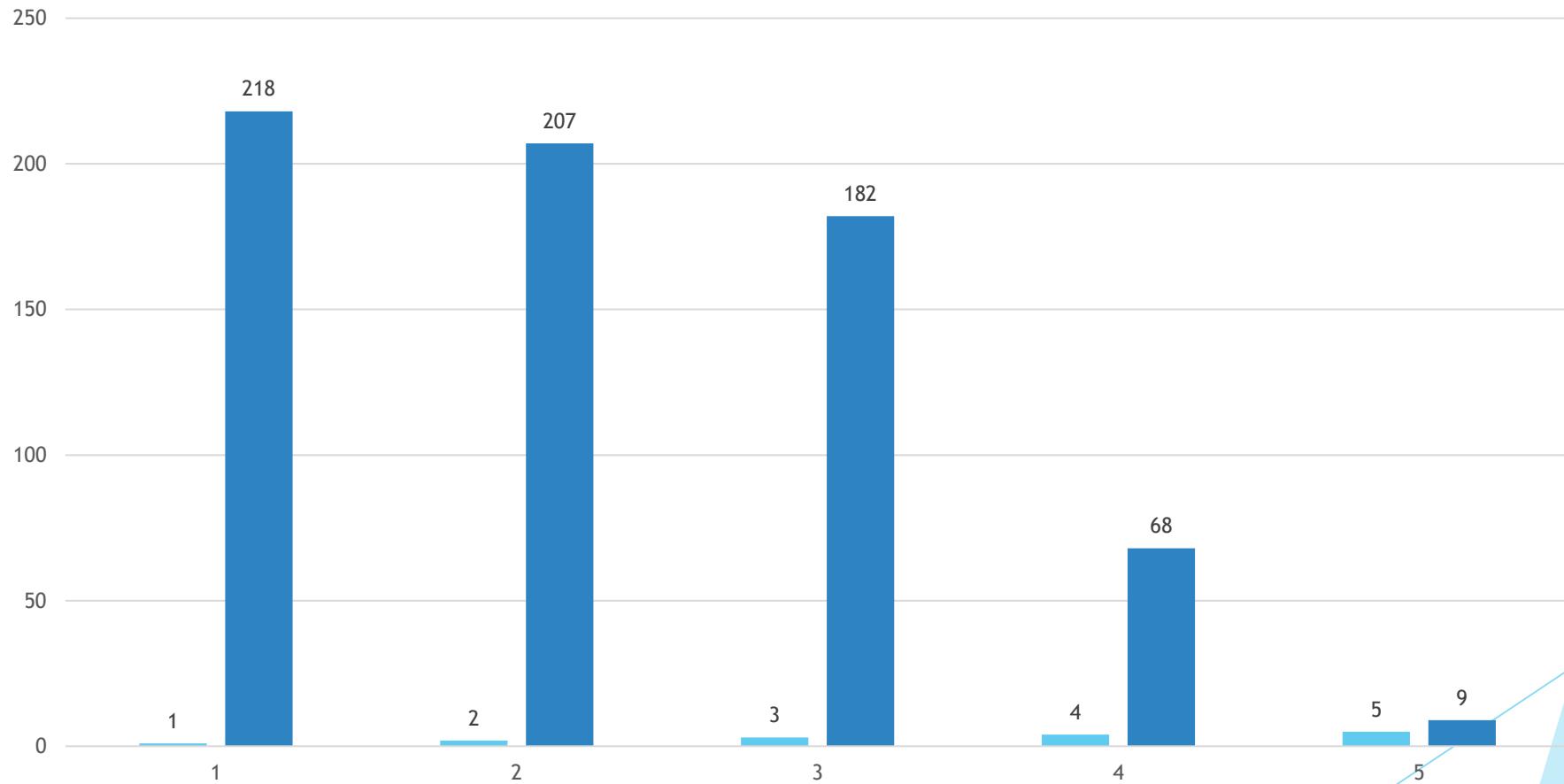
Vizibilitatea marajelor pietonale, indicatoarelor rutiere

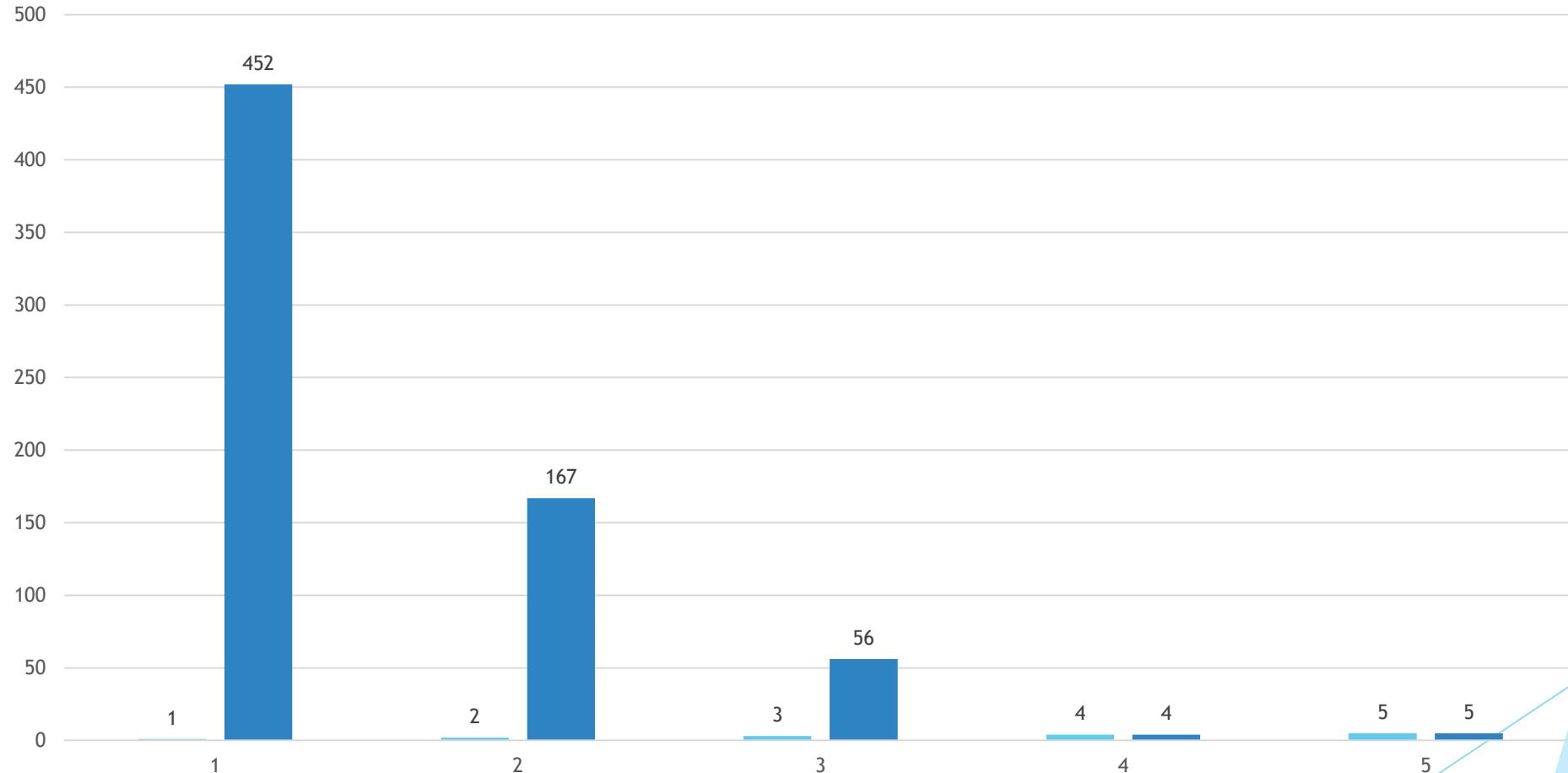
Numărul locurilor de parcare

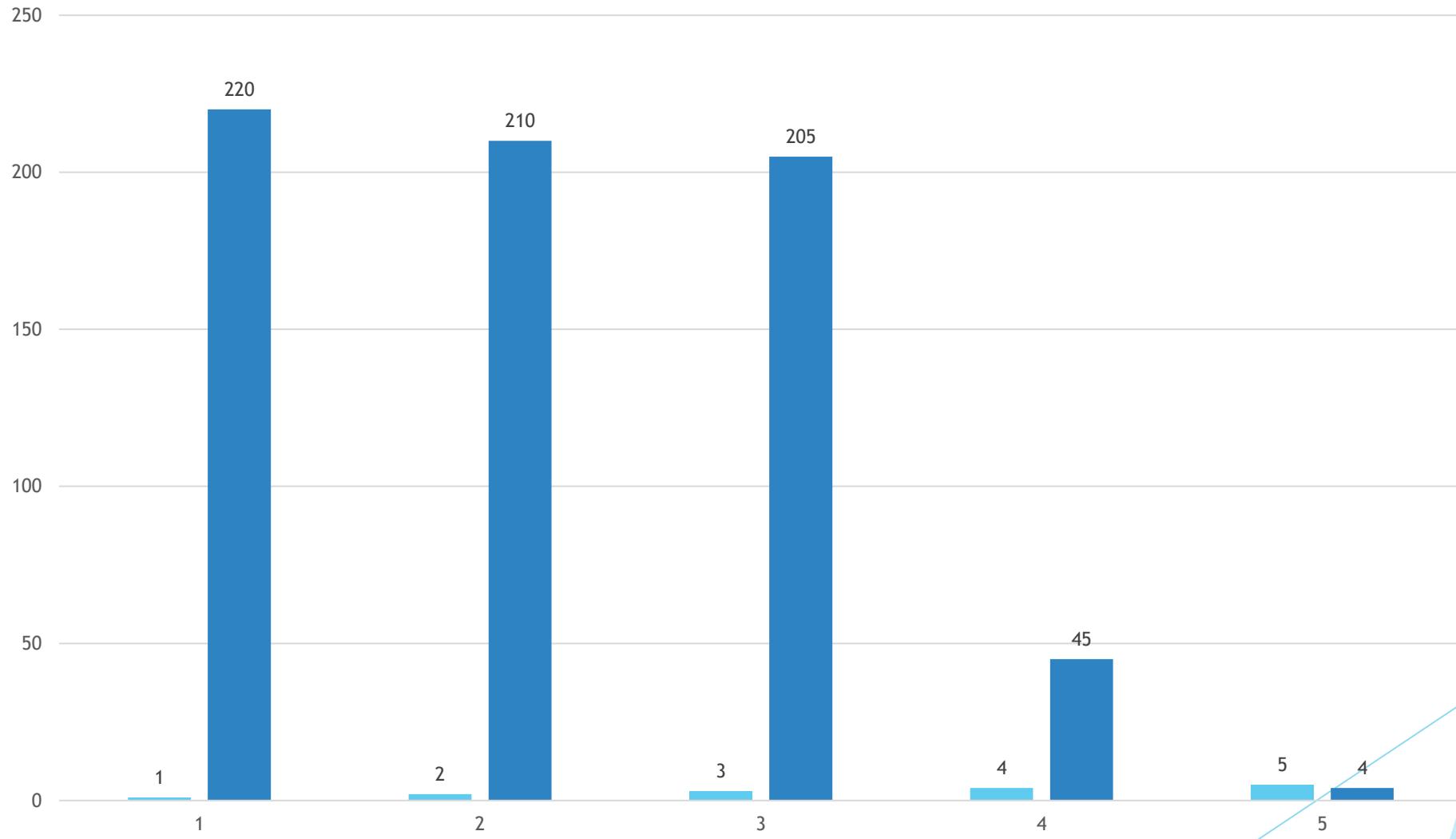
Starea trotuarelor/zonelor pietonale

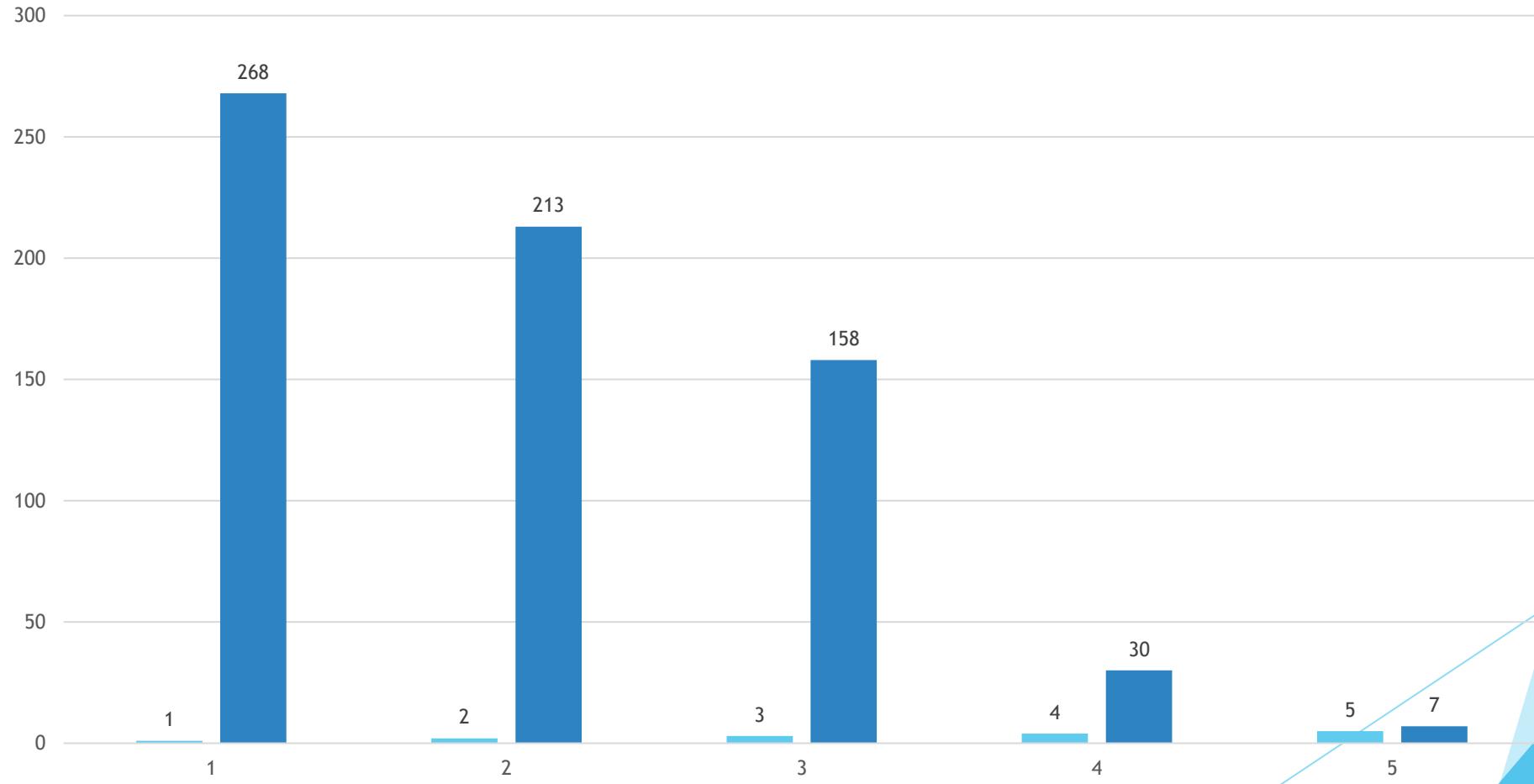
Cantitatea pistelor pentru bicicliști

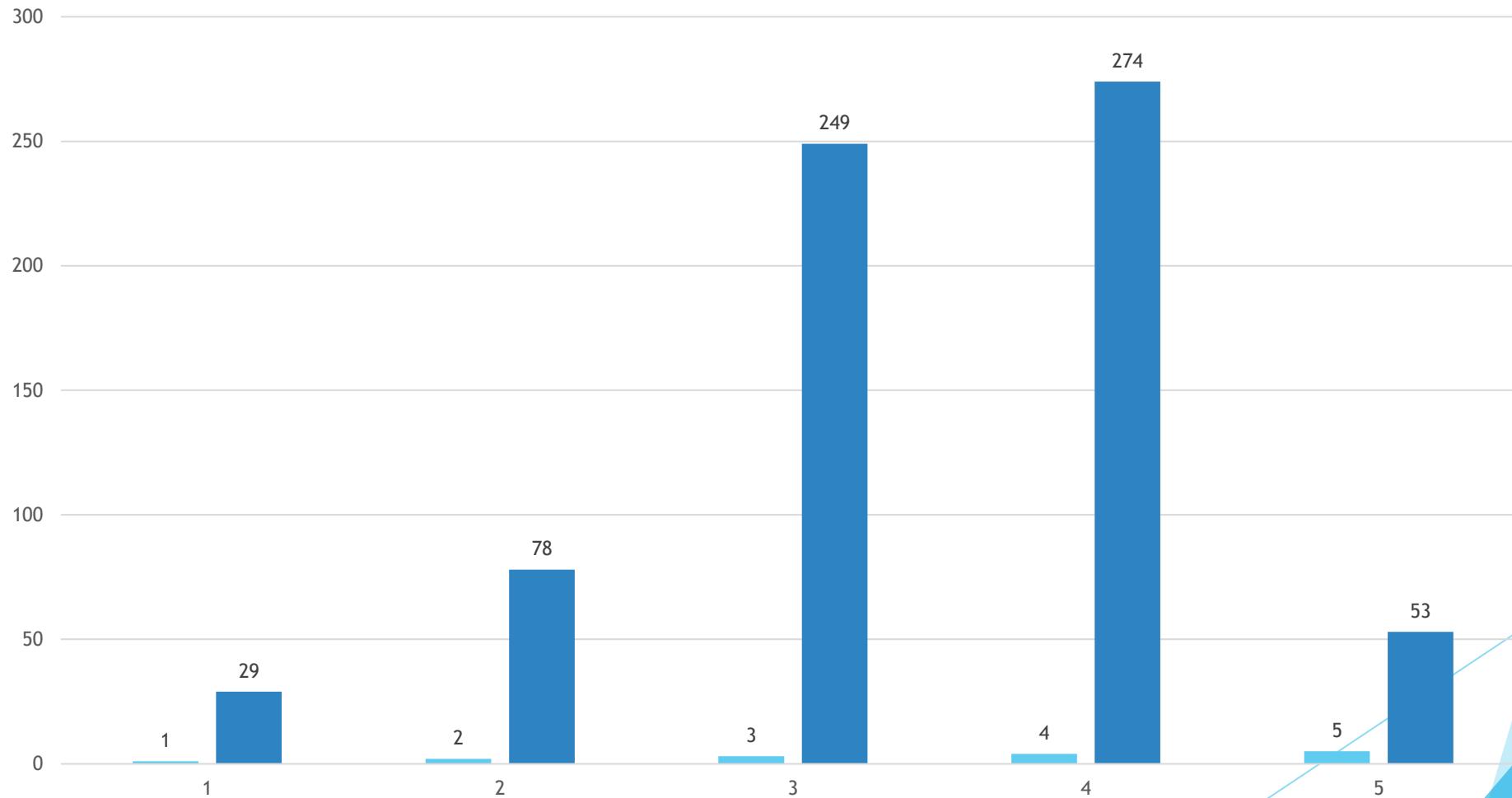
Sistemul de circulație rutieră

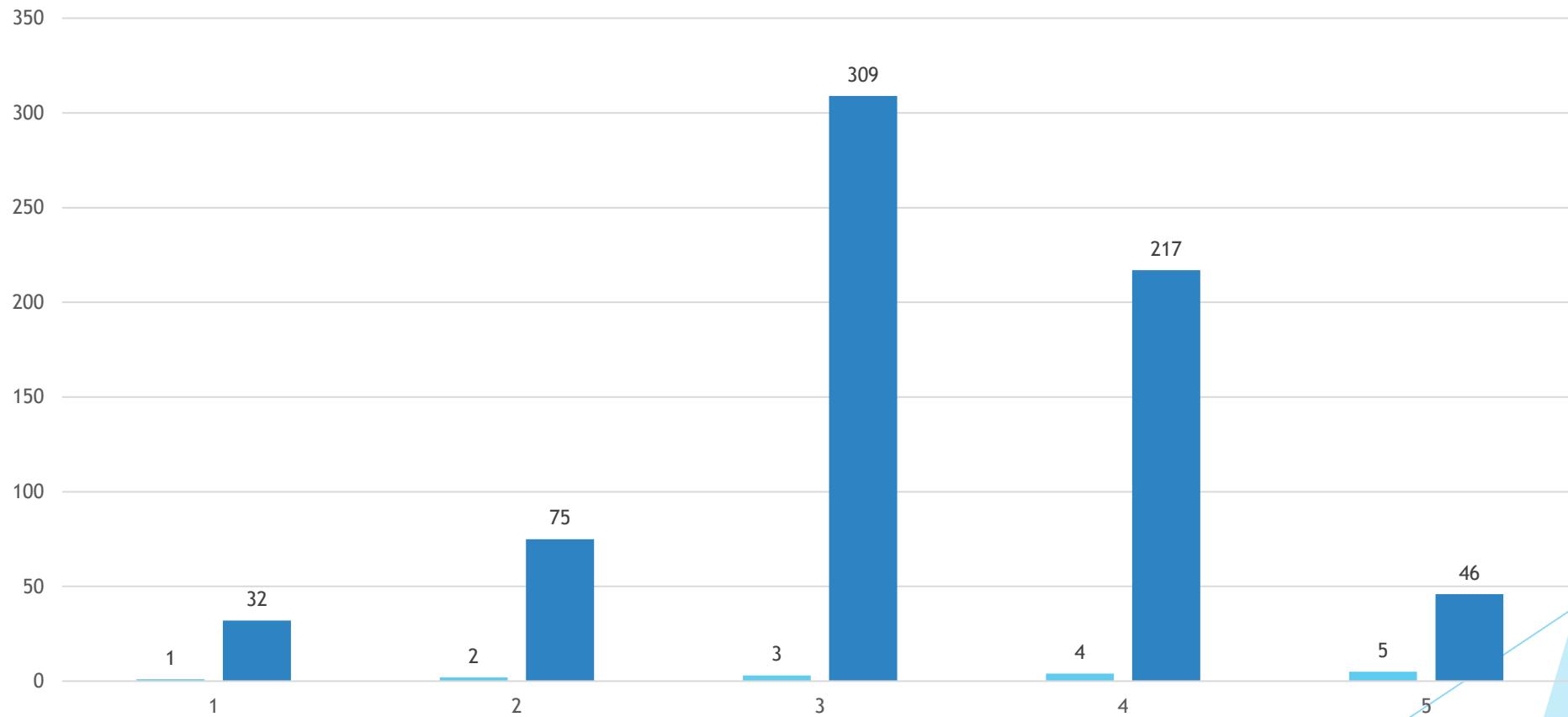
Cantitatea și calitatea transportului în comun

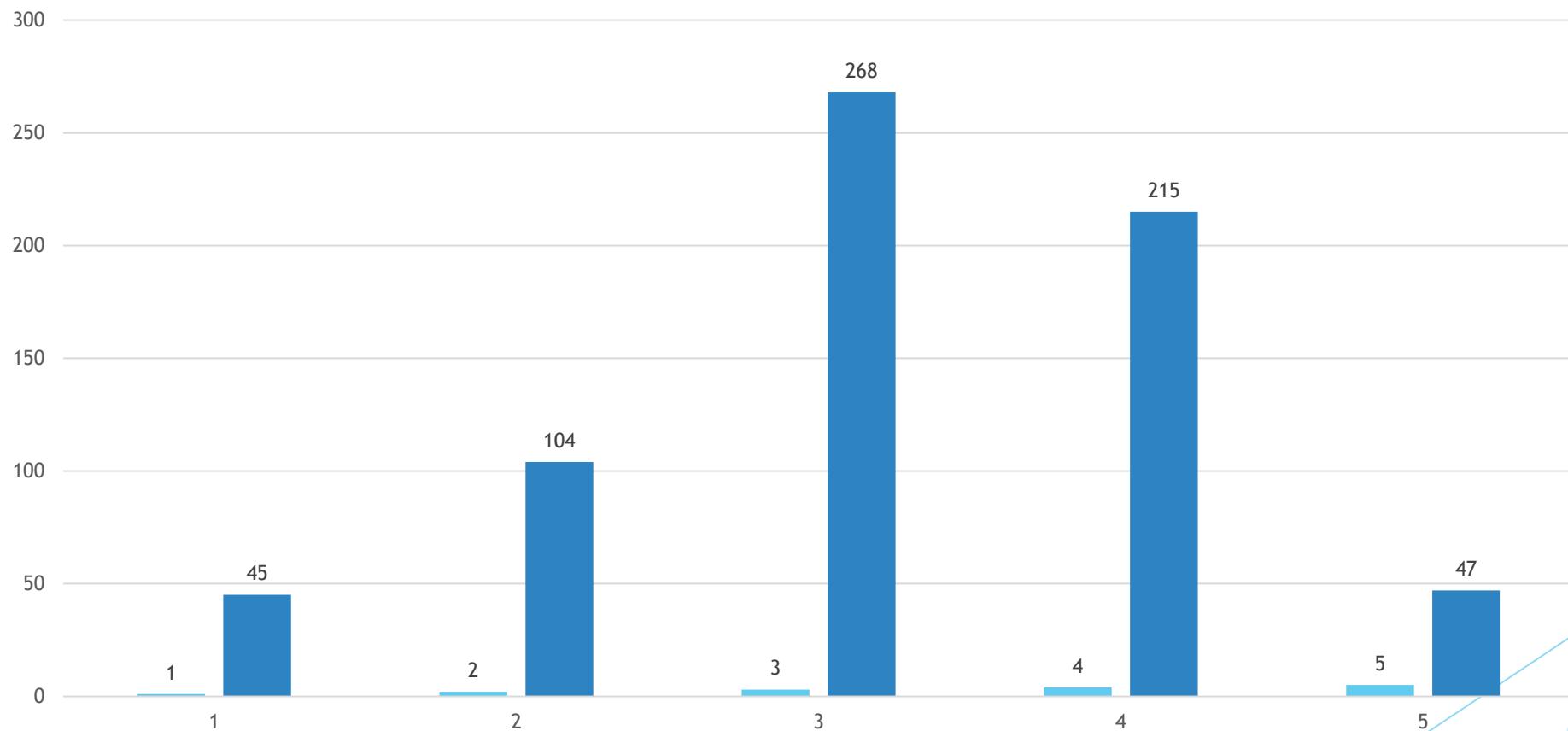
Dotarea Spitalului municipal

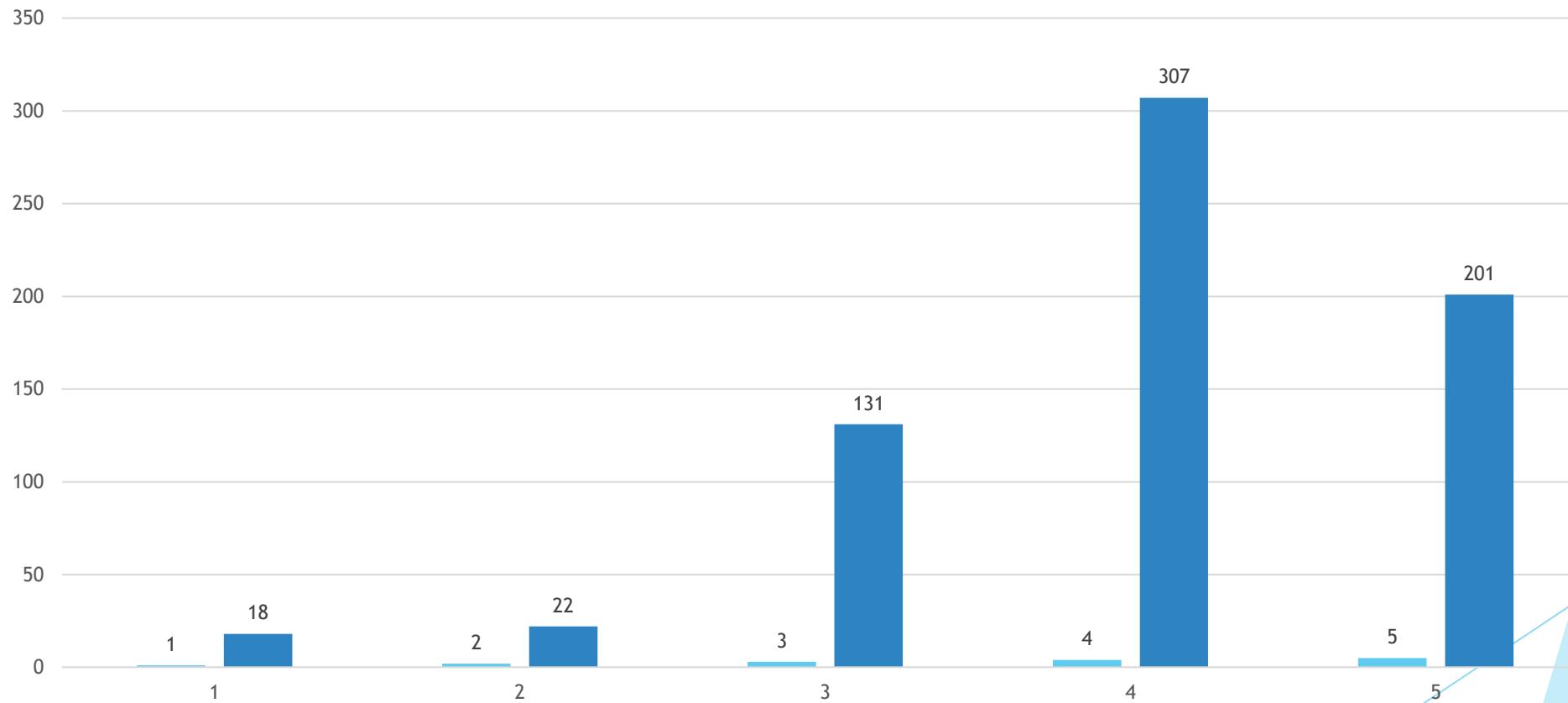
Numărul de cadre medicale din municipiu

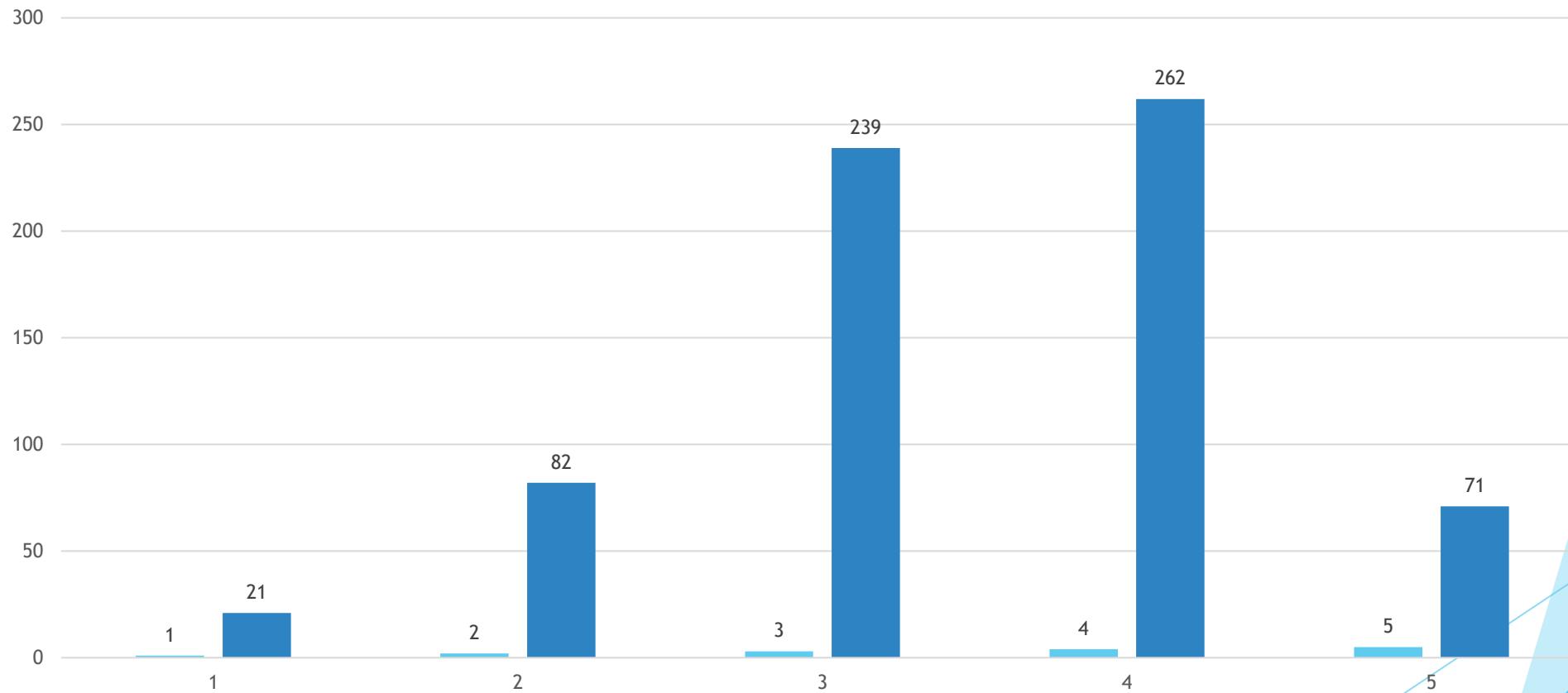
Pregătirea profesională a cadrelor medicale din municipiu

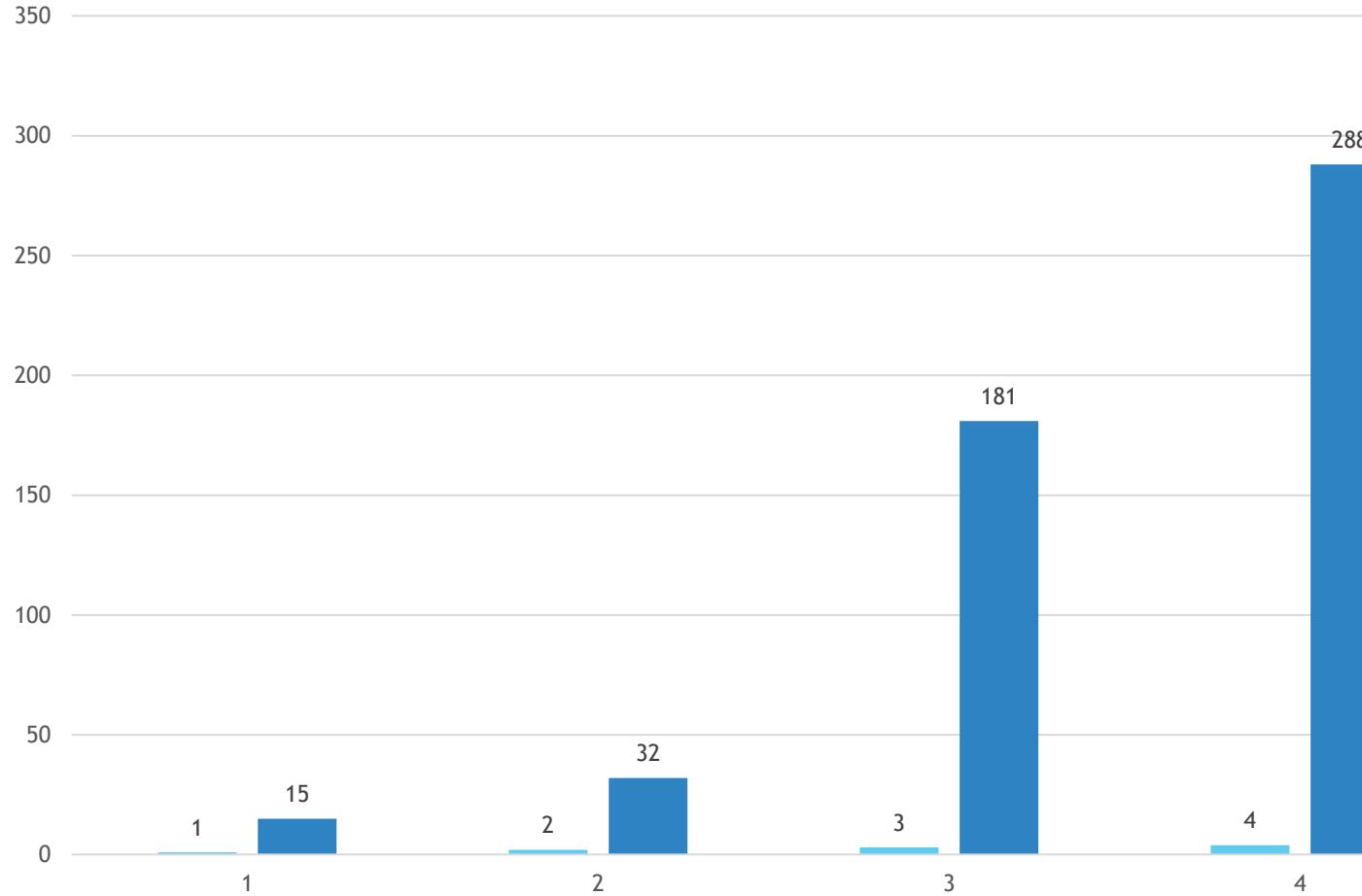
Numărul de școli generale din municipiu

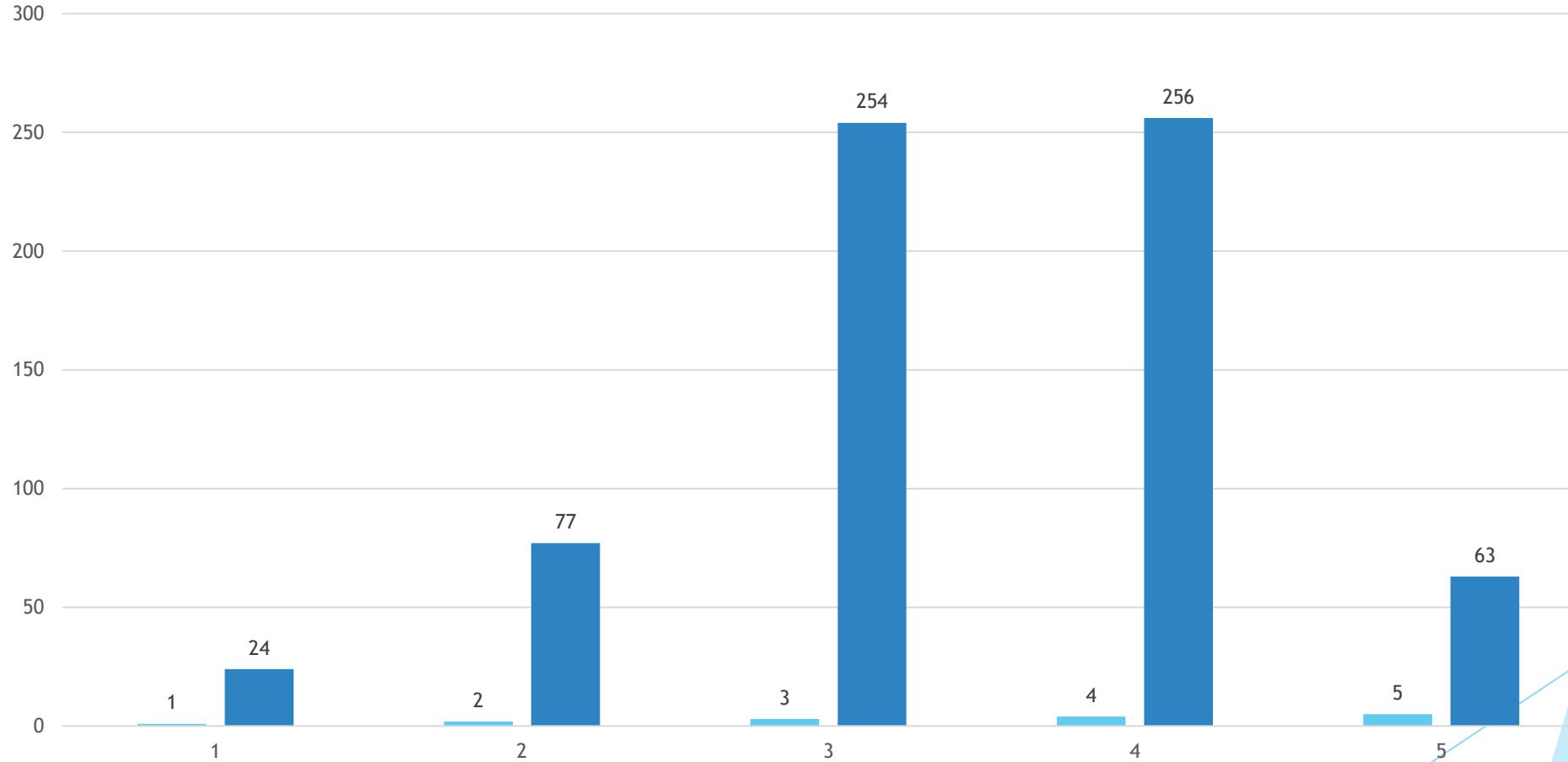
Dotarea școlilor generale din municipiu

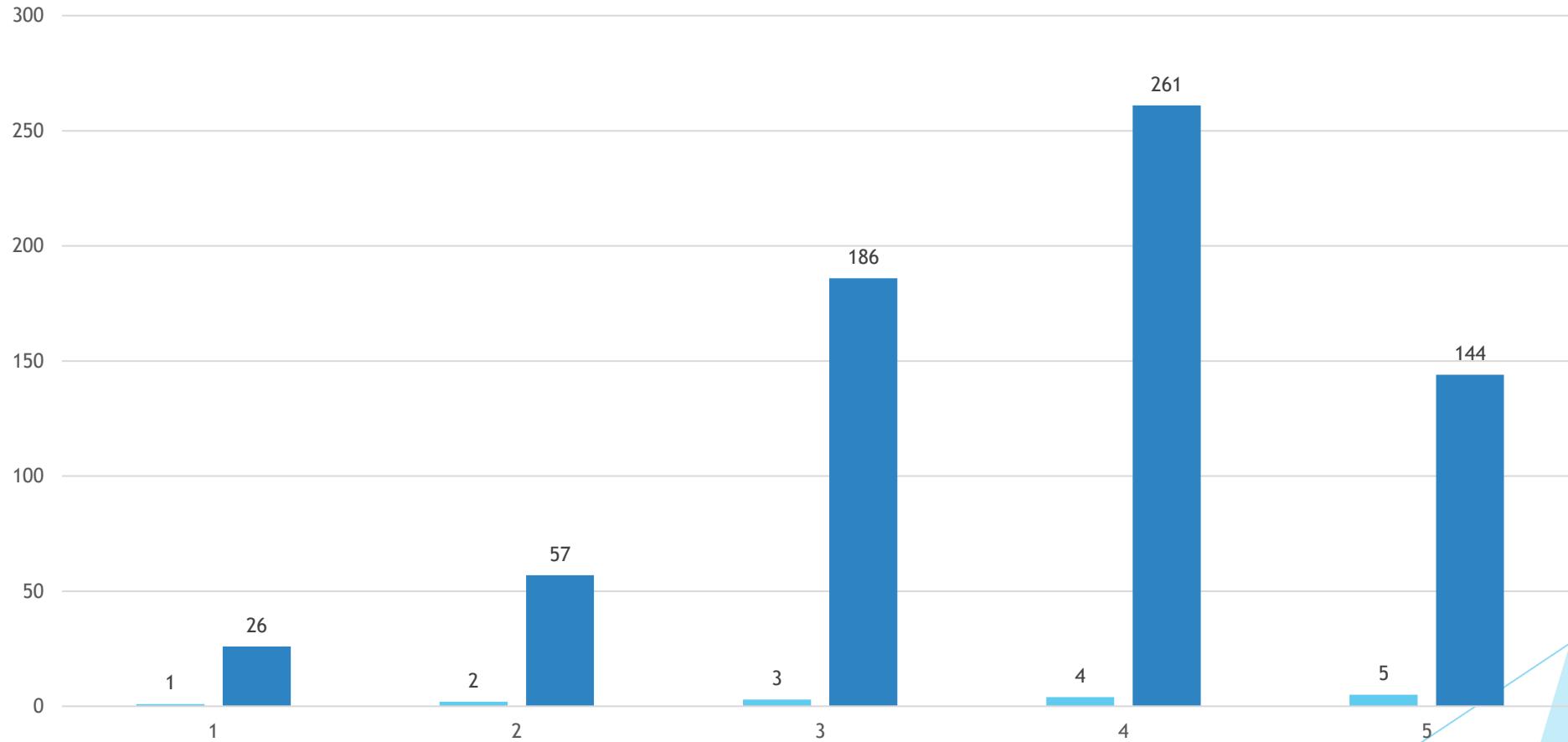
Numărul de licee din municipiu

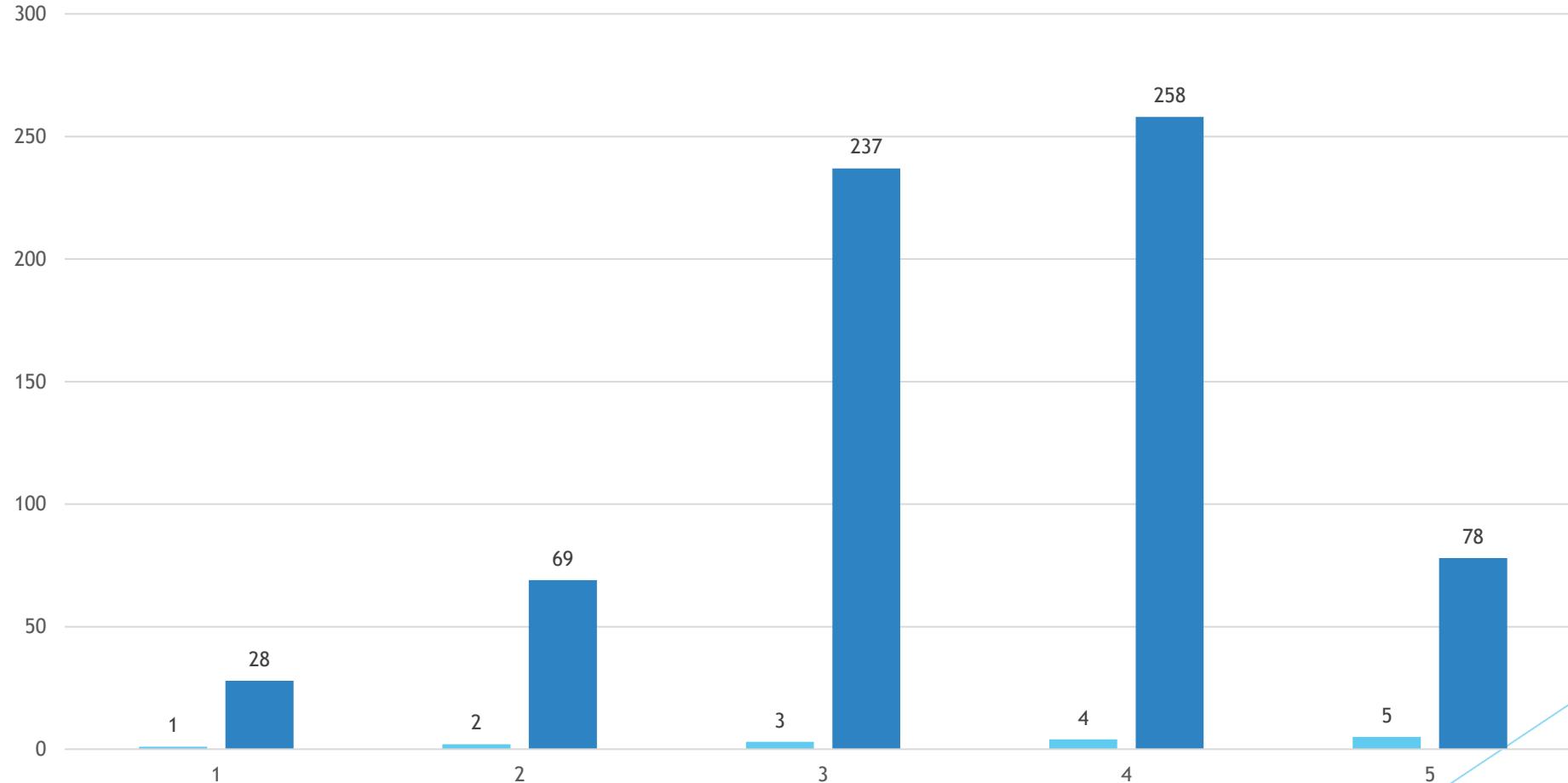
Dotarea liceelor din municipiu

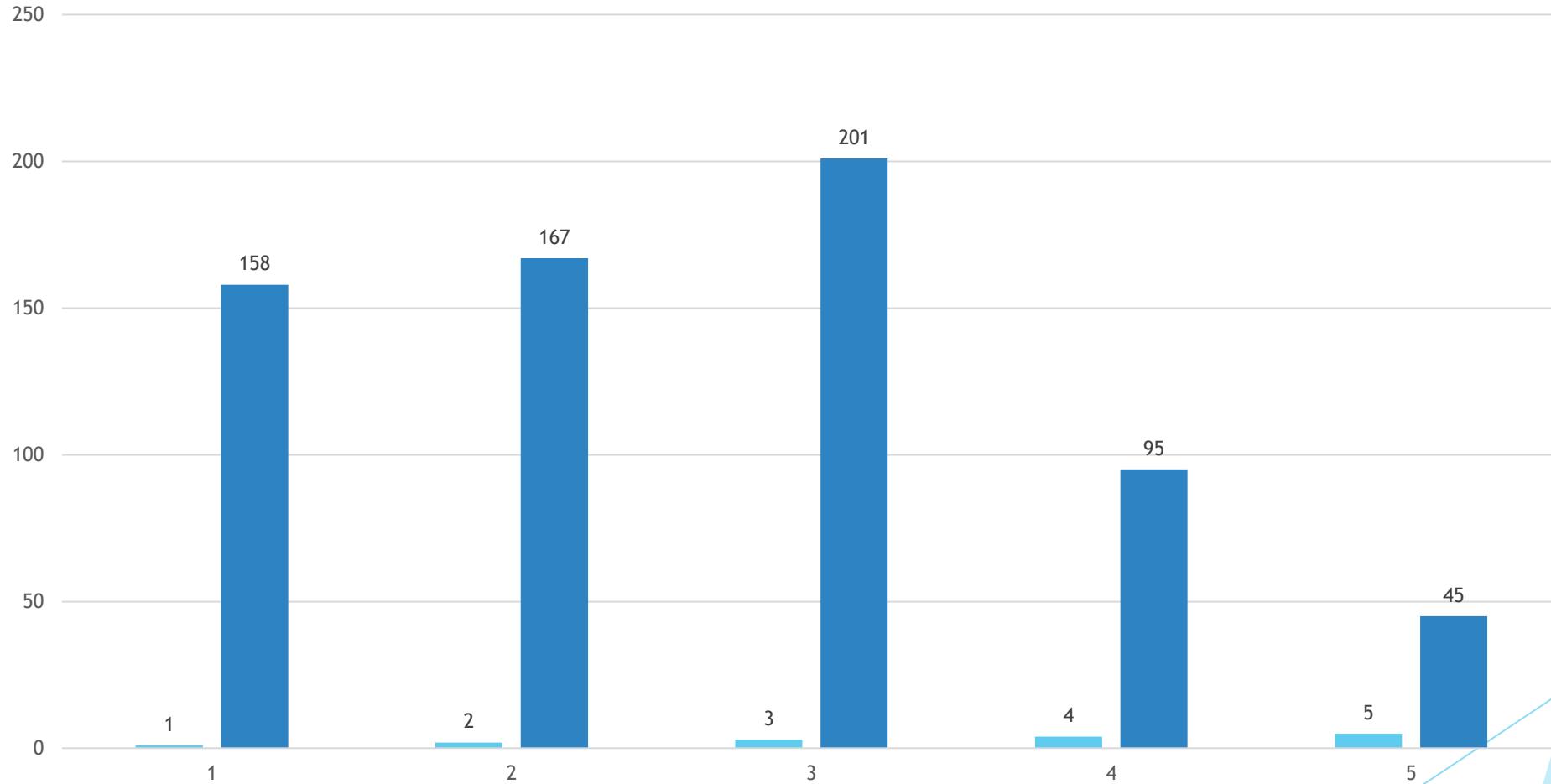
Numărul de grădinițe din municipiu

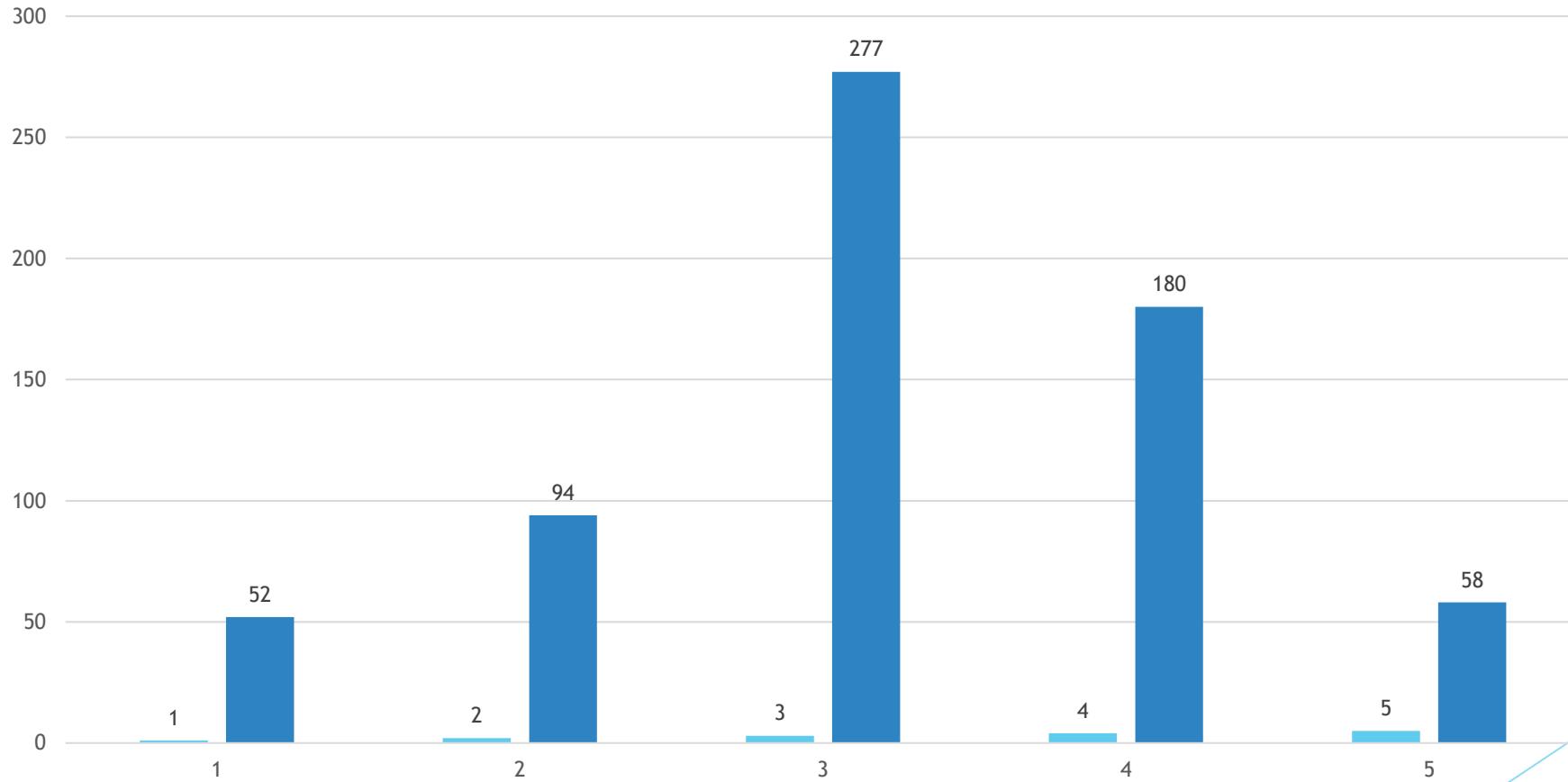
Dotarea grădinițelor din municipiu

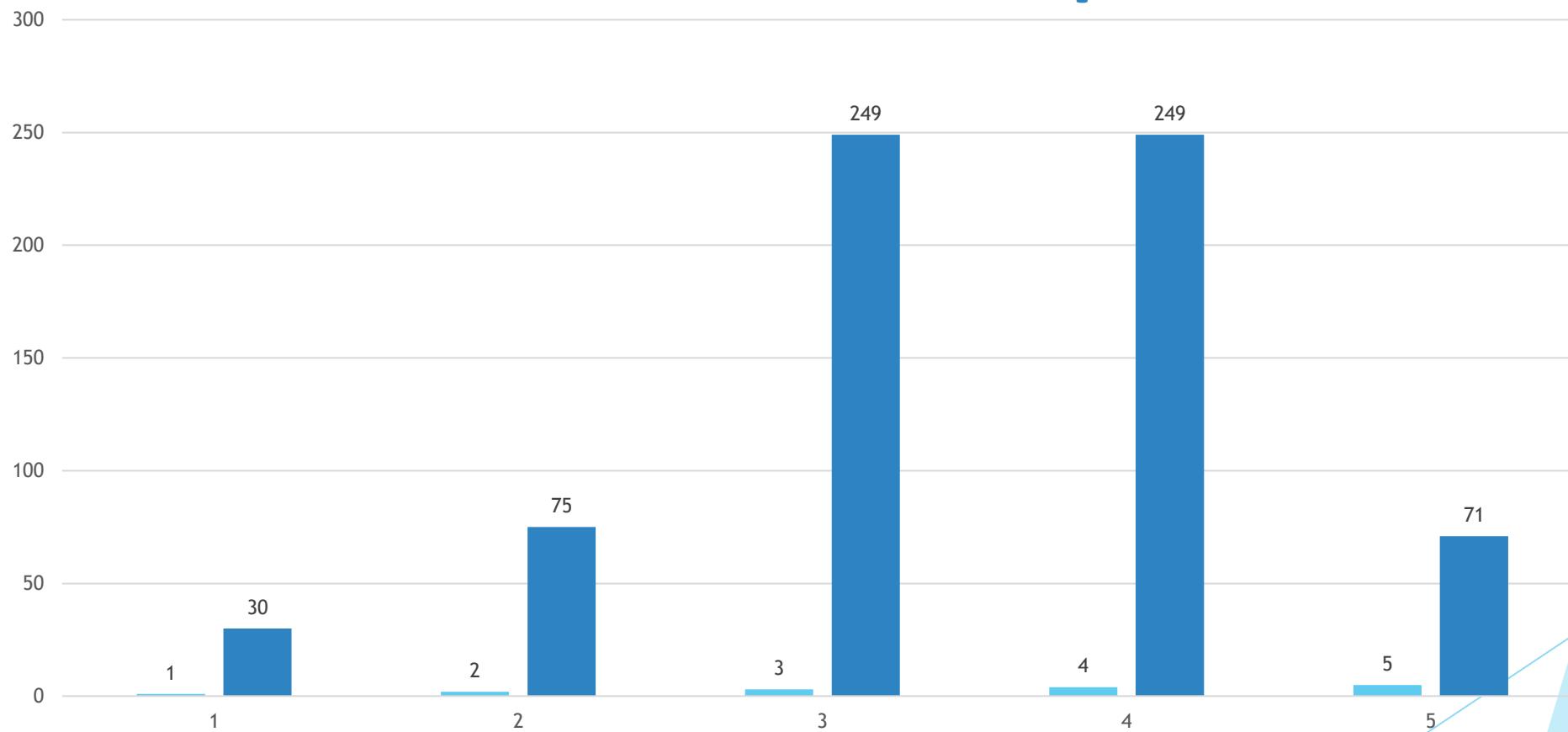
Numărul de creșe din municipiu

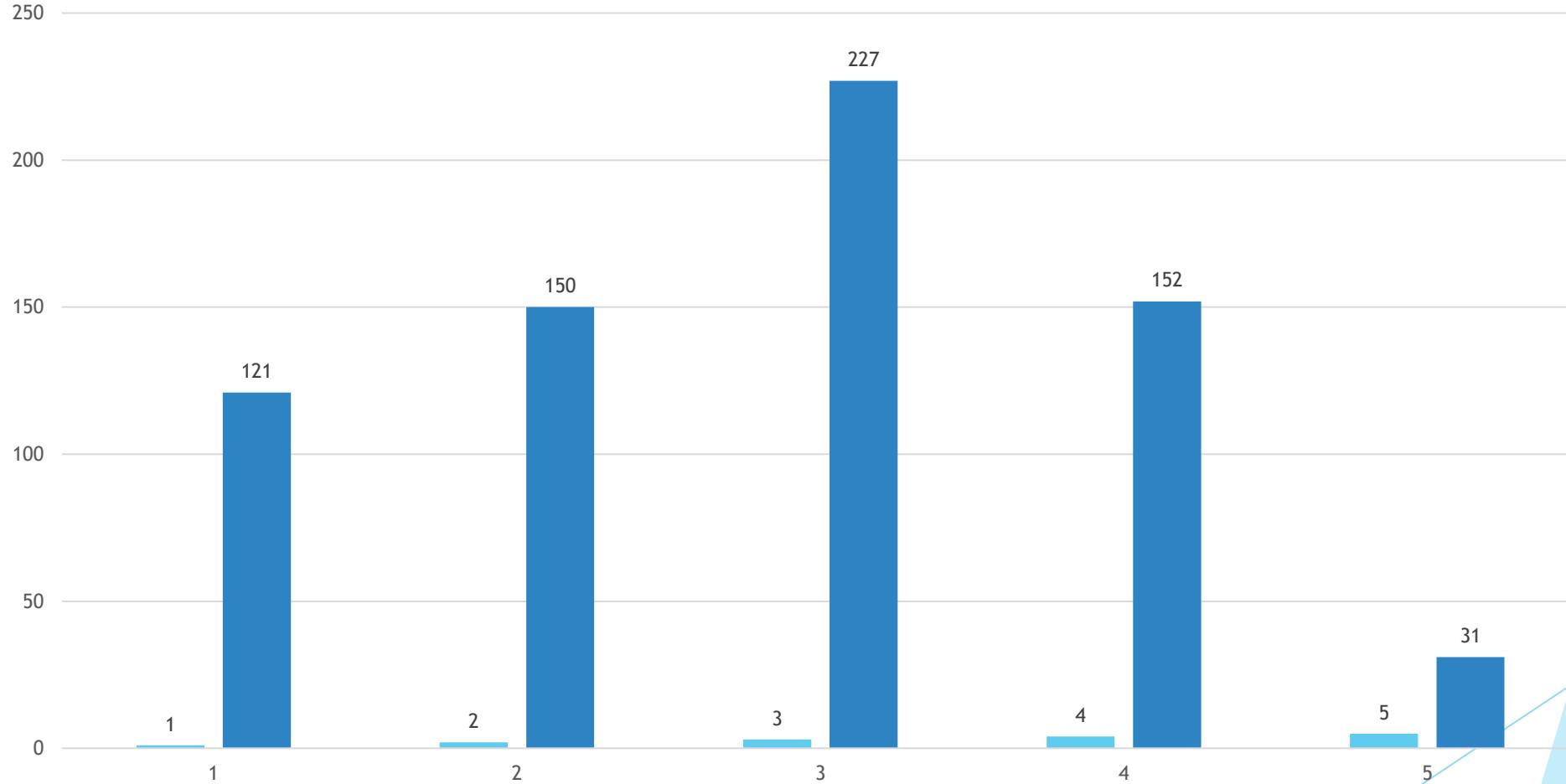
Dotarea creșelor

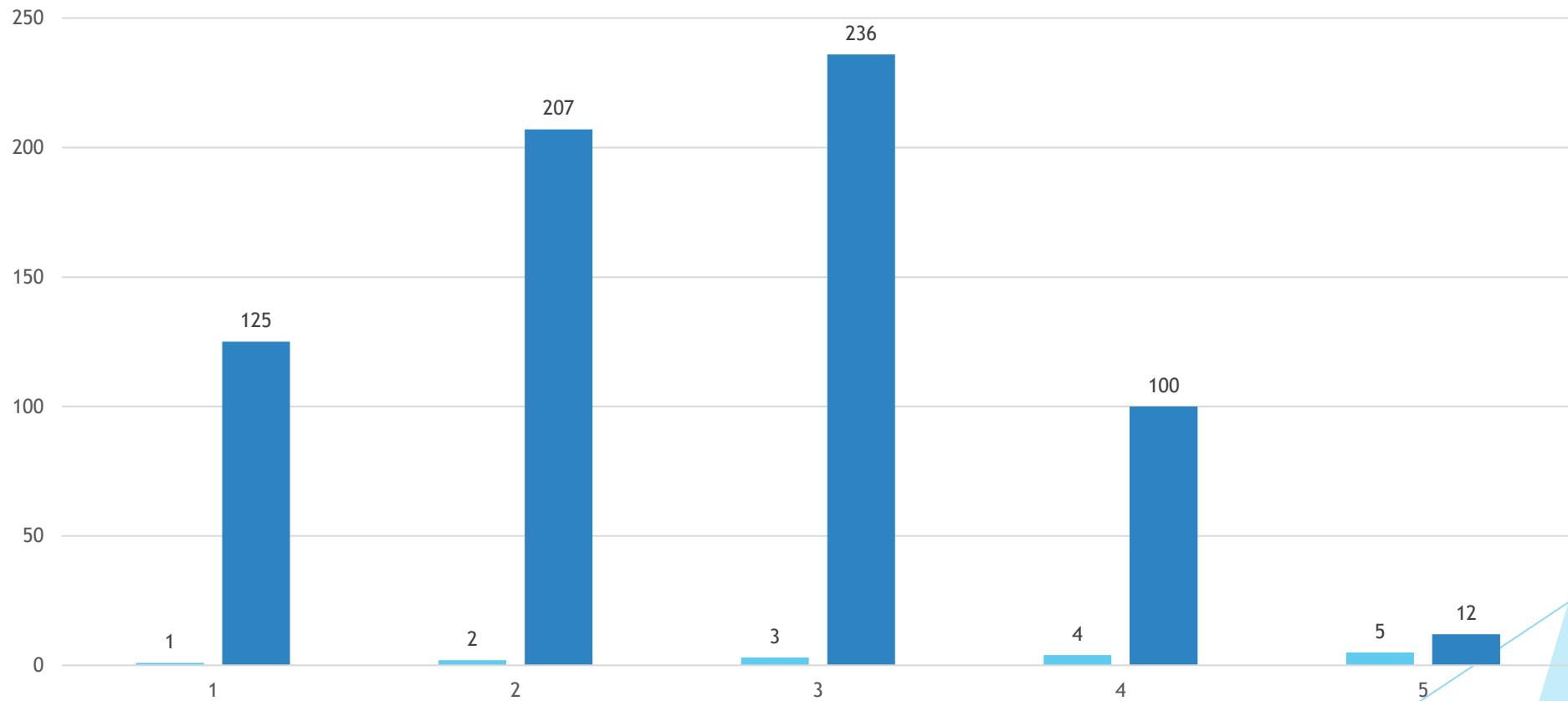
Pregătirea profesională a cadrelor didactice din municipiu

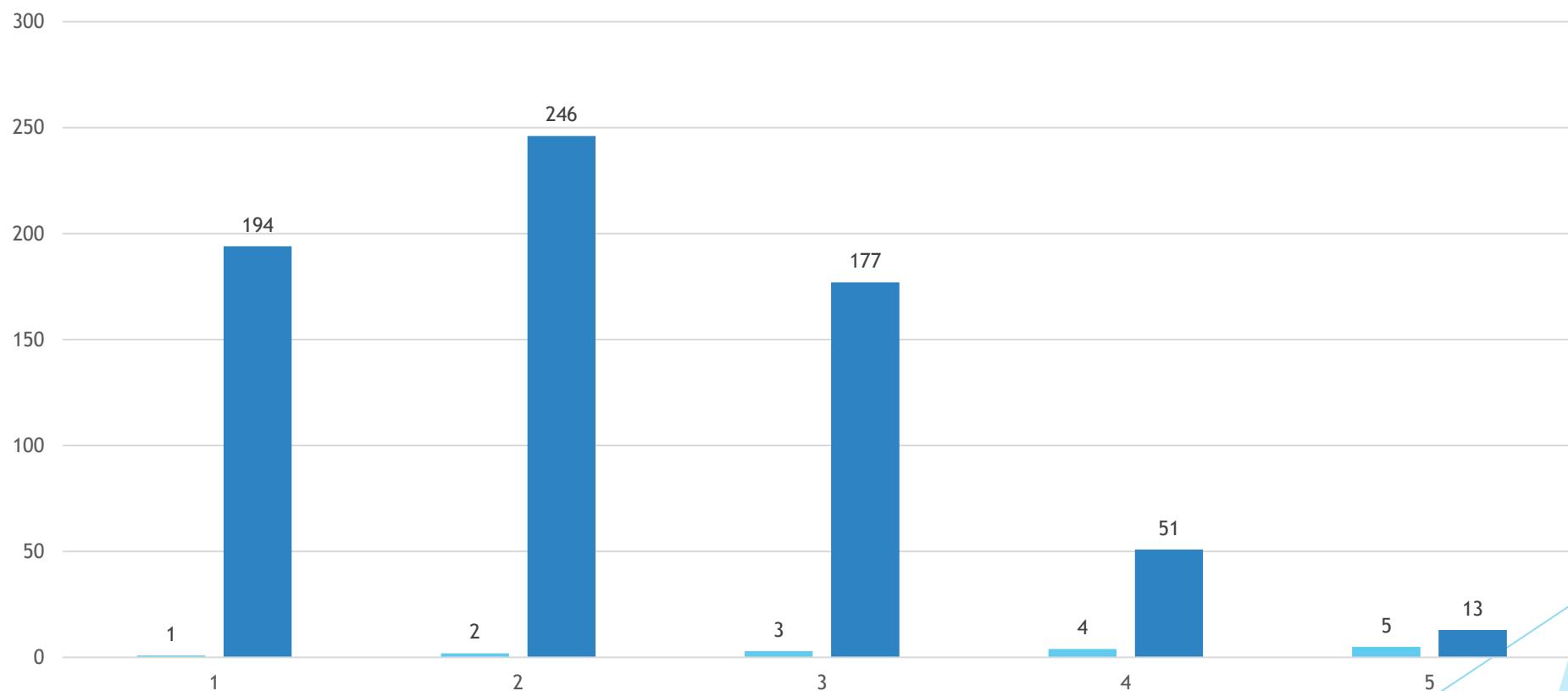
Diversitatea vieții culturale din municipiu

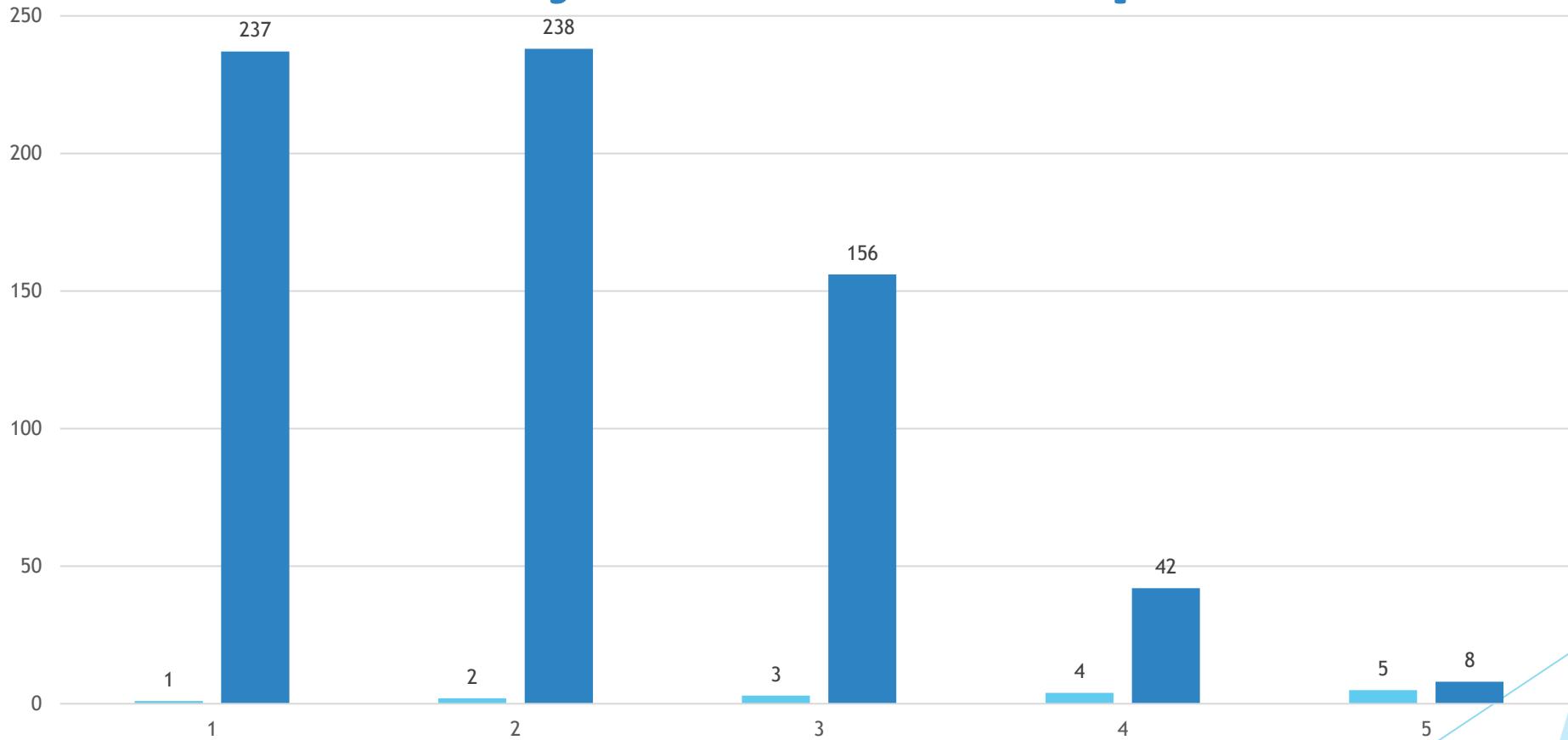
Starea monumentelor/patrimoniului cultural din municipiu

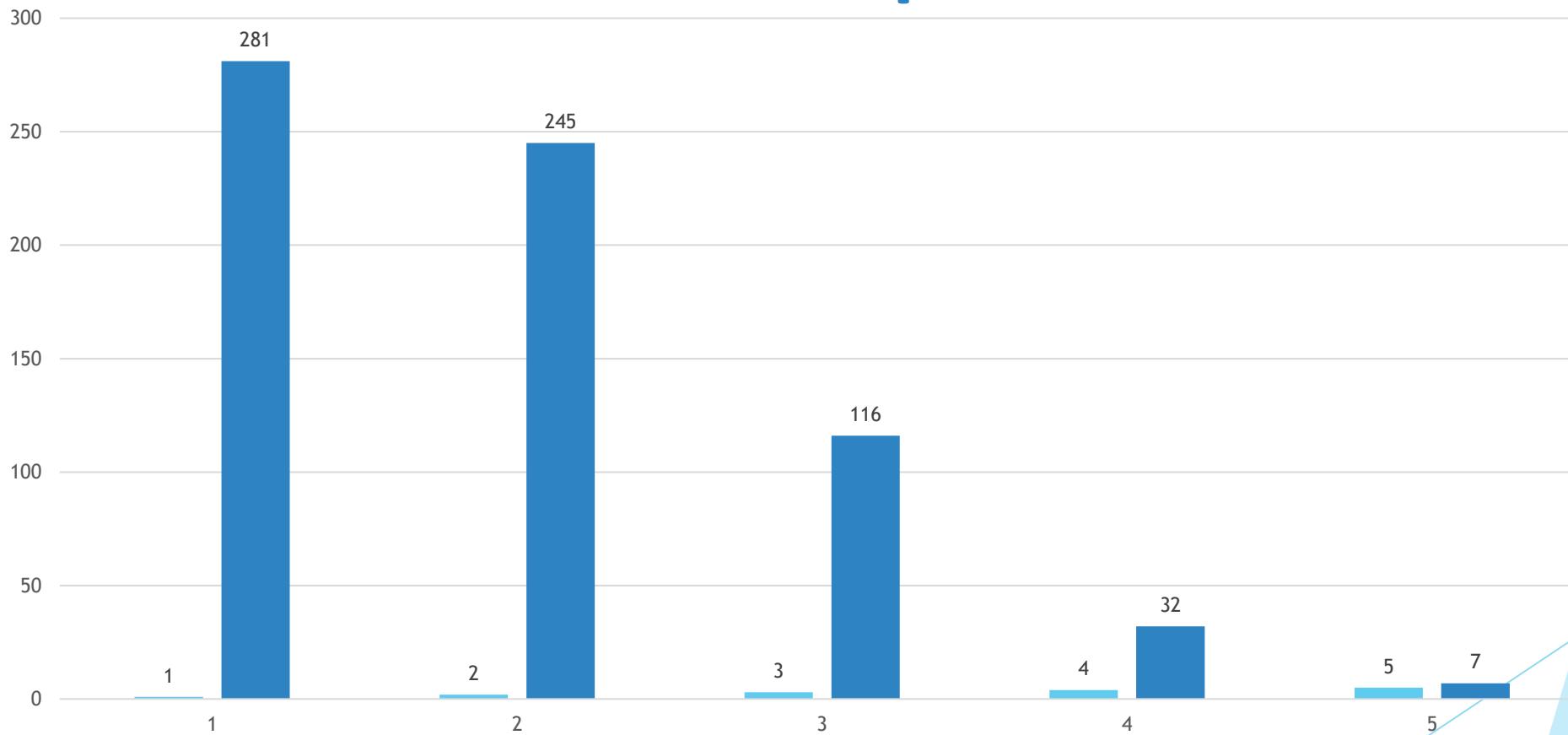
Numărul locațiilor de agrement din municipiu

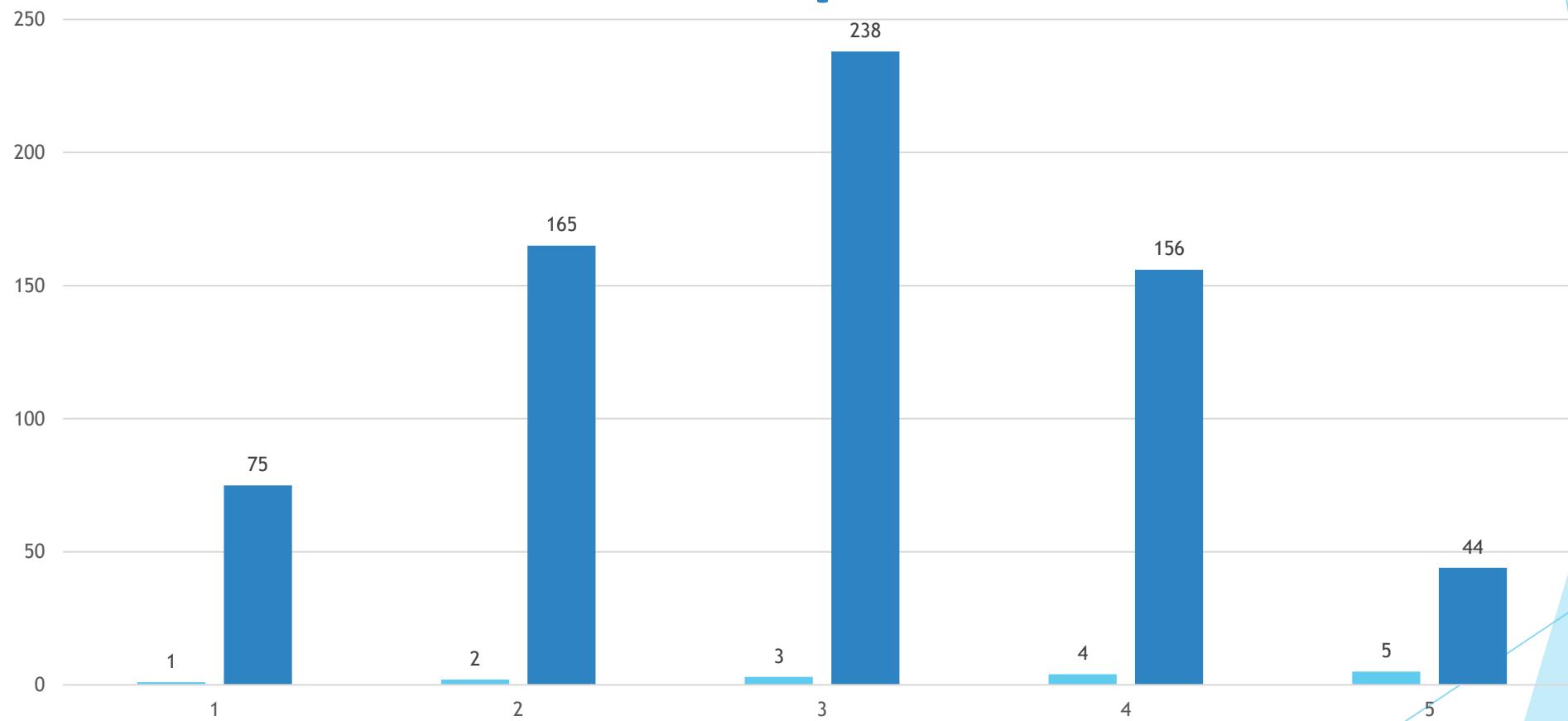
Numărul terenurilor de joacă amenajate din municipiu

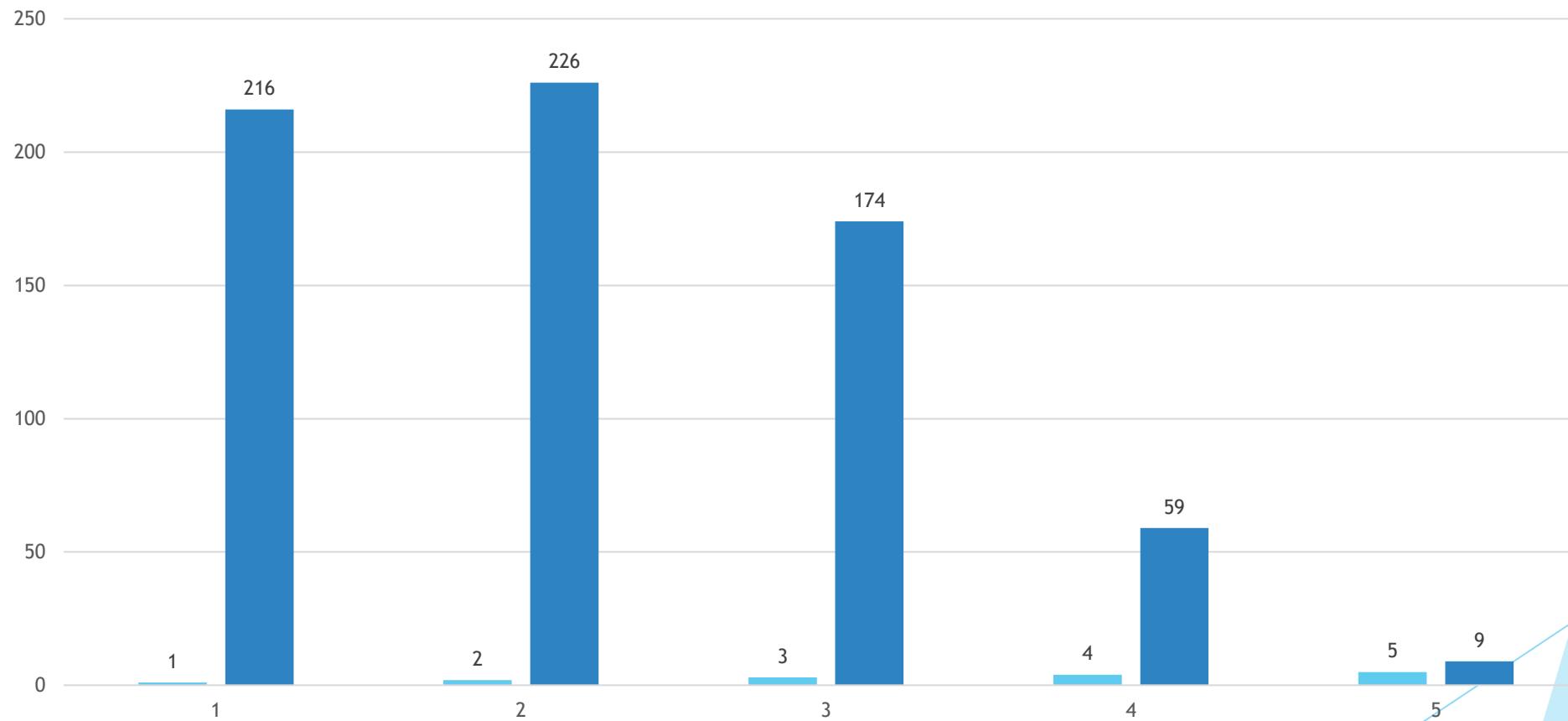
Dotarea terenurilor de joacă amenajate din municipiu

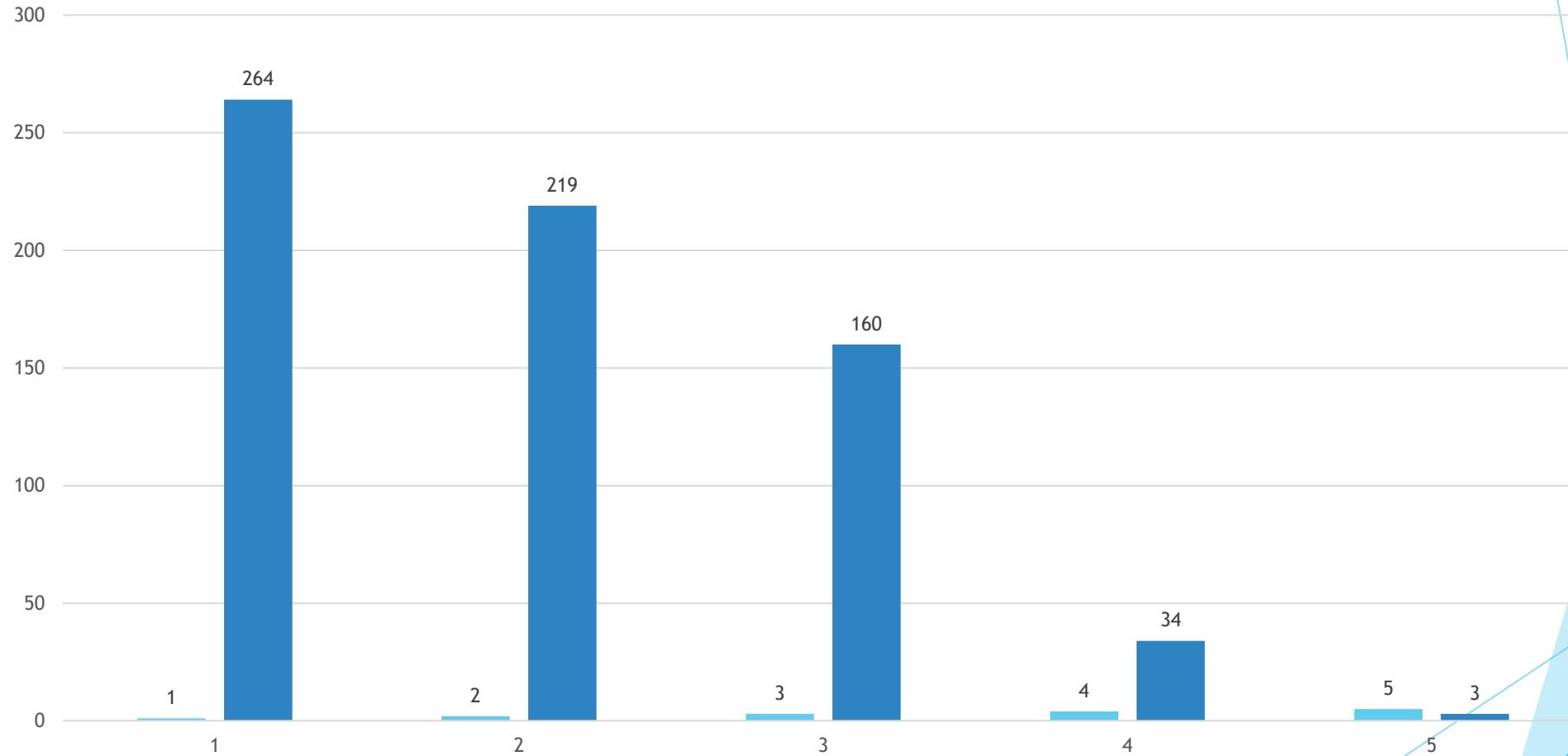
Numărul de terenuri și săli de sport din municipiu

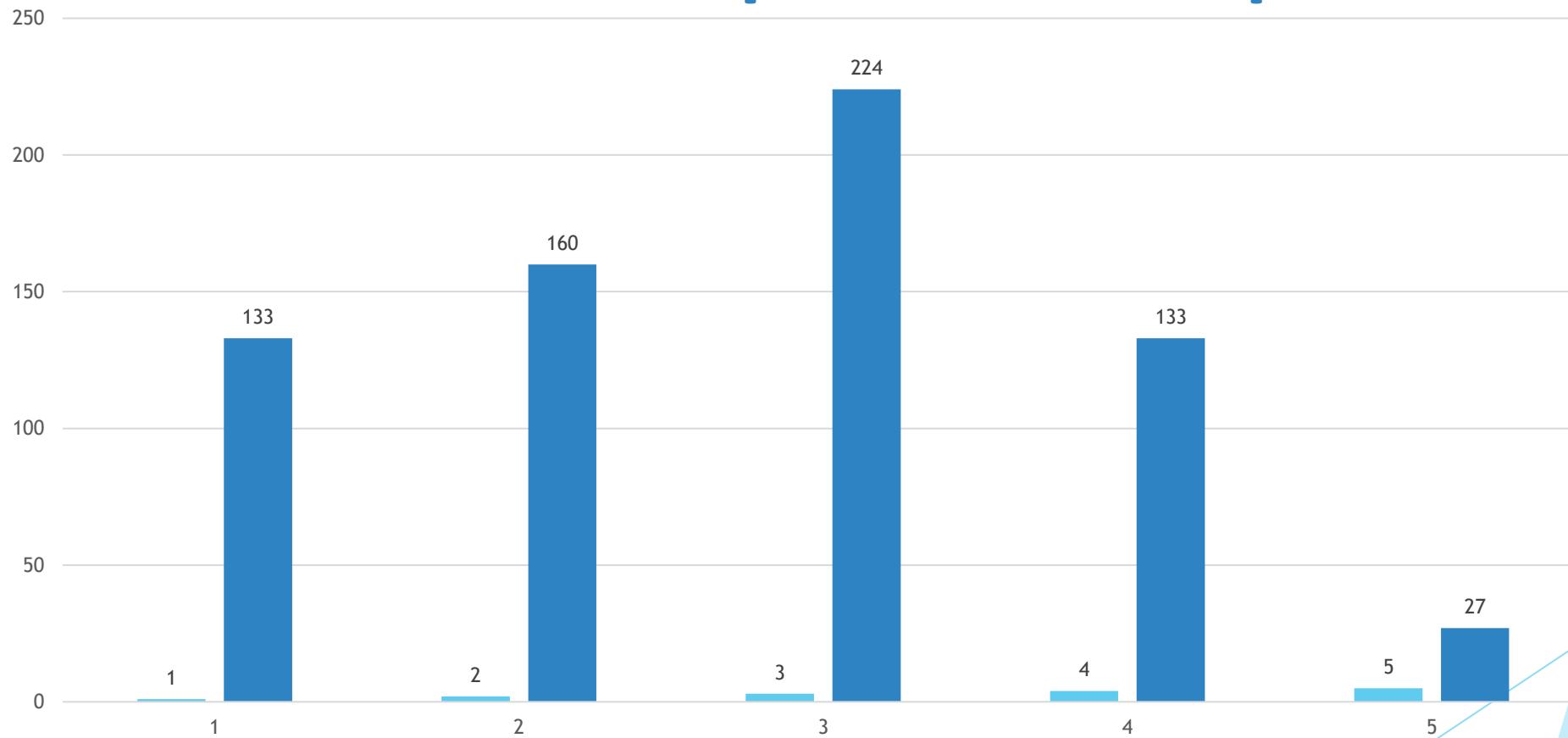
Starea parcurilor publice si a spatiilor verzi din municipiu

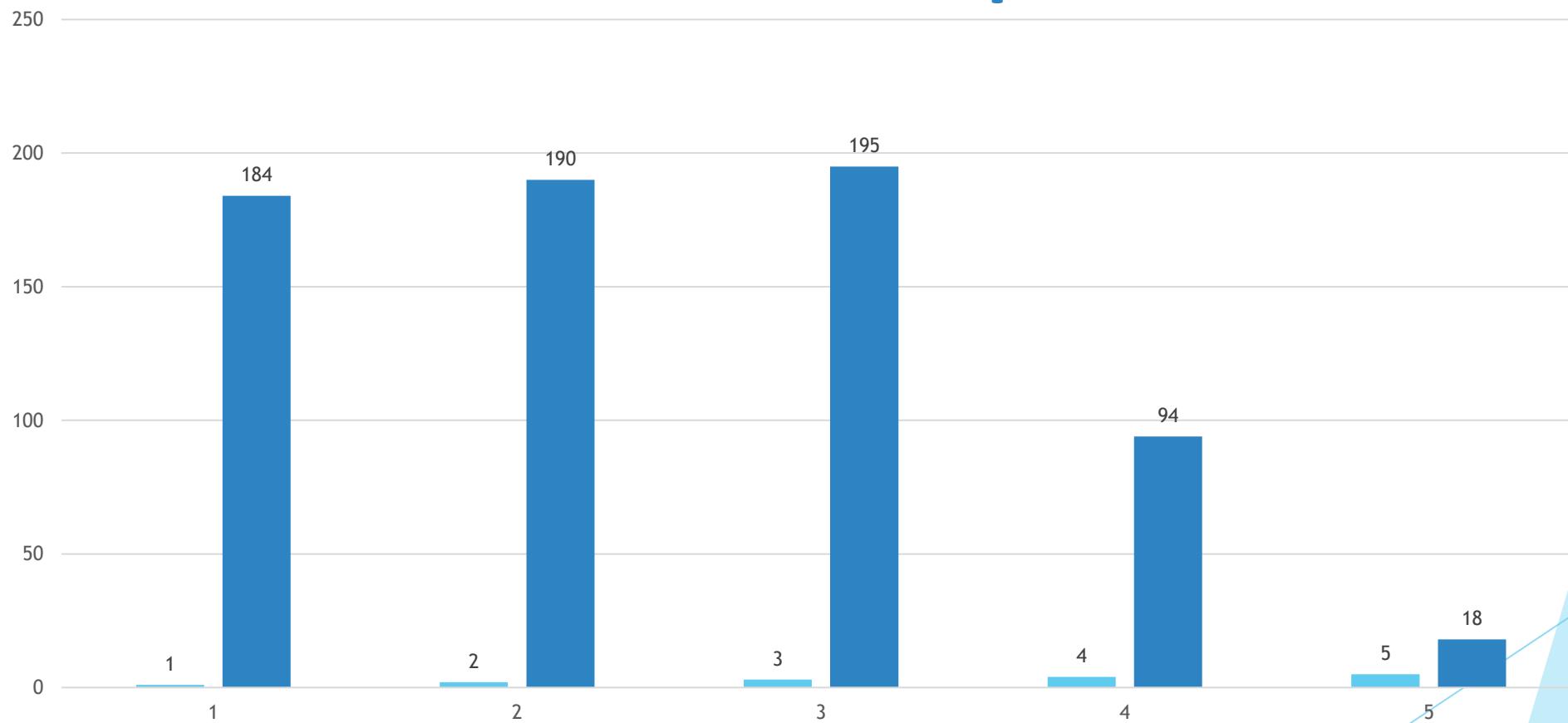
Dezvoltarea turismul din municipiu

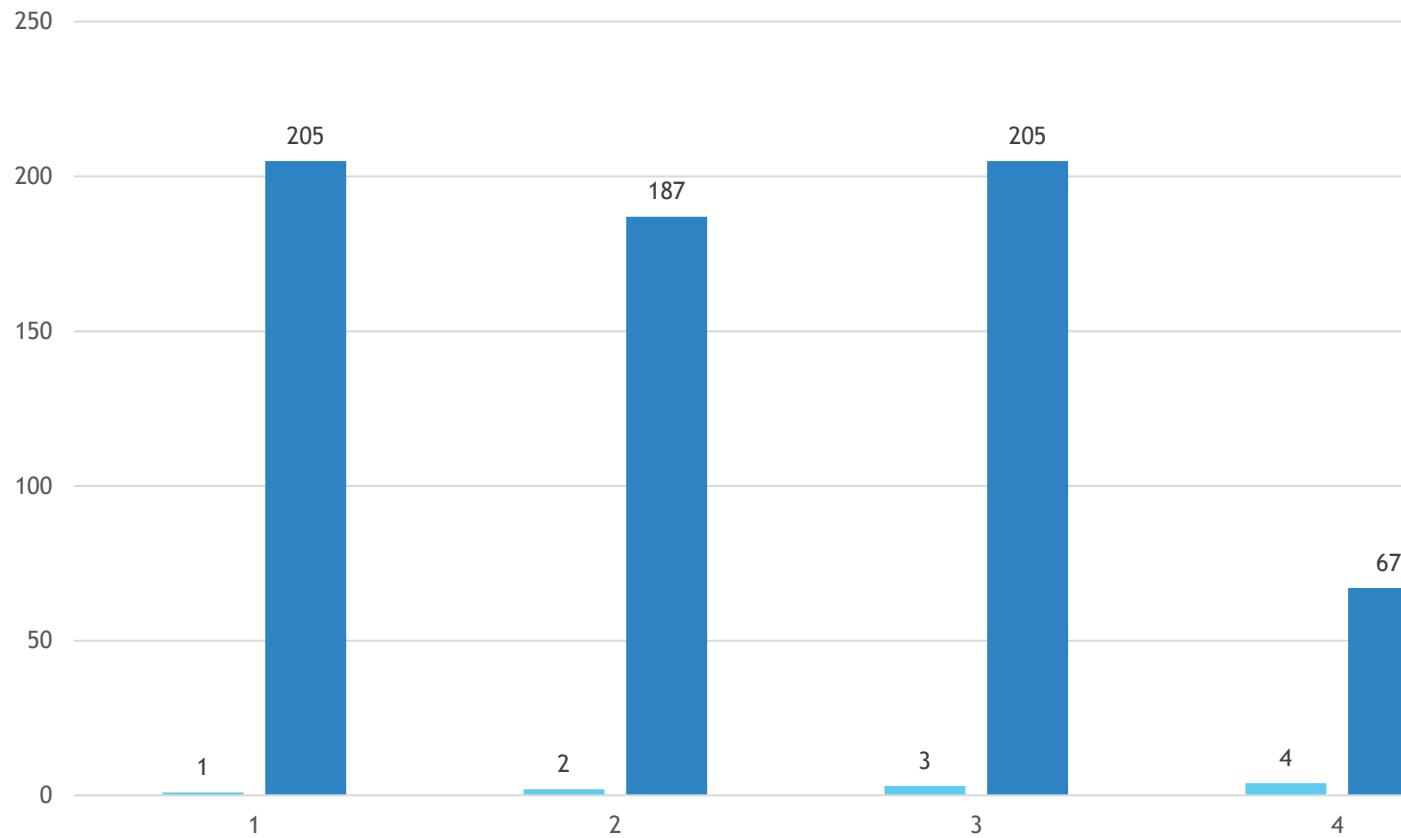
Gradul de acoperire a rețelei de alimentare cu apă din municipiu

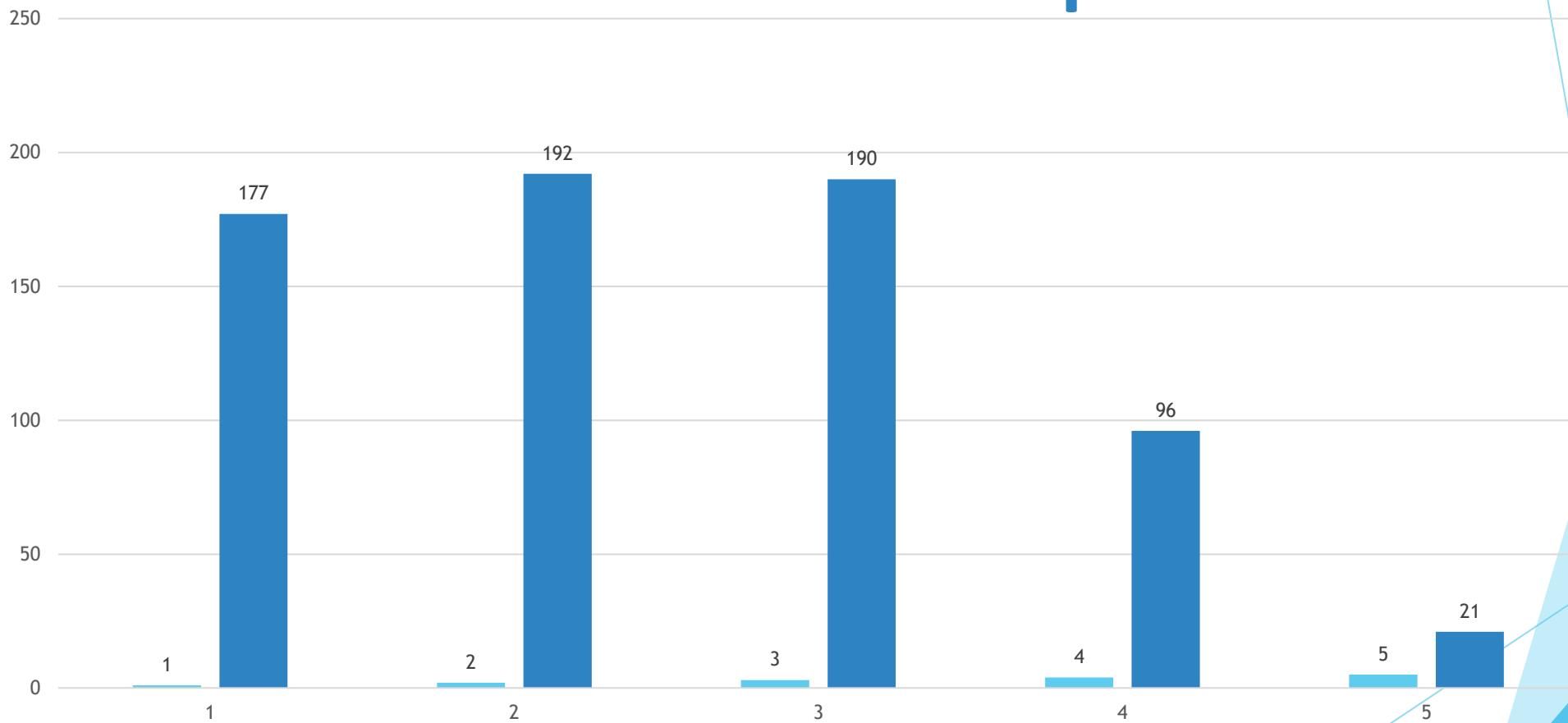
Modul de funcționare a rețelei de alimentare cu apa

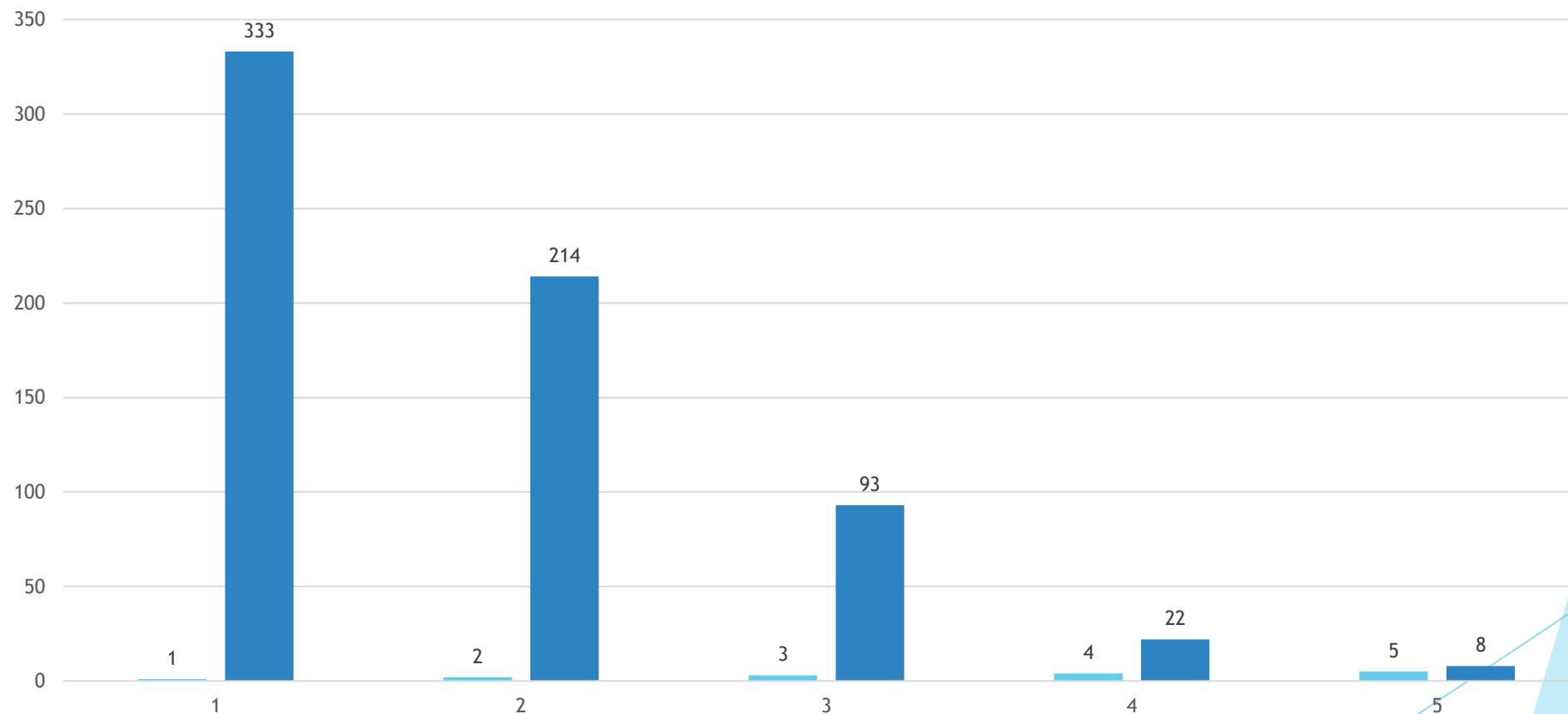
Gradul de acoperire a rețelei de canalizare din municipiu

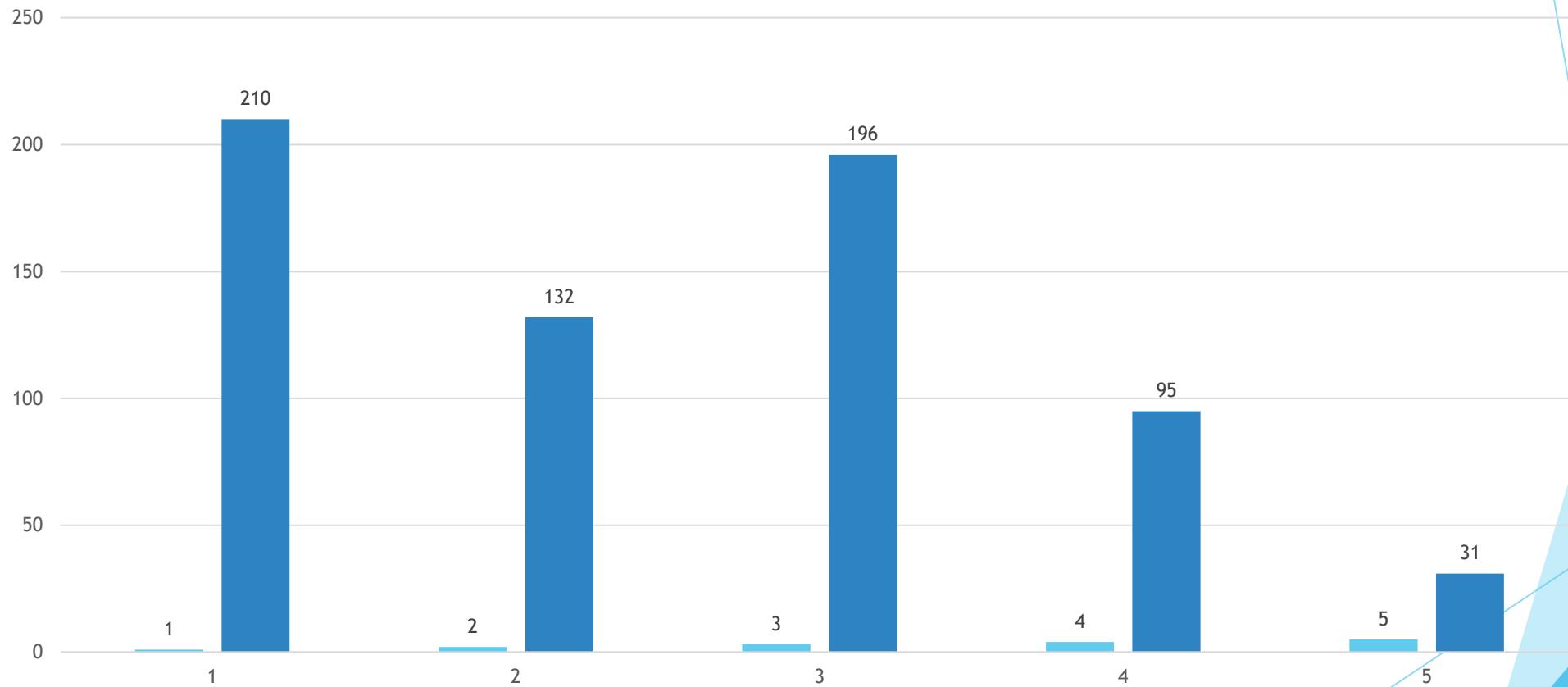
Modul de funcționare a rețelei de canalizare din municipiu

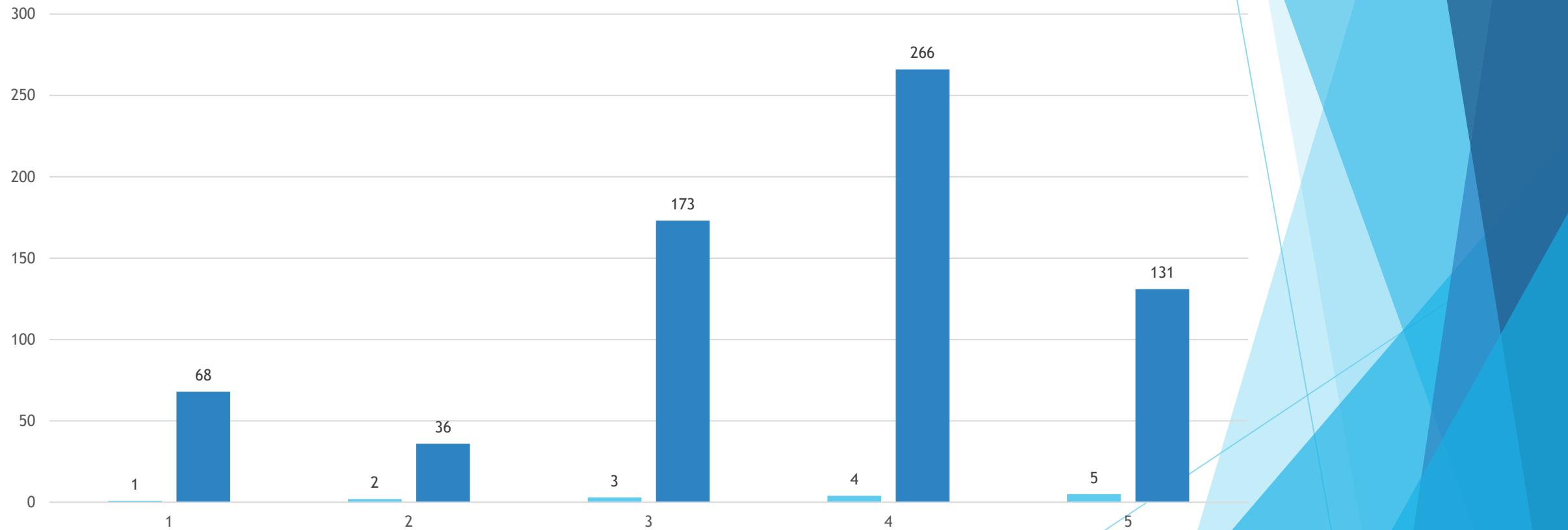
Gradul de extindere al rețelei de gaze naturale din municipiu

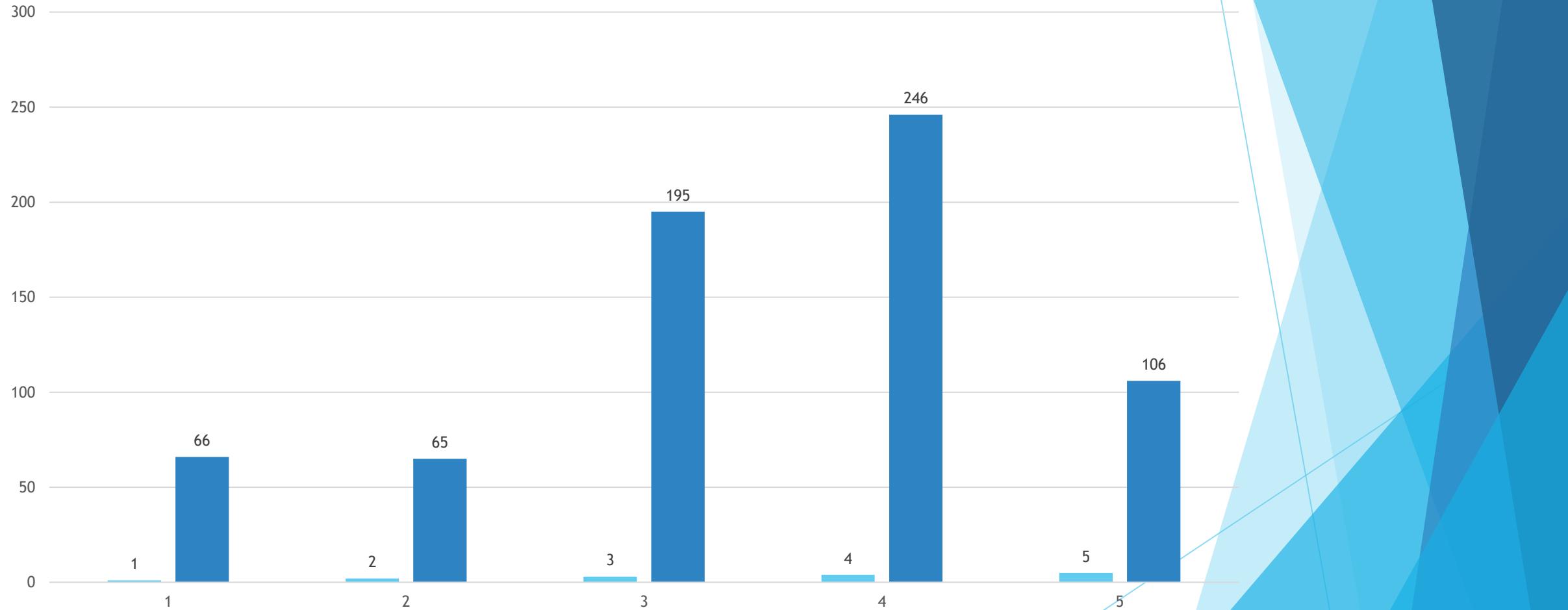
Modul de funcționare al rețelei de gaze naturale

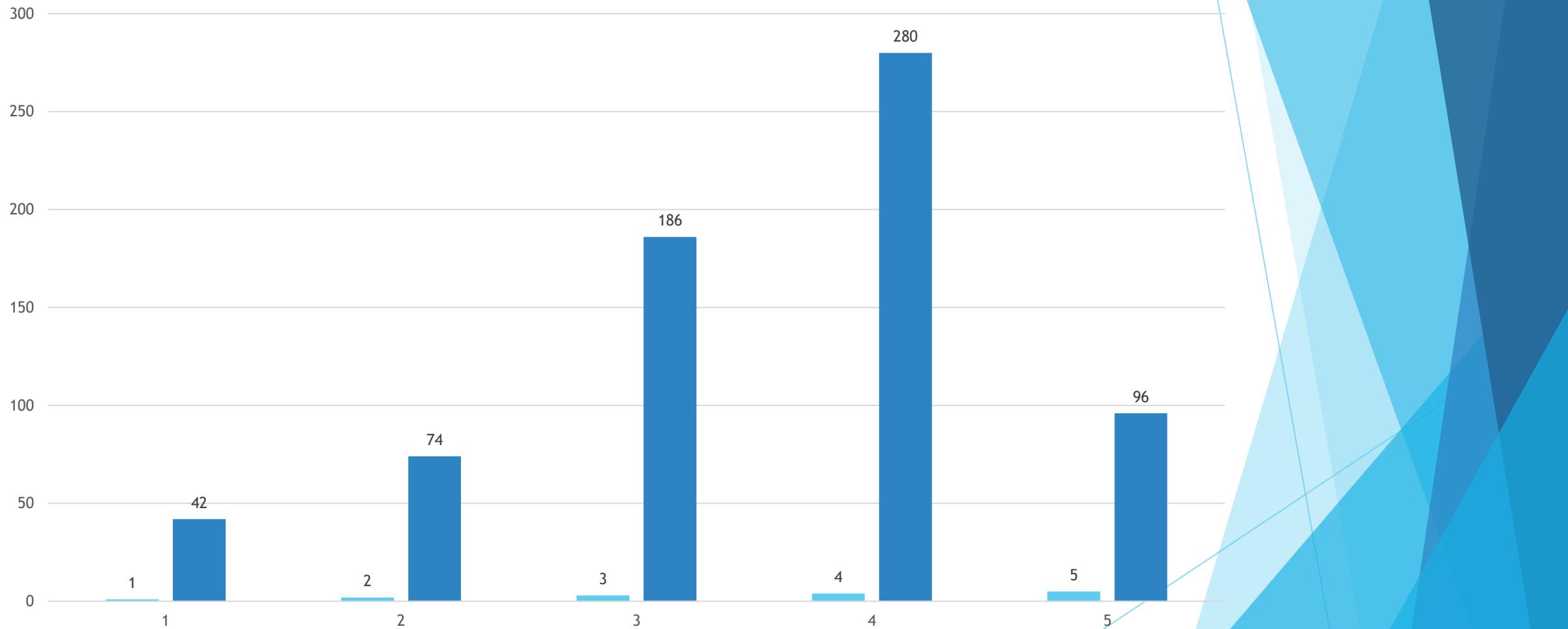
Gradul de extindere al rețelei electrice din municipiu

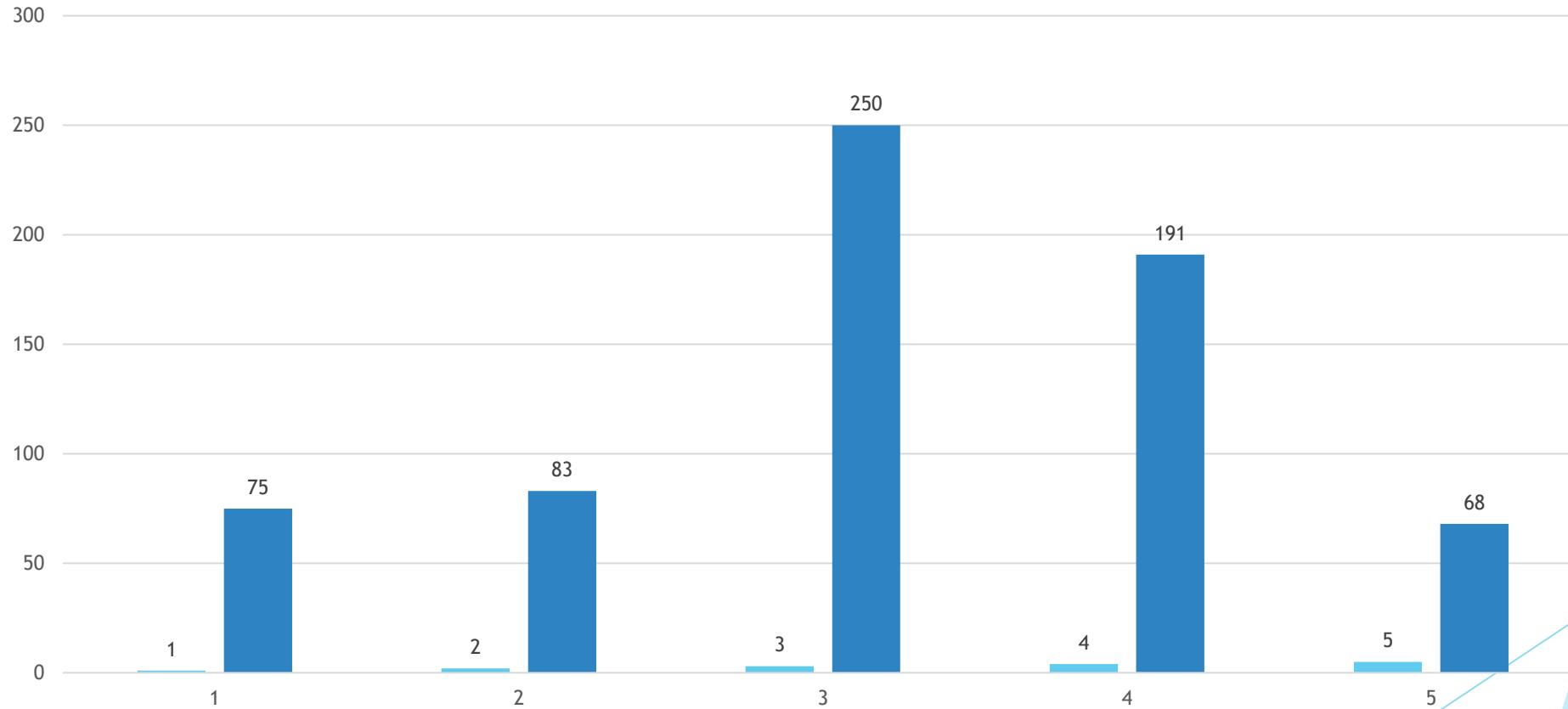
Modul de funcționare al rețelei electrice

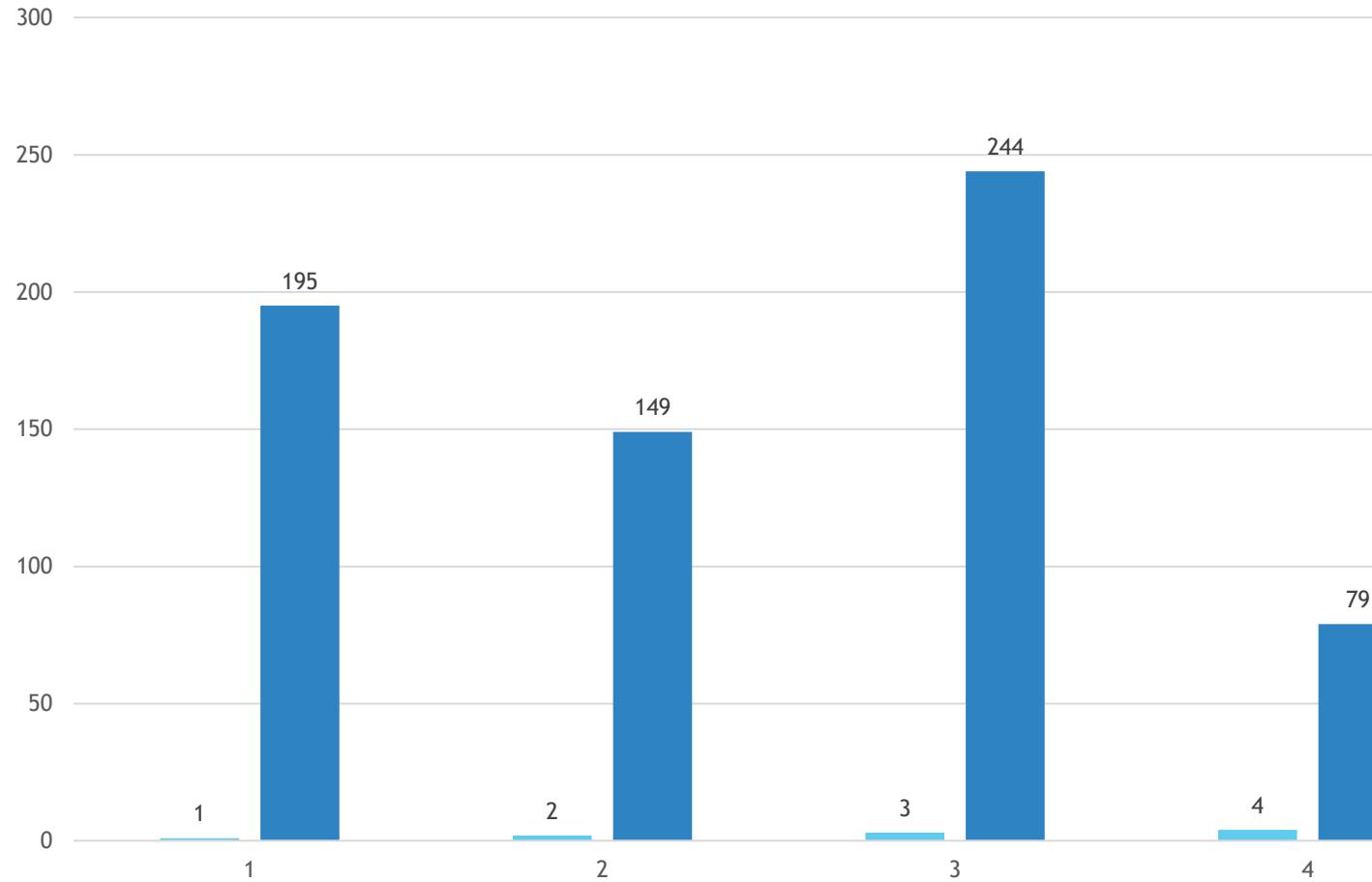
Illuminatul public

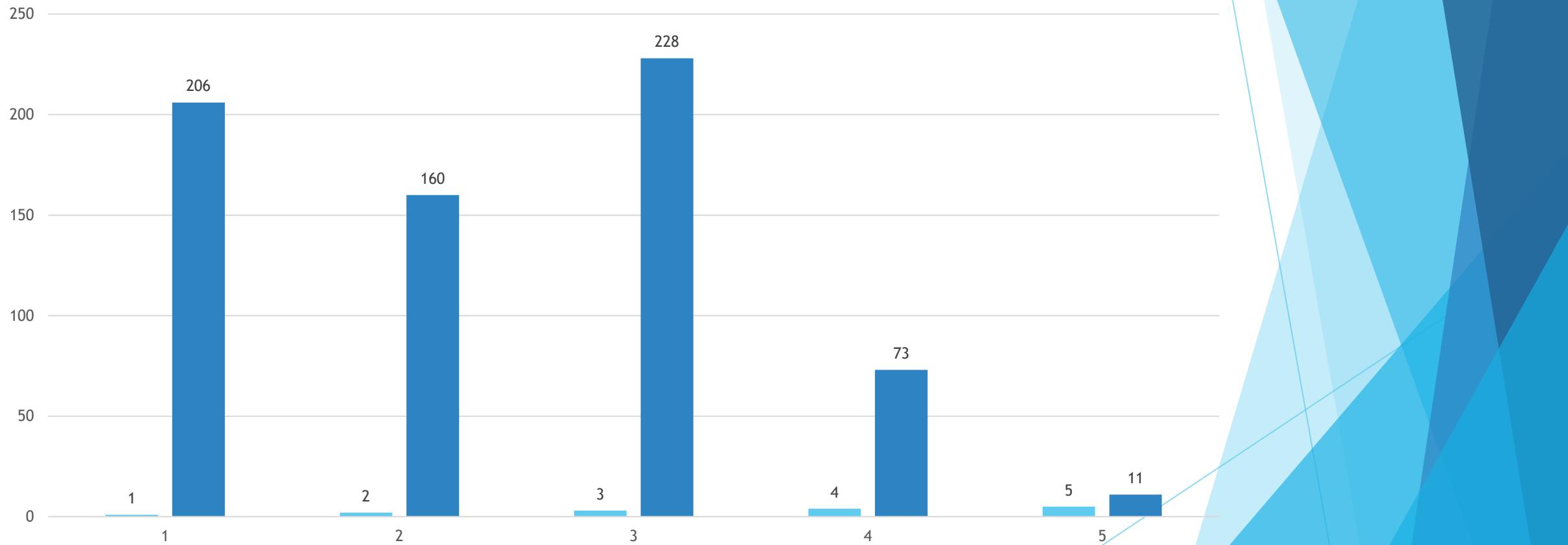
Modul de funcționare al sistemului de termoficare

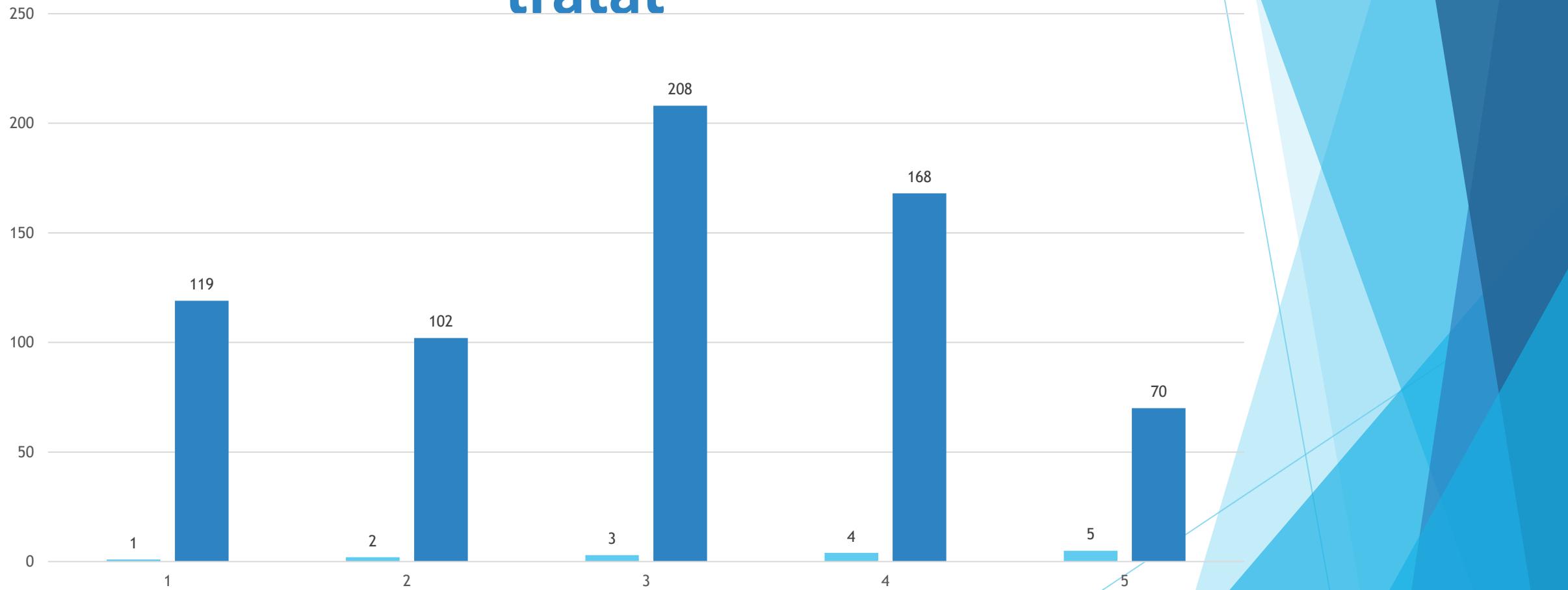
Activitatea primăriei

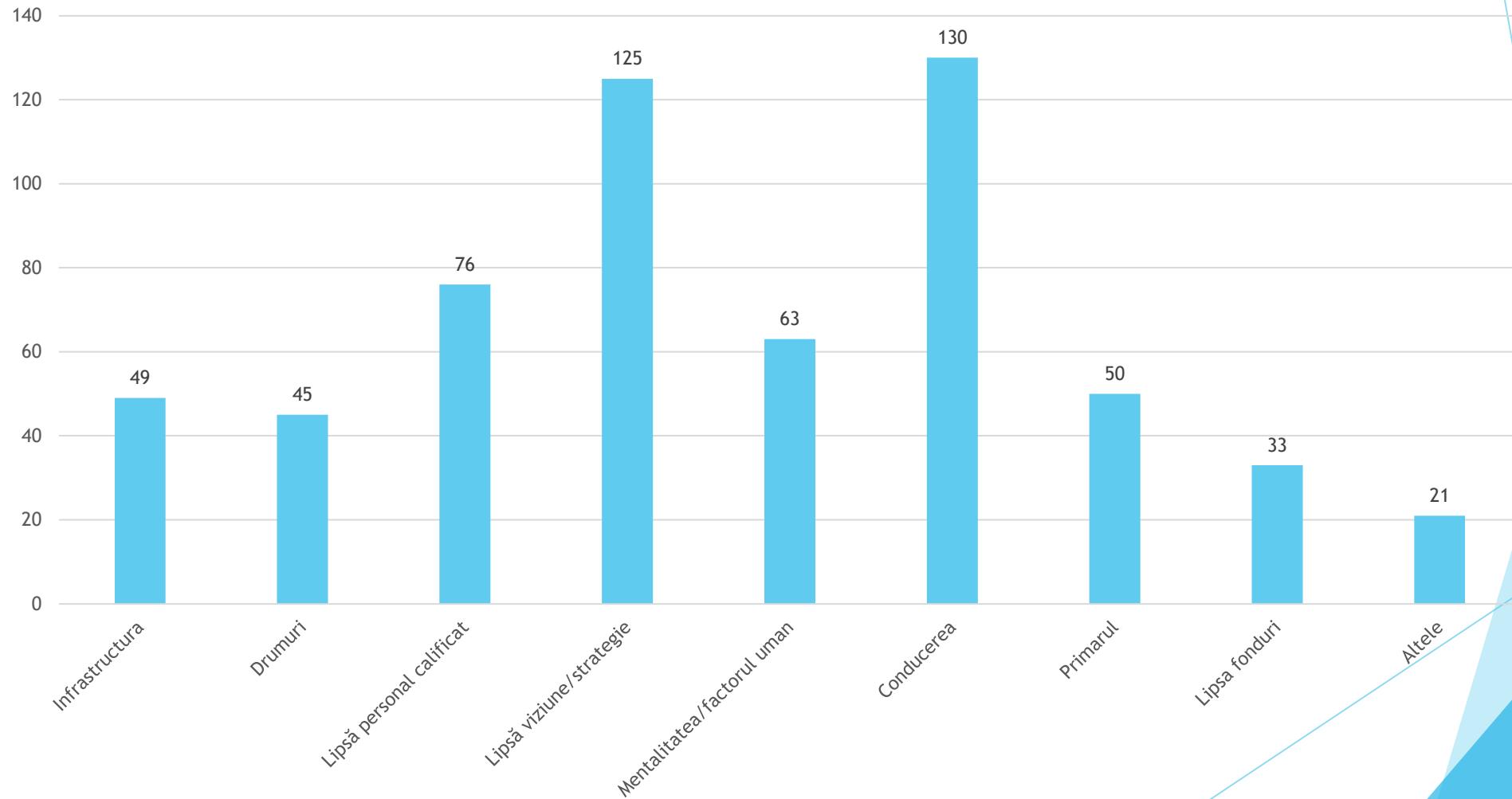
Activitatea Consiliului Local

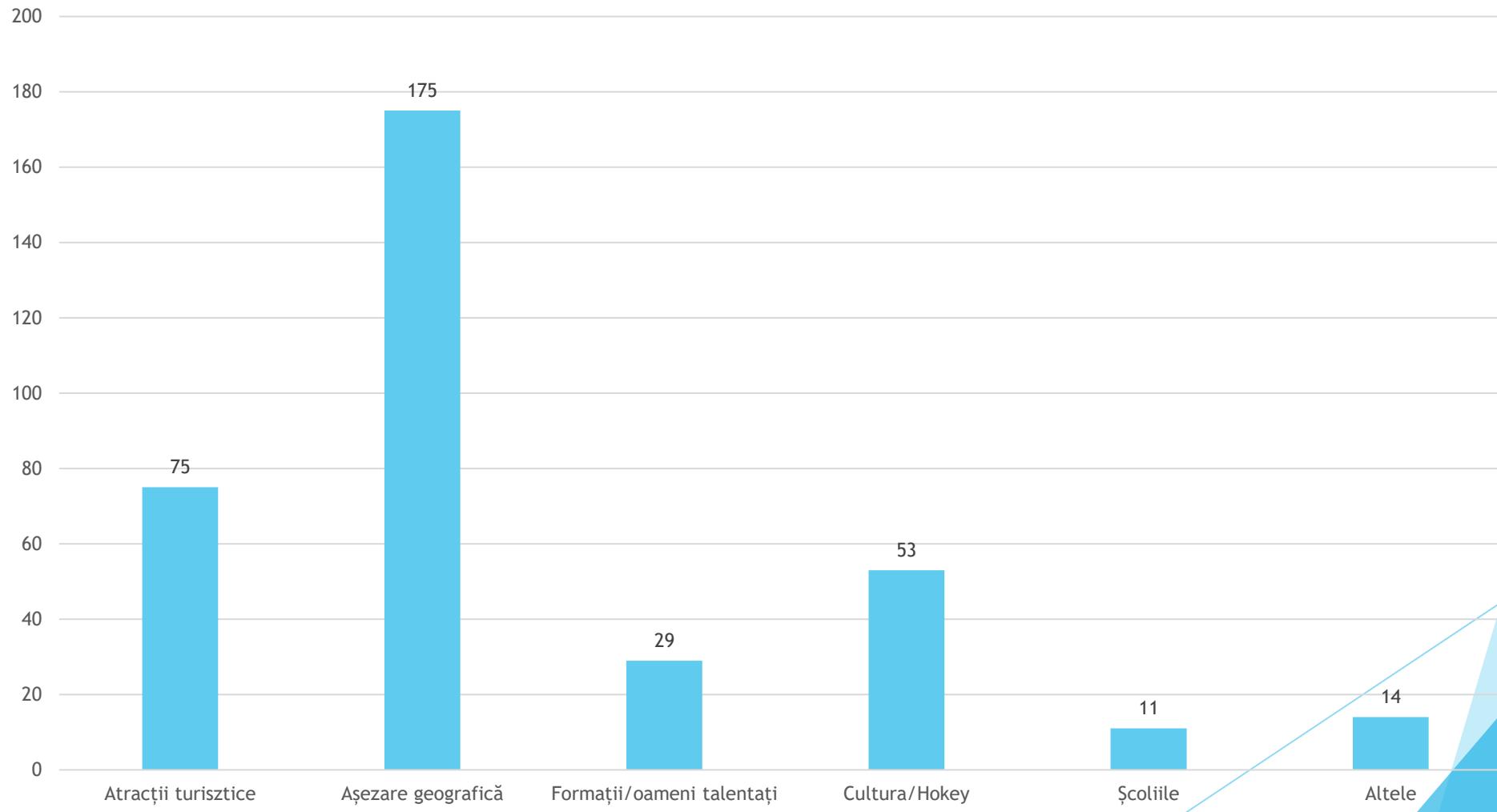
Modul în care angajații primăriei v-au tratat

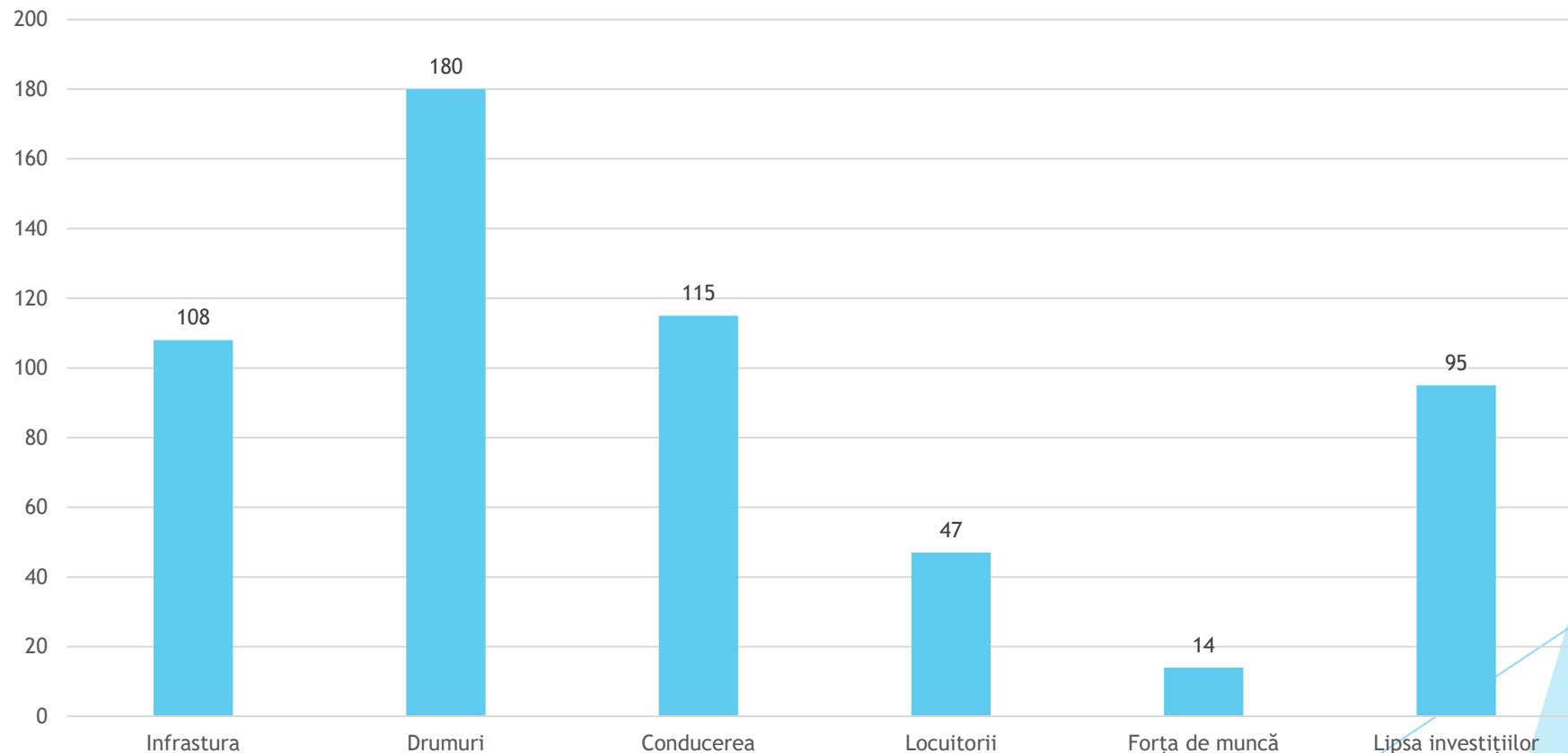
În opinia dvs, care este factorul care împiedică în cea mai mare măsură dezvoltarea municipiului?

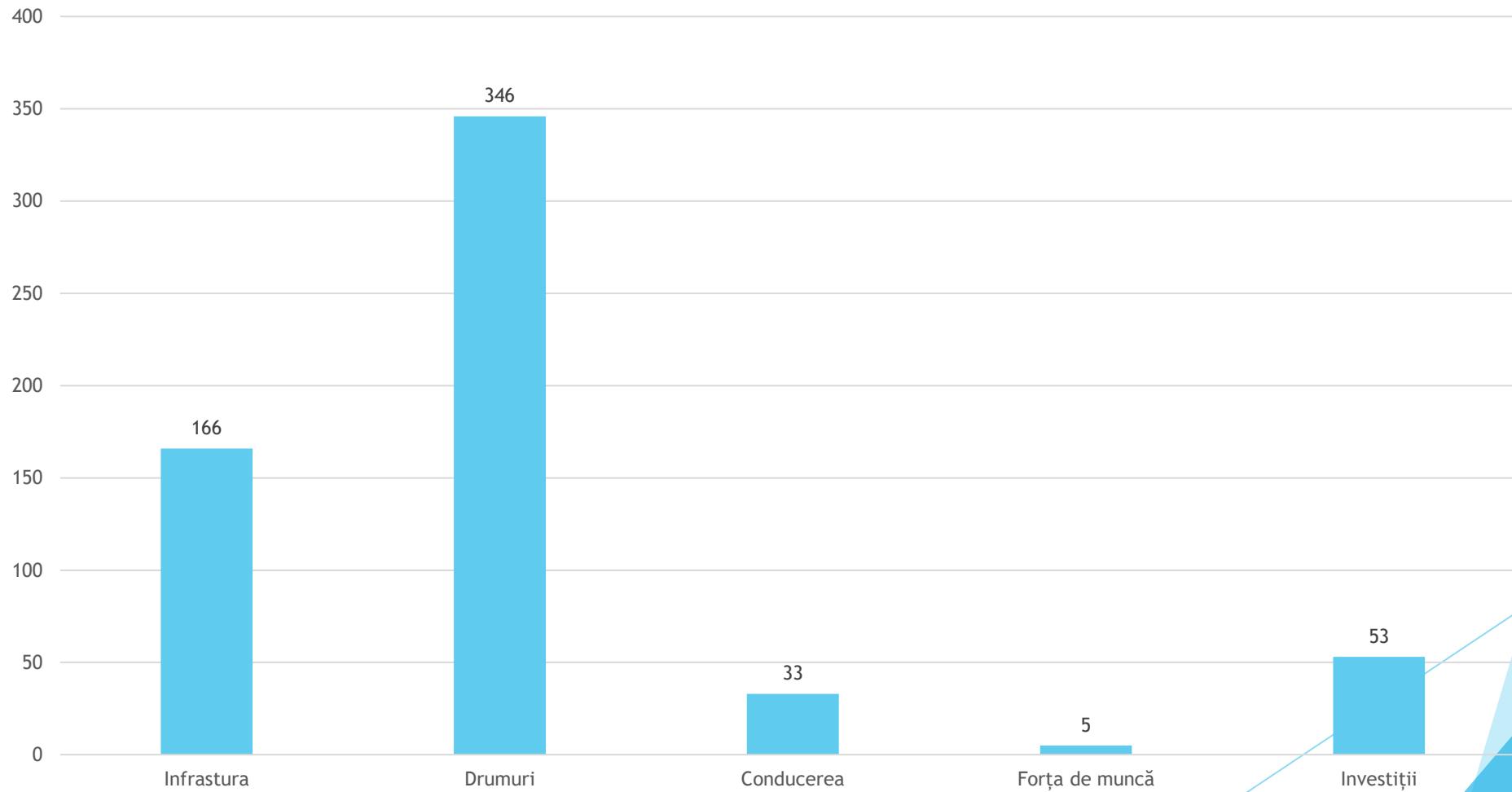
În opinia dvs, care sunt punctele tari al municipiului? (max. 3)

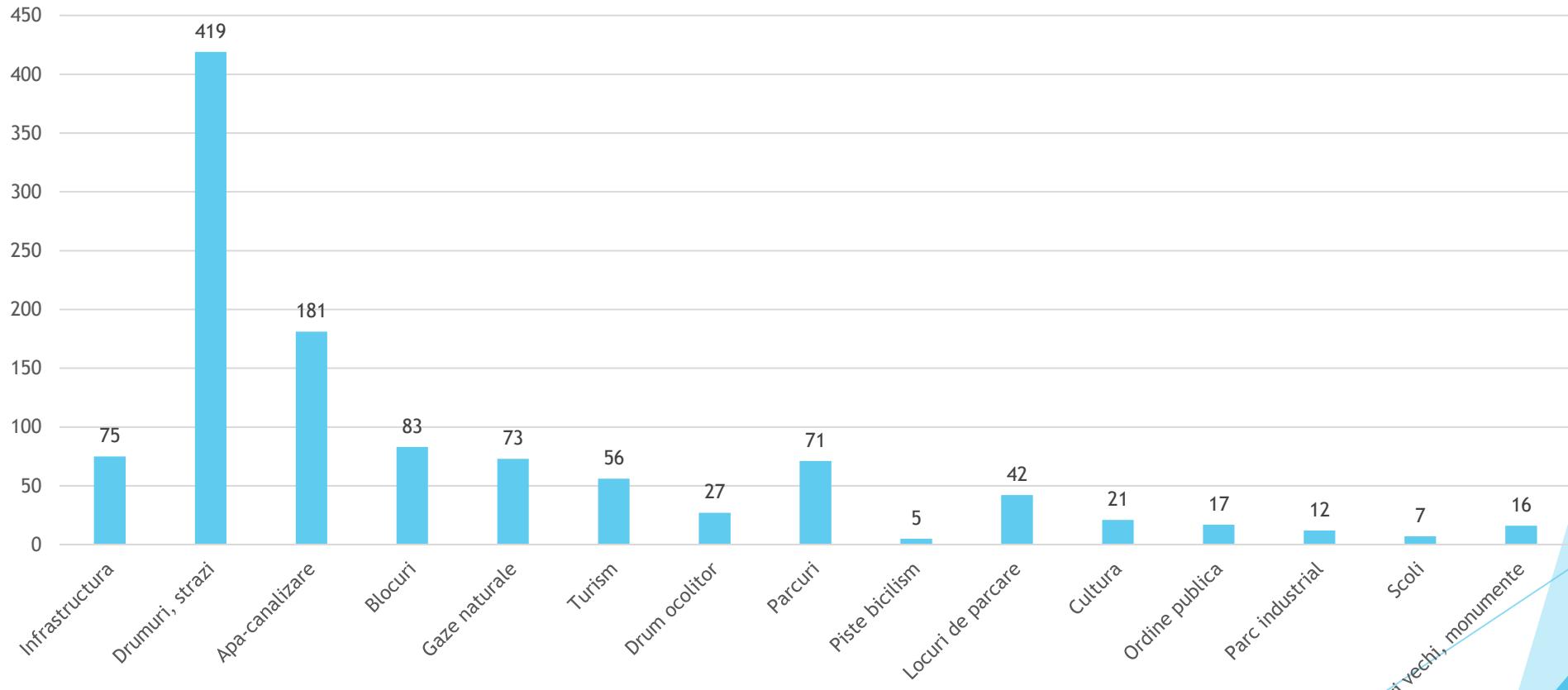
În opinia dvs., care sunt punctele slabe al municipiului? (max. 3)

În opinia dvs., care este cea mai urgentă problemă care trebuie rezolvată?

Vă rugăm să definiți trei proiecte pentru dezvoltarea municipiului

Stimate Domn/Stimata Doamnă,

vă mulțumim că ați acceptat să participați la completarea chezionarului, instrument valoros la elaborarea „Strategiei Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Gheorgheni 2021-2030”.

1. Genul Dvs.:

1) Masculin 2) Feminin

2. Câți ani aveți Dvs.? _____

3. Care este cel mai înalt nivel de educație absolvit de Dvs.?

1) Școală generală 4) Postliceală

2.) Liceu 5) Facultate

3.) Școală profesională

4. Ocupație: _____

5. Evaluati pe o scară de la 1 la 5 unde 1 este valoarea cea mai mică iar 5 cea mai mare, gradul dvs. de mulțumire cu:

a) Cu privire la infrastructura rutieră/pietonală a municipiului:

Modul în care sunt asfaltate/intreținute străzile/drumurile

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Vizibilitatea marajelor pietonale, semnelor de circulație

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Numărul spațiilor de parcare

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Starea trotuarelor/zonelor pietonale

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Disponibilitatea pistelor pentru bicicliști

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Sistemul de semaforizare/sens giratori

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Disponibilitatea și calitatea transportului public

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

b) Cu privire la servicii de sănătate și educație:

Infrastructura spitalului din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Numărul de cadre medicale din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Profesionalismul cadrelor medicale din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Numărul de școli din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Dotările școlilor din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Numărul de licee din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Dotările liceelor din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Numărul de grădinițe din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Dotările grădinițelor din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Numărul de creșe din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Dotările creșelor

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Profesionalismul cadrelor didactice din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

c) Cu privire la viața culturală și recreere:

Diversitatea vieții culturale din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Starea monumentelor istorice din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Numărul de restaurante/cluburi din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Numărul de facilități de agrement din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Numărul de locuri de joacă amenajate din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Dotarea locurilor de joacă amenajate din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Numărul de terenuri și săli de sport din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Numărul de parcuri și spații verzi amenajate din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Dezvoltarea turismului din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

d) Cu privire la utilități:

Gradul de acoperire a rețelei de alimentare cu apă din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Modul de funcționare a rețelei de alimentare cu apă (întreruperi, pierderi)

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Gradul de acoperire a rețelei de canalizare din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Modul de funcționare a rețelei de canalizare cu apă (întreruperi, pierderi)

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Gradul de extindere al rețelei de alimentare cu gaz din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Modul de funcționare a rețelei de alimentare cu gaz (întreruperi, pierderi)

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Gradul de extindere al rețelei electrice din municipiu

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Modul de funcționare a rețelei electrice

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Iluminatul public

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

e) Cu privire la administrația publică locală:

Activitatea primăriei

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Activitatea Consiliului Local

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

Modul în care angajații primăriei v-au tratat

Foarte rea	Rea	Medie	Bună	Foarte bună
1	2	3	4	5

6. Ce este elementul care împiedică în cea mai mare măsură dezvoltarea municipiului?

7. În opinia dvs., care e cel mai important aspect pozitiv/punct tare al municipiului?

8. În opinia dvs., care e cel mai mare punct slab al municipiului?

9. Care considerați că este cea mai urgentă problemă care ar trebui rezolvată?

10. Vă rugăm să precizați 3 cele mai potrivite proiecte pentru dezvoltarea ulterioară a municipiului:

Anexa 2 - Consultări tematice

Consultări tematice au fost realizate cu consilieri locali, cu actori ai societății civile, cu reprezentanți asociației antreprenorilor, cu reprezentanți cultelor religioase, a asociațiilor sportive - având ca scop validarea ipotezelor analizei-diagnostic, precum și identificarea problemelor și provocărilor la nivel sectorial și propunerea unor soluții sau idei de proiecte. Echipa a organizat o serie de consultări cu actori locali, cu scopul de a implica părțile interesate în procesul elaborării SIDU Gheorgheni 2021-2030, prin identificarea provocărilor și nevoilor existente la nivel local, soluții posibile la acestea, precum și modele de bune practici care ar putea fi replicate la nivelul municipiului.

Consultări tematice cu consilieri locali, cu reprezentanți cultelor religioase, cu reprezentanții asociațiilor și cu reprezentanții întreprinzătorilor înregistrat în municipiu, 2022

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Consultări tematice cu consilieri locali, cu reprezentanți cultelor religioase, cu reprezentații asociațiilor și cu reprezentații intreprinzătorilor înregistrat în municipiu, 2022

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Consultări tematice cu consilieri locali, cu reprezentanți cultelor religioase, cu reprezentanții asociațiilor și cu reprezentanții intreprinzătorilor înregistrat în municipiu, 2022

SIDU MUNICIPIUL GHEORGHENI

Consultări tematice cu consilieri locali, cu reprezentanți cultelor religioase, cu reprezentanții asociațiilor și cu reprezentanții întreprinzătorilor înregistrat în municipiu, 2022

Maparea părților interesate a reprezentat primul pas în procesul de colaborare cu societatea civilă, sectorul privat, expertii locali și mediul academic, urmat de contactarea acestora, prin intermediul emailului sau la telefon, cu scopul de a lansa invitația de a participa la consultările dedicate procesului de dezvoltare a strategiei, asigurând astfel implicarea acestora pe durata întregului proces. Astfel, consultările au fost atât dedicate discuțiilor tehnice și generale cu privire la direcțiile strategiei, cât și organizate pe temele dezbatute în cadrul documentului. Întâlnirile s-au desfășurat într-un format care a pus pe primul loc generarea de idei din partea participanților și a avut ca obiectiv secundar construirea unui dialog benefic și consolidarea parteneriatelor între părțile interesate.

Anexa 3 - Portofoliul de proiecte

Nr. Crt	Obiectivul de politică	Sub-Objectivul de politică	Municiul	Denumire proiect	Poibili finanțatori	Perioada implementare
1	VERZI ȘI REZILIENȚE	1.1 Reducerea riscurilor climatice	Gheorgheni	Crearea brandului "Gyergyó - oraș verde"	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
2	VERZI ȘI REZILIENȚE	1.2 Reziliența seismică	Gheorgheni	Examinarea clădirilor publice din punct de vedere seismică	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
3	VERZI ȘI REZILIENȚE	1.3 Managementul deșeurilor în conformitate cu directivele europene	Gheorgheni	Amenajare insule de colectare deșeuri pe teritoriul Municipiului	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
4	VERZI ȘI REZILIENȚE	1.3 Managementul deșeurilor în conformitate cu directivele europene	Gheorgheni	Salubrizarea spațiilor publice	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
5	VERZI ȘI REZILIENȚE	1.3 Managementul deșeurilor în conformitate cu directivele europene	Gheorgheni	Amplasarea mai multor cosuri de gunoi în municipiu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
6	VERZI ȘI REZILIENȚE	1.4 Reducerea poluării aerului	Gheorgheni	Organizarea de campanii de plantare de pomi, arbuști	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
7	VERZI ȘI REZILIENȚE	1.4 Reducerea poluării aerului	Gheorgheni	Organizarea de activități în aer liber și Interzicerea accesului pentru mașini în zona centrală	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
8	VERZI ȘI REZILIENȚE	1.4 Reducerea poluării aerului	Gheorgheni	Harta digitală a poluării aerului și poluării fonice	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030

9	VERZI ȘI REZILIENTE	1.4 Reducerea poluării aerului	Gheorgheni	Ecologizarea stațiunii Lacu Roșu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
10	VERZI ȘI REZILIENTE	1.5 Neutralitate energetică	Gheorgheni	Reducerea emisiilor de CO2 și a consumului de energie prin izolarea termică a clădirilor publice din municipiu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
11	VERZI ȘI REZILIENTE	1.5 Neutralitate energetică	Gheorgheni	Creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale multifamiliale din Municipiul Gheorgheni	Buget local sau alte surse de finanțare/PNRR	2021-2030
12	VERZI ȘI REZILIENTE	1.5 Neutralitate energetică	Gheorgheni	Reabilitarea termică a clădirii sediului secundar Primăria Municipiului Gheorgheni, str. Carpați nr. 7, județul Harghita	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
13	VERZI ȘI REZILIENTE	1.5 Neutralitate energetică	Gheorgheni	Reabilitarea termică a Bibliotecii Municipale din Municipiul Gheorgheni, str. Kossuth Lajos nr. 25, județul Harghita	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
14	VERZI ȘI REZILIENTE	1.5 Neutralitate energetică	Gheorgheni	Construirea unui centru wellness și asigurarea energiei din surse regenerabile (panouri solare și biomasa)	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
15	VERZI ȘI REZILIENTE	1.5 Neutralitate energetică	Gheorgheni	Extinderea iluminatului public cu corpuri de iluminat LED	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030

16	VERZI ȘI REZILIENTE	1.5 Neutralitate energetică	Gheorgheni	Investiții în eficiență energetică	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
17	VERZI ȘI REZILIENTE	1.5 Neutralitate energetică	Gheorgheni	Investiții în energie regenerabilă și alternativă (solară, eoliană).	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
18	VERZI ȘI REZILIENTE	1.5 Neutralitate energetică	Gheorgheni	Utilizarea energiei regenerabile- există terenuri neutilizate (pajisti, care sunt greu de scos din cirsuitul agricol, terenuri apoase)	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
19	VERZI ȘI REZILIENTE	1.5 Neutralitate energetică	Gheorgheni	Utilizarea surselor de energie regenerabilă pentru alimentarea cu energie a instituțiilor publice din municipiu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
20	VERZI ȘI REZILIENTE	1.5 Neutralitate energetică	Gheorgheni	Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
21	VERZI ȘI REZILIENTE	1.5 Neutralitate energetică	Gheorgheni	Construire de locuințe de serviciu nZEB plus pentru specialiști din sănătate și învățământ în Municipiul Gheorgheni	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
22	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Achiziția de stații de reîncărcare a vehiculelor electrice	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
23	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Reabilitarea și amenajarea de trotuare din municipiu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
24	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Adapost pentru caini fără stăpan	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
25	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Amenajarea corespunzătoare a zonei gării	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030

26	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Amenajarea statilor de transport in comun	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
27	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Amenajarea unei parcări sub-și supraterane în apropierea centrului istoric	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
28	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Construire telecabina Gheorgheni - Varful Pricske	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
29	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Amplasarea suporturi pentru biciclete	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
30	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Amenajare locuri de parcare in zona centrala	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
31	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Campanii de promovare de utilizarea a bicicletelor si a mersul pe jos	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
32	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Construirea a drumuri de iesire/intrare in oras, drumuri de camp asfaltate	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
33	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Construirea unui drum de centură pentru traficul greu și de tranzit	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
34	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Reabilitarea si modernizarea Csiki Kert	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
35	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Reabilitarea, mansardarea și extinderea cladirii spitalului vechi	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
36	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Dezvoltarea transportului in comun - autobuze electrice	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030

37	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Dezvoltarea transporturilor, îmbunătățirea accesibilității orașului, transport intelligent	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
38	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Înființare centru de închiriere biciclete.	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
39	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Inființarea unei companii de transport public in municipiu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
40	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Achizitionare de utilaje pentru intretinerea trotuarelor pe timp de iarna	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
41	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Introducerea in planul de mobilitate a pistelor de biciclete, bike sharing in centru, fluidizarea traficului, iluminatul corespunzator, solutii optime pt intersectii.	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
42	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Modernizarea rețelei de drumuri, realizarea unei rețele de piste pentru bicicliști, inclusiv realizarea de astfel de piste până la localitățile învecinate.	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
43	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Amenajare domeniu schiabil langa KM 4	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
44	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Amenajare parte de schi si piste bob la statiunea Lacu Rosu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
45	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Amenajare alei pietonale și piste pentru bicicliști in statiunea Lacu Rosu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030

46	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Amenajare trasee turistice tematice tip Via Ferrata	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
47	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Inființare muzeu al alpinismului la stațiunea Lacu Rosu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
48	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Inființarea și dotarea Centru Național de informare și promovare turistică în stațiunea Lacu Rosu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
49	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Realizare complex sportiv	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
50	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Reabilitarea Patinoarului artificial din Gheorgheni	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
51	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Reabilitarea și promovarea Centrului Istoric	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2028
52	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Reabilitarea strada Cimitirului și strada Ghindei	Buget local sau alte surse de finanțare/Anghel Salinghy	2021-2030
53	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Reabilitare străzi în municipiul Gheorgheni, județul Harghita	Buget local sau alte surse de finanțare/Anghel Salinghy	2021-2030
54	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Reabilitarea Pieței dr. Jakab Antal și a străzilor Băii și Budai Nagy Antal din Municipiul Gheorgheni	Buget local sau alte surse de finanțare/Anghel Salinghy	2021-2030
55	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Modernizare și extindere captare de apă Belchia în municipiul Gheorgheni	Buget local sau alte surse de finanțare/Anghel Salinghy	2021-2030

56	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Modernizarea străzii în municipiu Gheorgheni, județul Harghita	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
57	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Crearea de spații verzi în zona cartierelor de blocuri	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
58	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Realizare sistem de tip park and ride la Stațiunea Lacu Roșu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
59	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Realizarea corridorului verde de a lungul Belchiei	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
60	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Reabilitarea și transformarea străzii Márton Áron în zonă pietonală	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
61	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Realizarea, la intrarea în oraș, de parcare pazite, dotate cu biciclete închirabile pentru turiștii (bagajele să se poată transporta tot cu biciclete specifice)	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
62	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Construire unei rețele de piste pentru biciliști	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
63	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Pozarea în subteran a rețelelor aeriene edititare existente	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
64	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Realizarea unei piste de ciclism pe ruta Gheorgheni- Lacu Rosu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
65	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii rutiere în municipiu pentru reducerea poluării cu CO2 și a poluării fonice	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030

66	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Mobilitate urbană durabilă în Municipiul Gheorgheni, Comuna Lăzarea, Comuna Joseni, Comuna Ciumani și Comuna Suseni, județul Harghita	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
67	VERZI ȘI REZILIENTE	1.6 Mobilitate urbană durabilă	Gheorgheni	Asigurarea infrastructurii ITS Municipiului Gheorgheni	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
68	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.1 Valorificarea terenurilor și clădirilor pentru investiții strategice	Gheorgheni	Identificarea unui teren din partea primăriei pentru a construi un complex sportiv	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
69	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.1 Valorificarea terenurilor și clădirilor pentru investiții strategice	Gheorgheni	Atragerea companiilor de dimensiuni mari sau sustinerea antreprenoriatului, punerea la dispoziție a cladirilor de birouri	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
70	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.1 Valorificarea terenurilor și clădirilor pentru investiții strategice	Gheorgheni	Amenajarea unui strand-mini aquaparc	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
71	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.1 Valorificarea terenurilor și clădirilor pentru investiții strategice	Gheorgheni	Reabilitarea și refuncționalizarea spațiilor degradate și neutilizate din municipiu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
72	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Centru turistic și wellness la Lacul Rosu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
73	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Achiziționarea unui sistem de sonorizare și sistemul de lumini modern ptr. Casa de Cultura	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
74	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Inlocuirea conductelor vechi de apă	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
75	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Reabilitarea și modernizarea stadionului sportiv din Municipiul Gheorgheni	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030

76	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Reabilitarea edificiilor istorice care sunt în proprietate privată și au nevoie de finanțare pentru a le reabilita	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
77	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Reabilitarea și modernizarea centrului administrativ din Str. Carpați nr. 8	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2031
78	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Modernizarea și extinderea Școlii Generale Fogarassi Mihály - Clădirea Grădiniței	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2032
79	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Reabilitarea și modernizarea clădirii primăriei str. Libertății nr. 27	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2033
80	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Modernizarea și extinderea Școlii Generale Fogarassi Mihály - Clădirea Grădiniței	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2034
81	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Refacerea corpului de garaje la stația de ambulanțe	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2033
82	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Reabilitare, modernizarea și dotarea secției de boli infecțioase str. Carpați nr. 32	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2034
83	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Înființarea galerie de artă	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2035
84	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Înființarea muzeului în aer liber pe tematica mecanismelor de apă	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2036
85	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Extinderea Muzeului Tarisznyás Márton	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2036

86	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Modernizare patinoar artificial	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2034
87	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Mansardarea și dotarea spitalului municipal	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2035
88	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Modernizarea, extinderea și dotarea spitalului vechi	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2034
89	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Reabilitarea gradinetei cu program prelungit Scanteiuta	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
90	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Construirea unei creșe în municipiu Gheorgheni	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
91	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Reabilitarea și extinderea Liceului teoretic Salomon Erno - Cantina, sala de lectură, sala de conferință și internat	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
92	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Construirea unei sale de sport ptr. Școala Generală Kós Károly	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
93	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.2 Infrastructură publică de calitate	Gheorgheni	Modernizarea Liceului Tehnologic Fogarassy Mihaly	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
94	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.3 Forță de muncă calificată	Gheorgheni	Crearea de noi locuri de munca prin înființarea unei Incubator de Afaceri	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
95	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.4 Spații publice urbane de calitate	Gheorgheni	Amplasarea a mai multor fântâni cu apă potabilă	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
96	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.4 Spații publice urbane de calitate	Gheorgheni	Amenajarea spațiilor verzi, parcuri, locuri de joacă	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
97	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.4 Spații publice urbane de calitate	Gheorgheni	Completarea și modernizarea mobilierului urban din municipiu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030

98	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.4 Spații publice urbane de calitate	Gheorgheni	Amplasarea de camere de supraveghere in spatii publice	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
99	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.4 Spații publice urbane de calitate	Gheorgheni	Realizarea de parcuri fitness, mese de săh, etc.	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
100	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.4 Spații publice urbane de calitate	Gheorgheni	Modernizarea pielei prin construirea unei hale	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
101	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.4 Spații publice urbane de calitate	Gheorgheni	Inființarea Casa muzicii	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2031
102	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.5 Încurajarea inovației și a start-up-urilor	Gheorgheni	Reabilitarea zonei industriale din Mun. Gheorgheni- Creare de parc industrial	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
103	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.5 Încurajarea inovației și a start-up-urilor	Gheorgheni	Încurajarea deschiderii unor restaurante, cafenele, magazine traditionale in curtile interioare din zona centrală	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
104	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.5 Încurajarea inovației și a start-up-urilor	Gheorgheni	Produse bio de legume și de animale, artizanale,	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
105	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.5 Încurajarea inovației și a start-up-urilor	Gheorgheni	Realizarea unei Skatepark	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
106	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.6 Dezvoltarea și consolidarea de parteneriate	Gheorgheni	Program „Scoala dupa scoala” pentru copiii romi	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
107	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.6 Dezvoltarea și consolidarea de parteneriate	Gheorgheni	Sprinjirea asociatiilor culturale/sportive	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
108	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.6 Dezvoltarea și consolidarea de parteneriate	Gheorgheni	Realizarea registrului a furnizorilor de programe culturale	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030

109	COMPETITIVE ȘI PRODUCTIVE	2.6 Dezvoltarea și consolidarea de parteneriate	Gheorgheni	Elaborarea strategiei economice	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
110	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.1 Utilități și servicii publice la costuri accesibile	Gheorgheni	Construirea infrastructurii de baza în cartierele aflate la periferia municipiului	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
111	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.1 Utilități și servicii publice la costuri accesibile	Gheorgheni	Dezvoltarea vietii sociale: camine pentru batrani	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
112	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.1 Utilități și servicii publice la costuri accesibile	Gheorgheni	Extinderea sistemului SACET în instituții publice	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2031
113	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.2 Acces la locuințe convenabile ca preț	Gheorgheni	Bloc locuințe pentru tineri destinate închirierii	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
114	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.2 Acces la locuințe convenabile ca preț	Gheorgheni	Bloc locuințe pentru specialiști sănătate și învățământ	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
115	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice	Gheorgheni	Promovarea Municipiului Gheorgheni	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
116	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice	Gheorgheni	Promovarea stațiunii Lacul Rosu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
117	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice	Gheorgheni	Realizarea unui Ghid turistic virtual	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
118	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice	Gheorgheni	Centru de ingrijire pentru varșnici	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
119	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice	Gheorgheni	Deschiderea unei facultăți în municipiu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
120	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice	Gheorgheni	Program digital de asigurare a egalității de șanse prin asigurarea echipamentelor informațice	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030

121	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice	Gheorgheni	Program digital de asigurare a egalității de șanse prin extinderea serviciul public Wifi	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
122	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice	Gheorgheni	Zilele Sf. Nicolae ca eveniment major	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
123	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice	Gheorgheni	Realizarea unui festival cultural/muzical de mare amploare	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
124	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice	Gheorgheni	Consolidarea capacității unităților de învățământ preuniversitar din Municipiul Gheorgheni	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
125	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.4 Accesul facil al tuturor la servicii publice	Gheorgheni	Proiecte cu finanțare europeană, care au obiectiv specific asigurarea unor condiții de siguranță și sănătate personală	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
126	ECHITABILE ȘI INCLUZIVE	3.5 Implicarea societății civile și a cetățenilor în dezvoltarea urbană	Gheorgheni	Organizarea de evenimente periodice: expoziții, implicarea mai multor actori locali	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
127	BINE GUVERNATE	4.1 Consolidarea capacității administrative	Gheorgheni	Implementarea unei solutii competitive de E-guvernare in cadrul Consiliului Local Gheorgheni	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
128	BINE GUVERNATE	4.1 Consolidarea capacității administrative	Gheorgheni	Înființare organizație de management al destinației turistice	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
129	BINE GUVERNATE	4.1 Consolidarea capacității administrative	Gheorgheni	Elaborarea strategiei de dezvoltare educationala pe termen mediu și lung	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
130	BINE GUVERNATE	4.1 Consolidarea capacității administrative	Gheorgheni	Elaborarea strategiei de sport	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030

131	BINE GUVERNATE	4.1 Consolidarea capacitatei administrative	Gheorgheni	Proiecte cu finanțare europeană ptr. creșterea eficienței administrației publice, optimizarea serviciilor publice locale	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
132	BINE GUVERNATE	4.2 Reducerea birocratiei și servicii adaptate nevoilor cetățenilor	Gheorgheni	Asigurarea unui sistem informatic pentru sprijinirea economiei locale crearea și punerea la dispoziție a unui registru cu societăți/furnizori de servicii locale	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
133	BINE GUVERNATE	4.6 Digitalizarea administrației publice	Gheorgheni	Proiecte ptr. administrație digitală a. Posibilitate de exprimare on-line a opiniei b. Înregistrare digitală, automatizarea birourilor, gestionarea înregistrărilor c. Modul de autoritate generală, tutelă, modul social d. Soluții GIS extinse	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
134	BINE GUVERNATE	4.6 Digitalizarea administrației publice	Gheorgheni	Actualizare în format GIS a documentațiilor de amenajare a teritoriului și de planificare urbană Municipiul Gheorgheni, județul Harghita	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030
135	BINE GUVERNATE	4.6 Digitalizarea administrației publice	Gheorgheni	Realizarea unui sistem integrat de e-guvernare și ghișeu unic în cadrul administrației publice locale din municipiu	Buget local sau alte surse de finanțare	2021-2030